2022
10.

BELÜGYI SZEMLE

MINŐSÍTETT FOLYÓIRAT
MTMT
2020

A BELÜGYMINISZTÉRIUM SZAKMAI, TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA

BALLA JÓZSEF – VÁJLOK LÁSZLÓ – VEDÓ ATTILA: A határrendészeti tisztképzés harminc éve – már nem katonák kellenek!

BOGOTYÁN RÓBERT LAJOS – FORGÁCS JUDIT: A jövő útja: a modern büntetés-végrehajtás tisztképzése

BARABÁS ANDREA TÜNDE – FANTOLY ZSANETT – PALLAGI ANIKÓ: A bűnügyi tudományok oktatásának jövőbeni kihívásai az NKE Rendészettudományi Karán

NAGY ÁDÁM FERENC – FREYER TAMÁS: Rendvédelmi dolgozók fizikai teljesítményének fejlesztési lehetőségei fizikai érterápiás készülékkel, BEMER érterápiával

HAUTZINGER ZOLTÁN: A migrációs igazgatásra felkészítés akkreditálása a rendészeti felsőoktatásban

FEKETE MÁRTA – HEGEDŰS JUDIT – MOLNÁR KATALIN – HLAVACSKA GERGELY – MOLNÁR ISTVÁN JENŐ: A magatartástudomány helye és a kompetenciafejlesztés lehetőségei a rendészeti felsőoktatásban

KOVÁCS GÁBOR: A Rendészettudományi Kar további fejlesztésének főbb irányai

KOVÁCS TAMÁS: Társadalomtudományok helye és szerepe a modern rendészeti felsőoktatásban

PALLO JÓZSEF: A rendvédelmi felsőoktatás mint a belügyi tudományosság egyik oszlopa

SZABÓ ANDREA – MAGASVÁRI ADRIENN – ERDŐS ÁKOS: A Vám- és Pénzügyőri Tanszék publikációs teljesítménye 2012–2021 között

ÜRMÖSNÉ SIMON GABRIELLA – BARNUCZ NÓRA – KUDAR MARIANN: Út az Innovatív Tanszék első helyezett díja felé

VASS GYULA LAJOS – KÁTAI-URBÁN LAJOS: A katasztrófavédelmi felsőoktatási képzés fejlődése és jövője

BELÜGYI SZEMLE
70.
BELÜGYMINISZTÉRIUM

évfolyam

BELÜGYI SZEMLE

A BELÜGYMINISZTÉRIUM SZAKMAI, TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA

70. ÉVFOLYAM 2022/ 10. SZÁM

BELÜGYI SZEMLE

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

ELNÖK Dr. Felkai László, közigazgatási államtitkár, Belügyminisztérium
TITKÁR Prof. dr. Dános Valér ny. r. vezérőrnagy, egyetemi magántanár
TAGOK Prof. dr. Finszter Géza, a Magyar Tudományos Akadémia doktora
Prof. dr. Haller József, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, tanszékvezető egyetemi tanár
Prof. dr. Herke Csongor, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, tanszékvezető egyetemi tanár
Prof. dr. Kecskés László, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja
Prof. dr. Kerezsi Klára, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, egyetemi tanár
Prof. dr. Koltay András, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság és a Médiatanács elnöke, egyetemi tanár
Prof. dr. Korinek László, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja
Prof. dr. Maróth Miklós, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja
Prof. dr. Mezey Barna, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, tanszékvezető egyetemi tanár
Dr. Nyiri Sándor, ny. vezető ügyész, c. egyetemi docens
Prof. dr. Patyi András, a Kúria elnökhelyettese, egyetemi tanár
Prof. dr. Polt Péter, legfőbb ügyész, egyetemi tanár
Prof. dr. Sándor István, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, tanszékvezető egyetemi tanár
Prof. dr. Tóth Mihály, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, tanszékvezető egyetemi tanár
Dr. Ludek Michalek, a Cseh Rendőrakadémia tagja, egyetemi tanár
Dr. habil. Philipp Fluri ügyvezető, Genfi Biztonságpolitikai Központ
Dr. h.c. Detlef Schröder, az Európai Unió Rendészeti Képzési Ügynökségének korábbi ügyvezető igazgatója
Dr. Ciprian Maftei, belügyi attasé, Románia Magyarországi Nagykövetsége

SZAKMAI TANÁCSADÓ TESTÜLET

Bakai Kristóf püőr. dandártábornok, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vámszakmai szakfőigazgatója
Dr. Balogh János r. altábornagy, az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője
Dr. Bolcsik Zoltán r. altábornagy, a Belügyminisztérium rendészeti államtitkára
Dr. Góra Zoltán tű. altábornagy, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság vezetője
Hajdu János r. altábornagy, a Terrorelhárítási Központ főigazgatója
Dr. Halmosi Zsolt r. altábornagy, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság vezetője
Dr. Hatala József ny. r. altábornagy, a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács elnöke
Prof. dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy, c. egyetemi tanár, a Belügyminisztérium oktatási főszemlélője

Prof. dr. Kovács Gábor r. vezérőrnagy, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar dékánja, tanszékvezető egyetemi tanár
Láng István, az Országos Vízügyi Főigazgatóság vezetője
Prof. dr. Sallai János r. ezredes, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, tanszékvezető egyetemi tanár
Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró, nemzetközi jogász
Dr. Tomin Szilvia r. vezérőrnagy, a Nemzeti Védelmi Szolgálat főigazgatója
Dr. Tóth Tamás bv. altábornagy, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság vezetője
Dr. Túrós András ny. r. altábornagy, az Országos Polgárőr Szövetség elnöke

SZERKESZTŐSÉG

FŐSZERKESZTŐ	Prof. dr. Dános Valér ny. r. vezérőrnagy, egyetemi magántanár
FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES	Dr. Hornyik Zsuzsanna
FELELŐS SZERKESZTŐ	Dr. Szabó Csaba PhD r. alezredes, egyetemi docens
OLVASÓSZERKESZTŐ	Végh Zsuzsanna
IDEGENNYELVI SZAKLEKTOR	Prof. dr. Boda József ny. nb. vezérőrnagy, c. egyetemi tanár
FŐMUNKATÁRSAK	Dr. Hertelendi Lajos r. alezredes Csala Károly r. ezredes
MUNKATÁRSAK	Luda Henrietta Varga Anita
SZERKESZTŐSÉG	2090 Remeteszőlős, Nagykovácsi út 3. Telefonszám: +36 (26) 795-900 / 24-600 szerkesztoseg@belugyiszemle.hu www.belugyiszemle.hu
ISSN	ISSN 2062-9494 (Nyomtatott) ISSN 2677-1632 (Online) LXX. évfolyam
FELELŐS KIADÓ	Belügyminisztérium www.kormany.hu/hu/belugyminiszterium 1051 Budapest, József Attila utca 2-4.
NYOMDA	Duna-Mix Kft.
FELELŐS VEZETŐ	Halászi Attila, ügyvezető

Megjelenik havonta

TARTALOM

	Előszó	1941
	TANULMÁNYOK	
BALLA JÓZSEF – VÁJLOK LÁSZLÓ – VEDÓ ATTILA	A határrendészeti tisztképzés harminc éve – már nem katonák kellenek!	1943
BOGOTYÁN RÓBERT LAJOS – FORGÁCS JUDIT	A jövő útja: a modern büntetés-végrehajtás tisztképzése	1959
BARABÁS ANDREA TÜNDE – FANTOLY ZSANETT – PALLAGI ANIKÓ	A bűnügyi tudományok oktatásának jövőbeni kihívásai az NKE Rendészettudományi Karán	1977
NAGY ÁDÁM FERENC – FREYER TAMÁS	Rendvédelmi dolgozók fizikai teljesítményének fejlesztési lehetőségei fizikai érterápiás készülékkel, BEMER érterápiával	1995
HAUTZINGER ZOLTÁN	A migrációs igazgatásra felkészítés akkreditálása a rendészeti felsőoktatásban	2011
FEKETE MÁRTA – HEGEDŰS JUDIT – MOLNÁR KATALIN – HLAVACSKA GERGELY – MOLNÁR ISTVÁN JENŐ	A magatartástudomány helye és a kompetenciafejlesztés lehetőségei a rendészeti felsőoktatásban	2029
KOVÁCS GÁBOR	A Rendészettudományi Kar további fejlesztésének főbb irányai	2047
KOVÁCS TAMÁS	Társadalomtudományok helye és szerepe a modern rendészeti felsőoktatásban	2061
PALLO JÓZSEF	A rendvédelmi felsőoktatás mint a belügyi tudományosság egyik oszlopa	2077
SZABÓ ANDREA – MAGASVÁRI ADRIENN – ERDŐS ÁKOS	A Vám- és Pénzügyőri Tanszék publikációs teljesítménye 2012–2021 között	2095

TARTALOM 2022/10.

ÜRMÖSNÉ SIMON GABRIELLA – BARNUCZ NÓRA – KUDAR MARIANN	Út az Innovatív Tanszék első helyezett díja felé	**2113**
VASS GYULA LAJOS – KÁTAI-URBÁN LAJOS	A katasztrófavédelmi felsőoktatási képzés fejlődése és jövője	**2135**

BELÜGYI SZEMLE
BELÜGYMINISZTÉRIUM

SZERKESZTŐSÉGI ELŐSZÓ

Tisztelt Olvasó!

Kevés olyan sikertörténet valósult meg az elmúlt években, mint amilyen a belügyi tudományosság tekintetében elmondható. Ennek a folyamatnak kétségkívül egyik alappillérét képezi a rendészettudomány önálló tudományágként történő elismerése a Magyar Tudományos Akadémia részéről, amelynek ebben az évben ünnepeljük tízéves évfordulóját. A dinamizálódó tudományterület meghatározó jelentőségű tudományos műhelye a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara, ahol az oktatási tevékenység mellett a jövő innovatív szemléletű formálása is központi szerepet játszik.
Ennek sikerét a kar magasan képzett oktatóinak kutatói és tudományos tevékenysége garantálja. Az évek során felhalmozódott szintetizált, rendészettudományhoz köthető tudásanyag egy részének bemutatására kiváló lehetőséget kínált számunkra a hetvenéves múltra visszatekintő Belügyi Szemle. A lehetőséggel élve igyekeztünk méltó tartalommal megtölteni a lapszámot, és karunk kiváló oktatóinak bevonásával a szerzők törekedtek egy valóban informatív és jövőbe mutató képet adni magukról és tudományterületükről egyaránt.
Régi és nagyon bölcs mondás, hogy minden tudomány annyit ér, amennyit abból hasznosítani lehet. Ezért külön is ráirányítom a figyelmet arra a szemléletmódra, amellyel szerzőink írásaikban az elmélet és a gyakorlat értékteremtő módon való ötvözésére törekedtek. A tanulmányok jellege és tematikai sokszínűsége ennek megfelelően szemléletesen rávilágít a folyamatosan alakuló rendészettudomány befogadó és integratív jellegére. Mindezekkel hozzájárulva ahhoz, hogy a rendészettudomány a jövő egyik legdinamikusabban fejlődő tudományterületévé váljon, amelynek meghatározó értékei továbbra is a Rendészettudományi Karon teljesednek ki.

Kérem, forgassa haszonnal a kiadványt!

Prof. Dr. Deli Gergely
rektor
Nemzeti Közszolgálati Egyetem

BELÜGYI SZEMLE
BELÜGYMINISZTÉRIUM

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.1

CC BY NC ND

A határrendészeti tisztképzés harminc éve – már nem katonák kellenek!

30 years of border police officer training - we don't need soldiers

Balla József
Dr. PhD, tanszékvezető, egyetemi docens, rendőr ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
balla.jozsef@uni-nke.hu

Vájlok László
mesteroktató, rendőr alezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
vajlok.laszlo@uni-nke.hu

Vedó Attila
Dr. PhD, tanársegéd, rendőr őrnagy
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
vedo.attila@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A határrendészeti tisztképzés elmúlt harminc évi eredményének összefoglalása mellett elődlegesen a jelenlegi társadalmi és szakmai kihívásoknak megfelelő képzési módszerek, nehézségek, kihívások bemutatása, illetve a jövőbeni képzési rendszerre vonatkozó elképzelések vázolása. A jövőbeni határrendészeti tisztképzés alapjait képező Magyarország Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégiájában foglaltak és a határrendészeti tevékenység globális, európai uniós és kontinentális szerepének összevetése egy új, gyakorlatorientált képzési forma bemutatásával. Kiemelt cél olyan újszerű technológiák oktatásban történő bemutatása, mint a biometria, mesterséges intelligencia vagy a robotika.
Módszertan: A publikáció elsődlegesen a tapasztalatok alapján összegyűjtött eredmények feldolgozására kíván fókuszálni, illetve e mellett az Európai Unió és a hazai határrendészeti kihívások számbavételével próbálja megközelíteni a határrendészeti tisztképzés jelenét és jövőjét.
Megállapítások: A határrendészeti tisztképzés folyamatosan fejlődött az elmúlt harminc évben és ezt a fejlődést érdemes tovább gondozni. A cél azonban már az, hogy új módszerekkel gazdagítsuk az oktatói repertoárt, és egyértelműen nagyobb hangsúlyt kell fektetni a nemzetközi tapasztalatok feldolgozására.
Érték: Az egyetemi határrendészeti tiszti oktatás eredményeként olyan menedzserszemléletű vezetők képezhetők, akik a jövőbeni kihívások esetén is képesek lesznek önállóan megállni helyüket nemcsak az államhatárhoz kapcsolódó, hanem a schengeni térség teljes mélységében zajló, a biztonság és jog térségéhez kötődő feladatok tekintetében is.

Kulcsszavak: határrendész, rendőrség, rendészet, képzés

Abstract

Aim: In addition to summarising the achievements of border police officer training over the past 30 years, the main aim is to present training methods, difficulties and challenges that meet current social and professional challenges, and to outline ideas for the future training system. A comparison of Hungary's National Integrated Border Management Strategy as the basis for future border police officer training and the global, EU and continental role of border policing by presenting a new practice-oriented training format. A particular focus will be on introducing new technologies in education, such as biometrics, artificial intelligence and robotics.

Methodology: The primary focus of this publication is to elaborate on the results gathered from experience, and to approach the present and future of border police officer training by taking into account the challenges of the European Union and the Hungarian border police.

Findings: The training of border police officers has developed continuously over the past 30 years and this development is worth continuing. However, the aim is now to enrich the training repertoire with new methods and there is a clear need for greater emphasis on international experience.

Value: The education of border police officers at university level will result in managers with a managerial approach who will be able to face future challenges and who will be able to stand their ground independently not only in the field of state borders, but also in the field of security and justice in the entire Schengen area.

Keywords: border police, police, policing, training

Bevezetés

A világ változásának gyorsasága ma már közhelynek minősül, azonban nem szabad elfelejteni azt, hogy ez olyan valós körülmény, amely az élet minden területére rányomja bélyegét. Harminc év nemcsak emberi életek és életművek tekintetében számít soknak, hanem olyan globális tényezők változásai is generálódnak, amelyek alapjaiban határozzák meg akár a biztonság érzetét, illetve hatással vannak a rendészeti tevékenységre is (Sallai, 2013). Gondoljunk csak arra, hogy a 2022-ben kirobbant orosz-ukrán konfliktus három hónap alatt hogyan írta át Európa (és a világ) gazdasági, pénzügyi, szociális életét, mennyire

megváltoztatta a polgárok mindennapjait, és milyen új, addig talán csak elvétve tapasztalt rendkívüli körülményekhez vezetett. Az eltelt harminc év ráadásul nemcsak egy orosz-ukrán konfliktust „mutatott fel", hanem egy délszláv válságot, az Európai Unió bővítését, a schengeni belső határok arányának jelentős növekedését, egy világjárványt, egy migrációs katasztrófát is. Az ilyen eseményekre való felkészülés ugyan folyamatos – hiszen minden érintett szervezet állandóan gyakorlatozik, terveket készít, parancsokat ír alá –, de valljuk be, hogy békés időszakban ezek a tervek csak az asztalfióknak készülnek, nem aktualizálják őket, és amikor beáll a krízis, akkor mindig a legrosszabb forgatókönyv lép életbe és arra bizony a terveket nem lehet „ráhúzni". Ilyen esetekben jönnek az ötletelések, amelyek rövid idejű szervezetlenséggel, tanácstalansággal és annál több felesleges anyagi ráfordítással járnak. Minden egyes intézkedés egy-egy jelentősebb esemény során utólagos tevékenység és az elmúlt időszak tapasztalataihoz igazítjuk a jövendőbeli tevékenységünk irányát.

Ráadásul a globális konfliktusok hatása elsődlegesen a határokon csapódik le, így jogos elvárás a „hátországban" élők részéről, hogy az államhatárok őrizetéért felelős szervezetek kezeljék a helyzetet és ne hagyják, hogy azok hatása begyűrűzzön az országba. Ez sokszor persze lehetetlen feladat, ráadásul a biztonság garantálása nem önmagában a kijelölt rendészeti szerv feladata kell legyen, hanem ebben komoly felelősség terhel további számtalan társadalmi szereplőt is a politikusoktól kezdve a médiáig.

A határon való fellépés elsődleges szereplője tehát a határrendészet (függetlenül, hogy milyen szervezeti keretek között végzi feladatát a határőr), és azon belül is azok a személyek, akik elsődlegesen kell irányítsanak, döntsenek, intézkedjenek. Ezek pedig egyértelműen a jól felkészített határrendész vezetők, akiknek az elmúlt harminc év eseményei alapján jó határőrnek, jó rendőrnek, kiváló elemzőnek kell lenniük. Ez viszont csak úgy működik, ha a tiszti állomány felkészültsége kiterjed minden területre, legyen az háborús konfliktus, tömeges méretű illegális migráció vagy egészségügyi világjárvány, mindeközben úgy, hogy az események során érintett szervezetek megszűnnek, átalakulnak vagy újak jönnek létre.

A tanintézetek szerepe itt kezdődik, azaz amikor felismerik, hogy milyen képzési irányt kell szabni a leendő tiszteknek, milyen felkészítésre kell fókuszálni, mit kell változtatni. A felismerés és az első tisztek – akik az adott képzési irányban tanultak – kibocsátása között minimálisan öt évvel kell számolni, vagyis az előre gondolkodásnak ennyivel kellene megelőznie a felismerést.

A kezdetektől 2004-ig

A rendészeti tudomány kutatási eredményei ma már világosan alátámasztják, hogy 1992-ben életszerű kezdeményezés volt egy rendészeti célú váltás a korábbi katonai doktrínák erős hagyományai ellenére is (Vájlok & Vedó, 2020). Bár a délszláv válság az 1990-es évek közepétől rövid időre újból egyfajta katonai jelenlétet igényelt, mégis azt egy akkor is már egy „sajátos jogállású és kettős rendeltetésű" szervezet, azaz a határőrség kezelt. Pontosan ez az esemény vezetett egyébként odáig, hogy a katonai jellegű határőrtisztképzés megszűntetése ekkor már eldöntött tény volt, mégis visszakoztak a döntéshozók és néhány évig párhuzamosan, a Rendőrtiszti Főiskolára jellemző erős rendészeti karakterű tisztképzés mellett működött a régi módszerek szerint folytatott katonai képzés is a szentendrei tanintézetben (Virányi, 2019). Ám a délszláv válságot követően ez utóbbi végleg megszűnt és teljes vertikumában már csak a rendőrtiszti képzéshez igazított határőr (határrendész) tisztképzés maradt meg és folytatódott a Nemzeti Közszolgálati Egyetem megalapításáig, illetve folytatódik azóta is az egyetem Rendészettudományi Karán belül.

A Határrendészeti Tanszék (a továbbiakban: Tanszék) folyamatosan igazodott egyrészről a befogadó intézmény által diktált változásokhoz, másrészről a megrendelő, azaz a határőrséget – 2008-tól a rendőrséget – érő és tevékenységét befolyásoló körülményekhez, harmadrészben pedig azokhoz a társadalmi változásokhoz, amelyek az ország egész rendészeti/rendvédelmi koncepciójának fordulópontjait jelentették. Éppen ezért a Tanszék is a szükséges mértékben kiigazította tantervét, például a rendkívüli (minősített) időszakban a gyorsított ütemű tantárgy-, óra- és vizsgarendjét is elkészítette már 1993-ban, vagy éppen átmeneti tantervet készített az 1994/1995. tanévtől kezdődően. Ezek a programok szakmai szinten is magukon viselték a változás lenyomatát, illetve az újonnan megjelenő (és korszerűnek mondható) ismeretek lehető leggyorsabb beépítését biztosították az oktatásba. Noha az egyes tantárgyak megnevezésében ez kezdetben nem is volt tetten érhető, azok óraszámbeli összetétele mindenképpen mutatta a változás igényét. Ráadásul az is kimutatható, hogy az 1991 óta folytatott tervező-szervező tevékenység alapossága tényleg időtálló volt, hiszen a tantárgyi megnevezések szinte teljes mértékben lefedték a szükséges ismeretcsoportokat, még ha azok belső tartalma igazodott is a kihívásokhoz.

Az elől határőr tiszti oktatási intézményekhez képest óriási változás volt a szakmai tantárgycsoporton túli (jogi, funkcionális és társadalomtudományi) tantárgyak jelentős száma, és az igazán katonai drillt magában hordozó tárgyak csak a határrendészeti tanszék hallgatói számára jelentek meg és például *„Határrendészeti század szakismeretek"*, majd *„Határvédelmi ismeretek"* címen

tárgyiasultak kezdetben 195, majd 96 tanórában, és szépen lassan csökkent ezen óraszám is (Fórizs, 2004). Olyannyira jelentős volt ez a változás, hogy a 2004-es évre (a bolognai folyamat előkészítésének kezdetére) ez a fajta képzés meg is szűnt, viszont számos más tartalmú képzés lépett a helyébe.

Viszont jelentős hatása volt a tanszéki munkára hazánk európai uniós tagsága és ami még fontosabb, hogy a tanszék akkori vezetése idejekorán felismerte, hogy a kor kihívásaival csak akkor tudunk lépést tartani, ha már ezekben az időkben elkezdjük a schengeni követelményeknek megfelelő oktatási rendszer kialakítását. Ez már egy teljesen másfajta megközelítését jelentette a határrendészeti tisztképzésnek, hiszen 2004-re egy teljesen tisztán rendészeti célú képzésben kellett gondolkodni, sőt a schengeni követelményeknek való megfelelés érdekében a korábbi, viszonylag kezdetleges katonai értékekkel is szakítani kellett (már nem beszéltünk határvédelemről, már nem szerveztünk halogató harcot a határvadászoknak és már nem akartuk elfoglalni az Osztrák Köztársaság Lajtán túli területeit). Hozzá kívánjuk tenni, hogy az akkori – és a mostani – schengeni szabályok miatt a honvédség szerepe a határellenőrzésben, azaz a határőrizetben és a határforgalom-ellenőrzésben teljesen annulálódott és annulálódik. A schengeni szakpolitika pedig nem ismeri a határvédelem kifejezést sem!

A Tanszék oktatói nyitottak voltak az európai uniós vívmányok iránt, sőt elsőként vettek részt olyan tagállami továbbképzésekben, vállaltak jelentős részt projektekben, amelyek célja a más tagállami gyakorlat megismerése és hazai adaptálása volt. Ez egy óriási hozzáadott értéket képviselt az oktatásban, és amellett, hogy az 1991-től kialakított szakmai program valós határőr szakmai ismereteit megtartva ráépítette a Tanszék az Ausztriából, Franciaországból, Németországból vagy éppen Hollandiából hozott gyakorlati ismereteket az egyes tartalmakra, egy teljesen újfajta nyitottságot és szellemiséget tudott meghonosítani. A 2000-ben megszületett „*Határellenőrzés az Európai Unióban*” című tankönyv és az arra épített komplex továbbképzési rendszer példaértékű volt a magyarországi rendészeti szervek körében (Sallai et al., 2000). Mondhatni a Tanszék úttörő munkát végzett az Európai Unióhoz és majdan a schengeni térséghez való kapcsolódás terén a határrendészeti tiszti állomány felkészítésében, és ebben vitathatatlan vezető szerepe volt az első tanszékvezetőnek, Virányi Gergelynek.

Az Európai Uniótól a határőrség megszűnéséig

2004-től egy viszonylag letisztult, szakmailag nyugodtabb légkörben folyt az oktatás a Tanszéken, bár számtalan változást is megéltünk már akkor, de

eltekintve az akkor tapasztalt gazdasági krízis miatti hatástól (megszorítások a közigazgatás minden területén) a szakmai kérdést oktatási szempontból nem befolyásolták külső érdekek és tényezők. A határőrség tekintetében ez ugyan egy fokozott időszak volt – legalábbis ami a teljes jogú schengeni felkészülést érintette –, de egyéb iránt egy kialakított, stratégiailag jól definiált és szervezett környezetben dolgozhattak az oktatók. A szakmai kihívások több esetben csábítottak el szakembereket a Tanszék állományából, de mindez betudható volt annak a kollektív bölcsességnek, amelynek eredménye az előző fejezet végén már olvasható volt, de ehhez kapcsolódóan érdemes megemlíteni például, hogy a *Schengeni Közös Kézikönyvet* és az akkor hatályba lépő *Schengeni Határellenőrzési Kódexet* feldolgozó egyhetes tanfolyamon a határőrség részéről 2505 fő vezető vett részt, akik áttekintést kaptak a schengeni vívmányokról, illetve arról a munkáról ami várt rájuk 2007 után (Varga, 2007). Ekkor már sejtettük, hogy körvonalazódik a megrendelő szerv átalakulása (bár a teljes megszüntetést nem tartottuk valószínűnek) és a rendőrség kötelékébe történő integrálása, hiszen a 2005-ös alkotmánymódosítás már előrevetítette ezt azzal, hogy véglegesen megszüntette a határőrség fegyveres erő státusát és megnyitotta az utat egy profiltisztán rendészeti szervvé válás lehetősége előtt.

2005-re az igényeknek megfelelő tartalommal a Határrendészeti Tanszék gondozásában álló korábbi öt szakmai tantárgy kilencre nőtt, amelyek 811 órában, hat félévre elosztva biztosították a határrendészeti tisztek eredményes felkészítését (Balla, 2017). A képzési rendszerben a tanórák logikusan elosztva, egymásra építve, biztosítva a folyamatos és kellő idejű felkészülést, már az első félévtől tervezve voltak.

A tantárgyak óraelosztásának súlyozása egyértelműen mutatta, hogy melyek voltak azok a szakterületek, amelyek ismereteinek átadása meghatározó volt a felkészítés során, de emellett a funkcionális szervek feladatrendszerének oktatása is megjelent a képzési rendszerben. Lényeges szakmai szempontnak tekinthető az a tény, hogy a határrendészeti oktatók az I. félévtől a VI. félévig folyamatos oktatói kapcsolatban voltak a hallgatókkal, és a legtöbb szakmai előadás az I. félévre súlyozott (176 óra).

És noha ezen időszak egyik hátránya volt többek szerint a parancsnoki képzés, parancsnokká nevelés hiánya (hasonlóan egyébként a társ rendészeti szervek tisztképzésének rendszeréhez), mégis a kikerülő állomány bizonyította helytállását a végrehajtásban.

A 2008. január 1-jétől beállt szervezeti változás (a határőrség megszűnése) a Tanszék állományának oktatói munkájában is érezhető volt. Már kialakult és működött a bolognai folyamat alapján átstrukturált képzési rend és az ennek való megfelelés érdekében végzett munka ugyanakkor tompította a korábbi

megrendelő szerv megszűnéséből adódó bizonytalanságot. Az oktatók várták az új utódszervezet instrukcióit, igényeit is, amely 2008. január 24-én az Országos Rendőr-főkapitányság és a Rendőrtiszti Főiskola közötti együttműködési megállapodásban testet is öltött. Ennek értelmében a Tanszék tovább működhetett, de értelemszerűen a határrendész szakirányos hallgatók rendőri kompetenciáit a korábbiakhoz képest erőteljesebben kellett fejleszteni.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem égisze alatt

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem egy teljesen új struktúrát, környezetet, habitust hozott a képzésben, az egyes hivatásrendek egymás melletti tanulása, a civil egyetemi lét megélésnek lehetősége, a nyitott iskolai infrastruktúra komoly átállást jelentett az oktatók , főként a szakmai órákat tartó hivatásos tisztek részéről is.

Az egyetemen bevezetett közös modul – noha még csak kezdetlegesen is –, de lehetőséget adott arra, hogy kitekintést adjon a határrendészeti tevékenységről a teljes rendészeti szakos állománynak is, bár igazán komoly áttörésre egészen 2021-ig várni kellett ezen a téren. A rendőrség hosszú ideig nem tudott azonosulni azzal, hogy a rendőrség hatáskörébe utalt határrendészeti feladatok ugyanolyan fontos tevékenységek, mint egyéb más szolgálati ághoz tartozó munka. Talán a 2015-ös illegális migrációhoz köthető események voltak azok, amelyek ráébresztették a megrendelőt (és megrendelőket), hogy foglalkozni kell a határrendészettel mint szolgálati ággal, és a feladatrendszer nemcsak a határokon csúcsosodik ki a határrendészeti kirendeltségek kötelességeként, hanem bizony az ország teljes területét lefedi és ebbe részt kell venniük a rendőrkapitányságoknak, körzeti megbízottaknak, megyei rendőr-főkapitányságoknak is. És itt most nem is említjük a más, együttműködésben részt vevő szervek, mint például a honvédség erőinek vagy a katasztrófavédelem munkatársainak tevékenységét.

Óriási törekvés van abba az irányba, hogy ne csak közvetlenül a határmenti térségből kerüljenek beiskolázásra határrendészeti tisztek, hanem bárhonnan az országból, hiszen a mélységi területeken is vannak kapcsolódó feladatok, nem is beszélve a belső határok mentén a határellenőrzés ideiglenes visszaállításával járó feladatokról. A megrendelőnek ebben a tekintetben is egy paradigmaváltást kell érvényesítenie, amely a Tanszék azon javaslatát tükrözi, hogy a határrendészeti tiszti utánpótlást nem csak azon helyi szervek részére kell biztosítani, amelyek jogszabályi kötelezettsége a határellenőrzés végrehajtása. Határrendészeti tisztet valamennyi helyi és területi szervezeti elemnek képezni kell – természetesen eltérő létszámban és intenzitásban –, mivel a schengeni térség

területén, vagyis Magyarország mélységi területén végrehajtott ellenőrzéshez nélkülözhetetlen a Tanszék által biztosított tudás megléte.

2015-ben már 13 szakmai tantárgyat vitt a Tanszék és az összóraszám 495 órát tett ki, de igazodva az egyetemi rendszerhez, az I. évfolyam teljesen kikerült a szaktanszékek „felügyeleti köréből".

Átalakult a „nyári" szakmai gyakorlati rendszer is, hiszen már nem minden határterületre küldtük a hallgatókat (ráadásul az évről-évre egyre kevesebb hallgatót), hanem már célzottan olyan hét alegység került kijelölésre fogadó szervként, ahol a hallgató a határrendészeti tevékenység teljes vertikumába (a mélységi ellenőrzés kivételével) betekintést kaphat és gyakorolhatja annak végrehajtását a járőrszolgálattól, útlevélkezelői feladatoktól kezdődően a szolgálatirányító vagy alegységparancsnoki tevékenységig befejezően.

Idővel természetesen látható volt egyfajta törekvés a Rendészettudományi Karon belül a parancsnoki nevelés érdekében (Kovács, 2016), sőt ennek látható (katonás) jelei meg is mutatkoztak. Azt viszont nem szabad szem elől téveszteni, hogy teljesen más a mentalitás egy civilek által vezetett és irányított Nemzeti Közszolgálati Egyetemen és egy zártabb rendben jól működő Rendőrtiszti Főiskola, főleg egy, a külvilágtól szinte teljes egészében elszeparált képző intézményben, mint amilyen a Kossuth Lajos Katonai Főiskola volt. Nem kérdés egyébként, hogy a vezetői kvalitások fejlesztése központi célkitűzés kell, hogy legyen az egyetemen. Más kérdés azonban az, hogy abban milyen arányban kell lennie a menedzser típusú vezetői hozzáállásnak és milyen arányban egy kiszolgáló, alapvetően parancsok feltétlen végrehajtásában gondolkodó katonai hozzáállásnak. A válasz egyértelműen egyfajta arany középutat jelent, amely viszont véleményünk szerint pontosan a „rendészeti vezető" habitusával egyezik meg és korántsem jelent 50–50%-os megosztottságot.

Az egyetem léte és környezete, nyitottsága, az egyes „hivatásrendek" szoros egymás mellett élése nem teszi lehetővé a szigorú képzés végrehajtását, sőt nem is indokolja. Egyébként a jelenlegi rendészeti szervek gyakorlati tapasztalatai sem kívánják ezt meg, még annak ellenére sem, ha kifelé néha ezt hangsúlyozzák. Önmagában az egyenruha viselése, a tudata annak, hogy a rendész tiszt rendelkezik a legitim erőszak lehetőségével, lehet az alapja, hogy másként éljék meg hivatásos létüket a hallgatók és a hallgatókból lett vezetők. Az egyetem Rendészettudományi Karának például pontosan ez lenne a küldetése, tehát hogy az ilyen elvárásokat megfogalmazzák és ezt tudatilag megerősítsék a hallgatókban. A képzés során nem szabad elfelejteni, hogy az egyetem nyitott civil felsőoktatási intézmény, szabad átjárhatósággal és önként vállalt kötelezettségekkel. A Tanszéket félidőben elhagyó hallgatók is azt támasztják alá, hogy az erőltetett kötöttségek és az egyes karok hallgatói közötti különbségek nyílt,

szabályozott ereje miatt váltanak pályát, de ennek során a legnagyobb problémát a szigorú szerződési kötelmek (elsődlegesen a költségeket terhelő visszafizetési kötelezettség) jelentik és ez bizony visszatartó erő. Bár kétséges, hogy aki ennek ellenére nem szerel le, hanem kényszerűségből a rendszerben ragad, megbízható tisztként válik-e be. Nem e publikáció tárgya ennek tárgyalása, de mindenképpen érdemes lenne egy külön kutatást végezni ezzel kapcsolatban.

Jövőbeni lehetőségek

Kétségtelen, hogy a rendszer egyik legnagyobb hibája, hogy nincs egy olyan kormányzati ciklusokon átnyúló átfogó stratégia, amely a rendészeti szervek és ezen belül a rendőrség képzését, utánpótlását koncepciózusan tartalmazná. Részstratégiákról beszélhetünk (például Magyarország Nemzeti Integrált Határigazgatási Stratégiája), de ezek nem fedik le a teljes igény volumenét, ráadásul egy-egy európai uniós költségvetési ciklushoz igazodik azzal a sajátos (ámbár érthető) igénnyel, hogy az abból adódó finanszírozási lehetőségek minél szélesebb körű kihasználása biztosított legyen. Ettől függetlenül az államnak, állami költségvetésből is meg kellene alkotnia egy olyan víziót és garantálnia kellene annak megvalósítását, amely évtizedekre meghatározza a rendészeti szerv tevékenységét.

Négy olyan nagy terület jelölhető meg, amelynek figyelembevételével biztosítható a jövőbeni határrendészeti tisztképzés magas színvonalú végrehajtása. Elsőként talán a szakmai munkában való részvétel és a szakmai kompetenciák fejlesztése az oktatók részéről a leginkább elérhető. Másodsorban a nemzetközi határrendészeti tevékenység(ek) vérkeringésébe való becsatlakozás nyújthat új és hosszú távon hasznosítható ismereteket. Ezen ismeretek egy része szakmai kell legyen, más része szorosan a képzéshez, oktatásmódszertanhoz kell, hogy kapcsolódjon. Harmadsorban a tudományos kutatások és azok eredményeinek a hasznosítása adhat többletlehetőséget akár úgy is, hogy abba tevékenyen bevonjuk a hallgatókat. Negyedrészt pedig az új oktatási módszereket, a frontális, „poroszos” oktatást felváltó új szemléletet kell meghonosítani.

Mit sem ér az oktatás és a tisztek felkészítése, ha az átadandó tudásunk nem naprakész vagy nem gyakorlatias. Egyébiránt a gyakorlatias felkészítés favorizálása üdvözlendő, de nem szabad, hogy ez olyan átfogó ismeretmegszerzés rovására menjen, amely nem ad biztos alapot a gyakorlatnak. Fontos, hogy kell az elmélet, hiszen anélkül nincs tudás, ráadásul egyetem lévén igenis a magasfokú tudástranszfer az, amelynek az egyik legfőbb „exportcikkünknek” kell lennie. Ehhez azonban az oktatók felkészültségét is napi szinten karban kell

tartani. A Tanszék éppen ezért fontosnak tartja a napi kapcsolattartást a határrendészeti szakirányító szervek képviselőivel, a megyei rendőr-főkapitányságok és a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság határrendészeti tevékenységet koordináló szakértőivel és a helyi szintű feladatokat ellátókkal. Jelenleg megvan az a kompetenciánk, hogy kollégaként ismerünk szinte minden határrendész vezetőt bármilyen szinten is szolgáljon és így bármilyen közvetlen kérdésünkre, megkeresésünkre azonnali szakmai választ kaphatunk. Nem is beszélve arról, hogy a rendszeres szakmai látogatások alkalmával ezek a kapcsolati tőkék még kamatoznak is. Mivel ez a kapcsolat csak egyoldalúként nem lehetne gyümölcsöző – a központi szakirányítás vezetőinek is kezdeményezővé kell válni az aktuális tájékoztatások tekintetében –, ezért természetesen a Tanszék is komoly energiát fektet abba, hogy a megrendelő szervezet minden egyes szintje elmondhassa igényét az oktatáshoz kapcsolódóan. A Tanszék által működtetett Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület rendszeres találkozóin a központi, területi és helyi szervek szakmai vezetőként észrevételeket tehetnek a szakmai oktatás tekintetében (Balla, 2016).

A határrendészeti tisztképzés nem képzelhető el csak Magyarország határain és az azon belüli ismeretek átadásával, megismerésével. Elengedhetetlen, hogy kilépjünk a nemzetközi porondra (Balla, 2018) és azon kapcsolatrendszert is felhasználva bővítsük az oktatói tapasztalatot és a hallgatók számára átadható szakmai tudást. Ez az elvárás egyébként megjelenik a Frontex által sokat hangoztatott alap és középszintű (Szektorális Képesítési Keretrendszer) képzési elvárások között is, amelyekre reagálva került például átalakításra 2020-tól a Tanszék összes tantárgyi programja.

A nemzetközi tapasztalatok megszerzése egyrészről adott az oktatói összetétel korábbi ilyen irányú ismereteinek konvertálásával és átadásával, továbbá az újabb lehetőségek kiaknázásával. A Frontexhez kapcsolódó képzési eseményekbe való bekapcsolódás prioritást élvez (az egyetem a Frontex partnerintézménye), ugyanakkor az egyetem meglehetősen bonyolult adminisztratív háttere ezt nem teszi egyszerűvé, bár a megrendelő szerv támogatása e téren is hatalmas, de itt egyértelműen többet kell vállalnia a befogadó intézménynek is.

Ugyancsak lehetőségünk – és élünk is vele – a Nemzetközi Oktatási Központ keretében működő Közép-európai Rendőrakadémia (KERA) adta lehetőségek, amelyek évente több hetes intenzív nemzetközi kapcsolatépítő tréningeket biztosítanak az oktatók részére is. Célunk, hogy a jövőben ezt a fajta együttműködést még intenzívebbé tegyük, akár a tagállami határrendész kollégák szakmai továbbképzésekhez kapcsolódó fogadásával is Ausztriából, Svájcból, Németországból, Szlovéniából, Szlovákiából vagy éppen Csehországból (mint a KERA tagállamaiból).

A nemzetközi tapasztalatszerzést biztosítja továbbá, hogy van oktatónk, aki a nemzetközi válságkezelés terén kimagasló ismeretekkel rendelkezik, oktatóként végzi nemcsak tagállami szakértők kiképzését, de távol keleti vagy éppen balkáni határrendész tisztek felkészítéséhez is rendszeresen felkérést kap. Célunk, hogy az ilyen képzésekbe már ne csak oktató vegyen részt, hanem hallgatóink is testközelből érezzék, hogy milyen tapasztalatokra lehet szert tenni akár egy V4 együttműködés keretében végrehajtott közös nemzetközi gyakorlaton, akár egy olyan gyakorlaton, ahol „ellenséges környezetben végrehajtott" szakmai feladatot kell irányítani más kultúrájú és identitású szakemberek, állampolgárok között.

2022 nyarán Varsóban került sor a lengyel határőrség által szervezett *„ V4 Joint Efforts 2022"* határrendészeti gyakorlatra, ahol már négy nappali tagozatos határrendészeti szakirányos hallgatónk (két fő a harmadik és két fő a második évfolyamból) tevékenyen részt vett a szakmai munkában, amely az Európai Unió egy külső határszakaszán egy képzeletbeli válsághelyzet kialakulását és kezelését modellezte. Érdekes tény, hogy a lengyel szervező fél a tervezés során nem értette, hogy miért vesznek részt magyar részről egyetemi hallgatók is, hiszen nekik nincs ilyen helyzetek kezeléséhez megfelelő szakmai gyakorlatuk és ennek a fogadó fél hangot is adott. A hallgatókat kísérő oktatónk jelezte, hogy a hazai képzésünk egyik célja éppen az ilyen együttműködésből fakadó ismeretek elsajátítása, másrészről ezek a hallgatók végzésüket követően azonnal olyan vezetői helyzetbe „csöppennek bele", amely megköveteli tőlük a nemzetközi együttműködés gyakorlati végrehajtását. Ez megnyilvánul majd akár a túloldali határrendészeti szerv hasonló beosztásban lévő szolgálati személlyel való kapcsolattartásban, akár egy Frontex műveletben való részvételben. Oktatónk indoka olyannyira meggyőzte a fogadó fél vezetőjét, hogy a mintegy 40 külföldi szakértő részvételével zajló gyakorlat záróbeszédében már egyértelműen pozitív tényként kezelte a hallgatók részvételét és a következő évi hasonló rendezvényen már a lengyel határrendészet tisztjelöltjei is képviseltetve lesznek és hasonló hozzáállásra buzdította szlovák és cseh kollégáit is.

A nemzetközi lehetőségek között ki kell emelni a különböző válságkezelő műveletek tapasztalatait mind oktatási, mind gyakorlati téren. Már korábban is felmerült, hogy az ilyen műveletekbe – például a komoly magyar részvétel mellett szervezett Európai Unió Rendőri és Civil Szolgálatok Képzési Programjában – a Rendészettudományi Kar is becsatlakozzon (Németh, 2022). A különböző válságkezelő műveletekben mára már felértékelődtek a nem katonai elemek, de azokon belül is a rendőri, rendvédelmi egységek szerepe. Kiemelt szerep jut ráadásul a határrendészeti jellegű felkészítésnek is, amely viszont az integrált határigazgatáshoz kapcsolódó szakmai tudás mellett a biztonságtudatosságra

is fókuszál. Erre kifejezetten szükség van a majdani határrendészeti tisztek külföldön folytatott szakmai műveletei során. Ennek önálló képzésére eddig a Tanszék nem volt képes, ám az oktatói állomány összetételében időközben beállt pozitív változások miatt megkezdődhet az erre irányuló kidolgozó munka és a hallgatók ilyen irányú felkészítése is. Nem kérdés, hogy a hallgatók tanulmányaik során motiváltabbak lesznek olyan ismeretek megszerzése közben, mint az eltérő kulturális különbözőségekből adódó konfliktusok kezelése, az iszlám és zsidó kultúra megismerése, műveleti területek veszélyei, terrorizmus és túszhelyzet kezelése, rendkívüli körülmények (sivatag, mérgező állatok stb.) közötti munkavégzés stb.

A képzés összetett volta miatt ez önállóan nem, de például a rendőrség erre hivatott szervének hathatós támogatásával megvalósítható majd az ilyen irányú kiegészítő képzés is, bár lényegesen kevesebb rendelkezésre álló idővel, mint a fent említett képzési program keretében.

Az új oktatási módszerek, vagy ahogy jelenleg népszerűbben hangzik, kreatív tanulási módszerek még gyerekcipőben járnak a Tanszéken, hiszen a hangzatos nevű oktatásbeli minőségi változást nem követi a vizsgarendszer minőségi (kreatív?) hozzáigazítása. Azaz hiába kreatívak az órák, hiába csináltatunk egyre több csoportos, játékos, interaktív feladatot, a vizsgán mégis a régi jól bevált izgulás, tételhúzás, merev szóbeli „darálás" és egy abból az értékelés során kalkulált egyetlen érdemjegy adásával zajlik. A szakmai oktatás „halálát" okozta továbbá a kényszerű online oktatás bevezetése is, amelynek eredménye viszont tényleg csak egy „makogás szintű feleletadás" volt a vizsgák jelentős részén.

Mindettől függetlenül elindítottuk a kreatív tanulást, ahol elsősorban a gyakorlati szereplésre, a vezetői együttműködésre, kommunikációra, másokról való gondoskodásra helyezzük a hangsúlyt. Biztos, hogy még évek tapasztalatai kellenek ahhoz, hogy tökéletesen működjön az elmélet és gyakorlat szimbiózisa a kreatív tanulás terén, de már most pozitív visszacsatolásokat kapunk a hallgatók részéről is.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara kiemelt feladatának tartja a hallgatók gyakorlatorientált képzését és ezt a szemléletet a Tanszék már az alapításától „magáénak vallja". Az elméleti ismeretek átadása mellett folyamatosan keressük azokat a lehetőségeket, amikor a hallgatók a tantermi foglalkozásoktól eltérő helyszínen gyakorolhatják megszerzett elméleti ismereteiket – így kihasználva a tanórarendben május hónapra meghirdetett gyakorlati szakmai hetet. Háromnapos gyakorlat levezetését terveztük meg a szakirány teljes nappali I–III. és a mesterképzésben részt vevő I. évfolyamos Integrált Határigazgatási Specializáció hallgatói állományának, valamint a tanszék teljes oktatói állományának. Első alkalommal 2022-ben Csopakon,

az Alparancsnoki Továbbképző Központban tartottuk meg az egész napos és éjszakás határrendészeti feladatot, mely során számtalan szituációban kellett a hallgatóknak helytállniuk és a tanult elméleti ismereteiket a gyakorlatban alkalmazniuk. A jó gyakorlaton felbuzdulva a Tanszék tovább kívánja folytatni a megkezdett munkát, de ehhez az egyetem és a kar hathatós támogatása szükséges, főleg a kitelepüléses gyakorlat anyagi támogatásának biztosításával. Ez a gyakorlat valójában a korábbi ilyen jellegű kihelyezett gyakorlatok folytatása, mivel a pandémiás világjárvány előtt minden évben tervezett a Tanszék hasonló gyakorlatokat, amelyek több esetben a „valós" határellenőrzési rendszerbe integráltan valósultak meg, több esetben bevonva a Rendészeti Szakközépiskolák – technikumok – végrehajtó, tiszthelyettesi hallgatóit is. Elemezve azon gyakorlatokat, született a döntés a csopaki helyszínnel kapcsolatosan, amely igazolta a döntés helyességét.

A Tanszék kiemelt jelentőséget tulajdonít a határrendészeti célú kutatásoknak, fejlesztéseknek és innovációnak. Az egyetemi ökoszisztéma lehetőséget biztosít a pilot projektek végrehajtására, amelyek meglévő gyakorlati problémákra tudományos megközelítéssel is keresik a válaszokat. Ezen megközelítéséből adódóan a Tanszék meghatározó szerepet tölt be a határrendészeti stratégiaalkotás, a fejlesztési irányok és megvalósíthatósági lehetőségük „vérkeringésében", mondhatni azt is, hogy a jövő úttörője.

Utalva a korábban említett felismerés jelentőségére, a Tanszék meggyőződéssel tekint arra a jövőképre, hogy a határellenőrzés a következő tíz évben jelentős változásokon megy majd keresztül, amelyet a kor technikai és technológiai fejlődése is indukál. Ezen technológiai vívmányokat az oktatásban is alkalmazni kell, hogy a végzett határrendészeti tisztek ezen képességekkel és kompetenciákkal is bírjanak, amikor megkezdik a végrehajtói szolgálatukat. Egyik ilyen alkalmazás például a rendészeti célú intézkedés mesterséges intelligencia (MI) által támogatott kontrollja is. A fejlesztendő termék egy alkalmazás (szoftver), amely támogatja a határrendészeti szakirányú hallgatók gyakorlati képzését és segíti a szakmai oktatók munkáját. Újszerűsége abban rejlik majd, hogy jelenleg nincs olyan alkalmazás, amely kifejezetten egy rendészeti célú intézkedést személyenként is képes elemezni és értékelni. A rendszer képes lesz értékelni is a végrehajtott feladatsorokat, ami alapján könnyen lehet majd javítani az esetleges hibákat. Biztosítottá válik a hallgatók egyéni feladatvégrehajtásának mérése és visszaigazolása, vagyis a valós és objektív teljesítmény igazolása. A Tanszék esetében ez az intézkedés a közúti határátkelőhelyen határátlépő személy ellenőrzésének sorrendjét, tartalmát és jogszerűségét lesz hivatott figyelni, illetve ezzel tanítani képes majd a hallgatókat. A szoftveres oktatás egyrészről támogatja az MI alapú oktatást, a gyakorlati felkészítést, az emberi támogatás

nélküli képzést, így az akár oktató távollétében is végrehajtható, vagyis megvalósulhat a gyakorlati képzés automatizálása és élményszerűvé tétele is. Mivel az intézkedések és a rendészeti célú tevékenység pénzben nem kifejezhető érték (a rendészet legalábbis ilyen), minden olyan fejlesztésbe megéri befektetni, amely valamilyen mértékben kiválthatja az élő erő alkalmazását, hiszen jelenleg (és a jövőben is) a legdrágább beruházás a humán erőforrás megszerzése, betanítása, megtartása.

Befejezés

Kijelenthetjük, hogy a felsőfokú határrendészeti képzésnek van jövője, függetlenül attól, hogy Magyarországon milyen szervezeti keretek között folyik a határellenőrzési tevékenység. A Tanszék nemcsak a határrendészet, hanem a határőrtisztképzés örököse is, amely tudás portfóliójában az elődök munkája is benne van. Ezen tradíció ápolása az ukrán-orosz háború miatt is jelentőséggel bír.

Nem lehet hátráltató tényező az sem, hogy milyen geopolitikai környezetben vagyunk most és az hogyan fog változni rövid vagy középtávon. Jelenleg a külső határaink hossza megközelítőleg azonos a belső határéval (mintegy 1100–1100 kilométer), de biztos, hogy ez rövid időn belül változik (Horvátország és Románia schengeni státusza folyamatosan napirenden lévő kérdés). Ettől függetlenül hosszú távon – számítva az illegális migráció által erősen befolyásolt szerb és ukrán viszonylatunkon előttünk álló feladatokra – párhuzamosan figyelmet kell szentelnünk a mélységben végzett határrendészettel összefüggő tevékenységre is. E kettősségnek való megfelelés, valamint a tanulmányban vázolt négy fő pillérre való támaszkodás biztos jövőt ad a határrendészeti tisztképzésnek és biztosítja a megrendelő igényeinek megfelelő fejlődését.

Felhasznált irodalom

Balla J. (2018). A határrendészeti tisztképzés jövője. In Dobák I. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Szakmaiság, szerénység, szorgalom: Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére* (pp. 123–130). Dialóg Campus, Nordex Kft.

Balla J. (2016). A régi-új Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület, mint a megrendelői igények meghatározásának és támogatásának fóruma. *Határrendészeti Tanulmányok, 13*(1), 66–83.

Balla J. (2017). Felsőfokú szakirányú képzés a Határrendészeti Tanszéken 2005-ben és 2015-ben. In Varga J. (Szerk.), *A határrendészeti tisztképzés negyedszázada* (pp. 47–54). Dialóg Campus.

Fórizs S. (2004). A határrendészeti ismeretek belső tartalma, oktatásának sajátosságai. *Rendvédelmi Füzetek, 6*, 45–50.

Kovács G. (2016). Nemzeti Közszolgálati Egyetemen az alapképzésben végzett rendőrtisztekkel szemben támasztott követelmények változásai. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XVII.* (pp. 259–264). Magyar Hadtudományi Társaság.

Németh G. (2022). Magyarország részvétele az EU Rendőri és Civil Szolgálatok Képzési Programban. In Kovács I. (Szerk.), *Multidiszciplinaritás: a rendészettudomány sokszínűsége* (pp. 111–119). Magyar Rendészettudományi Társaság.

Sallai J., Szőke I., Varga J., Vass F., Vájlok L. & Virányi G. (2000). Határellenőrzés az Európai Unióban. In Virányi G. (Szerk.), *Tempus-Projekt Institut Bildung. JEP-13165-98* (pp. 135–164). Rendőrtiszti Főiskola, Hanns Seidel Alapítvány.

Sallai J. (2013). A globalizáció rendészeti kihívásai. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Tanulmányok «A változó rendészet aktuális kihívásai» című tudományos konferenciáról* (pp. 37–41). Magyar Hadtudományi Társaság.

Vájlok L. & Vedó A. (2020). Katona-e a határrendész? *Katonai Jogi és Hadijogi Szemle, 8*(3), 95–122.

Varga J. (2007). *A Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszékének tevékenysége 2005-2007 között, fejlesztésének irányai*. Rendőrtiszti Főiskola.

Virányi G. (2019). *Határőrizeti és határrendészeti tisztképzés 1903-2011*. Dialóg Campus.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Balla J., Vájlok L. & Vedó A. (2022). A határrendészeti tisztképzés harminc éve – már nem katonák kellenek! *Belügyi Szemle*, *70*(10), 1943–1957. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.1

BELÜGYI SZEMLE
BELÜGYMINISZTÉRIUM

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.2

CC BY NC ND

A jövő útja: a modern büntetés-végrehajtás tisztképzése

The way of the future: officer training of the modern prison service

Bogotyán Róbert Lajos
Dr. büntetés-végrehajtási ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
bogotyan.robert@uni-nke.hu

Forgács Judit
Dr. PhD, adjunktus, büntetés-végrehajtási alezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
forgacs.judit@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A felsőfokú büntetés-végrehajtási tisztképzés rendszere az eltelt ötven év során bizonyította, hogy a folyamatos korszerűsítésre való igény eredményeként létrejött komplex tananyagrendszer – kiegészülve szerteágazó gyakorlati ismeretekkel – elősegíti a pályaorientációt, erős kötődést alakít ki a büntetés-végrehajtási szakmához és szervezethez. A szerzők tanulmányukban a tanszék történeti fejlődését követően, ismertetni kívánják a további fejlődés lehetséges irányát.

Módszertan: A vizsgálódás keretében a szerzők áttekintették a büntetés-végrehajtás felsőfokú tisztképzésével kapcsolatban megjelent publikációkat, valamint megvizsgálták a rendelkezésre álló, tantárgyi struktúrára és a hallgatók életkori sajátosságaira vonatkozó statisztikai adatokat.

Megállapítások: A felsőfokú tisztképzéssel szemben támasztott igények közül az egyik leghangsúlyosabb, hogy az tananyagrendszerében és képzési struktúrájában támogassa a gyakorlat törekvéseit. Nem elhanyagolható az az elvárás sem, hogy tudományos műhelyként segítse a büntetés-végrehajtási szakma fejlődését, érzékenyen reagálva annak változásaira. Rendelkezzen olyan szintetizáló jellegű, tudományos alapokon nyugvó szemléletmóddal, amely támogatja a gyakorlat és az elmélet képviselőinek együtt gondolkodását. A büntetés-végrehajtási felsőoktatás szakmai beágyazottságán túl vannak olyan kívülről ható tényezők, mint a mindenkori gazdasági, társadalmi és politikai viszonyok, ezzel párhuzamosan jelentkező szakmapolitikai és jogpolitikai elvárások, amelyek jelentős változást, akár hangsúlyeltolódást idézhetnek elő a képzés felépítésében és tartalmi elemeiben. Ezt egészíti ki az az elvárásrendszer, amit a felsőoktatási törvény által képviselt normarendszer tartalmaz.

Érték: Az eredmények tekintetében a tanulmány összefoglalja a tanszék és az egyetem vonatkozásában megjelent modernizációs törekvéseket, amelyek szoros összhangot mutatnak a rendészeti szervek által elvárt kulcskompetenciákkal, és mindemellett figyelembe veszik a hallgatók oldaláról megjelent generációs kihívásokat.

Kulcsszavak: büntetés-végrehajtás, tisztképzés, tantárgyi struktúra, digitalizáció

Abstract

Aim: Over the past 50 years, the system of the training of prison officers in higher education has proven that the complex curriculum system created as a result of the continuous modernisation – complemented by a wide range of practical knowledge – promotes career orientation and develops a strong attachment to the profession of the prison service and organisation. Following the historical development of the Department, the authors give a description about the possible directions for further development.

Methodology: In the research, the authors reviewed the articles about the training of prison officers in higher education and studied the available statistical data on the structure of the subjects and the age characteristics of students.

Findings: One of the most important demands in the training of prison officers in higher education is that it is required to support the efforts of the practice in the curriculum scheme and the training structure. It is also expected that the prison officer training should work as a scientific workshop assisting the professional development of prison service responding sensitively to its changes. It should have a kind of synthesizing approach based on scientific background, which supports the cooperation of the practical and theoretical representatives. In addition to the professional embeddedness of the prison service in higher education, there are external factors like the economic, social and political conditions and in parallel with these, the professional and legal policy expectations, which can cause significant changes, even shifts in emphasis in the structure and the training content. This is complemented by the set of the standards what the Higher Education Act contains.

Value: In relation to the results, the article summarizes the modernisation efforts of the Department and the University, which are closely aligned with the key competences required by the law enforcement agencies taking into account the generational challenges of the students as well.

Keywords: prison service, prison officer training, the structure of the subject, digitalization

A változó tisztképzés történeti aspektusai

A második világháborút követően 1949-től, a teljes kommunista hatalomátvétellel megkezdődött a proletárdiktatúra elnyomó szerepét demonstráló sztálini büntetőpolitika térhódítása. Ennek következményeként a büntetés-végrehajtás csaknem teljes személyi állományát politikai okokból lecserélték. A tiszti állomány politikai megbízhatósága kiemelt jelentőségű volt, előnyt jelentett a tisztjelölt számára, ha dolgozói – munkás, illetve paraszt – kollektíva ajánlotta (Lőrincz & Ruzsonyi, 2022). 1948 és 1954 között az újonnan felvételt nyert tisztek tanfolyami rendszerű – eleinte hat, majd nyolc hónapos, végül egyéves – kiképzésben részesültek munkába állásukat megelőzően. *„A rendkívül kemény, fizikai megpróbáltatást is jelentő, elsősorban politikai, katonai jellegű kiképzés egyben a jelöltek szelektálását is szolgálta, a korabeli adatok szerint a kezdő létszámnak alig felét alkalmazták."* (Lőrincz & Ruzsonyi, 2022). A képzés ismeret- és követelményanyagát a hatályos szabályzatok, sokszorosított brossúrák tartalmazták. A tisztképzés ezen időszakában, a speciális (nem rendészeti) diplomát igénylő szakterületek kivételével (orvos, jogász, pedagógus) kizárólag zárt rendszerben, a büntetés-végrehajtási előmenetel függvénye volt a tisztté válás. A szakmai képzés korabeli fellegvárának számító, 1951-ben alapított Büntetés-végrehajtási Központi Kiképző Iskola[1] csak néhány hónapig adott otthont a felsőfokú tanfolyami képzésének, melynek végleges helyszínéül 1959 szeptemberétől a főváros XII. kerületében (a volt Rendőrtiszti Főiskola helyén) létrehozott BM Rendőrtiszti Akadémiát jelölték ki. A kétéves nappali és hároméves levelező tagozaton megszerezhető végzettség a tiszti rendfokozat elnyerésén kívül az érettségivel volt egyenértékű, lehetőséget kínált arra is, hogy a végzettek felvételi nélkül megkezdhessék tanulmányaikat a jogtudományi egyetemen (Lőrincz, 2001). Az oktatást az akadémia tanárain kívül a büntetés-végrehajtási szakcsoport két oktatója látta el. A büntetés-végrehajtási szakos hallgatók tantervében politikai-világnézeti ismeretek, jogi (büntetőjog, büntető eljárásjog) ismeretek, közismereti (történelem, földrajz, magyar irodalom és nyelvtan) tárgyak, valamint szakmai (szolgálati és őrszolgálati, valamint büntetés-végrehajtási szabályzat, rabnevelés, anyagi és pénzügyi ismeretek) tárgyak szerepeltek, továbbá bőséges óraszámban karhatalmi, harcászati ismeretek (Lőrincz, 2001). Az oktatás tudományos elemeinek kibontakozását a politikai hatalom korlátozta, ami leginkább a kritikai szakirodalom megjelenésének tilalmát jelentette (Lőrincz 2018).

1 X. kerület Maglódi út 125. szám alatti volt egyházi ingatlan, amely parancsnoka neve után „Bakondi Akadémia" néven vált ismertté.

A fellendülő képzés ellenére 1965-ben az MSZMP Politikai Bizottsága a büntetés-végrehajtás tevékenységéről végzett vizsgálata alapján – többek között – megállapította a tiszti állomány szakmai felkészültségének hiányosságait, és hathatós lépéseket sürgetett a valóban megfelelő képzés feltételeinek megteremtésére. *„A jelentés következményeként emelték a tisztekkel szembeni felvételi követelményeket, előirányozták a tiszti állomány felsőfokú végzettséghez kötését. A képesítési követelményt előíró 1971. évi 10. sz. törvényerejű rendelet megjelenésének időpontjában a bv. tiszti állományának mindössze 16%-a rendelkezett felsőfokú végzettséggel."* (Lőrincz, 2001). Annak dacára, hogy kisebb létszámban a szervezet befogadott nem rendészeti diplomával rendelkező munkavállalókat, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya jelentős korrekcióra szorult. Még ebben az évben döntés született arról, hogy a büntetés-végrehajtási tisztképzés betagolódjon a felsőoktatás rendszerébe az 1971-ben alapított Rendőrtiszti Főiskola (a továbbiakban: RTF) önálló szakaként. A büntetés-végrehajtási felsőfokú graduális képzés 1972-ben két felsőoktatási intézményben indulhatott meg. Az RTF elsősorban a biztonsági és igazgatási szakirányról érkezők képzését vállalta fel, a nevelési szakterület felé orientálódó tiszthelyettesi állomány a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola speciális büntetés-végrehajtási szakirányát választhatta. Említést érdemelnek az 1970-es évek végén indított szaktisztképzések közül a Pénzügyi és Számviteli Főiskolán, valamint a katonai felsőoktatási intézményekben szervezett képzések, ezek azonban sem volumenüket, sem büntetés-végrehajtási specializáltságukat tekintve nem hasonlíthatók az előző két képzési formához. A szakmai ismeretanyag tudományos megalapozottságát támogatták az 1970-es években megjelent kritikai elemzések. Előtérbe került a börtönök represszív és személyiségkárosító hatásai csökkentésének igénye, ezzel párhuzamosan szertefoszlott a személyiséget átformálni képes átnevelés illúziója. Ebben az időszakban a börtönügy a kriminológiával, pedagógiával és pszichológiával talált érintkezési pontokat, amely már a képzés tantárgyi rendszerében is helyet kaphatott (Lőrincz & Ruzsonyi, 2022).

A korszak kritikájaként elmondható, hogy a gyors beiskolázás, a „diplomagyárak" gőzerejű működése javított ugyan a tiszti állomány iskolázottsági mutatóin, de ellentmondásosan járult hozzá a valóban hatékony munkavégzéshez. A kibocsátott tisztek elhelyezkedését ugyanis az intézetek fogadókészsége és érdeke határozta meg, így alakulhatott ki az a sajátos helyzet, hogy a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola elvégzését követően akár biztonsági szakterületen, vagy a Rendőrtiszti Főiskola végzett hallgatójaként nevelési szakterületen teljesítettek szolgálatot. Valójában nem a diploma szakmai tartalma, hanem annak megszerzése állt e hallgatólagos zűrzavar mögött, ami a tudományos alapú szakmai tartalmak leértékelődéséhez és a gyakorlati tudás mindenhatóságához

vezetett. A változás igényét előmozdította az 1979-es kodifikáció[2] is, amely határozott és korszerűnek mondható jogi környezetet teremtett a büntetés-végrehajtás számára. A kodifikáció hatására jelentősen átalakultak a tananyagok tartalmi elemei. A korszerűsített tananyagból jogelméleti, jogtörténeti szempontból is kiemelkedő a Horváth Tibor által szerkesztett *Büntetés-végrehajtási jog I-II.* című felsőoktatási tankönyv (Horváth, 1983), amely a későbbiek során a büntető igazságszolgáltatásban dolgozók képzésében, tájékoztatásában is nagy szerepet játszott (Lőrincz & Ruzsonyi, 2022).

Az RTF büntetés-végrehajtási szak nappali tagozatának tantárgyi struktúrája és óraelosztása számos módosítást követően a 1980-as évek közepére stabilizálódott, és változatlanságát a rendszerváltozásig megőrizte, amely szorosan követte a jogszabályi környezet által diktált szakmai igényeket is (Pallo, 2014). A nappali tagozat képzésének három éve során a képzésre fordítható összes óraszám 3500 tanóra volt. Ebből az akkor hatályos tanterv szerint 1500 órát foglalt le a klasszikus büntetés-végrehajtási tantárgyak csoportja (bv. jog, bv. igazgatás, bv. pedagógia és pszichológia, bv. biztonság, bv. gazdálkodás és pénzügyi ismeretek). Már akkor kiemelkedett a jogi ismereteket közlő tantárgyak csoportja, mely összesen 1004 órát ölelt fel. A képzési rendszerben nem elhanyagolható arányban voltak jelen a világnézeti tárgyak és alapozó humán tárgyak (pszichológia, statisztika, vezetési ismeretek). A gyakorlati képzés kiemelt jelentőségét bizonyította a szakmai gyakorlat, a testnevelés, az idegen nyelvi képzés, a gépjárművezetői jogosítvány megszerzése, illetve a katonai-karhatalmi felkészítésre fordítandó óraszám (Lőrincz, 2001).

A csekély kibocsátott hallgatói létszám ellenére a szakmai képzés megindulásának 15. évfordulójára (1985) kiadott vizsgálat megállapításai között szerepelt néhány a hallgatók beválására vonatkozóan. A vizsgált időszakban végzettek 85%-a a testületnél maradt és 23%-a vezetői beosztásban teljesített szolgálatot. Tehát számokkal is bizonyítható volt, hogy a tanszék működésével egy olyan többletet generált, amely megmutatkozott a volt hallgatók pályán maradási hajlandóságban és karrieresélyeiben. A vizsgálat meglepő adatokkal szolgált a szakterületi elhelyezkedésre vonatkozóan, rácáfolt arra a hivatalosan ki nem mondott állításra, miszerint a képzés a biztonsági és igazgatási szakterületet támogatja leginkább: a kibocsátottak többsége, 34%-a a bv. biztonsági szolgálatához, 20%-a a nevelési, 12%-a az igazgatási, 28%-a anyagi-pénzügyi, míg 6%-a egyéb szakterületen került beosztásra (Lőrincz, 2001).

Már a rendszerváltozást megelőző időszakban érezhető volt az a visszafordíthatatlan folyamat, amely az állam társadalmi-politikai és gazdasági életének

2 1979. évi 11. tvr. a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról.

több szférájában okozott változást. Ez a büntetés-végrehajtási intézetek vonatkozásában elsősorban a fogvatartottakra gyakorolt nevelési hatások részeként a politikai-nevelő tevékenységet mint a szovjet ideológia egyik fontos alkotórészét érintette. Az az általános törekvés, ami az ország társadalmi-politikai életének „deideologizációjára" és „depolitizációjára" irányult, nem kerülte el a büntetés-végrehajtást sem. A rendszerváltozást követően Magyarország több globális és regionális emberi jogi nemzetközi egyezmény részes államává vált. Az ezt követő időszakban a büntetés-végrehajtással kapcsolatos törvényalkotás formálódása során az európai végrehajtásban meghonosodott célok és feladatok kerültek be a normaszövegekbe. *„A rendszerváltást követően a főiskola más szakaival együtt a bv. szakos képzés tantárgyi struktúrája is jelentősen átformálódott, a fejlesztés „szlogenje" a professzionális tisztképzés lett."* (Lőrincz, 2001). Jelentős volt a világnézeti tárgyak óraszámának csökkenése, ezzel párhuzamosan tovább emelkedett a jogi alapozó tárgyak óraszáma és a professzionális képzés jegyében a szakmai tantárgyakra fordítható órák száma. A tisztképzés elindulásának 20. évfordulóján (1992), a tanszék által összesített adatok alapján, 399 végzett tisztből minden ötödik, míg a külső diplomával rendelkezők közül minden második hagyta el a pályát. „*A főiskolán folyó bv. szakos képzés első húsz esztendejének mérlege egyértelműen pozitív volt, amely nem csupán mennyiségi, de minőségi szempontból is elősegítette a tiszti állomány generációváltását."* (Lőrincz*,* 2001).

Ezzel párhuzamosan a Büntetés-végrehajtási Tanszékre felvételt nyert, általános tisztképzésben részt vevő hallgatók a bevezető és alapképzést követően, próbaidejüket letöltve minimálisan egyéves (később kétéves) tiszthelyettesi szolgálati viszonnyal rendelkeztek, így a büntetés-végrehajtási biztonságban, gyakorlatban alapvető jártasságot szereztek. A tananyagrendszer vizsgálatára 2011-ben került sor, mikor megállapítást nyert, hogy a tanszékre felvett hallgatók alapvetően a bv. biztonságban és a gyakorlatban jártasak. A képzés három éve során széles körű jogi ismeretek (31%) elsajátítására volt lehetőség, melyet tovább erősítettek a biztonsági tantárgyak (17%) és a főiskolán szerzett gyakorlati tapasztalatok (16%). A neveléstudományi, pszichológiai és más humán tantárgyak 6–8%-os arányban voltak jelen a képzésben (Forgács*,* 2012).

A képzési rendszer korszerűsítésén dolgozó szakembereket újabb kihívás elé állította a 2010-ben megfogalmazott[3] komplex belügyi–rendészeti oktatás többszintű modernizálását megcélzó program, mely a büntetés-végrehajtás szakképzési, továbbképzési és felsőoktatási rendszerének teljes átalakulását eredményezte.

3 Az 5738/2010. számú kormány-előterjesztésben, illetve a 1282/2010. (XII. 15.) Korm. határozatban lett meghatározva a rendvédelmi szervek egységes képzési rendszerének új koncepciója.

Mindhárom képzési formára jellemző volt, hogy a korábbiaktól eltérő struktúra és vezérlőelvek mentén határozta meg azok működését. Az egy irányba mutató, rendszerközpontú szemlélet bizonyítéka volt az a fajta elvárás, hogy a jövő belügyi oktatása egységes szerkezetben, moduláris rendszerben működjön, és biztosítsa az átjárhatóságot a különböző rendvédelmi szervek között. Nagy hangsúllyal és kiemelt szerepkörrel bírt a képzés egészét tekintve a gyakorlatorientáltságra való törekvés.

A modern tisztképzés alapjai

A Rendőrtiszti Főiskola negyvenéves működését követően 2012. január 1-jén betagolódott a Nemzeti Közszolgálati Egyetembe, annak Rendészettudományi Karaként működve tovább. A bolognai folyamat részeként a több évtizedes múltra visszatekintő duális képzést a 2013/2014-es tanévtől, felmenő rendszerben egy új, több ciklusú képzés váltotta fel. A régi duális rendszerben a képzés elemei nem épültek egymásra, a kiegészítő képzés kivételével az egyetemi szintű tanulmányoknak nem volt előfeltétele a főiskolai szintű végzettség megszerzése. Az új, több ciklusú képzési rendszerben (alap-, mester- és doktori képzés)[4] javult a képzés minősége, s az eddiginél sokkal szerteágazóbb lehetőségek nyíltak meg a hallgatók előtt. A három, egymásra épülő képzési ciklusból álló képzési rendszer kevesebb bemenetet és egyben több átmeneti lehetőséget teremtett, ezzel több időt adva a hallgatóknak saját képességeik felismerésére. A rendszer napjainkban is úgy működik, hogy a magas színvonalú szakmai ismereteket biztosító, alapfokozatot (BA) nyújtó első ciklus támogatja a végzés utáni elhelyezkedést, egyúttal megfelelő elméleti alapot ad a tanulmányok mesterképzésben történő néhány éves munkavégzést követő folytatásához, a mesterfokozat (MA) megszerzéséhez. A négy féléves mesterképzés a szakterületen történő elhelyezkedés mellett megadja a doktori képzésre (PhD) történő továbblépés lehetőségét, amely a tudományos fokozat megszerzésére készít fel és a képzési piramis csúcsát jelenti.

A kiforrottnak tekinthető képzési rendszer az egyetem megalakulását követően stabilizálódott. A Büntetés-végrehajtási Tanszék hallgatói jelenleg is nappali és levelező munkarendben hároméves alapképzési, valamint levelező munkarendben kétéves mesterképzési szakon folytatják tanulmányaikat. Az új képzési

4 Ebben a rendszerben a hallgatók, oktatók és kutatók sokkal könnyebben utazhatnak és építhetnek nemzetközi kapcsolatokat, vagyis ez a rendszer biztosítja, hogy a közösségi állampolgárok bármelyik tagállamban akadálytalanul továbbtanulhassanak.

rendszer a büntetés-végrehajtási szakirányon hallgatott tantárgyak mennyiségére és azok rendszerére is jelentős hatást gyakorolt. Az alapképzésen, nappali munkarendben részt vevő hallgatók óraszáma több mint 1200 órával növekedett a hat félév során. A továbbiakban elmondható, hogy a klasszikus büntetés-végrehajtási szakterületeket támogató ismeretek belső aránya is jelentősen változott. Míg a régi rendszerben a joghoz és a biztonsághoz köthető tantárgyak hegemóniája figyelhető meg, úgy az új tantárgyi struktúra a gyakorlati ismeretek terén eredményezett növekedést. Emellett jelentős változást mutat a klasszikusan humán értékekkel bíró tantárgyak terén is, melyek arányaikat tekintve a duplájára nőttek. Újdonságot jelentett még, hogy a képzésbe bekapcsolódó hallgatók többszáz órányi társ fegyveres szervhez kapcsolódó (rendőri, határrendészeti, katasztrófavédelmi, katonai, nemzetbiztonsági stb.) tudás birtokában juthattak diplomájukhoz. Az új képzési rendszer, természetesen új tárgyak – szám szerint 22 új tárgy – bevezetésével is járt, mellyel párhuzamosan több tárgy is kivezetésre került.

A felsőfokú tisztképzés szakmai beágyazottsága

A büntető igazságszolgáltatás átalakulásával a 19. század végétől a morális alapokon nyugvó büntetést felváltotta az adminisztratív és racionális végrehajtásra való törekvés (Garland, 1992). Így a központosítás nélküli büntetőgyakorlat átalakulhatott egy adminisztratív infrastruktúrával felvértezett, jól szervezett szakmai rendszerré. Az átalakulással párhuzamosan egyre inkább dominánssá váló hivatalnok réteg kialakította a sajátos szakmai szisztémáját az intézmények hálózatában, így elmondhatjuk, hogy napjainkban a büntetés-végrehajtási szervezet jellegéből adódóan bürokratikus rendszerként működik (Kövér, 1997). A weberi (Perrow,1994) értelemben használt bürokratikus szervezetek üzemszerűek, a hivatalnokok szoros alá-fölérendeltségben végzik mindennapi tevékenységüket, mellyel együtt jár a szakértelmen alapuló szisztematikus munkamegosztás. A munkakörök felosztása határozza meg az egyes beosztások kompetenciahatárait és a munkavállaló felelősségét.

A büntetés-végrehajtás mindennapi működését vizsgálva azt tapasztalhatjuk, hogy a jogszabályok, a nemzetközi elvárások által megfogalmazott értékek, valamint az ezekre épülő feladatstruktúra prioritásain túl az elmúlt időszakban rendkívül erős külső hatások érték. A koronavírus-járvány következtében kialakult helyzet az első pillanattól kezdve gyors, hatékony, mindemellett humánus intézkedést kívánt a büntetés-végrehajtási szervezettől. Napi szinten megjelenő külföldi példák mutattak rá a nem megfelelően átgondolt válságkezelés

súlyos következményeire.[5] Nyilvánvalóvá vált, hogy e komplex probléma kezelése kapcsán két fontos területen kellett hiteles intézkedéseket kidolgozni: egyrészt meg kellett előzni a vírus büntetés-végrehajtási intézetekbe történő bejutását és terjedését, másrészt elengedhetetlen volt a megfelelő kommunikáció a fogvatartottak felé, elkerülve az esetleges rendkívüli eseményeket. Fontos feladatnak bizonyult a hozzátartozók megfelelő tájékoztatása és a kontaktus nélküli kapcsolattartáshoz szükséges minden eszköz biztosítása is.[6] Mindez felelősségteljes magatartást követelt meg a fogvatartottak, hozzátartozóik és a személyi állomány részéről egyaránt. A járvány első hullámának tetőzésekor – 2020 tavaszától – a tanszék nappali munkarendes hallgatói speciális rendészeti feladatok ellátásában vettek részt különböző büntetés-végrehajtási intézetekben, ezzel is segítve a megnövekedett feladatok minél magasabb szintű ellátását (Lőrincz & Ruzsonyi, 2022).

Ma már közhelynek számít az a megállapítás, hogy a járványhelyzet felgyorsította a digitalizációt, olyan színtereket is elérve, mint az oktatás és a büntetés-végrehajtás. A tanszék hallgatói a szakmai gyakorlatok során tapasztalhatták a fogvatartottak mindennapi életét befolyásoló változásokat. A társadalomba történő sikeres reintegráció eredményessége kapcsán mára elképzelhetetlen, hogy a hagyományos megoldások mellett (látogatás, intézeten kívüli látogató fogadása stb.) ne jelenjen meg az elektronikus úton történő kapcsolattartás a modern büntetés-végrehajtás ezirányú platformján. Ezeknek az innovatív megoldásoknak köszönhetően egy szabaduló elítélt is hasonló esélyekkel kezdheti újra az életét a felgyorsult és szinte teljes mértékben digitalizált világban. Az informatikai eszközök széles körű használata évekkel ezelőtt még elképzelhetetlen volt a börtön falai között, mára viszont a fogva tartott személyek életének is szerves részét képezi az ily módon történő kapcsolattartás, vagy a speciális jogviszonyukhoz kötődő ügyintézés és tájékoztatás is, amely egy speciális, zárt informatikai rendszeren keresztül valósul meg napjainkban. Az eltelt időszak legfontosabb jellemzői, a digitális alapú modernizáció eszközei és az azokhoz kötődő újfajta eljárásrendek az oktatásban is meg kell, hogy jelenjenek. Az elméleti tudásanyag oktatása mellett – a professzionalizmus jegyében – a gyakorlati jártasság megszerzése is elengedhetetlen, melyhez az infokommunikációs eszközök szakmai alapokon nyugvó applikációi biztosítanak megfelelő teret.

5 Az olasz börtönrendszer több problémával szembesült ebben az időszakban. A börtönök túltelítettségéből adódóan, a járványhelyzetet megelőzően is magas kockázatot jelentett a bíróságok lassú működése, amit a pandémiás helyzet még tovább fokozott. A fogvatartottak nem érezték magukat biztonságban, ezért több mint húsz börtönben erőszakos ellenállás alakult ki a fogvatartás rendjével szemben (Ruzsonyi, 2020).

6 A büntetés-végrehajtási intézetekben a Skype-eszközök beszerzése és rendszerbe állítása 2020 márciusában kezdődött meg.

Az alábbiakban –a teljesség igénye nélkül – bemutatunk néhány fontosabb, a COVID–19-járvány megjelenése óta bevezetésre került, bv. specifikus informatikai programot.

Fogvatartotti Kezdeményezésű Kérelmek Modul (KIOSZK)

A Fogvatartotti Kezdeményezésű Kérelmek Modul egy egyedi fejlesztésű, zárt büntetés-végrehajtási informatikai rendszer, melyben a fogva tartott személyek jogosultságukhoz köthetően adatrögzítést és lekérdezéseket tudnak önállóan végezni. Kétségtelen, hogy a rendszer több ponton is elősegíti és megteremti az ezen személyek reintegrációjához szükséges elektronikus ügyintézés alapjait. Fontos tudni, hogy az alkalmazás lehetőséget biztosít a szabadságuktól megfosztott személyek szinte teljes körű gyors és privát ügyintézésére, szemben az elavult, manuálisan megírt kérelmi lapok előterjesztésével. Vitathatatlan előnye a rendszer alkalmazásának, hogy az ebben a formában indított kérelmeket a személyi állomány arra jogosult tagja késedelem nélkül megkapja. További pozitívuma, hogy a fogvatartottak az őket érintő információk, ügyintézési folyamatok birtokába juthatnak a személyi állomány bevonása nélkül. A KIOSZK használatához speciális informatikai tudás vagy felhasználói előképzettség nem szükséges, a rendszer úgy került kialakításra, hogy annak használata mindenki számára egyértelmű és könnyen kezelhető legyen. Természetesen előnyt jelenthet, ha a fogvatartott ismeri az úgynevezett önkiszolgáló ügyfélpontok – például jegyautomaták, sorszámosztó automaták, ügyfélterminálok vagy információs pultok – működési metodikáját, azok kezelését. Minden bv. szervnél legalább egy ügyintézési pont úgy lett telepítve és kialakítva, hogy a mozgásukban korlátozott személyek érdekeit és jogait is szem előtt tartva az ebbe a csoportba tartozó fogvatartottak is könnyen hozzá tudjanak férni.

A fogvatartotti alapnyilvántartási rendszer újragondolása (FŐNIX 3)

A fejlesztés a Fogvatartotti Alapnyilvántartási Rendszer (FANY) teljes körű kiváltására irányult. A FŐNIX 3 feladata a büntetés-végrehajtási jogviszonyból eredő jogok biztosítása, illetve a kötelezettségek betartására irányuló büntetés-végrehajtási specifikus tevékenységek és munkafolyamatok vezérlése és irányítása. A programban új elemként jelenik meg a FANY-hoz képest, hogy biztosítani tudja a jogszabályokban és egyéb szervezeti szabályozókban meghatározott határidők és folyamatok betartását, továbbá a személyre szabott feladatkiosztás lehetőségét is magában hordozza mind a döntéshozói, mind a

végrehajtói állomány számára, ugyanis rendelkezik egyénre szabott értesítési és figyelmeztetési rendszerrel. A Főnix 3 a jelenleg működő és használatban lévő nyilvántartási rendszerek moduljaival teljes mértékben kompatibilis, adattárolási szerkezetének kialakítása a statisztikai igények egyszerű és gyors kiszolgálását és a felhasználói tevékenység naplózását is lehetővé teszi. Rendszerbe állításával egy új, felhasználóbarát, átlátható és modern fogvatartási alapnyilvántartási rendszer jött létre, amely lehetővé teszi a személyi állomány mindennapi adminisztratív tevékenységének szakszerű és jogszerű támogatását.

A bűnügyi nyilvántartási modul fejlesztése (BNYM)

A bv. szervezet személyi állománya a befogadási, szabadítási, foganatba vételi és egyéb eljárások alkalmával évenként hozzávetőleg százezres nagyságrendű, joghátránnyal kapcsolatos dokumentumot rögzít és dolgoz fel hiteles nyilvántartás formájában. A bűnügyi-nyilvántartási (igazgatási) szakterület feladata a fogvatartás jogszerűségének biztosítása, idejének és a végrehajtás sorrendjének megállapítása, valamint a büntetőeljárásból adódó kényszerintézkedések és a büntetés-végrehajtási jogi eljárások foganatosítása. Ezen folyamatok teremtik meg a jogalapot az egyéb, fogvatartási jogcímekkel kapcsolatos feladatok ellátásához. Az így kifejlesztett bűnügyi nyilvántartó modul tartalmazza a fogvatartottak felhívásra történő előjegyzésétől, a bv. intézetből történő szabadításukig, azaz a büntetés-végrehajtási jogviszony megszüntetéséig terjedő teljes időszakra vonatkozó bűnügyi adatokat digitalizált formában, kiváltva ezzel a manuális nyilvántartásokat. A modul rendszerbe állítását megelőzően működő párhuzamos adatrögzítések megszüntetésével jelentősen csökkentek a szakterület személyi állományát érintő adminisztrációs munkaterhek.

A prediktív mérőeszköz modul fejlesztése (PME)

A bv. intézetek a szabályzókban meghatározott fogvatartotti körrel kapcsolatosan már a 2013. évi CCXL. törvényben meghatározottak szerint korábban is alkalmazták a prediktív mérés módszerét. A modul a kockázatok felmérésének, elemzésének és kezelésének egyik hatékony eszköze, ami a modern rendészettudomány elengedhetetlen része. Legnagyobb hiányossága az volt, hogy különálló programként a rögzített és tárolt adatokat nem integrálta a fogvatartotti alapnyilvántartásba, ennek okán kettős, párhuzamosan végzendő adminisztratív munkát generált a személyi állomány számára. A modul továbbfejlesztésének elsődleges célja a párhuzamos működésből származó erőforrásigények hatékony csökkentése, így ebből adódóan az adminisztrációs és adatszolgáltatási

kötelezettségekből származó terhek enyhítése, illetve a kockázatkezelést támogató információk egységes felhasználásának megvalósulása.

A felderítési tevékenységet támogató fejlesztés (ODIN)

A büntetés-végrehajtási szervezet rendszerében a felderítési tevékenység mint a dinamikus biztonságot támogató fontos elem 2018-ban jelent meg új szakterületként. A működési protokoll mellett szükségszerű volt kiépíteni egy, az információk kezelését támogató informatikai rendszert is. A felderítési tevékenység egyik alapvető feladata a rendelkezésre álló információk, adatok szisztematikus gyűjtése, azok feldolgozása, ehhez köthető adatbázisok kiépítése, módszeres elemzése és értékelése. Ezen tevékenységek egy komplex módon támogatást nyújtó szoftveres környezet segítségével valósulhatnak meg. A fejlesztés célja elsősorban az volt, hogy a meglévő adatbázisokban megtalálható információk összekapcsolásra kerüljenek, ezáltal az adatokban történő kereshetőség teljeskörűen lehetővé váljon.

Az előállítási feladatok végrehajtását támogató mobilrendszer fejlesztése (ETTR)

A bv. szervezet hivatásos jogviszonyban álló, biztonsági tevékenységet ellátó állománya alaptevékenységéből adódóan éves szinten akár több tízezer esetben hajthat végre előállítási feladatot (bíróságra, ügyészségre, eü. intézménybe stb.), amely valamennyi bv. intézetet érintő, magas biztonsági kockázattal járó szakfeladat. Az előállításokat végrehajtó személyi állomány a szervezést és a végrehajtás dokumentálását a fejlesztést megelőzően manuálisan (papírnyomtatványon) végezte. A biztonsági feladat végrehajtására fordított idő- és erőforrásigény csökkentése érdekében egy egyedi mobilalkalmazás került kifejlesztésre, amely úgynevezett NFC technológiai alapon, kis hatótávolságú rádióhullámok adatátviteli rendszerének módszerével működik, nagymértékben megkönnyítve a személyi állomány szolgálatellátását. Lehetővé teszi továbbá a nyilvántartási adatok monitorozását az előállítás megtörténtét igazoló személy számára. A tesztüzemmódot követően a SAFE rendszerhez hasonlóan egy külön mobilalkalmazásban került bevezetésre az előállítási tevékenység támogatására.

Elektronikus szolgálati naplók fejlesztése (E-napló)

A bv. szervezet személyi állománya a biztonsági szakfeladatokkal kapcsolatban számos szolgálati okmányt manuálisan, papír alapon vezetett. A sokszor kézzel

írt, papír alapú naplók rendszerből történő kivezetését több dolog is indokolttá tette. Az ezen okmányokban rögzített adatok visszakeresése jelentős idő- és energiaráfordítással járt, központi adatbázis hiányában nem állt rendelkezésre a gyors és egyszerű hozzáférés lehetősége a naplók tartalmához. Egy statisztikai elemzéshez, ellenőrzési tevékenységhez, de akár egy rendkívüli esemény kivizsgálásához is jelentős segítséget nyújt, ha nem a naplókba kézzel írt szöveget kell kielemezni (nehezen olvasható, elmosódott, a javítások okán nehezen értelmezhető stb.). A fejlesztés kiterjedt a biztonsági tisztek, a körlet-főfelügyelők, a körletfelügyelők által vezetett, továbbá a fogvatartotti munkahelyeken rendszeresített, valamint a bv. szerv területére be- és kilépő járművek nyilvántartására szolgáló naplók digitalizálására. Az E-naplók úgy lettek kialakítva, hogy azok illeszkedjenek a már meglévő rendszerekhez és képesek legyenek az NFC eszközök útján történő azonosításra is.

Modernizációs törekvések napjainkban

A tízéves egyetemi struktúra kereteiben állandó maradt, de tartalmában folyamatos változáson megy keresztül. *„A felsőoktatásnak is alkalmazkodnia kell a globalizálódó piac igényeihez és a versenytársak által nyújtott szolgáltatásokhoz immár nemzetközi szinten. Az utóbbi néhány év két nagy változtatást hozott a felsőoktatásban az oktatói humánerőforrás oldaláról. Az egyik a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény és végrehajtási rendeletei, a másik a 2016-ban a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság (MAB) által közzétett „A MAB akkreditációs elvárásai, szakmai bírálati szempontjai" című dokumentum. Mindkettő esetében érzékelhető, hogy a tudományosság mellett lépéseket tett az alkalmazó képes tudás biztosítása irányába."* (Verhóczki, 2017). Az egyetem képzésére jelentős hatást gyakorolt a MAB 2016/7/VI/5 sz. határozata, amely az alapszakok indításánál a képzés személyi feltételei között rögzíti, hogy a törzsanyag ismeretköreinek, illetve („önálló") tantárgyainak felelősei legalább 50%-ban tudományos fokozattal rendelkező oktatók lehetnek. A gyakorlati ismeretek megfelelő arányú jelenlétének garanciaelemeként rögzíti azt is, hogy ismeretkör vagy önálló tantárgy felelőse lehet az újonnan bevezetett oktatói fokozat, a mesteroktató[7] is. A MAB 2016/8/III/2 sz. határozata az alapszakok szaklétesítési útmutatójában rögzíti a képzés orientációját, egyetemünk

7 A mesteroktatói munkakörben történő alkalmazáshoz mesterfokozat, valamint legalább tízéves szakmai-gyakorlati munkatapasztalat, ismeret igazolása szükséges, valamint, hogy az érintett alkalmas legyen a hallgatók gyakorlati képzésére.

tekintetében a képzési típus megjelölése: gyakorlat-orientált[8], amelyben az elméleti jellegű ismeretátadáshoz képest a gyakorlati jellegű ismeretszerzés aránya 60–70% (Verhóczki, 2017). Forgács 2011-ben elindított kutatásában a büntetés-végrehajtás szakterületeinek aspektusából vizsgálta az egyetem tantárgyi struktúráját és ezen belül óraeloszlását az érintett szakirány vonatkozásában (Forgács, 2020). Követéses kutatását a nagyobb szakirányok óraelosztását érintő módosítások után a 2016/2017-es tanévben és a 2021/2022-es tanévben is megismételte. Az eltelt tíz esztendő során a tantárgyi struktúrában megfigyelhető hangsúlyeltolódás leginkább a jogi jellegű tárgyakat és a pusztán gyakorlati orientációval rendelkező tárgyakat érintette. Míg a jogi jellegű tárgyak óraszámában majdnem 10%-os csökkenés figyelhető meg, addig a MAB 2016-os határozatait követően a gyakorlati tantárgyakban több mint 10%-os növekedés történt. Bár a táblázat generálisan mutatja az elmozdulásokat, tudjuk, hogy egyes nem gyakorlathangsúlyos tantárgyakon belül is emelkedett a gyakorlati feldolgozásra szánt órák száma, így az elméleti ismeretek dominanciája a képzés vonatkozásában jelentősen csökkent.

1. számú táblázat: *A tantárgyi struktúra összehasonlítása 2011–2021*

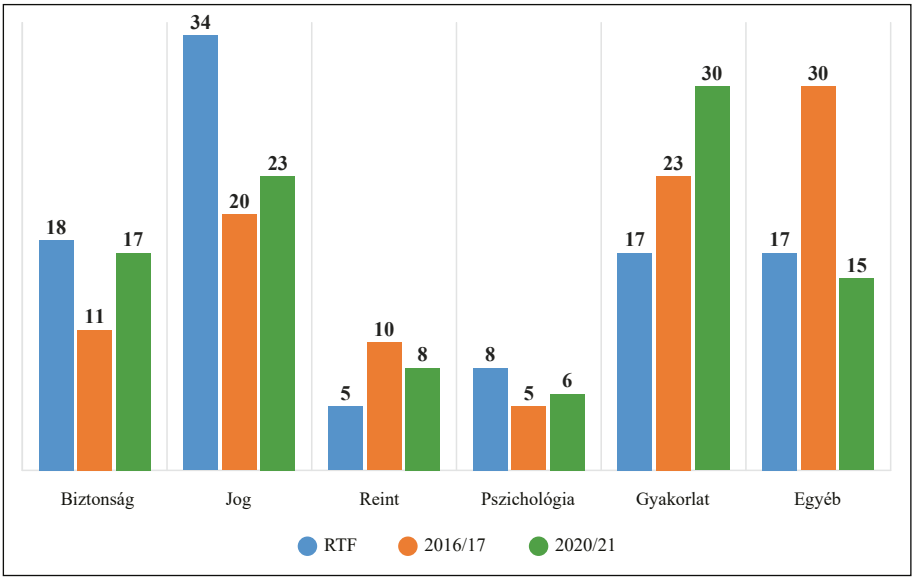

Forrás: A táblázatot a szerzők készítették.

8 A képzés orientációja lehet: kiemelten elméletigényes; elméletorientált, kiegyensúlyozott, gyakorlatorientált.

Az oktatásmódszertani megújulás első szakasza

A büntetés-végrehajtási szakirányon végzett hallgatók létszáma az elmúlt tíz évben elérte a 248 főt. A nappali rendszerű képzésben részt vevők a tanszék fennállása óta alacsonyabb létszámmal vannak jelen, legutóbbi adataink[9] szerint a nappali tanrendű képzés lezárásaként diplomát szerzett hallgatók aránya 43%, míg a levelező tanrendű képzésen a hallgatói arány 57%-ot mutat. A rendelkezésünkre bocsátott adatok alapján megállapítható, hogy a nappali képzésben részt vevő hallgatók átlagéletkora évről évre csökken. Míg a harmadik évfolyam még 29,6 évátlaggal rendelkezik, addig az első évfolyamban aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkezők átlagéletkora már csak 26 év. Generációs szempontból az Y generáció[10] képviselőit a közeljövőben kiszorítják a Z generáció[11] képviselői. Ők már a digitális kultúra világába születtek bele, ismeretlen számukra az internet előtti élet. Kiválóan kezelik az elektronikai eszközöket, információforrásuk is leginkább az internet. Jellemző rájuk az azonnaliság és a párhuzamos cselekvés, szocializációjuk során automatikusan szert tesznek a „multitasking" képességére, azaz a többfeladatos működésre (Márton, 2018).

Felismerve a hallgatók generációs sajátosságaiból adódó újfajta kihívásokat, az egyetem 2020–2025. időszakra szóló Intézményfejlesztési Terve az oktatásfejlesztés stratégiai irányaként a Kreatív Tanulás Programot (a továbbiakban: KTP) jelölte ki. „*A stratégiai célkitűzés egy olyan pedagógiai, módszertani fordulat megvalósítását jelenti, amely alapján az oktatás fókuszába a hallgatói képességek hatékony fejlesztése és értékelése, az egyéni tanulási utak mentorálása és a személyességen alapuló szakmai közösségek művelése kerülnek."* (URL1). A KTP, az intézményfejlesztési terv részeként, három dimenzióban jelölte meg a pedagógiai fejlődés irányát, ami a közösségi tanulásban, az alkotásban és az egyéni fejlődés támogatásában ölt testet. Időszerű, hogy az egyetemen zajló képzésekben mélyreható változás következzen be az oktató szerepével és az oktatmódszertani eszközökkel kapcsolatban, így előtérbe kell kerülnie az oktató facilitátori szerepének, ami csak akkor lehet hatékony, ha tömegelőadások helyett kiscsoportos, kreatív kurzusok várják a hallgatókat. A jövőben olyan tanulási környezet kialakítására kell törekedni, ami hallgatóközpontú és bátran alkalmazza az innovatív és kreatív tanulási módszereket, ezért szükségessé vált a tanulási környezet és eszköztár fejlesztése. A megrendelő szerepét hangsúlyosabbá téve, a közszolgálati kulcskompetenciák azonosítását követően törekedni

9 A tanulmányban szereplő adatokat a NKE RTK Tanulmányi Osztálya bocsátotta rendelkezésünkre 2022. 06. 21-én.
10 1980–1995 között születettek.
11 1995–2009 között születettek.

kell arra, hogy oktatásmódszertani támogatással egyre magasabb szintet érjen el a hallgatók vonatkozásában. Mindezen túl a jövőben már elvárásként fogalmazódik meg, hogy a változó kulcskompetenciákhoz alkalmazkodjon az oktatás is, ennek figyelembevételével határozza meg az egyetem az egyes szakirányokhoz kapcsolódó kimeneti követelményeket.

Összegzés

A büntetés-végrehajtási szakirányra felvételt nyert hallgatók képzésének modernizációját az oktatáspolitikai, jogpolitikai és szakmapolitikai irányelvek változásának követésén túl az a szoros együttműködés is garantálja, amely a tanszék és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának szakmai kapcsolatában nyilvánul meg. Az állandó és intenzív interakciók elengedhetetlenek a tanszék oktatói számára is, mivel ezek támogatják az elméleti gondolkodás megújulását és szakmai felfrissülés lehetőségét, új kutatási szempontokat kínálnak fel, és a megfelelő információk birtokában garantálják a kutatási eredmények validitását. Az egyetem modernizációs törekvései szoros összhangot mutatnak a rendészeti szervek által elvárt kulcskompetenciákkal, ezért a közeljövőben már érezhető lesz annak jótékony hatása, hogy elindult az oktatók módszertani képzése és a hamarosan megújuló tanulási környezet és eszköztár is jobban alkalmazkodik majd a hallgatók által képviselt generációs kihívásokhoz.

Felhasznált irodalom

Forgács J. (2012). Merre tart a nevelés? A nevelői profil vizsgálata. *Börtönügyi Szemle, 31*(1), 63–72.

Forgács J. (2020). A reintegrációs tisztek rendészeti képzésének fejlődési íve. *Magyar Rendészet, 20*(4), 71–83. https://doi.org/10.32577/mr.2020.4.4

Garland, D. (1992). *Punishment in Modern Society*. Calendon Press Oxford.

Kövér Á. (1997). *A büntetés elméletének kritikai megközelítése. II Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok, 2*(34), 208–231.

Lőrincz J. (2001). *A büntetés-végrehajtási szakismeretek felsőfokú oktatásának első húsz éve a Rendőrtiszti Főiskolán (1972-1992)*. Kézirat.

Lőrincz J. (2011). Visszatekintés a személyi állomány felkészítésének múltjára. *Börtönügyi Szemle, 30*(1), 53–57.

Lőrincz J. & Ruzsonyi P. (2022). *Ötven éves a felsőfokú büntetés-végrehajtási tisztképzés*. Kézirat.

Márton M. (2018). *A rendészeti kultúra és a jelenkori generáció egymáshoz való viszonya a kiválasztás és oktatás tekintetében*. Szakdolgozat. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar.

Pallo J. (2014). Omnia mutantur. A magyar börtönügy rövid kodifikációs historikuma. *Börtönügyi Szemle, 33*(1), 23–31.

Perrow, C. (1994). *Szervezetszociológia*. Osiris Kiadó.

Ruzsonyi, P. (2020). Crisis-management and Criminal-pedagogy in Prisons. In Jačimovski, S. (Ed.), *Archibald Reiss Days 2020: thematic conference proceedings of international significance* (pp. 119–130). University of Criminal Investigation and Police Studies Belgrade.

Verhóczki J. (2017). Hivatásos tisztek a mai magyar rendészeti felsőoktatásban. In Boda J., Felkai L. & Patyi A. (Szerk.), *Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére. Liber amicorum in honorem Friderici Janza septuagenarii* (pp. 579–587). Dialóg Campus Kiadó.

A cikkben található online hivatkozás

URL1: *A Nemzeti Közszolgálati Egyetem honlapja, a Kreatív Tanulási Program*. https://www.uni-nke.hu/oktatas/kreativ-tanulas-program/projekt

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Bogotyán R. L. & Forgács J. (2022). A jövő útja: a modern büntetés-végrehajtás tisztképzése. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 1959–1975. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.2

BELÜGYI SZEMLE
BELÜGYMINISZTÉRIUM

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.3

CC BY NC ND

A bűnügyi tudományok oktatásának jövőbeni kihívásai az NKE Rendészettudományi Karán

The future challenges of criminal science education at the University of Public Sciences Faculty of Law Enforcement

Barabás Andrea Tünde
Prof. Dr. tanszékvezető, egyetemi tanár
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
barabas.andre.tunde@uni-nke.hu

Fantoly Zsanett
Prof. Dr. tanszékvezető, egyetemi tanár
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
fantoly.zsanett@uni-nke.hu

Pallagi Anikó
Dr. PhD, adjunktus
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
pallagi.aniko@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány célja, hogy a bűnügyi tudományok oktatásának területén megfogalmazza azokat a sarokpontokat, amelyek elősegítik a hallgatók elméleti tudásra alapozott gyakorlati kompetenciáinak fejlesztését, mely a Rendészettudományi Kar képzési feladatainak speciális jellegéből fakad, és a rendészeti munka gyakorlati szemléletén alapul. Tanulmányunkban a büntetőjog, a büntető eljárásjog és a kriminológia szempontjából vizsgáljuk, hogy a jövőben milyen digitális oktatási módszerek segíthetik az oktatást és a hallgatók tudásának elmélyítését a bűnügyi tudományok által gondozott tudományterületeken, amelynek során a járványhelyzetben történt digitális oktatás tapasztalatai is feldolgozásra kerülnek.

Módszertan: A kutatás módszere a hazai felsőoktatási intézetekben kialakított „jó gyakorlatok" áttekintésének összevetése az NKE RTK-n a bűnügyi tudományok oktatásának módszereivel, különös tekintettel a digitális eszköz és módszerrendszerekkel.

Megállapítások: A tanulmány felvázolja, milyen új, komplex – így az összefüggő tudományterületeket egyesítő – oktatási módszertant, tantárgyi tematikákat alakítsunk ki az alapképzésben, amely az elméleti tudásanyagra alapozva annak gyakorlati alkalmazhatóságára helyezi a hangsúlyt. A tanulmány az oktatás digitalizálásának lehetőségeivel kapcsolatban áttekinti a bűnügyi tudományok terén az online oktatás során alkalmazható képzési modellek előnyeit és hátrányait mind az oktatók, mind a hallgatók szempontjára tekintettel.

Érték: A tanulmány a jelenleg fennálló oktatás számára fogalmaz meg hasznosítható javaslatokat, annak jövőbeni továbbfejlesztését, hatékonyságának növelését célozva.

Kulcsszavak: büntető anyagi jog, büntető eljárásjog, kriminológia, oktatás, digitalizáció

Abstract
Aim: The paper aims to formulate the cornerstones in the field of education in criminal sciences, which facilitate the development of students' practical competencies based on theoretical knowledge, which is a result of the unique nature of the training tasks of the Faculty of Law Enforcement and is based on a practical approach to law enforcement work. The paper examines the three criminal science subjects of criminal law, criminal procedure law, and criminology from the point of view of how digital teaching methods can, in the future, support teaching and deepening students' knowledge in the disciplines covered by the criminal sciences, also drawing on the experience of digital teaching in epidemic situations.
Methodology: The research compares the review of 'good practices' developed in higher education institutions in Hungary with teaching criminal sciences at the NKE RTK, particularly on digital tools and methods.
Findings: The paper outlines how to develop a new, complex (thus combining related disciplines) teaching methodology and subject themes in primary education, emphasizing the practical application of theoretical knowledge. The paper will review the advantages and disadvantages of training models in the field of criminal sciences, both for instructors and students, to the possibilities of digitalization of education.
Value: The paper makes valuable recommendations for the current education system, aiming to improve it and increase its effectiveness in the future.

Keyworlds: substantive criminal law, criminal procedural law, criminology, education, digatilization

Bevezetés

A bűnügyi tudományok oktatásának területén számos olyan sarokpont határozható meg, amelyek elősegítik a hallgatók elméleti tudásra alapozott gyakorlati kompetenciáinak fejlesztését. A kompetenciafejlesztés szükségessége

elsősorban a Rendészettudományi Kar képzési feladatainak speciális jellegéből fakad, és a rendészeti munka gyakorlati szemléletén alapul. Jelen tanulmány a bűnügyi tudományok körébe tartozó három tantárgy: a büntetőjog, büntető eljárásjog és kriminológia szempontjából vizsgálja, hogy a jövőben milyen elvek mentén és milyen módszerek felhasználásával lenne célszerű megtervezni és megszervezni az oktatást a bűnügyi tudományok által gondozott tudományterületeken. A szerzők kitérnek az érintett bűnügyi tudományok képzési portfóliójának bemutatására és a járványhelyzetben történt digitális oktatás tapasztalatainak feldolgozására is.

A tanulmány továbbá azt is kutatja, milyen új, komplex – így az összefüggő tudományterületeket egyesítő – oktatási módszertan, tantárgyi tematika alakítható ki az alapképzésben, amely az elméleti tudásanyagra alapozva annak gyakorlati alkalmazhatóságára helyezi a hangsúlyt, a bűnügyi tudományterületet érintő tantárgyak metszéspontjai szem előtt tartásával.

Az oktatás digitalizálásának lehetőségeivel kapcsolatban áttekinti az online oktatás során alkalmazható képzési modellek előnyeit és hátrányait mind az oktatók, mind a hallgatók szempontjára tekintettel; továbbá a jelenleg fennálló oktatás számára fogalmaz meg hasznosítható javaslatokat, annak jövőbeni továbbfejlesztését, hatékonyságának növelését célozva.

A büntető anyagi jog oktatása

A rendészeti tevékenységet ellátó állami szervek közül a rendőrség alapvető feladatát, így tevékenységének fő irányát az Alaptörvény 46. cikkének (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a rendőrség látja el a bűncselekmények megakadályozását, felderítését, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelmét, illetve részt vesz a jogellenes bevándorlás megakadályozásában. A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 1. § (2) bekezdésének l. és 1a. pontjai értelmében a rendőrség végzi a bűncselekmények megelőzését, amelynek során figyelemmel kíséri Magyarország bűnügyi helyzetét, feltárja a bűncselekmények elkövetésének kockázatait, a bűncselekmények elkövetésére irányuló törekvéseket, továbbá megszerzi, elemzi, értékeli, ellenőrzi és továbbítja a bűnözéshez kapcsolódó, a bűncselekmények megelőzése, illetve megakadályozása céljából szükséges információkat, valamint általános nyomozó hatósági jogkört gyakorol, a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint végzi a bűncselekmények felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzését.

Ebből következően a rendészeti tevékenységet ellátó szervek közül a rendőrség feladatainak meghatározása során nélkülözhetetlen azoknak az emberi cselekményeknek – bűncselekményeknek – a definiálása, amelyek megakadályozása, felderítése alaptörvényi kötelezettsége. Hivatkozva az Alaptörvény XXVIII. cikkének (4) bekezdésére, illetve a Btk. 1. § (1) bekezdésében, illetve a 4. § (1) bekezdésében kifejezetten is megfogalmazott, a büntetőjog legfontosabb, több évszázados alapelvére, a nullum crimen sine lege és nulla poena sine lege elveire, kimondhatjuk, hogy a rendészeti tevékenység anyagi jogának tekinthető (többek között) a büntetőjog (Blaskó & Pallagi, 2020). Az állam tehát rendészeti szervei által köteles a bűnmegelőzés, bűnüldözés és a bűncselekmények elkövetőinek hatékony felderítéséhez, illetve felelősségre vonásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket megteremteni, így a bűnügyi rendészeti feladatokat ellátó apparátus tagjainak képzéséről is gondoskodni.

Ezt figyelembe véve kimondható, hogy a büntető anyagi jog legmagasabb szintű oktatása elengedhetetlenül szükséges a rendészeti szervek tagjainak képzéséről gondoskodó NKE Rendészettudományi Karán, különösen azokon a szakokon és szakirányokon, amelyeken oklevelet, illetve diplomát szerzett hallgatók a fent említett feladatok ellátásában közvetlen szerepet kapnak, márpedig az ismert felmérések szerint – a képzés generalista jellege miatt – e körbe tartozik a rendőri szakirányokon végzett hallgatók 90%-a, illetve a NAV-os hallgatók legalább 70%-a.

A múlt és a jelen

A büntető anyagi jog oktatása az NKE Rendészettudományi Kar minden szakán, szakirányán jelen van, az oktatás valamennyi BA (alapképzési) szakon – a katasztrófavédelmi és biztonsági szakirányok kivételével – egységes követelményrendszer alapján történik, figyelemmel arra, hogy a büntetőjog a bűnügyi tudományok rendszerében meghatározó jellegű, alapozó tantárgy, melynek készségszintű ismerete szükséges, a többi tantárgy (kriminalisztika, kriminológia, büntető eljárásjog stb.) megfelelő elsajátításához. A büntetőjogi oktatás struktúrája követi az egyetemi jogi karok büntetőjogi képzésének struktúráját, azaz a büntetőjog általános és különös részének anyagát egyaránt 2+2 – összesen tehát négy – félévben sajátítják el a hallgatók a klasszikus egyetemi metódus szerint, tehát az évfolyam egésze számára megtartott előadásokon átadott anyagot a hallgatók kiscsoportos foglalkozásokon – szemináriumon és gyakorlatokon – dolgozzák fel. Sajátosságként jelentkezik, hogy a négy féléves képzést kiegészíti egy ötödik félév is, amelyben záróvizsga bevezető gyakorlatok keretében

a hallgatók jogesetek feldolgozásával elevenítik fel a korábbi félévekben elsajátított anyagot, és egyben némi jártasságot szereznek a jogeset megoldásban is, amely a záróvizsga önálló részét képezi. A képzés során a négy, elméleti ismereteket tartalmazó félévben kollokvium, az ötödik félévben írásbeli a számonkérés, amely jogeset megoldással teljesíthető. A képzést záróvizsga zárja le, melyen a hallgatók általános részi, különös részi tételekből, továbbá jogeset megoldásával adnak számot tudásukról.

A büntető anyagi jog oktatása 2017 előtt, a fentiek szerint bemutatott rendszerben, nappali munkarendben 45–30–45–45–15, tehát összesen 180 órában, levelező munkarendben pedig 16–12–16–16–10, összesen 70 órában volt megszervezve. A nappali munkarendes hallgatók tanterve a 2017–2018-as tanévtől kezdődően teljesen átalakult, tekintettel a négyéves képzési időre való átállásra, amelynek hatása a büntető anyagi jog oktatásának óraszámában is változást hozott. Így a büntetőjog négy féléves elméleti stúdiumok mellé a harmadik és negyedik félévekben *„Büntetőjog gyakorlat 1–2."* elnevezéssel két új tantárgy (félévenként 15–15 órában) került bevezetésre, amelynek célja kifejezetten az volt, hogy az elméleti ismeretanyag feldolgozása kerüljön gyakorlati készségek fejlesztésével kiegészítésre és megerősítésre, így a hallgatók már „menet közben" tudják hasznosítani az addig szerzett tudásukat, amely a végső képzési célok eléréséhez elengedhetetlen. A felsőoktatásban egyébként megjelenő általános tendencia a képzés gyakorlati, problémamegoldó jellegűvé történő átalakítása, ennek során többnyire megmutatkozik az elméleti ismeretek készségszintű elsajátításának követelménye is, amely törekvés a rendészeti felsőoktatásban fokozott jelentőséggel bír, tekintettel a képzési időre, valamint arra, hogy a végzett hallgatóknak a bűnüldözési tevékenységbe való bekapcsolódása szinte azonnal megtörténik. Ezért különösen fontos, hogy a rendészeti felsőoktatásban a hallgatók ne csupán elméleti ismereteket, hanem a gyakorlati munkában, a rendészeti szervek által kifejtett jogalkalmazói tevékenységben jól használható és hasznosítható készségeket, segédeszközöket és tudásanyagot kapjanak.

Tanszékünk tehát nagy várakozással tekintett a 2017 őszén meginduló négyéves BA képzésre, és az új tantárgyak vonatkozásában megpróbált valóban gyakorlati ismeretanyagot közvetítő óraterveket összeállítani. Az NKE akkori Bűnügyi Tudományok Intézete keretében létrejött Bűnügyi Tudományok Kiemelt Kutatóműhely Büntetőjogi csoportja a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 *„A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés"* kutatás keretei között a büntető anyagi jog oktatásának fejlesztési lehetőségeit is vizsgálta. Az egyetemi büntetőjogi képzés vizsgálata mellett szerettük volna felmérni a megrendelői tapasztalatokat a végzett hallgatók felkészültségével kapcsolatban, és meghallgatni a javaslataikat, igényeiket az esetleges továbbfejlesztés irányait illetően

is. Ennek érdekében 2018. február 28-án a Bűnügyi Tudományok Intézete által rendezett kerekasztal-konferenciára meghívtuk a hallgatóinkat fogadó rendészeti szervek képviselőit.

A konferencián a fogadó szervek képviselőiként felszólalók fontosnak tartották az elméleti oktatás elért színvonalának megtartását, de a gyakorlati munkára felkészítés fontosságát is hangsúlyozták, és ennek érdekében több területen fogalmaztak meg észrevételeket. Elhangzott a stabil elméleti tudás igénye miatt az általános részi anyag (bűncselekménytani részei) hangsúlyos oktatása és fokozott számonkérése, illetve a különös részi tényállások közötti „súlyozására" vonatkozó javaslat, tehát azoknak a tényállásoknak a részletesebb oktatása és fokozottabb számonkérése, amelyekkel a munkába állók gyakrabban találkozhatnak. Egyhangú volt a fogadó szervek képviselői részéről az igény olyan komplex szemlélet kialakítására, amellyel a hallgatók képesek egy esemény kapcsán önálló döntéseket hozni, nem csupán abban a kérdésben, hogy történt-e bűncselekmény, hanem hogy milyen bűncselekmény gyanúja áll fenn, a bűncselekmény nyomozása során milyen tényeket kell bizonyítani, erre milyen bizonyítási eszközöket kell igénybe venni, ennek érdekében milyen nyomozati cselekményeket kell végrehajtani. A konferencia is visszaigazolta, hogy a fogadó szervek legfontosabb elvárása a gyakorlatias képzés erősítése, az az igény, hogy az egyetem „kész jogalkalmazókat" bocsásson a fogadó szerv rendelkezésére.

A karon a négyéves képzésre való átállást követően azonban 2020. év elején ismét átdolgozásra került valamennyi szak tanterve, amely sajnálatos változásokat hozott a büntetőjog területén is. A cél nemes volt, hiszen a karon a hallgatók óraterhelését csökkenteni kellett, azonban ez nem a képzési célok figyelembevételével, a tantárgyaknak a képzésben való fontossága alapján, esetleg azok megrostálásával, hanem „fűnyíró elv" alkalmazása mentén, valamennyi tantárgy óraszámának arányos csökkentésével lett megoldva. Így nappali munkarendben a büntető anyagi jog elméleti stúdiumainak eddigi 180 óraszáma 42–42–28–28–14, összesen 154 órára lett csökkentve, levelező tagozaton pedig az eddigi 70 órás képzés helyére 12–12–12–12–8, összesen 56 óra lett kialakítva. Ez az óraszám azonban alkalmatlan arra, hogy a büntető anyagi jogot – amely nem csupán a Btk. jogszabály anyagának ismeretére, hanem évszázados jogtudományi elvek és jogértelmezési kérdések megértésére és készségszintű elsajátítására épül – a hallgatók megtanulják. Emiatt pedig a két új gyakorlati ismeretanyag átadására kialakított tantárgy óráin is kénytelenek az oktatók az elméleti óraszámhiányt kipótolni vagy tanórán kívüli konzultációk keretében foglalkozásokat tartani.

A jövő

A Rendészettudományi Karon folyó oktatás jövőjét illetően a Büntetőjogi Tanszék oktatóinak egybehangzó véleménye, hogy a büntető anyagi jog oktatása mind óraszámban, mind pedig tantárgyi helyzetét illetően megerősítést igényel.

Ahhoz, hogy az egyetemi oktatás színvonala erősödjön, ahhoz, hogy a karon végzett hallgatók tudása, felkészültsége megfeleljen a rendészeti szervek által elvárt követelményeknek, be kell látni, hogy a tantervek alapos és szakszerű felülvizsgálatára, átgondolására és új alapokra helyezésére van szükség. Ki kell jelölni az egyes szakok és szakirányok vonatkozásában azokat a képzési célokat, amelyek a hallgatók felkészítése során alapvető jelentőséggel bírnak, és ezekre tekintettel kell kialakítani az egyes szakok, szakirányok képzési követelményeit. Be kell látni, hogy azok a tantárgyak, amelyeknek ugyan van jelentősége a tisztképzésben, de csupán kiegészítő, ismeretanyag-bővítő jellegűek, nem vehetik el a valóban fontos, a hallgatók jövőbeli jogalkalmazói munkájában nélkülözhetetlen tudást nyújtó ismereteket adó tantárgyak helyét, kredit- és óraszámát.

Ma is igaz, sőt fokozottan igaz, ahogyan azt a rendészeti szervek vezetői 2018-ban, konferenciánkon a legfontosabb elvárásként megfogalmazták: az egyetem „kész jogalkalmazókat" bocsásson a fogadó szerv rendelkezésére. Olyan jogalkalmazókat, akik nem csupán elméleti tudást szereztek, hanem képesek egy esemény kapcsán önálló döntéseket hozni.

A bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közrend, közbiztonság fenntartása, az államhatár védelme és a jogellenes bevándorlás megakadályozása a rendőrség Alaptörvényben rögzített alapvető feladata. E feladat teljesítéséhez pedig szükséges a büntető anyagi jog, a büntető eljárásjog, a kriminalisztika, a kriminológia, összefoglalva a bűnügyi tudományok alappontjára épülő egyetemi képzés, amelyet természetesen kiegészítenek az adott szakirányok szerinti szakmai ismeretek. A büntető anyagi jog szabályainak ismerete, helyes értelmezése nem csupán abban a kérdésben lényeges, hogy eldönthető legyen, történt-e bűncselekmény, hanem alapvető fontosságú annak az eldöntése, hogy milyen bűncselekmény gyanúja áll fenn, hiszen ez határozza meg, milyen tényeket kell bizonyítani a bűncselekmény nyomozása során. A nyomozás jogi kereteit, a bizonyítási eszközöket, igénybevételének szabályait a büntető eljárásjog közvetíti, a nyomozás metodikáját, taktikáját, technikáját és stratégiáját pedig a kriminalisztika. Mindezeket egészíti ki a maga kutatásaival, statisztikai szemléletével a kriminológia, amely a bűncselekmények megelőzésében, a bűnözés elleni rendőrségi fellépés megtervezésének és kivitelezésének alapvető ismereteit közvetíti.

A rendészettudományi oktatás jövőjében erre az alappontra építve látjuk és képzeljük el a büntetőjogi oktatás jövőjét, karöltve a bűnügyi tudományok említett

tárgyaival, annak érdekében, hogy a hallgatók egy átgondolt oktatási-képzési terv alapján, megfelelő óraszámban, megfelelő órakeretek között, az egyes tantárgyak tematikájának összehangolásával elegendő és elégséges tudásanyagot kapjanak jövőbeli munkájukhoz.

2020–2021 között a lezajlott COVID–19-járvány az oktatásban divatossá tette a különböző információtechnológiai megoldásokat, az internetes platformok használatát, az egyetemi előadások távoktatásban történő megtartását. Véleményünk szerint ezek nagyon ígéretes lehetőségek, abban az esetben, ha ismét valamilyen rendkívüli helyzet miatt a személyes jelenléten alapuló oktatás nem valósítható meg. A hallgatók felénk közvetített véleménye és a vizsgatapasztalatok is azt mutatják, hogy az ilyen megoldások az oktatásban sajnos nem hozzák meg a kívánt eredményeket. A hallgatók és az oktatók személyes eszmecseréje, a közvetlen kommunikáció jelenleg nem helyettesíthető semmilyen internetes vagy számítástechnikai módszerrel, legfeljebb a vizsgákon való meg nem engedett módszerek alkalmazási lehetőségeit bővítik.

2022-ben egyetemünk az oktatás kreatív módszerekkel való átalakításának célját is kitűzte. Ezek a célok is igen dicséretesek, hiszen a fiatalok többsége igényli az új oktatási metódusra, az innovatív módszerek alkalmazására való átállást. Azonban igen elgondolkodtatónak tartjuk azt a kérdést, hogy vajon helyettesíthető-e bármilyen módszerrel az ismeretek elsajátítása, a tanulás, a megértés, a gondolkodás, az elmélyülés egy-egy adott témakörben? A tételes jogi tárgyak, így a büntető anyagi jog esetében a kreatív oktatási módszerek alkalmazásának előfeltétele az, hogy a hallgató a tételes jog és a jogszabály értelmezése körében releváns ismeretekkel bírjon. Ezt az ismeretanyagot pedig nem lehet „Lego-várépítéssel", „activity" játékkal, vagy akár jogeset bemutató filmrészletek megtekintésével és megvitatásával megszerezni. Hogyan tudna például egy filmrészletben bemutatott jogesettel kapcsolatban a hallgató véleményt formálni, minősíteni, vitázni, érvelni, ha nincs birtokában annak az elméleti tudásanyagnak, amely a jogalkalmazás alapvető feltétele. Így a kreatív oktatási módszerek csupán játékká válnak és legfeljebb a figyelem felkeltésére alkalmasak. Ezeket a technikákat, oktatási módszereket csak kiegészítő jelleggel, szabadon választott tantárgyak körében vagy az elméleti tudásanyag elsajátítását követően lehet és szabad alkalmazni.

Hogyan képzeljük el a büntető anyagi jog oktatását a jövőben?

Határozott álláspontunk az, hogy a büntető anyagi jogot négy félévében, hagyományos módszerekkel, az eddig is alkalmazott „előadás-szemináriumra"

osztott oktatás keretében, félévenként 56 óraszámban szükséges oktatni, és emellett a büntetőjog oktatásának harmadik félévétől kezdődően három félévben további gyakorlati órákat kell beilleszteni, félévenként 28 órában. Ez utóbbi gyakorlati órák során – összekapcsolódva a büntető-eljárásjog, a kriminológia és a kriminalisztika tantárgyakkal – kisebb csoportokban, budapesti kerületi és vidéki kapitányságokat meglátogatva, folyamatban lévő ügyek megismerésével tudnának ismereteket szerezni a hallgatók. A területi szervek részéről ennek során lehetőség nyílna egy-egy ügy részletesebb bemutatására a hallgatók részére. Sor kerülhetne félévente legalább egyszer ügyészi szervek látogatására, illetve bírósági tárgyalások meglátogatására is, így a hallgatók a jogalkalmazás minden területére bepillantást nyernének.

Amit most javaslatként megfogalmaztunk, első ránézésre talán egyszerű óraszámnövelésnek tűnik, de nem erről van szó. Ahogyan a fentiekben is kifejtettük, a büntető anyagi jog a rendészeti alapképzés egyik alappillére, így amennyiben e tantárgy nem kapja meg a tantervben a szükséges óraszámot és kreditértéket, a ráépülő tantárgyak oktatása is meggyengül. Ez pedig azzal jár, hogy az alapképzésből kibocsátott hallgatóink nem tudják teljesíteni mindazon elvárásokat, amelyeket a fogadó szerveknél elvárnak tőlük. A büntetőjog gyakorlati alkalmazásának képességét pedig csak és kizárólag biztos elméleti alapokra lehet felépíteni, a dogmatikai alapok hiánya a jogszabály értelmezésének hibáját okozza, ami a bűncselekmények helytelen minősítéséhez, elhibázott nyomozáshoz, hiányos bizonyításhoz vezet. Álláspontunk szerint ezt kellene felismerni az oktatás tervezése és szervezése során.

A büntető eljárásjog oktatásának tapasztalatai, illetve a lehetséges jövőbeli irányvonalak

A Nemzeti Közszolgálatai Egyetem felállásával egyidőben, 2012-ben alakult meg önálló szervezeti egységként a Büntető-eljárásjogi Tanszék. Bár a büntető eljárásjog a kapuit 1971-ben megnyitó Rendőrtiszti Főiskolán a kezdetektől fogva alapozó tantárgy volt, több tanszéki név (például Büntetőjogi és Kriminalisztikai Tanszék; majd Büntetőjogi és Büntetőeljárásjogi Tanszék; később pedig Bűnügyi Tudományok Tanszéke) alatt folyt a Be. oktatása 1971-től 2011-ig. A Rendészettudományi Kar indulása után felállításra került a Bűnügyi Tudományok Intézete három tanszékkel, amelyek között már önálló egységként szerepelt a tanszék. A 2012 óta eltelt tíz évben a Büntető-eljárásjogi Tanszék a Rendészettudományi Kar meghatározó szakmai közegévé nőtte ki magát, és az oktatásban, csakúgy mind a tudományos kutatás területén, illetve a szakmai közéletben, vezető szerepet mondhat magáénak hazai és nemzetközi szinten egyaránt.

A büntető eljárásjog oktatása – a katasztrófavédelmi szakirány kivételével – az NKE Rendészettudományi Kar minden szakán, szakirányán jelen van. A négyéves képzési időben három féléves a *„Büntetőeljárás-jog”* című tantárgy, az első félévben 14 óra előadással és 28 óra gyakorlattal sajátítják el a nappalis hallgatók a büntető eljárásjog statikus részét. A második félévben ugyanilyen óraszámban ismerkednek meg a hallgatók az előkészítő eljárással, a leplezett eszközökkel, a nyomozás általános szabályaival, valamint a nyomozás felderítési és vizsgálati szakaszaival. A harmadik félévben 14 óra gyakorlat keretében sajátítják el a bírósági eljárás szabályait, a rendkívüli perorvoslati eszközöket, valamint a külön eljárásokat. A négyéves képzési idejű hallgatók kollokviummal zárják az egyes féléveket, viszont problémát jelent, hogy képzésükből hiányzik a büntető eljárásjogi szigorlat, amely segítené, hogy tudásuk magasabb szintű, illetve komplexebb legyen. Idén kezdeményezte tanszékünk, hogy szigorlattal zárhassuk a harmadik félévet.

A hároméves képzési időben a nappalis hallgatóknál két féléves a *„Büntetőeljárás-jog”* című tantárgy. Az első félévben 14 óra előadás és 28 óra gyakorlat áll rendelkezésére a hallgatónak a büntető eljárásjog statikus részére. A második félévben 14 óra előadás és 14 óra gyakorlat keretében sajátítják el a büntető eljárásjog dinamikus részét. Az első félévet kollokvium zárja, a második félévet beszámoló és szigorlat. A levelezős hallgatóknak 12–12 előadásuk van a két félévben, a számonkérés ugyanaz, mint a nappalisoknak. Ideális lenne, ha a három- és négyéves képzésben is növekedhetne az óraszám a nappalis és levelezős hallgatók számára is, hogy a tudás elméleti megalapozása mellett több idő maradjon a gyakorlati készségek elsajátítására is.

Büntetés-végrehajtási szakirányon is két féléves a tantárgy, hasonló az óraszám, mint a hároméves képzésnél, viszont nincs szigorlat. Biztonsági szakirányon egy féléves a tantárgy (nappali munkarendben 14 óra előadás, levelező munkarendben négy óra előadás), amelyet beszámoló zár. A kriminalisztika mesterképzési szak polgári szakirányos hallgatói egy félévben, 18 órában tanulják a *Büntetőeljárás-jogi ismereteket*, amelyet kollokvium követ.

A rendészeti tisztiképzés a magyar felsőoktatásban az országban egyedülálló oktatási portfóliót igényel. Ennek oka azon kettős feladatából adódik, hogy a gyakorlati szakismeretek oktatása mellett a hagyományos (tudomány)egyetemi, elméleti tudásanyag átadása is elvárásként jelentkezik. Ezért különösen hangsúlyos a tételes jogi tantárgyak – így a büntető eljárásjog – oktatása során is a hallgatóközpontú tanulás, tanítás, értékelés életre hívása, vagyis a kreatív és kompetenciaalapú tanulás megteremtése, a tanulási eredményalapú szemlélet térhódítása. Az elmúlt néhány évet tekintve elmondható, hogy az oktatásban szintet kellett lépnünk: rengeteg váratlan és új kihívással kellett szembe néznünk,

amelyek közül talán a legnehezebb feladat a világjárvány kezelése volt, amely az egyetem – és így a tanszék – minden oktatóját és hallgatóját egyaránt érintette. A digitális társadalom digitális felsőoktatást generált, a fejlődéssel pedig az oktatóknak és a hallgatóknak egyaránt lépést kellett tartaniuk. A hallgatók autonóm tanulói öntudatra bátorítása új kihívás, amelynek jelentős eszköze az online térben megvalósítható kreatív tanulási program.

A tanszék fő feladata tehát a büntető eljárásjog főtantárgy és az ahhoz csatlakozó fakultatív tantárgyak hiánypótló képzési portfóliójának magas szinten történő, ugyanakkor innovatív módszerekkel megvalósuló oktatása nappali és levelező tagozaton, illetve előadás és gyakorlat keretében egyaránt. Ezen tantárgyak jelenleg a büntető eljárásjog teljes spektrumát átfogják azzal, hogy oktatásuk és az azokhoz tartozó számonkérés lebonyolítása három szemeszter keretében valósul meg, és szemeszterenként több száz hallgató tekintetében aktuális. Kiindulópont, hogy a tantárgyi tematikák összeállítása során törekszünk a hallgatók számára világosan megfogalmazott feladatok meghatározására. Ezért az oktatással érintett egyes témakörök kialakítása, illetve azok számonkérése során egységesen alkalmazott, széles körben egyeztetett és elfogadott értékelési rendszert dolgoztunk ki. Informatikai úton hozzáférhető kérdésbankot állítottunk össze, amely a számítógépen elérhető tesztjellegű, illetve szövegértési feladatok, továbbá jogintézmények és jogesetek gyűjteménye. A hallgatók kommunikációs készségeinek fejlesztésére szintén nagy hangsúlyt fektetünk, ezért a szóbeli szigorlat megmaradt a számonkérés egyik formájaként, ezen alkalmakkor a vizsgázók a jogi szaknyelv professzionális elsajátításáról is tanúbizonyságot tehetnek.

A hallgatókat a szemeszterek során arra készítjük fel, hogy a követelményeket motiváltan teljesíteni tudják, és a fenntartó által megfogalmazott szakmai elvárásoknak a gyakorlatban maximális megfeleljenek. Ismeretes ugyanis, hogy hallgatóinknak, egyetemi tanulmányaik befejeztével – jogász hallgatótársaikkal szemben – nem áll rendelkezésükre még további három év a gyakorlati ismeretek joggyakorlatban történő elsajátítására (Fantoly, 2014). Ezért igyekszünk a tanszéken belül olyan tudásanyagot közvetítő rendszert kiépíteni a tanterv kidolgozása, pedagógia készségeink folyamatos mélyítése, és önértékelési mechanizmusaink fejlesztése által, amely a kialakított képzési struktúra segítségével a tananyag és annak elsajátítását segítő módszerek révén megfelelően adaptálható és formálható a digitalizációs társadalom folyamatosan változó helyzetéhez. Az innovatív oktatási módszerek elsajátítására érdekében az egyetemen meghirdetett Kreatív Tanulási Program elemeit igyekszünk teljes körben elsajátítani és megvalósítani az oktatási tevékenységünk során ott, ahol a hallgatók által az elméleti alapok megszerzését követően lehetőség nyílik ezen

technikák alkalmazására is. A digitális oktatás előnyeit, mint „jó gyakorlatot" visszük tovább a COVID–19 pandémia okozta, kizárólag online térben történő oktatás megszűnése után is. Hangsúlyozzuk azonban, hogy a képzés élményjellegű oldalának hangsúlyozása érdekében a játékos tanulás (például Kahoot) módszereinek alkalmazása álláspontunk szerint kizárólag akkor hasznos ismeretszerzési módszer, ha az elméleti alapokat előadás keretében, illetve a vonatkozó gyakorlati ismereteket egyaránt elsajátította már a hallgató. Ezért – tankönyveink mellett – több e-learning tananyagot fejlesztettünk, és az innovatív oktatás egyéb módszereit is megvalósítottuk az online térben (például Police Café módszer). A pandémia miatt rövid idő alatt tettünk meg olyan lépéseket, amelyek egyébként is elkerülhetetlenek lettek volna, de sokkal inkább egy ötéves tervben meghatározható időintervallum keretei között. Erőfeszítéseinket a hallgatók is értékelik: az oktatói munka hallgatói véleményezése során évről évre annak ellenére érünk el kiváló eredményeket, hogy oktatott tantárgyunk – a büntető eljárásjog – az elméleti, tételes jogi tudás magas szintű ismeretét kívánja meg, amelyeket a vizsgák alkalmával – alaposan, ugyanakkor emberségesen értékelve – vissza is kérdezünk a hallgatóktól.

Kiemelt prioritásként kezeljük, hogy hallgatóink mindig el legyenek látva naprakész, hatályos joganyagot tartalmazó egyetemi tankönyvvel, és a tankönyv feldolgozását elősegítő egyéb oktatási segédanyagokkal (például gyakorlókönyv, jogesetgyűjtemény, iratmintatár). A 2018. július 1-je óta hatályos 2017. évi XC. törvényt feldolgozó – immár második kiadást megélt – kétkötetes tankönyvünk egyetemünk által közzé téve az online térben is elérhető, és a pandémia alatt nem csupán egyetemünk hallgatói, hanem több jogtudományi kar is ezt a tankönyvet használta az akkor még „új" büntetőeljárási törvény oktatása során.

A jövőre nézve lényeges célkitűzésünk – az autonóm tanulást elősegítendő – a tananyagot feldolgozó prezentációkból és az egyes részkérdéseket alaposan elemző olvasóleckékből álló, szükség esetén videóleckékkel tarkított tananyag kidolgozása, a büntetőeljárási jog teljes spektrumát lefedve. A személyes, jelenléti oktatásban előadásokon, gyakorlatokon vagy konzultációkon átadott és feldolgozott ismeretek önálló, otthoni elmélyítését segíthetik ezek a digitális anyagok. Emellett az oktatási portfólió és módszertan bővítésére is törekszünk: a mesterséges intelligencia megjelenése a bűnözésben és a bűnüldözésben például újabb kurzusok életre hívását igazolhatja a büntető eljárásjog területén is. Továbbá az online tér jól hasznosítható, újszerű oktatásmódszertani eszközeinek teljes körű kiaknázása is újabb és újabb kihívásokat tartogat, példaként szolgálhat az egyes szabadon választható tantárgyi témakörök podcast formájában (is) történő feldolgozása.

Kiemelt prioritásként kezeljük annak biztosítását, hogy hallgatóink a joggyakorlatban is megtapasztalhassák azon jogi problémák megoldási alternatíváit, amelyekről az elméleti oktatás során ismereteket szereznek. A gyakorlatorientált képzés fontosságát szem előtt tartva a tanszék képzési palettája több olyan szabadon választható, fakultatív tárgyat is kínál, amelynek keretében külső helyszínre (például rendőrségre, ügyészségre, bíróságra, szakértői intézetbe) visszük a hallgatókat a szakmai gyakorlati ismeretek elsajátítása céljából. Ezen intézmények látogatása során hallgatóink motivációt meríthetnek későbbi hivatásuk elkötelezett és felelősségteljes gyakorlásához.

A büntető eljárásjogi tanulmányi verseny évről évre visszatérő, kari szintű megmérettetése az egyes évfolyamok hallgatóinak, akik szemeszterről szemeszterre örömmel vesznek részt a tanulmányi versengésben és büszkék arra, hogy a kari honlapon is megjelennek a díjazottak eredményei. Terveink között szerepel egy kihallgatástaktikai verseny szintén szemeszterenként visszatérő jelleggel történő megszervezése is, amely verseny lebonyolítása közösen történne a Büntetőjogi és a Kriminalisztikai Tanszékkel.

Az NKE Rendészettudományi Kar Szent György Szakkollégium azon kiváló hallgatókat egyesíti, akik tehetségükkel és elhivatottságukkal többet tesznek, mint amit a tanulmányi kötelezettségük feltétlenül előír. A szakkollégium keretei között életre hívott Büntető-eljárásjogi Műhely keretében számos olyan tanulmányi és kutatási programot (például plakátverseny, aktuális témákra szervezett konferencia, workshop, meghívott előadókkal kerekasztal-beszélgetés stb.) állítottunk/állítunk össze, amely a tehetséggondozást és az autonóm, kreatív tanulást manifesztálja. További terveink között szerepel tehetséges hallgatóink szakmai utánkövetése, azaz olyan pályakövetési rendszer kidolgozása, amely egy karrierprogram alapját képezheti a későbbiekben.

A tanszék látja el a Szervezett Bűnözés Elleni Küzdelem Elmélete és Gyakorlata szakirányú továbbképzési szak oktatásszervezési feladatait is. A két féléves képzés olyan nyomozók, ügyészek és nyomozási bírák számára került meghirdetése, akik napi munkavégzésük során a szervezett bűnözés elleni bűnfelderítésben vesznek részt. Számos „külsős” oktató is érintett a képzésben, így valóban gyakorlatorientált az oktatás, amelynek teljes tantárgyi tematikáját 2020 nyarán frissítettük.

A kriminológia oktatásának tapasztalatai és új irányai

A rendészeti képzésben a kriminológiai ismeretek oktatásának szükségessége nem szorul magyarázatra, a kriminológiai gondolkodás fejlődése és annak

eredményei vitathatatlanul kapcsolódnak a rendészet egyes kérdéseihez. A bűnözés társadalmi tényezőinek figyelembevétele és befolyásolási szándéka nélkül nem érhető el tartós eredmény a bűnözés elleni küzdelemben.

A kriminológia kutatási területei szorosan összefonódnak a rendészeti tevékenységgel, hiszen a megelőzés, illetve a sikeres bűnüldözés, és az elkövető vagy akár a sértettek kezelése a rendészeti szervek, a konkrét esetekben eljáró rendőrök napi feladata közé tartozik. Itt fontos megemlíteni, hogy a rendészettudomány önállóvá válását nagyban segítették azok a kriminológiai kutatások, amelyek a bűnözés kontrollmechanizmusával foglalkoztak (Finszter, 2014). Egyértelműnek látszik tehát, hogy a viszonylag fiatalnak tekinthető rendészettudomány számos ponton alapozhatta megállapításait a kriminológia által elért eredményekre.

A kriminológia mint a bűnügyi tudományok egyike, a rendőrtiszt- (majd később a mind több irányú rendészeti felsőfokú) képzésben kezdettől fogva jelen van. Míg először a Rendőrtiszti Főiskola kriminalisztikai tanszéke szervezetében a kriminálmetodikai és kriminológiai szakcsoport volt a tantárgy felelőse, addig 1990-től önálló tanszék, majd néhány évvel később a bűnügyi tudományok tanszékének szervezeti keretében helyezkedett el a tantárgy. Hosszabb ideig működött a büntetőjogi és kriminológiai tanszéken belül, majd 2012-től, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem létrejöttével, a Bűnügyi Tudományok Intézetében ismét önálló tanszéki rangot kapott. Ez a folyamat jól mutatja a kriminológia által kínált tudás változó értékelését, hányattatásait, majd annak elismerését, hogy szerepe nélkülözhetetlen a rendészeti oktatásban.

A bűn megelőzhetőségének vizsgálata, illetve az elkövetéshez vezető társadalmi és egyéni okok feltárása a kezdetektől hozzájárult a hatékonyabb rendőri megelőzés elveinek kidolgozásához, az elkövetők megfelelő kezeléséhez. Így tehát mindazok az ismeretek, amelyek a kriminológia oktatása során a hallgatókat a bűnözés okainak jobb megértésében, egyes jelenségeinek megismerésében segítik, egyben hozzájárulnak a hatékonyabb megelőzéshez, illetve kezeléshez.

A képzés során szerezhető tudások mindegyike fontos a hallgatók számára; háttértudásként szélesíti látókörüket és érzékenységüket a társadalom és az egyén problémáira. Ezek az ismeretek észrevétlenül hasznosulnak például az egyes intézkedések során. Ez akár olyan csekélynek látszó mozzanatban is megnyilvánulhat például, mint a gyanúsítottal való emberséges bánásmód, vagy a sértett tisztelettel történő kezelése. Ez tehát az az ok, amiért kriminológia oktatásunk különbözik a jogi egyetemekétől, és amiért az úgynevezett gyakorlati aspektusok előtérbe kerülnek, és – egyedülállóan az országban – szeminárium formájában történő oktatás során valóban „beépülhetnek" a jövő rendőreinek gondolkodásmódjába, segítve ezzel nemcsak a sikeres bűnüldözői

munkát, de az érintettekkel történő kommunikációt, a pontos helyzetfelmérést, azaz a jó gyakorlatot. A tudásalapú társadalom kialakításának korszakában aligha vitatható a tudományok gyakorlati jelentősége, a szó legszorosabb értelmében vett alkalmazott kutatások szükségessége. Tárgya és annak társadalmi érzékenysége miatt különösen igaz ez a kriminológia tudományára (Korinek, 2002; 2010).

Ezért különösen fontos, hogy a diákok ne csak elméleti kriminológiát tanuljanak, értsék azt is, hogy ezeket az elméleteket hogyan alkalmazzák a terepen, hogyan kapcsolják munkájukhoz és a büntető igazságszolgáltatás gyakorlatához, ismerve az egyes jelenségek hátterében húzódó okokat, folyamatokat. Ez tehát az alkalmazott kriminológia oktatásának, és az alapjául szolgáló tankönyvnek a célja is egyben, amelynek egyes témáit a hazai kriminológia és bűnügyi tudományok elméleti és gyakorlati ismert szakértői dolgozták ki, felhasználva munkájukban a legfrissebb hazai és nemzetközi kutatások eredményeit is.

A kriminológia multidiszciplináris tudomány, amely számos más tudományág ismeretanyagára támaszkodik saját diszciplínája kialakítása során. Ezen elméletek alkotják a kriminológia eszmerendszerét, vagyis az elméleti tudásanyagot, amely a bűnözés, a bűnelkövetővé, illetve áldozattá válás és a bűnözés kezeléséhez kapcsolódó alapvető elképzeléseket foglalja magában. Ez a rendszer bővül a tudomány fejlődésével, az új felismeréseinek eredményeként.

Ez a folyamatosan bővülő ismeretanyag kínál alapot az úgynevezett alkalmazott kriminológia számára, amely mindezen ismereteket összefüggéseiben vizsgálva, eredményeit a mindennapi kriminalitás kezelésének és megelőzésének megfelelő eszközrendszer kidolgozásában hasznosítja, segítve ezzel a bűnözés társadalmi szintű és individuális tényezőire adott reakciók alkalmazását a bűnözéskontroll, illetve a kriminálpolitika területén (Borbíró, 2016).

Az alkalmazott kriminológia tehát a bűnözésről és okairól, illetve kezeléséről kialakult nézetrendszerben a kriminalitás egyes jelenségeit magyarázó, gyakorlatban hasznosuló ismereteket nyújtó tudomány, amely nagyban támaszkodik más tudományok eredményeire is.

Brian Stout és Kerry Clamp szerint az alkalmazott kriminológia a kriminológiai diszciplínák felhasználásával foglalkozik a „valódi világ” bűnözési és büntető igazságszolgáltatási problémáival. Mindezt kritikus szemlélettel és elkötelezetten teszi, megkeresve a problémákat és a lehetséges megoldásokat. Alapja a kutatás. Fő területei a bűnözés elleni küzdelem, az elkövetőkkel való bánásmód és az áldozatok kezelése. Az alkalmazott kriminológia arra törekszik, hogy megtalálja és kiegészítse az elméleti kriminológiai megközelítések hiányosságait. Az akadémiai vagy elméleti kriminológia sebezhető a kritikával szemben és elválik a mindennapoktól, a büntető igazságszolgáltatás szerveitől

és a szakemberektől, míg az alkalmazott kriminológia mindezekhez szorosan kapcsolódik. Az alkalmazott kriminológia ugyanakkor nem választható el a kriminológiától, azaz nem önálló tudományág, sokkal inkább egy megközelítést jelent (Stout & Clamp, 2015).

Tehát míg az elméleti kriminológia a bűn mint köznapi jelenség keletkezésének, forrásainak, egyes formáinak közvetlen és közvetett okait vizsgálja, tárja fel, alkalmazott tudományként elemzi és értékeli az azokra adott, illetve lehetséges válaszokat, és mindezek alapján javaslatokat fogalmaz meg a gyakorlat számára (Barabás, 2020a). Látható, hogy az alkalmazott kriminológiai kutatások eredményei a rendőrségi munkában hasznosulva közvetlen és gyors eredménnyel járnak, éppen ezért kiemelt szerepet kell, hogy kapjanak a rendészeti felsőoktatásban.

Korinek László szerint a politikusok és a kriminalitás kezelésével foglalkozó intézmények képviselői is gyakran keltik azt a – hamis – látszatot, hogy a törvényszegések egyszerű megoldásokkal (például több rendőr szolgálatba állításával) visszaszoríthatók (Korinek, 2010). Ezek a valóban látványos, ám alapvetően drága eszközök csak rövid távon képesek hatást kifejteni, és elsősorban a lakosság megnyugtatását szolgálják a helyzet végleges megoldása helyett. Hosszú távon a tudományosan megalapozott – a pillanatnyi helyzetre a jövőre való kihatást is figyelembe vevő – stratégiára és reakciókra van szükség.

A korábbi képzési tematikák, oktatói elvárásrendszerek napjainkra jelentős megújításon estek át. A KÖFOP-projekt által támogatott Bűnügyi Tudományok Kutatóműhelyben ugyanis, felismerve az újabb reform szükségességét, a kutatási terveinket ennek a célnak alárendelve dolgoztuk ki és végeztük kutatásainkat. A felhasználói és tudományos igényeket megismerve került sor az új tudományterület, a már említett alkalmazott kriminológia elméletének kimunkálására, amelyet követően új megközelítésű, a jogi kari kriminológia tankönyvekhez képest jóval inkább gyakorlati irányultságú tankönyvek készültek mind az alap-, mind pedig a mesterszakos hallgatók számára *„Alkalmazott kriminológia”*, valamint *„Kriminológia MA”* címmel (Barabás, 2020a; 2020b). Ezek a tankönyvek egyedülálló módon ingyenesen elérhetők a hallgatóink számára a Közszolgálati Tudásportálon. Ezt követte a tantárgyi tematikák revíziója és átdolgozása, amelyek alapján egy pilotév eredményeinek elemzését követően megkezdődött az új tematika szerinti friss ismeretanyag oktatása, különös tekintettel arra, hogy az oktatás során az elméleti ismeretek elsajátítása mellett további fontos cél a gyakorlati tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása, különösen olyan területeken, amelyek kiemelt figyelmet kapnak, ám a valóságban sokszor gondot jelentenek az eljáró hatóságok számára.

Az egyetem 2020–2025 időszakra szóló Intézményfejlesztési Terve az oktatásfejlesztés stratégiai irányaként a *„Kreatív Tanulás Program”*-ot jelölte ki, így az oktatás során elsődleges cél a tananyag és oktatási módszerek olyan átalakítása, amely a hallgatók aktív bevonását és gyakorlati jártasságok elsajátítását teszi lehetővé. Ez a stratégiai irány alapvetően meghatározza oktatásunk fő irányait. Ennek megfelelően a Kriminológiai Tanszéken folyó – nemzetközileg is elismerten – jól működő kriminológiai oktatást az európai képzési rendszerekhez hasonló, magas szintű, a nemzetközi elvárásokkal is konform, ám hazai körülményekre alapozó, a jó hagyományokat tisztelő, gyakorlatorientált formában valósítjuk meg. Ennek során új tankönyveink (Barabás, 2020a; 2020b) ismeretanyagára és a szakirodalomra támaszkodva kívánjuk erősíteni a már kialakított kriminológiai tudásközpontot, amely az oktatók és hallgatók aktív bevonásával, hazai és nemzetközi pályázati források igénybevételével, önálló kutatómunkát folytatva kapcsolódik be a nemzetközi vérkeringésbe, emelve mindezzel az oktatás minőségének színvonalát, a rendészettudományi képzés hazai és nemzetközi elismertségét. Mindezt a jól működő alapokra építve, még szélesebb, a gyakorlatban is jól alkalmazható ismereteket kínálja a rendvédelmi hallgatók számára, ezzel is hozzájárulva a korszerű rendvédelmi oktatás sikerességéhez. Tanszékünk kiemelten támogatja a hallgatói aktivitást: részben a Tudományos Diákkör (TDK) munkájának területén, részben az egyéni tudományos/kutatói ambíciók ápolásával.

A Kriminológiai Tanszék tehát felkészülten áll az új kihívások előtt. Legújabb tankönyvei és tanmenete jól illeszkedik a kreatív oktatási irányhoz, gyakorlatorientált, hallgatói aktivitásra alapuló oktatási módszerei segítik a hallgatókat a tananyag feldolgozásában és értő elsajátításában.

Finszter Géza szerint „*A kriminológia érdeme a társadalmi tartalomnak és a normatív forma kettősségének komplexumként való értelmezése. Ezért vállalhatja közvetítő szerepét a jogtudomány, valamint a társadalomtudományok más ágazatai között*.” (Finszter, 2014).

Ezzel a megállapítással összhangban a Kriminológiai Tanszék működésének egyik alapvető pontja, hogy oktatási tevékenységét összehangolja a bűnügyi tudományokkal foglalkozó társtanszékek: a Büntetőjogi, és a Büntető eljárásjogi Tanszéken folyó szakmai munkával, hiszen a tételes jog oktatásával foglalkozó társtanszékek részben így is egymás ismeretanyagára építik tudástárukat. Ezért fontos megismerni és összehangolni a tantárgyi programokat, hogy azok egymásra épülve segítsék a hallgatókat a tényleges, értő tudás elsajátításában.

Felhasznált irodalom

Barabás A. T. (Szerk.) (2020a). *Alkalmazott Kriminológia*. Dialóg Campus.

Barabás A. T. (Szerk.) (2020b). *Kriminológia MA*. Ludovika Egyetemi Kiadó.

Barbás A. T. (2020). Alkalmazott kriminológia. In Barabás A. T. (Szerk.), *Alkalmazott Kriminológia* (pp. 55–64). Dialog Campus Kiadó.

Blaskó B. & Pallagi A. (2020). Aspects of Criminal Policy and Law Enforcement Science. *Magyar Rendészet, 20*(3), 37–53. https://doi.org/10.32577/mr.2020.3.3

Borbíró A. (2016). Problémafelvetés: mivel foglalkozik a kriminológia? In Borbíró A., Gönczöl K., Kerezsi K. & Lévay M. (Szerk.), *Kriminológia, 31.* (pp. 38–44). Wolters Kluwer.

Fantoly Zs. (2014). A büntető eljárásjog oktatásának tapasztalatai a rendvédelmi tisztiképzésben. *Magyar Rendészet, 14*(1), 15–19.

Finszter G. (2014). A társadalomtudományok és a rendészet. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Rendészettudományi gondolatok: írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának egy évtizedes jubileuma alkalmából* (pp. 15–33). Magyar Rendészettudományi Társaság.

Korinek L. (2002). A kriminológia fogalma, feladata, helye a társadalomban és a bűnügyi tudományokban. *Jura, 9*(2), 59–67.

Korinek L. (2010). Mire jó a kriminológia? In Virág Gy. (Szerk.), *Kriminológiai Tanulmányok 47.* (pp. 61–71). Országos Kriminológiai Intézet.

Stout, B. & Clamp, K. (2015). Applied Criminology and Criminal Justice. *International Encyclopedia of the Social and Behavioural Sciences,* 1, 832–838. https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.10512-4

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Barabás A. T., Fantoly Zs. & Pallagi A. (2022). A bűnügyi tudományok oktatásának jövőbeni kihívásai az NKE Rendészettudományi Karán. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 1977–1994. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.3

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.4

CC BY NC ND

Rendvédelmi dolgozók fizikai teljesítményének fejlesztési lehetőségei fizikai érterápiás készülékkel, BEMER érterápiával

Possibilities of developing the physical performance of law enforcement workers with physical vascular therapy, BEMER vascular therapy

Nagy Ádám Ferenc
tanársegéd
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
nagy.adam.ferenc@uni-nke.hu

Freyer Tamás
Dr. PhD, tanszékvezető, egyetemi docens
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
freyer.tamas@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A rendvédelmi szakemberek edukációjának fontos területe a fizikai felkészítés. A klasszikus kiképzés ma már kiegészül a rendvédelmi testnevelés órákon átadott, edzéshez, életmódhoz kapcsolódó ismeretek közvetítésével. A következő lépés a technikai eszközök bevonása a felkészítésbe. Dolgozatunk célja, hogy bemutassuk a BEMER érterápiás eszközt és lehetséges alkalmazását a rendészeti szakemberek fizikai felkészítésében, rehabilitációjában.

Módszertan: A BEMER érterápiás eszköz hatékonyságát klinikai kutatások bizonyítják. Jelenleg elsősorban a gyógyászatban (mikrokeringés javításában, fájdalom csökkentésében, magas vérnyomás és csonttörések kezelésében) és a sportban (bemelegítésben, sérülések megelőzésében és kezelésében, illetve a teljesítményfokozásban) alkalmazzák ezt a készüléket. Cikkünkben módszerként a szakirodalomban található és témánkhoz – a rendvédelmi szakemberek fizikai felkészítéséhez – köthető kutatásokat dolgoztuk fel.

Megállapítások: Mindennapjainkban megjelentek a korábban csak a gyógyászatban használt rehabilitációs és mérőeszközök. Felhasználóbarát kialakításuk és biztonságos működésük lehetővé teszi, hogy megfelelő szakember útmutatásai alapján bárki használhassa őket. Azt gondoljuk, hogy a rendvédelmi szakemberek felkészítésében is helye van az okoseszközöknek, a rehabilitációs

eszközöknek, közöttük a BEMER-nek is. Dolgozatunkban bemutatjuk azokat a területeket, ahol hatékonynak gondoljuk az érterápia alkalmazását.
Érték: Véleményünk szerint a BEMER segíti a rendvédelmi dolgozók fizikai teljesítményének javítását. Alkalmas a sérülések utáni rehabilitációra is. Javasoljuk az eszköz rendszerbe állítását először a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, ahol az egyetemi polgárok számára tennénk elérhetővé ezeket a kezeléseket. Kutatásaink iránya, további okoseszközök (okosóra, testtömegösszetétel mérő, élettani adatokat regisztráló mellkaspánt stb.) beszerzése és használata, amelyek új utakat nyitnak meg a rendvédelmi szakemberek fizikai felkészítésének területén.

Kulcsszavak: rendvédelem, fizikai felkészítés, fizikai érterápia

Abstract
Aim: Physical training is an important area of law enforcement education. Classical training is now supplemented by the transfer of knowledge related to training and lifestyle in law enforcement physical education. The next step is to involve the technical tools in the preparation. The aim of our article is to present the BEMER vascular therapy device and its possible application in the physical training and rehabilitation of law enforcement professionals.
Methodology: The effectiveness of the BEMER magnetic therapy device has been demonstrated by clinical research. It is currently used primarily in medicine (improving microcirculation, reducing pain, treating high blood pressure, bone fractures) and sports (warming up, preventing and treating injuries, and enhancing efficiency). In our article, as a method, we present the research found in the literature and related to our topic (the physical training of law enforcement professionals).
Findings: Rehabilitation- and measuring devices previously used only in medicine have appeared in our daily lives. Their user-friendly design and safe operation allow anyone to use them under the guidance of a proper professional. We believe that smart devices, including BEMER, have a place in the training of law enforcement professionals. In our article, we present the areas where we consider the use of magnetic therapy effective.
Value: In our opinion, BEMER helps to improve the physical performance of law enforcement workers. It is also suitable for rehabilitation after injuries. We recommend using the tool at the National Public Service University, where we could make these treatments available to the students. The direction of our research is the acquisition and use of additional smart devices (smartwatch, body mass meter, chest strap recording physiological data, etc.), which will open new avenues in the field of physical training of law enforcement professionals.

Keywords: law enforcement, physical training, physical vascular therapy

Bevezetés

A hivatásos állomány tagjai fokozott fizikai igénybevételnek vannak kitéve a rendvédelmi munka során. Az egészségfejlesztés kritériumait (Freyer, Horváth & Nagy, 2020) figyelembe vevő kiképzés (felvételi, időszakos fizikai, egészségügyi, pszichikai szűrések) részeként, speciális felkészítés is szükséges a rendvédelmi feladatok ellátásához. A megfelelő fizikai állapot ellenőrzése érdekében a rendvédelmi dolgozók és a képzés alatt álló tisztjelöltek kondicionális képességeit meghatározott időközönként felmérik. A rendvédelmi munka sajátosságai miatt fontos a fizikai és mentális állapot megőrzése és fejlesztése, sérülés esetén a regeneráció támogatása, felgyorsítása. Nem pusztán a kondicionális képességek határozzák meg a munkavégzés, intézkedés eredményességét, hanem a hivatásos személy technikai képzettsége, intézkedéstechnikai és taktikai tapasztalata, szakmai tudása, rátermettsége. Így a mentális, pszichés és a fizikai állapot megfelelő egyensúlya nagyban befolyásolja a hivatásos állományúak teljesítményét.

A különböző képességek közül az állóképesség szerepe létfontosságú a rendészeti munkában, legyen szó akár intézkedési szituációról vagy a munkaidő alatt végzett fizikai-szellemi tevékenység terheléséről. A sportolók felkészítésében is meghatározó az állóképesség fejlesztése. Nem véletlen tehát, hogy a rendőri munkavégzés és a sportolói edzésterhelés között sok esetben lehet párhuzamot vonni, ebből adódóan a teljesítménynövelés területén is vannak közös lehetőségek. A BEMER fizikai érterápia alkalmazása a szakirodalom szerint támogatja a sportolók állóképességének fejlesztését.

A módszer bevezetéséhez meg kell ismerni a hivatásos állományúak felkészítését szabályzó jogszabályokat és a BEMER érterápia elméleti és történeti hátterét.

Betekintést kell nyernünk az eddigi kutatási eredményekbe, melyek megerősítik az alkalmazás lehetőségét, annak várható pozitív fiziológiai és élettani hatásait.

Jogszabályi változások a fizikai alkalmassági vizsgálatok tekintetében

2021. január 01-jével lépett hatályba a rendvédelmi hivatásos állomány egészségi, pszichológiai és fizikai alkalmasságvizsgálatának rendjét meghatározó új BM jogszabály. A Magyar Közlöny 2020. évi 280-as számában megjelent 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet a hosszú idő óta átdolgozás alatt álló 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendeletet váltotta fel.

A BM rendelet leírja a bemeneti fizikai követelményeket és kialakítja a munkaköri, illetve a korosztályi kategóriákat. A rendelet felhatalmazása alapján az

országos szervek parancsnokai utasításokban határozzák meg az alárendeltségükben szolgálatot teljesítő hivatásos állományúakkal szemben támasztott tényleges fizikai követelményeket.

Az új szabályzókban meghatározott követelmények könnyebbnek mutatkoznak, mint az 57/2009-es együttes rendelet kritériumai voltak (kivételt képez ez alól a Készenléti Rendőrség és főként a Személy- és Objektumvédelmi Igazgatóság meghatározott beosztásai: helikoptervezető, tűzszerész, kutyavezető, továbbá egyes parancsnoki munkakörök). A rendelet és az utasítás a szolgálati időszak alatti felkészítésre fókuszál, amelyben indokolt új módszerek és eszközök bevezetése.

Véleményünk szerint az érterápiás módszer segíti a rendőri állomány felkészülését a fizikai követelmények teljesítésében. A módszer hatékonyságának bemutatásához szükséges néhány alapfogalom tisztázása.

Alapfogalmak

Elektormágneses terek

Az elektromágneses tér (továbbiakban: EM) fizikai erőtér. Az erőtér vektortér, amelyben a térbeli erőhatást vektorok fejezik ki. Az erőteret gyakran nevezzük mezőnek, ha meg akarjuk különböztetni a geometriai tértől. Az elektromágneses térben erő hat minden olyan testre, amelynek elektromos töltése van. Az elektromos töltés az elemi részecskék megszűnhetetlen, maradó tulajdonsága (Zombori, 2008).

A Föld felszíne negatív elektromos töltéssel rendelkezik. A Föld negatív töltése elektromos teret hoz létre, ami pozitív töltéseket mozgat a felszínhez, melyek semlegesítik a negatív töltéseket. A földfelszín közelében normál állapotban kb. 100 V méterenként a potenciálkülönbség.

A levegő ionizáltságának az állapota kihat szervezetünkre, hangulatunkra. A negatív ionok stimuláló, felvillanyozó hatásúak, a pozitív ionok dominanciája levertséget, kedvetlenséget okoz. A Föld mágneses tere pár ezer kilométer mélyből, a Föld magjából ered, ezt úgy foghatjuk fel, mintha a föld magjában egymilliárd amperes köráram folyna. Ennek a hatásnak köszönhetően a föld felszínén mérhető a mágneses tér.

Energiaviszonyok

Minden tértípus energiát tartalmaz, amelyet az őt gerjesztő környezetéből (nap, föld, generátor) vesz át. Általános szabályként, ha a generátorra csatlakozó

áramkör nyitott, akkor villamos tér alakul ki, ha zárt, akkor mágneses tér, ha pedig terheléssel csatlakozik rá, akkor villamos és mágneses tér együttesen jön létre. A kilépett energia a forrás közelében tárolódik, illetve innen terjed a környező térbe.

Az EM spektruma jelentős hatást fejt ki mind sejtszinten, mind az élő szervekben és szervezetben (a hatás szóhoz nem feltétlen kapcsolódik veszélyes jelző). Az EM spektruma alsó tartománya a fénysugárzásokkal bezárólag úgynevezett nem ionizáló sugárzások tartománya. Az EM-ek, ezen belül is a hálózati és a rádiófrekvenciás terek élő szervezetre gyakorolt hatását makró szinten jól ismerjük, mikroszinten, a „gyenge hatások", a molekuláris folyamatok tartományában még kevésbé ismert.

A Föld állandó mágneses tere Magyarországon 45 μT (0,45 Gauss) érték körül mozog. A Föld mágneses tere jelentős hatást gyakorol az élőlényekre, átjárja szervezettünk egészét.

A kisfrekvenciás váltakozó mágneses erőtér az emberi testet gyakorlatilag akadály nélkül átjárja. Míg a külső villamos tér a testrészek eltérő vezetőképessége miatt az emberben erősen inhomogén lesz, addig a külső mágneses tér hatása változatlan formában érvényesül (1. számú ábra).

Biológiai hatások szempontjából az indukált áram sűrűségének az értékét négy csoportra szokás osztani:

- 0,1–1 μA/cm2 esetén a biológiai hatás nem érzékelhető,
- 1–10 μA/cm2 esetén bizonyos szem ingerek (szemkáprázás) és gyenge izom ingerek felléphetnek,
- 10–100 μA/cm2 esetén jelentős izom ingerek lépnek fel,
- 100 μA/cm2 feletti áramsűrűségek esetén szívkamrai fibrilláció jöhet létre, amely közvetlen életveszélyt jelent (Henézi, 2009).

1. számú ábra: *Az elektromágneses jel frekvencia spektruma*

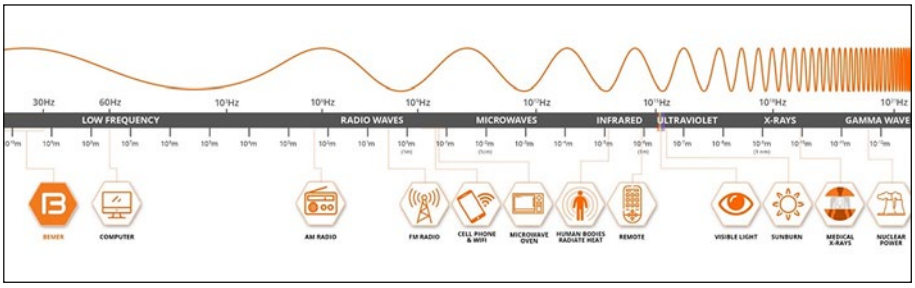

Forrás: (URL1).

Az ábrán látható néhány, a környezetünkbe található különböző típusú elektromágneses frekvenciát kibocsátó eszköz. Ezek közül a BEMER érterápiás készülék működik a legalacsonyabb spektrumban.

A mágnesterápia történeti fejlődésétől a BEMER fizikai érterápia létrejöttéig

A mágnesesség jelensége az ókor óta ismert. A történelem során az emberek mind a természetes mágneses mezőket (mágneses vasérc), mind a mesterségeseket (mágnesek, elektromágnesek) használták terápiás céllal (Zyss, 2008).

A mágnesterápia legelső írásos orvosi emlékei kr. e. 2000-re nyúlnak vissza, az ősi kínai hagyományos orvoslás kézikönyvében jegyeztek fel kezeléseket. Az ókori görögök és egyiptomiak írásaikkal és rajzaikkal is bizonyítékot szolgáltattak a mágnesek gyógyító tulajdonságaiba vetett hitükre. A mágneseket különféle betegségek gyógyításában használták. A 16. században Paracelsus (1493–1541) nevű svájci orvos mágneseket használt a gyulladás, vérzés, hasmenés és epilepszia kezelésére. A következő évszázad során William Gilbert (1544–1603), I. Erzsébet királynő orvosa állandósította a mágnesek használatát a királyi családnál. *„De Magnete”* (1600) című könyvében leírta a statikus elektromosság, a mágnesesség és az elektromosság közötti különbségeket. A 18. század közepén Maximilian Hell (1720–1792), magyar származású jezsuita pap és csillagász mágneseket formált, amelyek véleménye szerint hatással voltak az emberi szervezetre.

Hell követője, Franz Anton Mesmer (1734–1815) külső mágneses (ásványi köveket) erőket alkalmazott, hogy meggyógyítsa klienseit különféle betegségekből, elsősorban a süketségből. A connecticuti Elisha Perkins (1741–1799) 1795-ben szabadalmaztatta eljárását, amely egy mágneses eszköz segítségével – szerinte – a betegségek okait tudta megszüntetni. A híradások 5000 gyógyult esetről számoltak be.

Az antibiotikum-terápia sikerei és a sebészeti eljárások előre haladása után a mágnesterápia háttérbe szorult. A 21. században azonban ismét előtérbe került, főként olyan krónikus állapotok és rendellenességek esetében, amelyeket a szokásos orvosi beavatkozások nem kezeltek megfelelően.

Az elektromágneses mezős készülékek legújabb nemzedékének első rendszereit 1990 körül Prof. Dr. König és Dr. Warnke fejlesztette ki. Szinuszos hullámok átfedésével úgynevezett exponenciális funkcióval leírható jelalakot (fűrészfog) kaptak, melynek segítségével már igen alacsony, hozzávetőlegesen a Föld geomágneses mezőjének megfelelő (kb. 50 mikrotesla) intenzitással is

élettani hatást értek el. Ezeket a készülékeket már nem csak orvosi felügyelet alatt lehetett használni, mert rendszeres, széles körű hatást gyakoroltak és nem volt szükséges a mindenkori indikációnak megfelelően változtatni és beállítani a frekvenciákat.

Az elektromágneses mezők kutatásában elsőként Prof. Dr. Wolf A. Kafka feltételezte, hogy a mérhető élettani hatások többek közt az inter- és intramolekuláris kölcsönhatásokból származhatnak. Mivel azonos jellegű impulzusokkal csak szűken behatárolt tömegű és töltésű molekulákat és ionokat lehet megszólítani, ezért egy olyan jelalak felkutatását tűzte ki célul, amely az eltérő tömegű és különböző állandó kötésekkel rendelkező molekulák minél szélesebb sávját képes stimulálni. Kutatási eredményeként Kafka létrehozta a BEMER 3000 jelalakját, melynek segítségével 1999-ben megvalósult a BEMER 3000 terápiás készülék.

Klopp 2010-ben a Kafka által felfedezett jelalakot továbbfejlesztette, és így jött létre az új készülék, a BEMER Classic és Pro Set.

2. és 3. számú ábra: *Történelmi mágneses mezős készülékek szabadalmi feljegyzésekből és a BEMER multifunkciós applikátor*

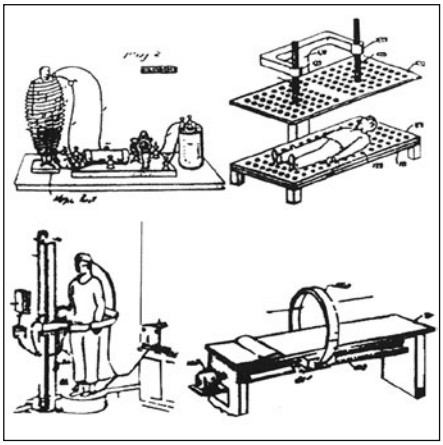

Forrás: BEMER Medizintech GMBH, illetve Prof. Dr. Wolf. A. Kafka alapján.

Manapság számos, otthon használatos készülék érhető el a piacon, amelyeknek azonban jelentősen különböznek a jel fajtáiban és az alkalmazott intenzitás mértékében (Möbes, 2003).

A BEMER széles sávú, alacsony frekvenciájú elektromágneses teret indukál, amelynek intenzitása megfelel a természetes biológiai rendszerek intenzitásának, és így mellékhatások nélkül javítja az energiaszintet.

Az élettani folyamatok sokaságával, például a vérkeringés javulásával, a vérben megnövekedett oxigén parciális nyomásával, antiphlogistikus hatásával, valamint bizonyos fehérjék szintézisének aktiválásával a test természetes gyógyító és regeneráló képessége körülbelül 40%-kal megnő (Klopp, 2008).

Klopp egy placebo csoporttal ellenőrzött kutatás keretében, funkcionális jellemzője alapján vizsgálta a mikrocirkulációt. Hat különböző fizikai terápiás készülék hatékonyságát hasonlította össze a vérkeringés elégtelen szabályozásának kiegészítő, terápiás kezelésére. A vizsgált hat, kereskedelmi forgalomban kapható készülék közül kettő hatástalannak, három csekély terápiás hatékonyságúnak bizonyult. Kiegészítő terápiás hatást csak egyetlen készülék esetében lehetett igazolni, amely egy specifikus, bioritmus alapján meghatározott stimulációs jelet alkalmaz a keringés erősítése érdekében. Ez a BEMER készülék (Klopp, Niemer & Schmidt, 2013).

Kutatások

A BEMER fizikai érterápiás készülék alkalmazásával kapcsolatban közel 200 tudományos közleményt adtak ki az elmúlt 18 évben. A módszer hatékonyságát számos tudományos kutatással vizsgálták és igazolták. Elsősorban az egészségügyhöz kapcsolható esettanulmányok készültek (például a fül-orr-gégészet, endokrinológia, diabetológia, rehabilitáció, neurológia, traumatológia, bőrgyógyászat, szemészet, fogászat, állatgyógyászat), de a sport területén is olvashattunk ígéretes eredményekről.

BEMER a gyógyászatban

Az alábbiakban felsoroltunk néhány kutatást az orvostudomány területéről, ahol a BEMER terápiás módszer hatásait tudományosan mérték fel. A vizsgálatok placebo csoporttal ellenőrzött, kettős vakpróbás módszerrel készültek.

A BEMER módszer hatékonyan alkalmazható:

- a vörösvérsejtek anyagcseréjének javításában (Spodyrak, 2001),
- a sebek gyógyulásban (Kafka & Preissinger, 2002),
- a sclerosis multiplexben (SM) szenvedő betegeknél (Haase, Piatkowski & Ziemssen, 2011),
- a perifériás artériás betegségben szenvedőknél (Bernát, 2013),
- az életminőség javítására különböző klinikai képekkel rendelkező betegek esetében, különös tekintettel az alvászavarra, fájdalmakra és az életminőségére (Bohn, Hess & Burger, 2013),

- derékfájásban és térd osteoarthritisben szenvedő betegeknél (Gyulai, Rába, Baranyai, Berkes & Bender, 2015),
- a rákos sejtek érzékenyítésénél (Storch, Dickreuter, Artati, Adamski & Cordes, 2016).

BEMER a sportban

Versenyzői tapasztalatok beszámolói alapján a BEMER érterápiás módszer és készülék a felkészülés számos területén alkalmazható.

A fizikai érterápia segítségével energiahatékony lehet az edzésekre és a versenyekre történő bemelegítés. Minden sportágban fontos a jó bemelegítés a sérülések kockázatának minimalizálása és a csúcsteljesítményekre történő felkészítés érdekében. Mindez értékes energiájába kerül a sportolónak. A BEMER készülék használata hatékonyabbá teszi a bemelegítést. Serkenti az izomszövetben az anyagcserét, ezért a bemelegítés egy szakágspecifikus minimumra csökkenthető, és így a megtakarított energia a versenyző rendelkezésére áll a legjobb teljesítmény eléréséhez.

A versenysportban a sorozatterhelések miatt (lásd Magyar Labdarúgó Válogatott három naponta játszott tétmérkőzéseket a Nemzetek Ligája sorozatban) a gyors regeneráció döntő tényezővé vált napjainkban. A javított regenerációban alkalmazott BEMER módszer révén, különösen az izmok esetében, az izomszövet megkeményedése megakadályozható és/vagy csak ritkán fordul elő, ezáltal csökkenti az izmok és szalagok szakadásának és egyéb kapcsolódó sérüléseinek előfordulását. A lazább izomszövetnek köszönhetően az edzés és a mérkőzés utáni kimozgatások, nyújtások is könnyebben végrehajthatók. Sérülés esetén a traumatizált szövet és az ödéma lényegesen gyorsabban csökken. Emellett a javító fehérjék fokozott szintézise miatt gyorsabb gyógyulási folyamat érhető el.

A megterhelő fizikai aktivitás oxigénhiányhoz (anaerob anyagcsere) vezethet, mely következtében a tejsav felhalmozódik a szövetekben. A simaizomfallal rendelkező artériák folyamatos molekuláris irányítás alatt periodikusan összehúzódva továbbítják a vért a kapilláris hálózat felé. Mint egy-egy mikro szív pumpálják a vért, meghatározva a mikrocirkuláció mértékét. Arteriolaris pacemakernek nevezik ezt a ritmikus áramlást segítő érrendszeri funkciót. Nagyon bonyolult a molekuláris irányítás és csak részben ismert, hogy milyen tényezők szabályozzák. Ha megszűnik a spontán vasomotio (érmozgató), ez a mikrokeringés romlását, az oxigén és a tápanyagellátás csökkenését okozza (Bernát, 2014). A BEMER fizikai érterápia serkenti a spontán vasomotiót, fenntartja az

optimális mikrocirkulációt, és ezáltal biztosítja a szervezet számára a megfelelő keringést a fokozott fizikai terhelés alatt.

A rendszeres használaton alapuló BEMER érterápiás módszer eredményei:

- Optimális felkészülés edzésekre és versenyekre, energiatakarékos bemelegítéssel.
- A sérülések kockázatának csökkenése az izmok jobb vérkeringése révén.
- A sportsérülések gyorsabb gyógyulása.
- A hosszú távú sérülések megelőzése.
- A lehető legnagyobb teljesítmény az anyagcsere aktiválásával és a gyorsabb regenerációval.

A BEMER-t Európában számos profi sportcsapat és versenyző használja, akik a terápiát elengedhetetlennek tartják folyamatos felkészülésük sikerességéhez.

Kutatások a sport területén

A sportolói tapasztalatok és vélemények mellett fontosnak tartjuk néhány sportban végzett kutatás eredményének bemutatását is a BEMER érterápiás módszerről.

A BEMER által keltett, alacsony frekvenciájú, pulzáló mágneses tér kezelés hatását a sportolói teljesítmény fokozásban a kutatók (Malomsoki & Babindák, 2006) korábbi tanulmányukban kettős vak vizsgálattal igazolták. A kezelt sportolók teljesítménye nagyobb mértékben javult, mint azoké, akiket nem kezeltek. A sportolók a nagyobb teljesítményjavulást, nagyobb anaerob laktacid erőkifejtéssel és a Conconi-féle (az anaerob küszöb meghatározásának non invazív módja) átmenet kedvezőbb alakulásával érték el. A kezeltek az erőkifejtés során keletkezett laktacidózist gyorsabban tudták kompenzálni, mint a nem kezeltek.

A kutatásban mért egyéb fiziológiai változások arra utaltak, hogy a pulzáló mágneses térben kezelt sportolók szöveti oxigén ellátása jobb volt, mint a nem kezelteké.

Tamulevicius és társai tanulmányának célja az volt, hogy meghatározzák a BEMER hatását az állóképességi sportolók szezon előtti edzései során. A résztvevők hat futást teljesítettek tengerszint feletti magasságban. Az egyik csoport BEMER terápiát alkalmazott minden edzés előtt és után, a másik csoport hagyományos edzésmódszerrel készült, összesen 12 alkalommal. Az idő szignifikánsan befolyásolta az abszolút és relatív lélegeztetési küszöböt (továbbiakban: VT), valamint a maximális pulzusszámot, a szívfrekvenciát és a légzésfrekvenciát.

Ez a tanulmány volt az első a maga nemében, amely a pulzáló elektromágneses mező technológiát vizsgálta a magaslati alapozó edzéssel kombinálva. Az eredmények azt mutatták, hogy a BEMER terápia rövid távú edzőtáborok

során a VT javítására használható, optimalizálja a regenerációt és csökkenti a fáradtságot a mikroerek véráramlásának növelésével (Tamulevicius et al., 2021).

A BEMER regenerációban elért hatását mutatta be az alábbi vizsgálat. Fiziológiai feltételek mellett a creatin kináz (továbbiakban: CK) csak igen csekély mennyiségben fordul elő a vérben. Amennyiben azonban izomsérülés, például trauma, izomláz vagy a vázizomzat más jellegű túlterhelése áll fenn, akkor több CK jut a vérbe és abból ennek megfelelően magasabb koncentrációban mutatható ki. A terhelés időtartamától és intenzitásától függően a CK késleltetve jut a vérkeringésbe. Mivel az edzés okozta terhelés a sportban összeadódik és hosszabb ideig eltart a CK eltávozása, ezért a nyugalmi CK aktivitás összefügg a megelőző terhelések utóhatásával. Karin Möbes BEMER 3000 rendszerrel kezelt alanyoknál alkalmazott kettős vak vizsgálatában szignifikánsan korábban csökkennek a CK értékek. A kezelt csoportnál a regeneráció 7,2 óránál, a placebo csoportnál 9,2 óránál ($p = 0,025$) mérhető. A CK értékek BEMER készülékkel történő kezelés esetében késleltetve emelkednek terhelés hatására, majd gyorsabban visszaállnak a kiinduló értékre. A CK érték csökkenése a működőképes készülékkel kezelt csoportnál jóval hamarabb következett be a placebo csoporthoz képest. Szubjektív érzékelés alapján az edzésterhelés után a placebo készülék használata mellett erősebb izomfájdalomról és lábfáradtságról számoltak be, mint a működőképes készülék használatát követően (Möbes, 2003).

A rendvédelem és a sport kapcsolata

Mindennapi életünkben fontos a fizikai aktivitás, a megfelelő egészségi állapot, amelynek meghatározó szegmense a fizikai teljesítőképesség. Feladataink ellátásához, munkaképességünk megőrzéséhez is szükségesek ezek a tényezők. Képességeink fenntartása általában az egyén feladata, felelőssége. Van azonban néhány olyan munkakör, ahol rendszeres a fizikai felkészítés és a teljesítmény mérése. Ide tartoznak például a hivatásos sportolók és a rendvédelmi szakemberek is. A felkészítések során fejlesztett képesség-készség együttes meghatározzák teljesítményüket. A sportolóknál az adott sportágra jellemző technikai, taktikai, sportágspecifikus képességek, a rendvédelmi dolgozóknál pedig az intézkedéstaktika, illetve a munkavégzéshez szükséges fizikai képességek fejlesztése töltenek be fontos szerepet. A felkészítés módszerei is hasonlók, hiszen mindkét esetben megjelenik az adottságok, képességek készségszintre emelése, még ha a cél a sportágnak, illetve a beosztásnak megfelelően specifikusak is. A BEMER módszer alkalmazására a sportban már láthattunk példákat, de a rendvédelmi szakemberek felkészítésében még nóvumnak számít.

Kutatási terv

Az egyetemi hallgatók életében, különösen a hivatásos képzés területén, rendkívüli szerepet tölt be a megfelelő fizikai állapot megléte. Kutatási témánk erre terjed ki, azaz a hallgatók kondicionális állapotának változását, fejlődését kívánjuk vizsgálni. Kíváncsiak vagyunk, vajon a BEMER terápia segítségével hatékonyabban fejleszthetők-e, mint az általánosan használt edzéstervekkel.

A fizikai alkalmassági vizsgálat ponthatáraira vonatkozóan az 45/2020. BM rendelet tartalmaz előírást. A résztvevők a rendeletben szereplő fizikai állapotfelmérő részletes leírása alapján mérhetők mind a kutatás 0., illetve 15. napján.

Az első felmérési eredmények és a 15. nap elteltével végrehajtott felmérési eredmények közti eltérés vizsgálatával igazolható a fejlődés mértéke. Kutatásunk feltételezése szerint a BEMER terápián átesett hallgatók nagyobb fejlődést mutatnak a placebo készüléket használt társaikhoz képest.

Célunk a módszer hatékonyságának vizsgálata, ezért kontrollcsoportos vizsgálatot kívánunk végezni. Az egyik csoportban a kezelésben részt vevő azon hallgatók eredményeit elemezzük, akik a valós készüléket használják. A kontrollcsoport a placebo készüléket használók lesznek. A hallgatók kiválasztása véletlenszerűen történik, nem tudják, hogy ki melyik csoportba kerül. A BEMER terápiát a BEMER Professional készülékkel végezzük, amely egy hivatalos orvostechnikai eszköz, fizikai érterápiás készülék (CE0428; II. a osztályba sorolt). A fizikai érterápiás készülékkel kapcsolatban ilyen jellegű kutatás még nem történt, ezért úttörőnek gondoljuk a várt eredményt a sport és az egészségfejlesztés területén.

A kutatás helyszíne a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (1089 Budapest, Ludovika tér 2.), egészségügyi szolgáltató mint intézmény bevonása nem szükséges a fentebb leírtakra való tekintettel (egészséges emberekkel lefolytatott mellékhatás nélküli sportteljesítmény kutatás).

Célkitűzés: egyetemi hallgatók BEMER terápiával történő kezelésének eredményét vizsgáljuk. Elsődleges végpont annak vizsgálata, hogy a BEMER miként hat az egyetemi hallgatók fizikai erőnlétének változására.

A vizsgálat felépítése

Egy centrumban végzett randomizált, placebo kontrollos, dupla vak (a fizioterápiás asszisztens számára nyílt) felépítésű orvostechnikai eszköz beavatkozással nem járó vizsgálata.

A vizsgálat menete

A vizsgálat során minden hallgató azonos terhelésben részesül: a hallgatók előre meghatározott haladási terv (edzésterv heti-napi bontásban) alapján vesznek részt a foglalkozásokon, így minden hallgató azonos óraszámban, azonos terhelésben részesül a kutatás ideje alatt. A célcsoport fizikai érterápiában is részesül BEMER Pro-Set készülékkel összesen 15 alkalommal, három hét alatt. A kezelési idő alkalmanként nyolc perc, a kezelés paraméterei: egésztest kezelés B. Body applikátoron 14–17,5–21 microTesla (hetente emelve 5–5 alkalommal) vasomociós jelkonfigurációs jellel (BEMER-jel).

1. Felmérés: a kezelés megkezdése előtt a vizsgálatvezető részletes anamnézist vesz fel, elvégzi a kezdő fizikai teljesítményvizsgálatot, ellenőrzi, hogy a hallgató megfelel-e a beválasztási és kizárási kritériumoknak, tájékoztatja a hallgatót a vizsgálatról, aláíratja a beleegyező nyilatkozatot.
2. Vizit a kezeléssorozat végén: a vizsgálatvezető fizikai teljesítményvizsgálatot végez, rákérdez a mellékhatásokra.

Bevonási kritériumok: 18–29 év, vizsgálat előtt két hónappal fizio- és balneoterápiát nem kaphattak.

Kizárási kritériumok: akut vagy krónikus betegség, terhesség.

A statisztikai számításokat SPSS programcsomaggal végezzük, a szükséges adatokat excell file-ban csak az egyén sorszámával tároljuk, nem beazonosítható módon. Matematikai elemzés során t-próbát, chi négyzet próbát, logisztikus regresszió analízist végzünk.

Vizsgált személyek száma: 60 fő.

Összefoglaló

A 45/2020-as BM rendelet a korábbi, 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM rendelet szerinti fizikai bekerülési követelményeket csökkentette és helyette a rendvédelmi szakemberek kondicionális állapotának fejlesztését tűzte ki céljául. A kiképzési idő nem növekedett és a felkészítő szakemberek száma sem emelkedett. A hivatásos állomány részére továbbra is kötelező a rendszeres fizikai felmérő. Fontosak tehát azok az újítások, amelyek segítségével hatékonyabbá tudjuk tenni a fizikai felkészítést. Kutatásunk egy új területre irányul. A rendvédelmi szakemberek eddigi edzését támogató eszközök bevezetésével a felkészítés hatékonyságát kívánjuk növelni.

A szakirodalmi áttekintés és az orvostudományi vizsgálatok alátámasztották a BEMER fizikai érterápiás készülék gyógyászatban történő használatának jogosultságát, elsősorban kiegészítő kezelésként.

A sport területén csekély számban készültek kutatások, de azok is igazolták a teljesítményfokozás és a regeneráció területén a módszer érdemeit. Kutatásunkban az eddigiekben használt edzésmódszerek kiegészítéseként látjuk a BEMER készülék és az érterápiás módszer beépíthetőségét, felhasználhatóságát a felkészülési rendszerünkbe.

Felhasznált irodalom

Auger, K., Shedlock, G., Coutinho, K., Myers, N. & Lorenzo, S. (2021). Effects of osteopathic manipulative treatment and bio-electromagnetic energy regulation therapy on lower back pain. *Journal of osteophatic medicine, 121*(6), 561–569. https://doi.org/10.1515/jom-2020-0132

Bernát S. I. (2013). A bio-elektromágneses-szabályozó terápia és a pentoxifillin kezelés hatékonysága perifériás artériás szűkületben. *Orvosi Hetilap*, *154*(42), 1674–1679. https://doi.org/10.1556/oh.2013.29693

Bernát S. I. (2014). A spontán vasomotio. *Érbetegségek, 21*(1), 33.

Bohn, W., Hess, L. & Burger, R. (2013). The effects of the "physical BEMER® vascular therapy", a method for the physical stimulation of the vasomotion of precapillary microvessels in case of impaired microcirculation, on sleep, pain and quality of life of patients with different clinical pictures on the basis of three scientifically validated scales. *Journal of Complementary and Integrative Medicine*, *10*(Supplement-English), S5-S12. https://doi.org/10.1515/jcim-2013-0037

Freyer T., Horváth D. & Nagy Á. (2020). Fogalomtisztázó törekvések az egészségtudatosság vizsgálatához. *Testnevelés- és sporttudomány, 4*(1-2), 39–46. https://doi.org/10.21846/TST.2019.1-2.5

Ghanshyam, S. B. & Colette, H. (2000). *A mágnesterápia alapjai*. Édesvíz Kiadó.

Gyulai, F., Rába, K., Baranyai, I., Berkes, E. & Bender, T. (2015). BEMER Therapy Combined with Physiotherapy in Patients with Musculoskeletal Diseases: A Randomised, Controlled Double Blind Follow-Up Pilot Study", *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*, *8*, 245742. https://doi.org/10.1155/2015/245742

Haase, R., Piatkowski, J. & Ziemssen, T. (2011). Long-term effects of Bio-Electromagnetic-Energy Regulation therapy on fatigue in patients with multiple sclerosis. *Alternative therapies in health and medicine, 17*(6), 22–28. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22314716/

Henézi F. (2009). *Az elektromágneses terek tulajdonságai.* Karotázs Tudományos Műszaki és Kereskedelmi Kft.

Kafka, W. & Preisinger, M. (2002). *Verbesserte Wundheilung durch gekoppelte, Bemer 3000typisch gepulste, Elektromagnetfeld- und Led-Licht-Therapie am Beispiel vergleichender Untersuchungen an standartisierten Wunden nach Overaktomie bei Katzen (felidae).* Salzburg, ÖGT Congress.

Karin, M. (2003). *Diplomarbeit*. Grabs.

Klopp, R. (2008). *Mikrozirkulation: im Fokus der Forschung; Einführung in biomechanische, physiologische und pathophysiologische Grundlagen sowie ausgewählte Behandlungsoptionen*. Mediquant-Verlag.

Klopp, R., Niemer, W. & Schmidt, W. (2013). Effects of various physical treatment methods on arteriolar vasomotion and microhemodynamic functional characteristics in case of deficient regulation of organ blood flow. Results of a placebo-controlled, double-blind study. *Journal of Complementary and Integrative Medicine*, *10*(Supplement-English), S39–S46. https://doi.org/10.1515/jcim-2013-0035

Malomsoki J. & Babindák E. (2006). Mágneses kezelés hatása sportolók teljesítőképességére és egyes teljesítmény–élettani mutatókra. *Sportorvosi szemle,* 47(2-3), 117–128.

Mohajerani, H., Tabeie, F., Vossoughi, F., Jafari, E. & Assadi, M. (2019). Effect of pulsed electromagnetic field on mandibular fracture healing: A randomized control trial, (RCT). *Stomatol Oral Maxillofac Surg, 120*(5), 390–396. https://doi.org/10.1016/j.jormas.2019.02.022

Nádori L. (1991). *Az edzés elmélete és módszertana*. MTE.

Spodaryk, K. (2001). Red blood Metabolism and Haemoglobin Oxigen Affinity: Effect of Elektromagnetic Field on Healthy Adults. In Kafka, W. A. (Ed.), *2nd Int. World Congress Bio-Electro-Magnetic-Energy-Regulation* (pp. 15–19). Emphyspace 2.

Storch, K., Dickreuter, E., Artati, A., Adamski, J. & Cordes, N. (2016). BEMER Electromagnetic Field Therapy Reduces Cancer Cell Radioresistance by Enhanced ROS Formation and Induced DNA Damage, *Plos One, 11*(12), e0167931. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0167931

Tamulevicius, N., Wadhi, T., Oviedo, G. R., Anand, A. S., Tien, J.-J., Houston, F. & Vlahov, E. (2021). Effects of Acute Low-Frequency Pulsed Electromagnetic Field Therapy on Aerobic Performance during a Preseason Training Camp: A Pilot Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *18*(14), 7691. https://doi.org/10.3390/ijerph18147691

Zombori L. (2008). *Elektromos terek*. Műszaki Kiadó.

Zyss, T. (2008). Magnetotherapy. *Neuro endocrinology letters*. *29*(Suppl1), 161–201. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19029874/

A cikkben található online hivatkozás

URL1: *Az elektromágneses jel frekvencia spektruma.* https://united-states.bemergroup.com/en_US/human-line/science/pemf

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Freyer T. & Nagy Á. F. (2022). Rendvédelmi dolgozók fizikai teljesítményének fejlesztési lehetőségei fizikai érterápiás készülékkel, BEMER érterápiával. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 1995–2009. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.4

BELÜGYI SZEMLE
BELÜGYMINISZTÉRIUM

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.5

CC BY NC ND

A migrációs igazgatásra felkészítés akkreditálása a rendészeti felsőoktatásban

The accreditation of the preparatory training for the management of migration affairs within the framework of the Law enforcement higher education

Hautzinger Zoltán
Dr. PhD. oktatási dékánhelyettes, habilitált egyetemi docens, tanszékvezető rendőr ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
hautzinger.zoltán@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány a rendészeti felsőoktatásban, az államtudományi képzési terület részeként egy évtizede létesített migrációs (idegenrendészeti és menekültügyi) igazgatásért felelős képzés akkreditálását és fejlesztését kívánja bemutatni. Olyan fejlődési ívet kíván felvázolni ez az írás, amelyben jól látható, hogyan indult el a migrációs rendészeti felsőoktatás, és alakult át később rendőrtiszti képzéssé.

Módszertan: A tanulmány leírja és bemutatja azokat a szempontokat, amelyek révén a már működő rendészeti alapképzési szakokon létrejött a migrációval összefüggő hatósági jogalkalmazási tevékenységre felkészítő civil, valamint később rendőri alapképzettséget biztosító szakirányok.

Megállapítások: A tanulmány bizonyítani kívánja, hogy a migrációs igazgatásra felkészítés szerves része a rendészeti felsőoktatásnak, valamint, hogy e képzés fejlesztése ugyanolyan kötelezettsége és érdeke a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának, mint bármely más, hagyományos rendőri feladatra történő felkészítés esetében.

Érték: Az írás tudományos és szakmai értéke, hogy forrásul szolgáljon az olvasó számára a rendészeti felsőoktatás egyes szegmenseinek megértéséhez, különösen azokhoz, amelyek feladata a migrációval és a külföldiekkel összefüggő hatósági jogalkalmazási tevékenységekre történő felkészítés.

Kulcsszavak: migráció, rendészeti felsőoktatás, államtudomány, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság

Abstract
Aim: The study intends to introduce the accreditation and the improvement of the training of the migration (Aliens Policing and Asylum) management, being established a decade ago, and the part of the political science in the framework of the law enforcement higher education. This study requires to outline a development trajectory, in which how the law enforcement higher education of migration started and how it was altered into the subsequent law enforcement officer training are well reflected.
Methodology: The study describes and introduces those viewpoints by which the civil, and subsequently the law enforcement basic training specialisations were created on the current law enforcement basic training specialisations, entwined with migration and law enforcement activities.
Findings: The study intends to prove, that the preparation for the migration management is an integral part of the law enforcement higher education, in addition, the improvement of this training has to be the same obligation and concern of the Faculty of Law Enforcement of the University of Public Service as the training for any other traditional law enforcement task.
Value: The scientific and the professional value of the paper is, that it creates a resource for the reader so that he might understand the certain segments of the law enforcement higher education, in particular those tasks which are related to the preparation of enforcement activities in connection with the migration and foreigners.

Keywords: migration, law enforcement higher education, training field of political science, National Directorate-General for Aliens Policing

A migrációs rendészeti felsőoktatás mibenléte

Napjainkban a migrációs rendészeti felsőoktatás – a hazai rendőrtiszti és más rendvédelmi szervek (büntetés-végrehajtási szervezet, katasztrófavédelem, Nemzeti Adó- és Vámhivatal) tisztjeinek képzéséhez hasonlóan – kizárólag a Nemzeti Közszolgálati Egyetem képzési rendszerének elemeként, pontosabban az államtudományi képzési terület részeként valósulhat meg. Maga a migrációs rendészeti felsőoktatás egy úgynevezett sui generis kifejezés, amely egymással koherens összetevőkből áll.

Migrációs a képzés, mivel egyfelől a migráció igazgatásra kijelölt hatósági feladatokra készít fel, másfelől alapvető ismeretanyagként magában foglalja a migráció elméletével és történetével összefüggő alapvető tudnivalókat. E képzés legfontosabb küldetése, hogy az általános idegenrendészeti hatóság[1] feladataira készítsen fel, így a migrációelméleti tantárgyakon kívül az idegenrendészeti és a menekültügyi hatósági jogalkalmazói tevékenység elméleti és gyakorlati kompetenciáinak részleteit tartalmazza. Ennek révén a képzésért külön oktatási szervezeti egység, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem alapításával egyidejűleg létrejött Bevándorlási Tanszék a felelős, amelynek személyi feltételeit kezdettől fogva az általános idegenrendészeti hatóság biztosítja.

Rendészeti a képzés, mert a migrációs szakmai tananyag nem önálló módon létezik, hanem szakirányként integrálódik a Rendészettudományi Karon akkreditált rendészeti alapképzési szakba, illetve a rendészeti igazgatási alapképzési szakba. Mindkét szakra jellemző, hogy az ismeretek általános egyetemi, illetve rendészettudományi ismeretanyag mellett kiterjednek – szakiránytól függően – más rendészeti hivatásrendek (például határrendészet, közlekedésrendészet, igazgatásrendészet vagy éppen a bűnüldözés) szakmai ismereteire. E rendészeti természet tehát a migrációs képzés számára azt szavatolja, hogy olyan tisztviselőket képezzenek, akik nemcsak a migrációs ügyintézéshez kapcsolódó feladatokkal vannak tisztában, hanem a bűnügyi tudományokkal, valamint a rendészeti eszközrendszerrel és módszerekkel is. Amíg azonban a rendészeti alapképzési szakban a migrációs képzés mint – bevándorlási szakirány – önálló rendőr tisztjelölti minőségben jelenik meg, addig a rendészeti igazgatási szakon belül a migrációs szakirány nem biztosít rendőri szakképzettséget. Ennek okán a migrációs rendészeti felsőoktatás is elhatárolható migrációs rendőrtisztképzésre és migrációs rendészeti képzésre.

Felsőoktatás körébe tartozik a képzés, hiszen annak legfontosabb képzési és kimeneti követelményeit jogszabály határozza meg.[2] Ez konkrétan leírja, hogy a migrációs szakirányon rendészeti igazgatásszervező végzettséget, a bevándorlási szakirányon pedig rendőrtiszti végzettséget igazoló oklevelet szerzők milyen kompetenciákkal (tudással, képességgel, attitűddel) kell rendelkezniük, illetve mi jellemzi autonómiájukat, felelősségüket.

A migrációs rendészeti felsőoktatás tehát egy nem önmagában létező, zárt rendszert jelent, hanem az általános rendészeti felsőoktatás szerves részeként, aszerint megkülönböztetve, hogy a képzés alanya rendőrtisztként (rendészeti

1 2000–2017 között Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal; 2017–2019 között Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal, 2019. július 1-jétől Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság.

2 Az államtudományi képzési területen szerezhető képesítések jegyzékéről és a képzések képzési és kimeneti követelményeiről szóló 222/2019. (IX. 25.) Korm. rendelet (továbbiakban: KKK)

alapképzési szak bevándorlási szakirány), avagy migrációs tisztviselőként (rendészeti igazgatási szak migrációs szakirány) kíván a jövőben elhelyezkedni. E tanulmány e felsőoktatási rendszer fejlődését és aktuális helyzetét kívánja bemutatni.[3]

A migrációs rendészeti felsőoktatás kialakulása; a migrációs szakirány

A migrációval összefüggő rendészeti tevékenységekre és hatósági jogalkalmazási feladatokra történő felkészítés felsőoktatási kereteinek kidolgozása már az általános idegenrendészeti hatóság felállítását követően[4], viszonylag rövid időn belül megfogalmazódott a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal vezetése részéről. Az Európában is egyedülinek mondható, úgynevezett migrációs ügyintézői vagy menedzsment képzés (Hornyik, 2020) szervezeti és működési feltételei kialakításának egyik legfontosabb előzménye a többi közigazgatási szervnél is fokozottabb módon jelen lévő pályaelhagyási helyzet (fluktuáció) miatt szükségszerűvé vált szakmai utánpótlás biztosítása volt. E törekvés eredményeként kezdte meg működését a 2012/2013. tanévben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Bevándorlási és Állampolgársági Tanszéke, illetve indult el a rendészeti igazgatási szak migrációs szakiránya. E fejlemények ugyan azonnal nem tudták orvosolni a fluktuációból eredő szakemberhiány folyamatos pótlását, de – Végh Zsuzsanna szerint – szinte azonnal érdeklődést és osztatlan elismerést váltottak ki a hazai együttműködő, illetve a tagállami partnerszervezetek részéről (Végh, 2021).

A migrációs ügyintézői képzés létesítése és tanszéki szervezeti kialakítása a rendészettudományon belül kézenfekvő volt. Ugyan e kezdeményezés az idegenrendészeti, menekültügyi és állampolgársági ügyek közigazgatási feladatkörbe tartozása okán akár a közigazgatástudományi felsőoktatás része is lehetett volna[5], a tanszék és a migrációs ügyintézői képzés az egyes képzési és kimeneti követelmények hatékonyabb megvalósulása miatt, ezen belül a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal által végzett hatósági tevékenységének erős rendészeti kötődése okán a rendészeti felsőoktatás szervezetében jött létre.

3 Szerző gondolatai ebben a témában már konferenciaközlemény formájában részben megjelentek (Hautzinger, 2019).

4 A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal felállításának hátteréről lásd bővebben Végh Zsuzsanna tanulmányát (Végh, 2019).

5 A képzés és a tanszéki szervezet kialakításának konkrét előkészületei a 2011. évben kezdődtek el, amikor a közigazgatási képzésért a Corvinus Egyetem Közigazgatástudományi Kara volt felelős. Ez az egyetemi kar a 2012. évtől mint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem önálló kara működött tovább.

Így az előkészületek a Rendőrtiszti Főiskolán kezdődtek meg érdemben, míg maga a konkrét működés pedig már a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán.

A nappali munkarendben 2012. és 2023. évek között működő, míg levelező munkarendben 2013. évtől folyamatosan elindított migrációs szakirány legfontosabb szerepe – a fentebb már említett migrációs ügyintézői utánpótlás biztosítása mellett – az volt, hogy olyan ismereteket adjon tovább a hallgatók részére, amelyek révén megfelelő közigazgatási és rendészeti tudás birtokában láthatják el hatósági jogalkalmazói feladatukat. E képzés azonban – noha rendőri szakképesítést nem biztosított – kezdettől fogva sem volt mentes a szükséges rendészeti tanulmányi követelmények teljesítésétől. A képzés rendészeti jellege abban öltött testet, hogy a hallgatók számára fontos szempontként jelent meg, hogy átfogó ismereteket szerezzenek rendészeti eszköz- és módszertani ismeretekből, a bűnügyi tudományokból (kriminológia, kriminalisztika) és a büntető-jogtudományokból (büntetőjog, büntető eljárásjog). Nem igényelte azonban, hogy olyan általános rendőri gyakorlati ismereteket szerezzenek, amelyek az egyes rendőri intézkedések taktikájára vagy lélektanára vonatkoznak, valamint azt sem, hogy a határrendészeten kívül más szakrendészeti tudnivalók is megjelenjenek a tananyagban.

A migrációs felsőoktatás kialakításának jól artikulált célja kezdetben a rendészeti igazgatásszervezői, hivatali érdek kielégítése volt, amelynek keretében olyan általános szakmai kompetenciákat kellett többek között előtérbe helyezni mint

- a közszolgálat szervezetének, hivatásrendjének,
- a rendészet történetének és legfontosabb törvényszerűségeinek,
- a hazai rendészeti, nemzetbiztonsági szféra rendszerének,
- a vonatkozó alkotmányjogi, közigazgatási jogi és büntetőjogi szabályozásnak,
- a bűnüldözési, kriminalisztikai eszközök és módszerek alkalmazásának,
- a rendészettudományt támogató további bűnügyi (kriminológiai) és más társadalomtudományok (pszichológia, szociológia) alapjainak,
- a közbiztonság és a közrend védelmének, valamint
- a nemzetközi és bűnügyi együttműködés alapintézményeinek az ismerete.

Fenti általános tudnivalók mellett természetesen gondot kellett fordítani szakmai ismeretek fejlesztésére is. Ezek keretében kiemelendő, hogy a végzettséget megszerző személy úgyis mint rendészeti igazgatásszervező:

- részletesen ismeri a migrációt kiváltó legfontosabb tényezők rendszerét, a migráció kutatásának alapfogalmait, illetve az ezzel összefüggő migrációkutatási elméleteket;
- széles körű ismeretekkel rendelkezik a hazai, külföldiekre vonatkozó jogi szabályozás fejlődésével kapcsolatban;

- rendszerszerű és alapos ismeretekkel rendelkezik a hazai menekültügyi szabályozás fejlődéséről és az aktuális jogszabályi környezetről;
- mélységében ismeri a hazai és európai uniós idegenrendészeti szabályozási rendszereket és vonatkozó jogszabályokat;
- birtokában van a munkája során esetlegesen alkalmazandó állampolgársági szabályozással kapcsolatos ismereteknek;
- alaposan ismeri a hazai migrációval kapcsolatos állami szervek felépítését, valamint szervezeti és működési rendjét;
- munkája során rutinszerűen képes alkalmazni a képzés alkalmával elsajátított jogszabályokat;
- képes a menekültügyért és a bevándorlásügyért felelős szerv központi és területi szerveinél szakmai ügyintézői feladatok hatékony ellátására;
- együttműködik a külföldiekkel összefüggő hatósági jogalkalmazói tevékenységet ellátó rendvédelmi és civil szervezetekkel;
- kezeli és alkalmazza a munkája során szükséges (migrációs) informatikai rendszereket;
- a menekültügyért és a bevándorlásügyért felelős szerv szervezeti egységeinél vezetői feladatokat képes ellátni.

A migrációs ügyintézői képzés nappali tagozaton mindaddig képes volt betölteni a fentiekben részletezett szerepét, ameddig az általános idegenrendészeti és menekültügyi hatóság közigazgatási szervként működött. Emellett e képzés hasznos felsőfokú ismeretszerzési ajánlatnak bizonyult levelező munkarendben is. Különösen népszerűnek tekinthető levelező tagozaton e képzés a rendőrség hivatásos állománya körében, akik annak ellenére jelentkeznek nagy számban e szakirányra, hogy maga a képzés rendőri szakképzettséget nem biztosít, annak elvégzését követően az oklevelet szerzett hallgatók közvetlenül tiszti rendfokozatba nem nevezhetők ki.

A migrációs rendészeti felsőoktatás továbbfejlesztése; a bevándorlási szakirány

A migráció rendészetére felkészítő felsőoktatás fejlesztésében konkrét mérföldkőnek tekinthető az a jogalkotói döntés, amelynek révén az általános idegenrendészeti hatóság rendvédelmi szervvé alakult át 2019. július 1-jétől. E határozott szervezetátalakítás mögött olyan racionális indokok fogalmazódtak meg, mint a külföldiekkel összefüggő hatósági jogalkalmazási jogkörök rendészeti igazgatási természete, avagy annak ténye, hogy az idegenrendészeti feladatok

ellátása alapvetően a közbiztonság és a közrend védelme érdekében valósulnak meg. Ennek az érdeknek a biztosítása pedig az Alaptörvény rendelkezésének értelmében is a rendőrség első számú feladatai körébe tartozik.

Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság megalakulásával a rendészeti felsőoktatás részeként akkreditált migrációs igazgatási képzés már nem volt alkalmas arra, hogy a szakmai tudásanyag mellett egyúttal a rendőri hivatásos szolgálati jogviszonyhoz illő szakmai utánpótlásról is gondoskodjon.[6] Az általános idegenrendészeti feladatok – a külföldiek igazgatása és a menedékjogi eljárás – teljes spektrumának rendőri tevékenység keretei közé vonásával bekövetkezett paradigmaváltás megkövetelte, hogy a migrációs igazgatási (ügyintézői) képzés konkrét rendőri szakmai tartalommal egészüljön ki. Ez a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán csak egy új, önálló, az általános – nyolc féléves időtartamú – rendőrtiszt-képzéshez szervesen igazodó szakirány létesítésével vált megvalósíthatóvá.

A rendőri és migrációs igazgatási képzési célokat egyaránt magába foglaló szakirány a rendészeti alapképzési szak részeként kapott helyet az államtudományi képzésben.[7] E szakirány rendőri szakmai képzési jellege azt jelenti, hogy – ellentétben a civil szakirány esetében leírtakkal – az itt oklevelet szerző hallgatókat rendőrtisztté avatják. Emiatt a hallgatók az egész képzésük során nemcsak a migrációval és a külföldiekkel összefüggő hatósági jogalkalmazás kérdéseivel ismerkednek meg, hanem rendőrtisztjelöltként közvetlen részesei lesznek a rendőri szakképesítés megszerzését biztosító kurzusoknak és gyakorlatoknak, nem utolsó sorban a rendvédelmi szolgálati jogviszonnyal együtt járó viselkedési és magatartási szabályok elsajátításának (rendészeti szocializáció). Ehhez még hozzátartoznak azok a szakmai gyakorlatok, amelyek a rendőri alapszolgálathoz tartoznak, ennélfogva a bevándorlási szakirány rendőrtisztjelölt hallgatói nemcsak az idegenrendészeti hatósághoz, hanem az általános rendőrségi feladatokat ellátó szervezet kötelékében is kell, hogy szakmai gyakorlatot teljesítsenek.

A rendőrtisztjelöltek bevonását jelentő képzés eredményes megvalósításához kapcsolódó követelmények továbbá fokozottabb felelősséget támasztanak a hallgatók kiválasztása terén a beiskolázásért felelős idegenrendészeti rendőri szerv, illetve a rendészettudományi képzőhely számára is. Az újabb képzési struktúra ennélfogva az eddigi, a közigazgatási szervezetet nem jellemző

6 Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság megalakulása azt is jelentette, hogy a hatósági döntéshozatalért a rendőrség hivatásos állományába tartozó személyek (rendőrök) váltak felelőssé.

7 Az államtudományi képzési területen szerezhető képesítések jegyzékéről és a képzések képzési és kimeneti követelményeiről szóló, 2019. szeptember 25-én kihirdetett kormányrendelet rendelkezik az e feltételeknek megfelelő bevándorlási szakirányról is.

humánpolitikai döntéseket és toborzómunkát igényel, amelynek vizsgálata önálló tanulmányt igényel.[8]

A képzéshez kapcsolódó szorosabb oktatásszervezési tételekre visszatérve, a vonatkozó KKK által behatárolt képzési és kimeneti követelmények egyfelől az államtudományi képzési terület egészére, másfelől minden rendvédelmi hivatásrend esetében tartalmaznak úgynevezett közös kompetenciákat, harmadrészt pedig konkrétan meghatározzák a bevándorlási szakirányon végzett rendőrtisztekkel szemben támasztható szakmai követelményeket.

Az államtudományi képzési területen leíró általános jellemzők, kompetenciák körébe a rendészeti képzésekre adaptálható módon olyan példákat találunk, mint például:

- átfogóan ismerje a közszolgálat – hivatásrendjétől eltérő – további területeinek alapvető tudásanyagát;
- összességében átfogó képpel rendelkezzen a közszolgálat intézményrendszerének felépítéséről, egyes kiemelt szerveinek működéséről, működésük céljáról, vezetés-irányítási rendszerükről és a közszolgálati hivatásetika elvárásairól;
- legyen felkészült arra, hogy későbbi munkavégzése során hatékonyan tudjon együttműködni a közszolgálat más területein dolgozókkal, illetve ennek az együttműködésnek a keretében legyen képes működtetni a normál működési rendtől eltérő, különleges viszonyok között a hivatásrendjére jellemző szervezeteket;
- bírjon közös közszolgálati érték- és fogalomkészlettel, avagy
- legyen nyitott a szakterületén zajló technológiai fejlesztés és innováció megismerésére.[9]

Az úgynevezett szakmai kompetenciákat a kormányrendelet a bevándorlási rendőrtiszt, a büntetés-végrehajtási tiszt, a határrendészeti rendőrtiszt, az igazgatásrendészeti rendőrtiszt, a közlekedésrendészeti rendőrtiszt, közrendvédelmi rendőrtiszt, a vám- és pénzügyőr hivatásrendekre határozza meg. Ezek szerint[10] a rendészettudományi képzésben tisztjelölt jogállású hallgatóként oklevelet szerző tisztnek az alábbi kompetenciákkal kell rendelkeznie.

8 A rendészeti felsőoktatással kapcsolatos hallgatói kiválasztást illetően napvilágot látott legutóbbi kutatás szerint a felvételt nyert tisztjelölt hallgatók jól kimutatható, visszatérően jelentkező problémákkal szembesülnek (Christián & Erdős, 2020).

9 Vö. KKK 1. sz. melléklet.

10 Vö. alapképzési szakok jegyzéke KKK 2. sz. melléklete.

a) Tudása

- Behatóan ismeri a rendészet, rendvédelem történetét, tisztában van a rendészetelmélet legfontosabb irányaival.
- Rendelkezik általános vezetés- és szervezéselméleti, gazdálkodási, valamint menedzsment ismeretekkel.
- Szakterületével összefüggően átfogó jogi, alkotmányjogi, büntetőjogi, büntető eljárásjogi, közigazgatási jogi, rendészeti hatósági eljárásjogi, rendészeti civiljogi, nemzetközi és európai uniós jogi, egyéb, a szakirányhoz kapcsolódó jogszabályi ismeretekkel rendelkezik.
- Mélyreható kriminalisztikai − technikai, taktikai, metodikai − ismeretekkel rendelkezik.
- Beható kriminológiai ismeretekkel rendelkezik.
- Tisztában van a szakterületéhez kapcsolódó pedagógiai, pszichológiai, etikai, szociológiai és kommunikációs ismeretekkel.
- Beható tájékozódási, térképészeti és geoinformációs ismeretekkel rendelkezik.
- Ismeri a rendészeti, rendvédelmi szervek felépítését, működését és a tevékenysége során alkalmazott elveket, eljárásokat és eszközöket.
- Mélyreható elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkezik a közbiztonság és a közrend megszervezése, vezetése és fenntartása terén.
- Alaposan ismeri a rendészeti vezetés és irányítás, valamint az alárendeltek napi szolgálati életének gyakorlatára vonatkozó témaköreit.
- Széleskörűen és rendszerszerűen ismeri a parancsnoki, oktatói, nevelő-oktatói tevékenység végzéséhez szükséges tudnivalókat.
- Mélyrehatóan ismeri a rendvédelmi tevékenység során a törzstiszti feladatok végrehajtására vonatkozó előírásokat.
- Mélységében és átfogóan ismeri és alkalmazni tudja a humánerőforrás-gazdálkodási ismereteket.
- Jól ismeri a rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél működő informatikai eszközöket, alkalmazásokat és rendszereket, valamint a speciális technikai eszközöket és csúcstechnológiai megoldásokat.
- Alapszinten ismeri a hazai és a nemzetközi rendészeti együttműködés elméleti és gyakorlati tudásanyagát.
- Rendelkezik az európai uniós integráció történetének, intézményrendszerének és azok gyakorlati tapasztalatainak legfontosabb ismereteivel.
- Alapszinten rendelkezik az általános és a rendészeti területre vonatkozó speciális balesetvédelmi, tűzvédelmi és környezetvédelmi ismeretekkel.
- Alapszinten rendelkezik a minősített időszakra vonatkozó rendészeti ismeretekkel.
- Magas szintű intézkedéstaktikai, fegyverzetismereti és önvédelmi ismeretekkel rendelkezik.

- Magas szinten tisztában van a nyomozások lefolytatásának, a nyomozási cselekmények végrehajtásának szabályaival.
- Kellő mélységben tisztában van a titkos információgyűjtésre vonatkozó jogi szabályozókkal és alapos gyakorlati végrehajtási ismeretekkel bír ezen a területen.
- Átfogóan ismeri a munkaköréhez tartozó útmutatókat, kapcsolódó jogszabályokat, munkaköréhez tartozó tárgykörökben.

b) Képességei
- Magabiztosan alkalmazza a rendészeti alaki szabályokat.
- Képes szóbeli és írásbeli beszámolók, elemzések, statisztikai adatsorok készítésére.
- Magabiztosan alkalmazza a rendészeti területen alkalmazott fegyverek, anyagi-technikai eszközök használatának szabályait.
- Magabiztosan el tudja látni a hivatásos szolgálati jogviszonyból adódó kötelezettségeket és feladatokat.
- Magabiztosan alkalmas a fegyveres szolgálatból adódó feladatok ellátására.
- Képes végezni, irányítani és vezetni a rendvédelmi szolgálati tevékenységet, továbbá ennek során együttműködni más hivatásrendekkel.
- Magabiztosan alkalmas ellátni a szolgáltatói, illetve hatósági jogalkalmazói szolgálati feladatokat.
- Képes ellátni a szervezeten belüli és szervezeten kívüli kommunikációs feladatokat.
- Alkalmas a rendészeti alapfeladatok ellátása során információgyűjtő, elemző-értékelő, tervező-szervező és döntéselőkészítő feladatok végzésére.
- Képes a rendvédelmi munka operatív irányítására, koordinálására, a hazai és a nemzetközi szervezetek közötti együttműködés megvalósítására.
- Képes a beosztottak motiválására, nevelésére.
- Alkalmas a vezetővel szemben támasztott követelmények teljesítésére, a rendészeti szervezet vezetésére, tevékenységének irányítására, ellenőrzésére.
- Képes az alárendeltek napi tevékenységének tervezésére, szervezésére és vezetésére.
- Képes az alárendeltek kiképzésének, továbbképzésének tervezésére, szervezésére és végrehajtására.
- Magabiztosan alkalmas a humánerőforrás-gazdálkodás alapelveinek gyakorlati megvalósítására.
- Tudatosan alkalmazza a feladatok végrehajtásához szükséges informatikai, valamint speciális technikai eszközöket.
- Képes a szakterülettel összefüggő okmányok, dokumentumok kezelésére, szerkesztésére, kitöltésére, vezetésére, jelentések megírására.

- Képes a probléma felismerésére és megoldására.
- Képes az elvárt fizikai állapot fenntartására és az önvédelmi fogások alkalmazására.
- Képes a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek speciális szakmai, erkölcsi, etikai követelményeinek teljesítésére.
- Képes az általa tanult idegen nyelven szóbeli és írásbeli kommunikációra.

c) Attitűdje
- Nyitott az egyetemes és a nemzeti értékek megbecsülésére.
- Elfogadja a politikamentességet, a bajtársiasságot, azonosul a hivatásrendjének megfelelő szervezet sajátosságaival.
- Rendelkezik a hierarchiának megfelelő engedelmesség és parancsadás készségével.
- Erkölcsi tartás, szilárd akaraterő, kitartás, bátorság jellemzi.
- Vezetői példamutatás és határozottság, titoktartási készség jellemzi.
- Együttműködési készséget tanúsít a társ rendészeti szervek munkatársaival, elöljáróival, beosztottaival.
- Fegyelmezett magatartás jellemzi, betartja a szolgálati érintkezés szabályait.
- A választott hivatásának megfelelő életvitelt folytat.
- Kezeli a pszichikai és fizikai stresszel együtt járó helyzeteket.
- Megfelelő önkontroll, tolerancia, előítéletektől mentes gondolkodás és viselkedés jellemzi.
- Munkáját önmagával és beosztottaival szemben is igényesen végzi.
- A vallási, etnikai és kulturális különbségeket tiszteli, toleráns magatartást tanúsít.
- Megbízhatóság és megvesztegethetetlenség jellemzi.
- Rendészeti hagyományok, tradíció tisztelete és ápolása jellemzi.
- Vállalja és hitelesen képviseli a rendőrség társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.

d) Autonómiája és felelőssége
- Ismereteit magabiztosan, kreatívan és önállóan alkalmazza.
- Logikusan és összefüggéseiben látja a feladatokat.
- Fegyveres feladatokat lát el, kényszerítő eszközöket önállóan alkalmaz.
- A helyzetnek megfelelően – szükség esetén idegen nyelven – kommunikál.
- Rendelkezik a vezetői feladatok ellátásához szükséges megjelenéssel és fellépéssel.
- Rendelkezik a személyiség hatékony megismerése módszereivel.
- Képes a bizalmon alapuló együttműködési viszony kialakítására.

- Alkalmas a problémacentrikus tárgyalási módszer kialakításának megvalósítására.
- Szakértői állásfoglalásaiért, tetteiért, döntéséért, mulasztásaiért bármely jogi fórum előtt felelősséget vállal.
- Őszinteség, önfegyelem és igazmondás jellemzi.
- Munkájában jellemző a pártatlanság.
- Alkalmas a személyi állomány képviseletére.

E felsorolás mellett a bevándorlási rendőrtisztnek sajátos, a szakirányból eredő további kompetenciákkal is rendelkeznie kell. Ezzel kapcsolatban le kell szögezni, hogy olyan tudás, képesség birtoklásának igényéről beszélünk, amelyek egyetlen más rendőri (rendészeti) képzésben sincsenek jelen. E szakirányon eltérő, szakmai kompetenciák azok, amelyek az egyes rendőri szakmai képzettségeket megkülönböztetik egymástól, és önálló arculatot szabnak a határrendészetnek, közrendvédelemnek, közlekedésrendészetnek, igazgatásrendészetnek, vám- és pénzügyőri rendészetnek, valamint más szakokat illetően a bűnügyi rendészetnek (bűnüldözésnek), a büntetés-végrehajtásnak, avagy akár a katasztrófavédelemnek.

A bevándorlási szakirányon a migráció rendészetével összefüggésben sajátosan kell megkövetelni az alábbi kompetenciákat.

a) Tudása
- Mélységében ismeri a migráció legfontosabb tényezőivel, kutatásával és rendszerével összefüggő alapvető fogalmi ismérveket.
- Tisztában van az idegenrendészeti európai uniós és hazai szabályozási rendszerekkel.
- Jól ismeri a menekültügyi szabályozás dimenzióit, a magyar menedékjogi eljárás rendszerét.
- Alapvetően ismeri a külföldiekre vonatkozó szabályozás történeti alkalmazás lehetőségeit.
- Tudása kiterjed az állampolgársági szabályokra.

b) Képességei
- Betölti a menekültügyi és idegenrendészeti hatóság területi és központi szerveinél kiemelt szakmai ügyintézői munkaköröket.
- Képes a menekültügyi és idegenrendészeti hatóság szakmai tevékenységét meghatározó idegenrendészeti, valamint menekültügyi szakterületekhez kapcsolódó ismeretek gyakorlati alkalmazására.
- Rendelkezik a menekültügyi és idegenrendészeti hatóság szervezeti egységeinél középvezetői feladatok ellátásához szükséges képességekkel.

- Részt vesz a hazai és a nemzetközi migrációs szervezetekkel történő együttműködésben, nemzetközi szakmai párbeszédben.

c) Attitűdje
- Erkölcsi tartás, megbízható és korrupcióellenes szilárd akaraterő, kitartás, fegyelmezett munkavégzési készség jellemzi fokozott migrációs nyomás esetén is.
- Nyitott a hatósági, jogalkalmazói és szolgáltató feladatok végzésére.

d) Autonómiája és felelőssége
- Együttműködik más hivatásrendek képviselőivel.
- Általános felügyelet mellett önállóan végzi és szervezi a részére meghatározott szakmai feladatokat.
- Felelősséget visel a munkájával és a magatartásával kapcsolatos szakmai, jogi, etikai normák és szabályok betartása terén.
- Önállóan és felelősséggel vesz részt a menekültügyi és idegenrendészeti hatóság tevékenységével kapcsolatos szervezeten belüli és azon kívüli szakmai fórumok munkájában.
- Projektekben és csoportmunkában a rá eső feladatokat önállóan, felelősséggel végzi, de elfogadja az együttműködés szükségességét is.

A KKK által meghatározott fenti kompetenciák érvényesülése az egyes tanórákon keresztül valósítható meg. Ahogy a tudás és képesség kompetencia halmazokból kiderül, egy bevándorlási rendőrtisztnek széles körű általános műveltséggel és rendészeti szakmai ismerettel kell rendelkeznie. Ehhez különböző tudománykörökhöz kapcsolható tantárgyak eredményes teljesítése szükséges. Ezek a tantárgyak három nagyobb modulba oszthatók.

Ludoviceum

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem államtudományi képzésének sajátja, hogy 2013-tól nemcsak az adott karhoz kapcsolódó tudásanyag jelenik meg az oktatásban, hanem a hallgatók más karok tudományterületét is megismerhetik egy-egy tantárgy keretében. Az így létrejött egyetemi közös modul célja volt, hogy
- a társkarok alapszakos hallgatói számára az állam- és a közszolgálat teljes spektrumából adjanak alapismereteket;
- a közös közszolgálati alapismeretek segítsék elő más közszolgálati hivatásrendek feladatainak és működésének megértését;

- támogassák a közszolgálati életpályák egymáshoz közeledését;
- biztosítsák az NKE társkarok közötti átoktatást és áthallgatást;
- valósítsák meg a társkarok hallgatóinak közös tanulási élményét.

A fenti, kitűzött célok azonban csak részben teljesültek, ezért az egyetemi közös ismeretanyag újragondolása vált szükségessé. Ez lett a Ludoviceum tantárgycsoport, amelynek funkciója az egyetemi brandépítés, a kommunikáció hatékonysága, valamint a technikai használhatóság. E tantárgyak három nagyobb csoportba illeszthetők:

1. Műveltség, kultúra, értékek.
2. Államtudomány.
3. Egyetemi közös közszolgálati gyakorlat.

A műveltség, kultúra, értékek tantárgycsoport célja a magyar identitás alapelemeinek, kultúrájának, tudományának szemelvényes bemutatása. Az egyes szemelvények, illusztrációk és irodalom azonban nem megmondani akarják, hogy mit kell gondolni, hinni a magyar identitásról, kultúráról, nemzetről, hanem a bemutatott példák által közvetíteni szeretne abból az anyagból, amelyre a fogalmak tartalma magyar szempontból igaz.

Az államtudományi ismeretanyag képezi a közszolgálati ismereteket és egymás hivatásrendjének/szakterületének a megismerését. Az egyes tantárgyak olyan előadássorozatra épülnek, amelyek az adott tudományterület/szakterület alapkérdéseit és gondolatrendszerét mutatják be. Az előadások célja, hogy felébresszék és fenntartsák a hallgatók figyelmét, gyakorlatias, sokszínű tudást közvetítsenek. Cél az, hogy a hallgatók ne kényszerként éljék meg egy rokon szakterület oktatását, hanem motivációt kapjanak érdeklődésük bővítéséhez. Az előadások célja tehát nem a tárgy bevett ismeretanyagának közvetítése és számonkérése, hanem a hallgatói kíváncsiság felkeltése, élmények közvetítése. E tantárgyak érintik az állam és kormányzás, a honvédelem, az Európa-tanulmányok, a nemzetközi politika és biztonság, a fenntartható fejlődés és az információs társadalom témaköreit.

A képzés lezárásaként kerül megrendezésre a végzős évfolyamok részére az egyetemi közös közszolgálati gyakorlat és az erre való elméleti felkészítés, amelynek főbb elvei, irányvonalai egy valós és lehetséges problémahelyzet valamennyi hivatásrend közreműködésével történő feldolgozására irányul. A cél, a hallgatók szakismereteinek gyakorlati alkalmazása más karok együttműködésében egy szimulált helyzetben.

Közös rendőri ismeretanyag

A közös rendőri ismeretanyag adja a közös rendészeti (rendőri) tudás és képességek elsajátításának vázát. Ebben kapnak helyet a belügyi alapmodulként is említhető olyan gyakorlatias tárgyak, mint az általános szolgálati ismeretek, a lőkiképzés, a rendőri testnevelés és önvédelem, illetve elméleti tudnivalók, mint a rendészettörténet, a szabálysértési alapismeretek vagy a társadalmi és kommunikációs ismeretek.

A közös rendőri ismeretanyag azonban nemcsak rendőrszakmai tárgyakat foglal magába. Ide tartoznak az alkotmányjogi, a közigazgatási jogi, a rendészetelméleti és a szociológiai tantárgyak éppúgy, mint a bűnügyi tudományok (kriminalisztika és kriminológia), az egyes büntető jogtudományok (büntetőjog, büntető eljárásjog) vagy az intézkedéstaktika, a kriminálpszichológia, a rendészeti hatósági eljárásjog vagy akár a rendészeti kommunikáció.

Szakmai ismeretanyag

A Ludoviceum és a közös rendőri ismeretanyag minden tisztjelölt számára közös tudást biztosít. A szakirány által megkívánt sajátos szakmai ismeretek azonban olyan tantárgyak útján érhetők el, amelyek más képzésben nem találhatók meg. E szakmai ismeretanyag az, amely megkülönbözteti egymástól az egyes szakirányokat, illetve ez a tantárgyakból összeálló halmaz felelős azért, hogy a hallgató az általános ismereteken túlmutató szakismerettel rendelkezzen. A migrációs szakmai ismeretanyag több, egymástól jól elhatárolható ismeretcsoportra osztható.

a) Elsőként a migrációelméleti tárgyakra kell gondolni, amelyek célja az emberi vándorlással összefüggő tézisek, tényezők és tendenciák megismerése. E csoportba tartoznak a migráció rendszertanával, szabályozásával, történetével foglalkozó tárgykörök éppúgy, mint a migrációval összefüggő szervezetek megismerésével, valamint az európai migrációs politikával összefüggő tantárgyak.
b) A második szakmai tantárgycsoportba a bevándorlással összefüggő hatósági jogalkalmazási kérdések tartoznak. E körben említhetők a külföldiek (szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezők, valamint harmadik országbeli állampolgárok) igazgatásával és rendészetével, a menekültüggyel, menedékjoggal és a menedékjogi ismeretekkel, valamint a külföldiekkel és a migrációval kapcsolatos bűnügyi eljárásokkal foglalkozó tárgyak.

c) A harmadik tantárgyi csoportban a migrációelméleti és a bevándorlási szakmai tantárgyakat kiegészítő tudást biztosító ismerethalmaz tartozik. Ezek az állampolgársági jog és igazgatás, az alapjogok védelme és gyakorlata, a státusjogok, az interkulturális ismeretek, nem utolsó sorban a határrendészet és az államhatár ismeretek.
d) Negyedik csoportba pedig olyan gyakorlati tudásfejlesztési programok tartoznak, mint az okmányismeret, a rendészeti vezetési gyakorlat, avagy az egyes tanéveket követő szakmai gyakorlatok.

Összefoglalás

A migrációs rendészeti felsőoktatás jellemzője, hogy az egyrészt az emberi vándorlással mint társadalmi jelenség szabályozásával, valamint az idegen honosságú személyek beutazásával és tartózkodásával kapcsolatos jogi és igazgatási ismeretekkel foglalkozik, másrészt a felsőfokú oktatásba ágyazottan, de az államtudományi képzési terület részeként konkrét intézményben, az e képzésért kizárólagosan felelős Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán valósul meg.

A migrációs rendészeti felsőoktatás ennélfogva egyszerre biztosítja a hatósági jogalkalmazói tevékenység ellátásához szükséges igazgatási és rendészeti tudnivalókat, másfelől – a rendvédelmi szervek utánpótlásigényét kielégítő más képzésekhez igazodva, illetve ahhoz szervesen csatlakoztatva – mindazokat a kompetenciákat, amelyek a rendvédelmi szférára vonatkoznak.

Maga a képzés – e tanulmány készítéséhez viszonyítva – pontosan egy évtizedre tekint vissza, csakúgy, mint a képzés megvalósításáért felelős tanszék: a Bevándorlási Tanszék. A rendészeti igazgatási alapképzési szak migrációs szakiránya, az általános idegenrendészeti hatóság közigazgatási szervezeti jellege miatt, úgynevezett civil, rendőri szakképzettséget nem biztosító képzésként indult el 2012-ben. E képzésre nappali munkarendben 2021. évben már nem lehetett felvételt nyerni, de a levelező munkarendben továbbra is elérhető.

A rendészeti migrációs felsőfokú képzés következő szintje a 2021. évtől nappali munkarendben elérhető – így a migrációs szakirányt felváltó – rendészeti alapképzési szak bevándorlási szakiránya létesítése és indítása lett. Ennek alapvető oka, hogy a magyar idegenrendészeti hatóság szervezeti jellegének megváltozásával módosítani kellett a migrációs rendészeti felsőoktatás tanrendjét is. Az eddigi civil, rendőri szakképzettséget nem biztosító képzés helyet rendőri alapképzettséget nyújtó felkészítésre vált igény, amely rendőrtiszti kimenetet biztosít a végzett hallgatók számára.

A jövő bevándorlási tisztjeinek kompetenciáját jogszabály (KKK) határozza meg. Fontos megjegyezni, hogy a képzés során nem sematikus eljárásokat ismerő tisztségviselőkre van szükség, hanem olyan rendőrtisztekre, akik kiemelkedő műveltség birtokában, az általános rendőri feladatok ismeretében rendelkeznek azzal a tudással és képességgel, hogy a migráció igazgatásában, a külföldieket érintő hatósági jogalkalmazói tevékenység során tudjanak törvényesen és szakszerűen eljárni.

E követelmények biztosítása pedig erősen függ a szakirány szerinti képzés intézmény, tanszék oktatói állományától is. A megváltozott helyzet, a rendőrtisztképzéshez kapcsolódó paradigmák előtérbe kerülése fokozott követelményeket támaszt az oktatói közösségre is, és az ő kiválasztásuk révén a képzést hivatalból támogató rendvédelmi szervre (Kovács, 2021). A rendőrtiszt-képzés e szegmensét illetően ez a feladat az általános idegenrendészeti hatósághoz, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatósághoz kapcsolódik, amely szervezet egyúttal a migrációs rendészeti felsőoktatás legjelentősebb támogatója is.

Felhasznált irodalom

Christián L. & Erdős Á. (2020). Vészharang és jubileum. A rendészeti felsőoktatás kilátásai, a tisztjelöltek toborzásának és életpályára állításának nehézségei. *Belügyi Szemle, 68*(12), 11–42. https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.12.1

Hautzinger Z. (2019). Az NKE Rendészettudományi Kar képzési rendszerének változása, a migrációs képzés helyzete. In Teke A. (Szerk.), *Az idegenrendészeti intézményrendszer átalakulásának tapasztalatai Magyarországon és kitekintés az intézményrendszer változásaira az Európai Unióban.* Tudományos konferencia, Budapest, 2019. szeptember 17-18. (pp. 51–64). Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat.

Hornyik Zs. (2020). Interjú dr. Kiss Attilával, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság vezetőjével. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság megalakulása. *Belügyi Szemle, 68*(9), 165–172. https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.9.10

Kovács G. (2021). A rendvédelmi tisztképzéssel kapcsolatos követelmények fejlődésének néhány állomása. In Boda J. & Tóth N. Á. (Szerk.), *50 éves a rendészeti felsőoktatás* (pp. 248–255). Ludovika Egyetemi Kiadó.

Végh Zs. (2019). Változások a migrációs igazgatásban Magyarországon. In Teke A. (Szerk.), *Az idegenrendészeti intézményrendszer átalakulásának tapasztalatai Magyarországon és kitekintés az intézményrendszer változásaira az Európai Unióban* (pp. 65–79). Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat.

Végh Zs. (2021). Az idegenrendészeti szervezet és munkájának három évtizede. In Christián L., Lippai Zs. & Németh Zs. (Szerk.), A rendszerváltás hatása a rendészetre (pp. 153–168). Ludovika Egyetemi Kiadó.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Hautzinger Z. (2022). A migrációs igazgatásra felkészítés akkreditálása a rendészeti felsőoktatásban. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 2011–2028. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.5

BELÜGYI SZEMLE
BELÜGYMINISZTÉRIUM

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.6

CC BY NC ND

A magatartástudomány helye és a kompetenciafejlesztés lehetőségei a rendészeti felsőoktatásban

The significance of behavioral science and the possibilities of competency development in the higher education of law enforcement

Fekete Márta
tanársegéd
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
fekete.marta@uni-nke.hu

Hegedűs Judit
Dr. PhD, tanszékvezető, habilitált egyetemi docens
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
hegedus.judit@uni-nke.hu

Molnár Katalin
Dr. PhD, egyetemi docens
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
molnar.katalin@uni-nke.hu

Hlavacska Gergely
mestertanár
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
hlavacska.gergely@uni-nke.hu

Molnár István Jenő
Dr. PhD, tanársegéd
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
molnar.istvan.jeno@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: Tanulmányunk célja bemutatni, hogy a rendészeti felsőoktatásban a kompetenciafejlesztésen alapuló képzés fejlődésének milyen főbb állomásai voltak. Humánspecifikus szempontokból érintjük a választott témát: kitérünk a magatartástudomány feladataira, jelentőségére, szerepére a rendészeti képzésben, és jó gyakorlatokkal rámutatunk a kompetenciafejlesztés lehetséges útjaira.
Módszertan: Dokumentumelemzés és tíz félig strukturált oktatói interjú, valamint óramegfigyelések segítségével megvizsgáltuk, hogy a kompetenciafejlesztéssel kapcsolatban milyen jó gyakorlatok léteznek a rendészeti felsőoktatásban.
Megállapítások: Vizsgálódásunk alapján egyértelműen megfogalmazható, hogy a kompetenciafejlesztés iránti törekvések a rendészeti felsőoktatásban már a 2000-es évek elejétől tetten érhetők. Az Európai Felsőoktatási Térséghez való kapcsolódást követően az ez iránti igény egyre inkább felerősödött, melynek eredményeként egyrészt a tantervekben is megjelennek a kompetenciafejlesztésre

irányuló módszertani megközelítések, másrészt az interjúk során is egyértelművé vált, hogy az oktatók igyekeznek ugyan reagálni a megváltozott igényekre, ugyanakkor nehézségként fogalmazták meg a pedagógiai tudás hiányát, a megváltozott hallgatói populációra jellemző specifikumokhoz való igazodást. A jó gyakorlatok elemzése során arra a következtetésre jutottunk, hogy azokban az interaktivitás, a tapasztalati tanulás közös elemként jelenik meg.
Érték: Vizsgálódásunkkal arra kívánunk rámutatni, hogy a rendészeti felsőoktatással szembeni elvárásokra miként reagál a képzés, milyen eredményeket értünk el idáig, illetve melyek azok a kihívások, fejlesztendő területek, amelyekre még megoldandó feladatként kell tekintenünk.

Kulcsszavak: rendészeti képzés, rendészeti alapkompetencia, kompetenciafejlesztés, jó gyakorlatok

Abstract
Aim: The aim of our study is to present the main stages of competency based training in the higher education of law enforcement. We approach the choosen topic from a human-specific perspective: we discuss the role, significance and function of behavioral science in the law enforcement training/education; with best practices we highlight the possible (feasable) ways of competency development.
Methodology: We used document analysis, semistructured interviews (with 10 teachers) and visitation of classes to identify and examine best practises in relation to competency development in the higher education of law enforcement.
Findings: Based on our examination (investigation) it can be clearly stated that intentions towards competency developments in the higher education of law enforcement can be found as early as the beginning of 2000. After joining the European Higher Education Area, the need for competency based education amplified. As result of this need, syllabuses and methods aiming for competency development started to appear in curriculums. On the other hand, it became clear throughout the interviews that though teachers try to answer to the changed requirements, the lack of pedagogical knowledge and aligning to the quickly changing student population can cause them difficulties.
By analysing best practises, we concluded that interactivity and experimental learning is a common element in all of them.
Value: Our investigation wants to highlight how higher education of law enforcement responds to new requirements, what we achived so far, what are the challenges, and in which areas we still have unanswered questions.

Keywords: law enforcement training, law enforcement basic compatences, competence development, best practice

A magatartástudományok kialakulása és elhelyezkedése a tudományok rendszerében

Ahhoz, hogy megértsük a magatartástudomány(ok) elhelyezkedését a diszciplínák rendszerében, és illeszteni tudjuk a rendészettudományhoz is, tisztázni érdemes, hogy mit is értünk rajta. Maga a megnevezés az angol *behavioural science* egyik hazai megfelelője. Az angol *behaviour* szó eredeti jelentését jobban visszaadó, ám kevesebb konnotációval rendelkező fordítása a *viselkedés*, melyből a *viselkedéstudományok* adaptáció származik. A hazai tudományos életben az előbbi megnevezés terjedt el, de az utóbbi jobban leírja, mivel is foglalkozik ez a terület. Hiszen a magatartástudomány azt vizsgálja, hogy milyen társas vagy környezeti tényezők alakítják az emberek viselkedését (Kopp, 2003).

A tudományos életben az 1950-es években született meg az igény arra, hogy szintetizálják a különböző tudományterületeken az emberről felhalmozott ismereteket, és azokat egy-egy komplex jelenség teljes körű, sokoldalú leírására és megértésére használják fel. Ezért a magatartástudomány integratív és interdiszciplináris jellegű tudomány, mely magába foglalja a szociológia, az antropológia, a politológia, a közgazdaságtan, a pszichológia, a pedagógia, az etika, a biológia és az etológia eredményeit. Az 1950-es évek közepétől alakultak meg az amerikai egyetemek magatartástudományi tanszékei (melynek eredményeként a tudományterület szemlélete és ismeretei a különböző diszciplínákba oltódtak). Egy évtizeddel később a tudományterület újdonságai pedig elkezdtek önálló folyóiratban is megjelenni. Ezt követően, 1972-ben megalakult az FBI Magatartástudományi Egysége is, mely elsősorban a sorozatelkövetők felderítését segítette (Fekete, 2019b). Idehaza 1993-ban a Semmelweis Egyetemen, 1997-ben a Debreceni Egyetem Általános Orvostudományi Karán jött létre Magatartástudományi Intézet, míg a rendészeti képzésben kifejezetten rendészeti magatartástudományi ismereteket oktató tanszék 2012-től működik (korábban eltérő nevekkel, de a jelenlegivel azonos céllal).

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának honlapján a Rendészeti Magatartástudományi Tanszék történetéről és célkitűzéseiről szóló bemutatkozás szerint a tanszék „*célja a rendészettudományhoz kapcsolódó lélektani, társas-lélektani, tömeglélektani, nevelési, oktatási, etikai területek kutatása, oktatása, módszertani gondozása [...]. A tanszék általános pszichológiai, rendészeti etikai, pedagógiai, kommunikációs tantárgyak oktatását vállalja*

fel, az itt dolgozó kollégák ezen a területen is végzik kutatói tevékenységüket." (URL1). A fent felsoroltakhoz kapcsolódott a hallgatók kompetenciamérésével és kompetenciafejlesztésével összefüggő feladatok elvégzése is, ami 2019 óta szintén tanszékünk felelőssége.

A fentieket összefoglalva, és e tanulmány további részeit előirányozva tehát, ha arra a kérdésre akarunk válaszolni, hogy mit adhat hozzá a magatartástudomány a rendészeti képzéshez, két dolgot kell megvizsgálnunk: milyen tárgyakat és témaköröket oktatunk, és hogyan, milyen módszerrel végezzük ezeknek a témaköröknek az oktatását. E tanulmány szerzőinek szubjektív véleményét tükrözi, hogy az oktatott témaköröknél gyakorta fontosabb, hogy tantárgyaink milyen tanítási, nevelési célokat fogalmaznak meg.

A magatartástudományok és a készségfejlesztés jelentősége a rendészeti képzésben

A szolgáltatásorientált, közösségi rendészet megjelenésével a magas szintű jogi, taktikai és technikai ismeretek mellett – a közösséggel való szoros együttműködéshez – a rendészeti szakembereknek jó kommunikációs, problémamegoldó, döntéshozó, konfliktusmegoldó készségekkel is rendelkezniük kell (Birzer & Tannehill, 2001).

A lőfegyverhasználat, az önvédelmi taktikák elsajátítása, a kényszerítő eszközök szakszerű alkalmazása, a tömegrendezvények biztosítása, a házkutatás, a helyszínbiztosítás, a közúti ellenőrzés végrehajtása a legtöbb külföldi rendészeti képzésben nagy hangsúlyt kapott (és kap a mai napig). Miközben számos, a rendőrök tényleges napi tevékenységét elemző kutatás nem támasztja alá dominanciájukat a többi tudományterület ismeretével és alkalmazásával szemben – még úgy sem, hogy a rendészeti munkával kapcsolatban felmerül annak dilemmája, hogy az mennyiben gyakorlati, mennyiben elméleti jellegű.

Egy 1977-es kutatás azt hangsúlyozza, hogy a rendőrök szolgálati idejük mindössze 20%-át töltik tényleges bűncselekményekre vagy szabálysértésekre adott reakciókkal. A fennmaradó – nagyobbik – részt különböző szolgáltatásfókuszú tevékenységek teszik ki: civilek megkereséseire válaszolnak, sérült embereknek segítenek, mediálnak, információt szolgáltatnak. Családi vitákat simítanak el, szomszédsági nézeteltérésben közvetítenek, a közösséggel együttműködve bűnmegelőzési beavatkozásokat terveznek, valósítanak meg, fiatalok prekriminális tevékenységeit kontrollálják (Goldstein, Monti, Sardino & Green, 1977). Ezek végrehajtásához kevés segítséget és útmutatást nyújt a képzés során túlhangsúlyozott tárgyak legtöbbje, sokkal inkább jó szociális kompetenciákra van szükség hozzájuk.

A rendőri képzések hatékonyságát vizsgáló kutatások között megjelennek azok, melyek egyre jobban hangsúlyozzák a kritikai gondolkodásra, problémamegoldó készségre, a minőségi írott és beszélt nyelvi készségekre, a csapat- és közösségi dinamikák megértésére és befolyásolására irányuló tudás fejlesztésére hivatott tárgyak beemelését a rendőri képzésbe (Breci, 1994). Ezek mellett elengedhetetlen rendőri kompetenciaként jelenik meg a különféle kultúrák ismerete és megértésének képessége, az önkontrollra való képesség, a jó vezetői és szervezőkészség, a belülről jövő motiváció, a munkára való igényesség is (Caro, 2011). A rendészeti munka megfelelő végzéséhez elengedhetetlen a kielégítő társ- és önismeret és az ennek fejlesztésére és megértésére irányuló folyamatos igény, hiszen – mivel emberekkel kapcsolatos hivatásról beszélünk – egy rendőr mindennapjait átszövik az interperszonális kapcsolódások, interakciók, és emberekkel kapcsolatos munkát az emberi magatartás monitorozása és megértése nélkül nem lehet végezni (Pine & McGoldrick, 2000; McDermott & Hulse, 2012).

Több, a magatartástudományok fontosságát hangsúlyozó nemzetközi tanulmányban megjelenik az orvosi és a rendészeti munka közötti párhuzam. Bár beismerjük, hogy a két terület első ránézésre kimondottan távolinak tűnik egymástól, a fenti érvelésen túl – gyakori interperszonális kapcsolódások – azonban még egy jelenség indokolttá teszi a két hivatás közötti összehasonlítást, ez pedig a tekintélyelvűség jelensége. Egy rendőri intézkedésben – akárcsak egy orvos-beteg kapcsolódásban – ugyanis gyakorta alá-fölérendeltségi viszony valósul meg, melyben nagyon hangsúlyosan jelenik meg a morális szabályok ismerete és alkalmazásának szükségessége, az emberi magatartás (többek között a stressz, a szorongás) ismerete, a hatalmi viszonyok bölcs és etikus használata (Finszter, 2013; Fekete, 2019b), melyek oktatását tanszékünk szintén célul tűzte ki maga elé.

A tanszékünkön oktatott tantárgyak kimondott célja a kompetencia- és készségfejlesztés. Erről a tanulmány későbbi részeiben részletesebben is írunk, ám mindenképpen fontos e helyütt kibontani a kompetencia fogalmát és elhelyezni azt a rendészeti munka spektrumán.

Knausz a kompetencia fogalmát elkoptatott, jelentésében felhígult divatszónak nevezi, mely „*kétségkívül a leglejáratottabb szó a hazai pedagógiai diskurzusban"* (Knausz, 2009). Számos meghatározása ismert. Legnépszerűbb modellje az OECD DeSeCo-programjából (Defining and Selecting Key Competencies) származik, és három fő komponensből áll: ismeret, készség és attitűd. Az ismeret lexikális tudást jelent, a készség ennek a tudásnak az adott szituációban történő alkalmazását, az attitűd pedig hitet és elköteleződést az iránt, hogy az alkalmazott tudás helyes és igaz (Knausz, 2009).

A kompetenciafejlesztés kezdetei

Bár a Rendészeti Magatartástudományi Tanszéknek hivatalosan nem jogelődje, a téma kapcsán mégis említést érdemel a Rendőrtiszti Főiskola Társadalomtudományi Tanszéke. Ennek húszéves története (Molnár, 2013) mindvégig arról szólt, hogy a társadalomtudományokat (etika, szociológia, politológia, kommunikáció) hogyan lehet a rendészeti tisztképzés „szolgálatába állítani" és ezt minél hatékonyabban tenni. Azaz: az e tudományok által elért eredményeket szervesen beépíteni a rendészeti szakemberek mindennapi tevékenységébe.

E törekvések szempontjából legfőképpen a tanszék utolsó öt évét kell kiemelni. A bolognai folyamat szükségszerű változást generált a szociális kompetenciákat is fejlesztő tantárgyak oktatásában is. 2007-ben kezdődött meg az MA szintű egyetemi szak előkészítése (Krémer & Molnár, 2010; 2011), amelynek során a tanszék megtette a mai értelemben vett kompetenciafejlesztés első bátor lépéseit (Molnár, 2007). 2012-es megszűnéséig nemcsak az MA, hanem párhuzamosan a BA képzésben is, a levelező tagozatot kivéve, már zömében tréningfoglalkozások zajlottak.

A tanszék megszűnése után a Pszichológia Tanszék és Laboratórium, majd annak jogutódjaként a Rendészeti Magatartástudományi Tanszék gondozásába kerültek a korábbi tantárgyak, és innentől kezdve az átszervezett tanszéken zajlik ezek fejlesztése (Molnár, 2016). A mesterkurzusokat is „*folyamatos átgondolás, újratervezés, fejlesztés jellemzi […], ami persze rengeteg energiát és időt elvesz. Másrészt viszont – a szükségből erényt kovácsolva – módot ad az állandó szakmai fejlődésre. Frissen tartja az oktatók érdeklődését, motivációját az is, hogy mindig az éppen aktuális szakmai és hallgatói igényekre reagálunk. Mindkettő egyaránt fontos, végtére is a hallgatók a gyakorlatból érkező szakemberek. Így hát az ő kompetenciáik fejlesztése útján lehet szakmai fejlődést is elérni*." (Molnár, 2019b). Az oktatókat a fáradozásokért jelentősen kárpótolja az említett kurzusok hallgatók általi kiemelkedő elismertsége. Sőt, a különlegesen motivált 2016–2018-as mesterévfolyam esetében, Mester Szabadegyetem néven, a közös tanulás a tantermen kívül informálisan azóta is folytatódik (Molnár & Papp, 2021).

A kompetenciafejlesztés jelenlegi helyzete

A rendészeti képzés területén hazánkban fordulópontnak számított a kompetenciarendszer kialakítása, melyre való reagálás alapvető elvárásként, feladatként jelenik meg számunkra is, akik a rendészeti oktatásban dolgozunk. Az Európai

Felsőoktatási Térséghez való csatlakozásunk már előrevetítette, hogy a tartalomközpontú oktatástól a kompetenciaalapúság felé kell elmozdulni. Mindamellett akkor még az is komoly kihívást jelentett, hogy nem volt egységesen meghatározva a rendészet területén az elvárt kompetenciák rendszere.

Ez a 2010-es évek elején indult el, aminek eredményeképpen létrejött az úgynevezett Kétlépcsős Integrált Alkalmasságvizsgálati Rendszer (KLIR). Az ennek részeként bevezetett kompetenciarendszerből jól látható, hogy alapvetően mit várhatunk el a rendészet területén dolgozóktól. A rendszer differenciáltan kezelte a különböző szinteken lévő elvárásokat, így az irányítói, illetve a vezetői feladatokat ellátókkal kapcsolatban is meghatározták az elvárt kompetenciákat. Tanulmányunknak nem célja részletesen foglalkozni a kompetenciákkal, itt csupán annyit tartunk szükségesnek megemlíteni, hogy a kompetenciákhoz úgynevezett viselkedésjegyeket rendeltek. Bár nem kifejezetten szakmai kompetenciákról beszélhetünk, de a rendészeti specifikumok tetten érhetők a viselkedésjegyeknél – erre pedig nekünk mint képzőintézménynek reagálnunk szükséges.

1. számú táblázat: *A KLIR rendszer kompetenciarendszere*

	Egységes közszolgálati alap-kompetenciák	Rendészeti irányítói kompetenciák	Egységes közszolgálati vezetői kompetenciák
Egyéni kompetenciák (Kognitiv)	Szabálykövetés, fegyelmezettség	Szabálykövetés, fegyelmezettség	Szakmai ismeret
	Önállóság	Helyzetfelismerés	Következetesség, kiszámíthatóság
	Határozottság, magabiztosság		Cél- és feladatorientáltság
	Hatékony munkavégzés		
	Problémamegoldó készség	Problémamegoldás, kreativitás	Kreativitás, innováció
		Rendszerszemlélet	Rendszerszemlélet
	Döntési képesség	Döntés és felelősségvállalás	Döntés és felelősségvállalás
	Felelősségvállalás		
Érzelmi indulati	Pszichés terhelhetőség	Pszichés terhelhetőség	Rugalmas alkalmazkodóképesség
	Érzelmi intelligencia	Érzelmi intelligencia	Reális önismeret, önfejlesztési igény
Társas kompetenciák	Kommunikációs készség	Kommunikációs készség	Kommunikációs készség
	Konfliktuskezelés	Konfliktuskezelés, együttműködés	Konfliktuskezelés, érdekérvényesítés
	Együttműködés		
Vezetői kompetenciák		Irányítás, motiválás	Munkatársak motiválása
		Szervezőkészség	Vezetői funkciók
		Példamutatás, következetesség	Személyes példamutatás

Forrás: (Malét-Szabó, Balázs, Kurucz & Münnich, 2021).

Az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosításának standardjai és irányelvei közül (ESG, 2015) a kompetenciafejlesztés során számunkra iránymutatóként szolgált a hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés, valamint az oktatók kompetenciáinak fejlesztése. Egyetértve Kálmán Orsolyával (2009), a hallgatóközpontú tanulási környezet a mi értelmezésünkben is a tanulás folyamatának támogatását célul kitűző oktatást jelent, ahol erőteljesen építkezünk a hallgatók önszabályozó tanulására. A hallgatóközpontúság arra is utal, hogy a tanulási folyamat szervezésében szem előtt tartjuk az egyéni igényeket, szükségleteket, az egyén tanulási sajátosságait. Ebben számunkra igen nagy segítséget nyújt a pszichológiai alkalmassági vizsgálat részeként bevezetett kompetenciamérés (45/2022. BM rendelet), mely eredményeinek ismeretében a pedagógiai folyamat tervezésekor ezekre is tudunk reflektálni.

A kompetenciafejlesztés során mi magunk is szem előtt tartjuk a Weimer által meghatározott dimenziókat, melyek a tanulóközpontú tanulást jellemzik (Weimer, 2002):

1) A tartalomközpontúság helyett a tanulással kapcsolatos kompetenciák fejlesztése lett hangsúlyos. A konstruktivista pedagógiai paradigmában gondolkodó oktatás alapoz a hallgatók előzetes tudására, az oktatók ezeket és az új tartalmakat segítik rendszerbe foglalni.
2) Az oktató szerepe szintén megváltozik – az ismeretközvetítő helyett a facilitáló, támogató szerepet működteti.
3) A tanulás iránti felelősség – kiemelten fontos kialakítani a hallgatóban, hogy ő a felelős a saját tanulásáért, neki kell kontrollálnia a saját tanulási folyamatát (vö. felelősségvállalás).
4) Fejlesztő értékelés – a szummatív, minősítő értékelés helyett a folyamatot, a fejlődést támogató értékelést alkalmazzuk, az oktatók mellett a társak értékelése, az önértékelés is kiemelten fontos lesz.
5) A hatalom egyensúlya – a tanulóközpontú oktatásban a hatalom megoszlik a hallgató és az oktató között, a felelősségvállaláson túl a hallgató is rendelkezik döntési jogkörrel (vö. döntéshozatal).

Ez a paradigmaváltás nemcsak az oktatóknak, hanem a hallgatóknak is kihívást jelent. Ők maguk is ellenállhatnak a tanulóközpontú oktatásnak, amit Weimer az alábbiakra vezet vissza: egyrészt a tanulóközpontú megközelítés mind az oktatóktól, mind a hallgatóktól több munkát vár el, a hallgatóknak szükségük van önállóságra, hogy képesek legyenek a döntéshozatalra, amely, ha ez idáig nem gyakorolták, komoly feladatot jelenthet számukra. Ám ha mindezt meglépik, akkor egyértelműen tetten érhető a tanulási eredmény növekedése (Weimer, 2013).

Az oktatók szemszögéből is megfogalmazódnak dilemmák a hallgatóközpontú megközelítéssel kapcsolatban: az egyik leggyakrabban hangoztatott kérdés, hogy a konkrét tartalom közvetítése nem csorbul-e ebben a folyamatban. Az pedig, hogy a tudásközvetítés helyett a segítő, facilitáló szerepet kellene erősíteni, nehézséget jelenthet annak, aki csak a hagyományos tanári szerepben tud gondolkodni. Összességében véve az Európai Felsőoktatási Térséghez való csatlakozásból adódó változásokkal a rendészeti felsőoktatásban dolgozóknak is szembesülniük kellett. Hogy ezt miként élték meg oktatók, tanárok, kiképzők, azt a következő fejezetben foglaljuk össze.

Oktatói narratívák a képzésről

A felsőoktatás-pedagógiai kutatások egyik közkedvelt témája az oktatók nézeteinek, narratíváinak feltárása (Kálmán, 2019; Bodnár & Sass, 2021). Kiindulva abból, hogy egy pedagógiai kultúraváltáshoz elengedhetetlenül szükséges tudni, hogy mit gondolnak az átalakulásért felelős oktatók, mi is fontosnak tartjuk feltárni a kollégák oktatással, kompetenciafejlesztéssel kapcsolatos nézeteit[1]. Ebben a fejezetben azt a rövid elővizsgálatot mutatjuk be, melyet az RTK oktatói között végeztünk 2021 őszén. A cél egyrészt az volt, hogy tematikusan fókuszált, félig strukturált interjúk segítségével feltárjuk az oktatók, tanárok, kiképzők nézeteit a felsőoktatásban részt vevő hallgatókról, másrészt, hogy megismerjük pedagógiai hitvallásukat. Ezen kívül fontosnak tartottuk a változásokhoz való hozzáállásukat is megvizsgálni. Tíz kollégát véletlenszerű választással kértünk meg az interjúban való részvételre.

Az interjúk időtartama átlagosan 85 perc volt, a legrövidebb 40, a leghosszabb 120 percig tartott. Az interjúkat felvettük, legépeltük, majd a tartalomelemzés módszerével feldolgoztuk a szöveget. A tartalomelemzésünk a Grounded Theory filozófiáján alapul, ezen belül is elsősorban a Kathy Charmaz nevével fémjelzett konstruktivista felfogás volt irányadó számunkra (Charmaz, 2006). Nem egy objektív igazságot tártunk fel, hanem a szubjektív megéléseket, véleményeket dolgoztuk fel. A tartalomelemzés során nyílt kódolást alkalmaztunk, a kódolást az adatokból kiemelt jelentések alapján végeztük. Kutatásunk érvényességét a kutatási folyamat tudatos dokumentálásával, valamint a trianguláció elvének alkalmazásával (a tantervelemzés, a megfigyelés módszerének beemelésével) próbáltuk biztosítani. Jelen tanulmányban az interjúk főbb eredményeit foglaljuk össze.

1 A tervezett nagyobb mintájú kutatást a TKP2021-NKTA-51 számú, *„Fenntartható államkormányzás és innovatív közszolgáltatások”* című projekt támogatja.

Az interjú első felében arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen motivációval rendelkeztek interjúalanyaink az oktatással kapcsolatban. Jól láthatóan három csoport körvonalazódott:

1) Tudatosan készült oktatói pályára – *„Mindig is tanítani akartam. Tudatosan terveztem úgy a pályámat, hogy egyszer a Rendőrtisztin oktathassak."*
2) Gyakorlati tapasztalatot követően került oktatói pályára – *„Én mindig is rendőr voltam, nagyon sok tapasztalatot gyűjtöttem össze. Egy idő után úgy gondoltam, hogy talán hasznos tud lenni a tudásom itt is. Örömmel jöttem, amikor idehívtak."*
3) Másodlagos pálya – *„Sose gondoltam volna, hogy tanítani fogok. Az élet úgy hozta, hogy idekerültem, de mintha itt megtaláltam volna önmagamat. Először nem hittem, hogy ez ennyire az én utam lesz."*

Interjúalanyaink képzettségét tekintve két fő rendelkezett pedagógusi diplomával, a többiek jogász vagy rendőri végzettségűek, tehát elmondható, hogy két kolléga kivételével a felsőfokú képzésük során nem tanultak pedagógiát, oktatásmódszertant. Ebből is adódik, hogy többen megfogalmazták e tudás hiányát: *„Nem tanultam pedagógiát. Bár a családban van pedagógus, tőle kérdezgettem, de amúgy sose tanultam azt, hogyan kell tanítani. Valahogy belejöttem, eleinte nagyon nehéz volt, inkább a biztonságot jelentő előadást csináltam. Ahogy jött a rutin, úgy lettem egyre bátrabb."* Mindez felhívja a figyelmet arra, hogy mennyire fontos a pedagógiai ismeretekkel nem rendelkező kollégák mentorálása, segítése az oktatóvá válás folyamatában. Ehhez kapcsolódóan többen is kitértek a hospitálásra, melynek célja alapvetően nem az ellenőrzés, hanem a segítő fejlesztés. Örömmel tapasztaltuk, hogy beszélgetéseink során pozitívumként, segítségként említették meg a Rendészeti Magatartástudományi Tanszék által tartott oktatásmódszertani képzéseket: „*Nagyon sokat tanulok azokból a képzésekből, amiket ti szoktatok tartani. Akkor mindig olyan lelkes leszek, egy-két dolgot ki is próbálok, de mivel nekem ez nem megy olyan jól, inkább megyek a régi, bevált úton."* Ez az idézet is megerősít bennünket abban, hogy a pedagógiai kultúra átalakítását folyamatosan szükséges támogatni annak érdekében, hogy tartós változást tudjunk elérni. E támogatási rendszer kidolgozásában tanszékünk is komoly szerepet tölt be a Kreatív Tanulási Programon belül (Korpics & Méhes, 2021).

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy mi az, ami számukra kihívást jelent az oktatói munkában. Az említett problémákat három csoportra lehet osztani: egyrészt a hallgatókkal, másrészt az oktatásszervezéssel, harmadrészt pedig a saját oktatói szereppel kapcsolatos kihívásokat említették. Az alábbiakban idézetekkel illusztrálva mutatjuk be ezeket:

1) A hallgatókkal kapcsolatban leggyakrabban a motiválatlanságot emelték ki a kollégák, melyet egyrészt a generációs jellegzetességekkel magyaráztak, másrészt pedig a képzés speciális jellegéből adódó leterheltséggel. Jól érzékelhető – főleg a több évtizede oktató kollégáknál – a megváltozott hallgatói populációra való reagálás nehézsége: *„Nekem ami a legnagyobb nehézség, hogy nem motiváltak a hallgatók – de ez szerintem generációs probléma. Nagyon nehéz felvenni a harcot az unatkozó arcokkal szemben. Sokszor látom azt, hogy mással foglalkoznak az órán, ilyenkor magamban is elbizonytalanodok."*
2) Oktatásszervezéssel kapcsolatos problémák sorozatával szembesültünk az interjúkban: bár a termek felszereltsége dicséretre méltó, a teremgazdálkodás kihívásait többen is megemlítették. Úgy gondoljuk, hogy kifejezetten megfontolandó az egyik interjúalanyunk véleménye, miszerint *„…nem elegendő a mi oktatás-módszertani felkészítésünk, hanem ehhez ugyanúgy szükség van egy kreatív, rugalmas órarendszervezésre"*.
3) Az oktatói szereppel kapcsolatos dilemmák elemzése során számunkra igen érdekes volt az a kettős szerep, amelyről hivatásos interjúalanyaink számoltak be: *„Nem egyszerű dolog ez a kettősség: egyrészt én hivatásos státuszomból adódóan elöljárójuk is vagyok, másrészt pedig oktatójuk. Ez a hallgatóktól és tőlem is rugalmasságot vár el."* Az oktatói szerepről szóló narratívákban többeknél megjelent az örök probléma: a kutatás kontra oktatás kérdésköre. Vajon mennyire tudunk megfelelni egyrészt a publikálással, másrészt a minőségi oktatással kapcsolatos elvárásoknak? Kollégáink közül többen kiemelték, hogy ez a kétfelé történő megfelelés nem kis mentális terhet ró rájuk: *„Sokfelé kell megfelelni. És azt hiszem, hogy döntést kell hozni: vagy jó oktató leszek és alkalmazom a kreatív módszereket, amik igen időigényesek a felkészülés szempontjából, vagy pedig kutatok és publikálok orrvérzésig. Szerintem a kettő nem megy, vagyis pontosítok, nekem nem megy."*

A fentebb bemutatott kihívások-nehézségek ellenére interjúalanyaink arról számoltak be, hogy örömmel oktatnak, szeretnek a fiatalok között lenni, élvezik, ha sikereket érnek el tanítványaik akár tudományos területen, akár szakmai gyakorlaton vagy a mindennapi munkájukban. Ahogy egyikük megfogalmazta: *„Minden bosszúságom eltűnik, amikor látom a hallgatókat a tisztavatón. Nagyon büszke tudok lenni rájuk, amikor sikereikről hallok – bízom benne, hogy én is hozzájárultam valahol ezekhez."*

A hallgatókhoz kapcsolódó büszkeségen túl saját jó gyakorlataikról is beszámoltak: egy-egy kooperatív technika kipróbálása, interaktív digitális eszközök

beépítése az órába, vagy akár a projektmódszer bevezetése egy-egy kurzusba mind-mind arra utal, hogy kollégáink törekednek az innovációra, az oktatásmódszertani megújulásra (Christián, Erdős & Magasvári, 2021).

A következő fejezetben a Rendészeti Magatartástudományi Tanszék módszertani sokszínűségét és a kompetenciafejlesztést szolgáló jó gyakorlatainkat mutatjuk be.

A készség- és kompetenciafejlesztést szolgáló módszertani sokszínűség

A rendészeti munkához szükséges ismeretek kialakításához a jártasság megszerzését azok a gyakorlatok célozzák, ahol a tevékenységsor állandó ismétlése a jellemző. Ennek nyomán a cselekvés rutinszerűvé válik, így később, stresszhelyzetekben könnyen előhívható (például lövészet, intézkedéstaktika, kihallgatástaktika). A másik pedig a munkához elengedhetetlen elméletek, ismeretek elsajátítása: ezek átadása frontális előadások formájában valósul meg. A kettő között helyezkedik el a készségek fejlesztése, mely elsődleges célja a tanszéken oktatott tantárgyaknak (Birzer & Tannehill, 2001). Az általunk oktatott tantárgyak kiscsoportos, tréning jellegű foglalkozások formájában valósulnak meg, ahol a tevékenykedtető, tapasztalati tanulási módszereket alkalmazva történik a tananyag feldolgozása. Számos egyéb módszer mellett óráinkon alkalmazzuk a különböző kooperatív technikákat, a problémaalapú tanulást, a projektmódszert, a készségfejlesztő élménypedagógiai gyakorlatokat, melyek mind a hallgatói motiváció, aktivitás és elköteleződés növelését szolgálják. Tehát a módszertan szükségszerűen elmozdul a frontális oktatás irányából – bár kétségkívül ennek is van szerepe egy-egy tanórán! – az interaktív, cselekedtető, csapatmunkára építő módszerek irányába. Ebben az értelemben, és a magatartástudomány integritását, interdiszciplinaritását aláhúzandó, szükségessé válik az oktató szerepének újradefiniálása is, hiszen az oktató a klasszikus értelemben vett tanár helyett inkább a facilitátor szerepét tölti be, aki az órákon elhangzottakat a megfelelő helyen fogja össze, helyezi kontextusba, csatornázza (Knowles, 1990; Hegedűs, 2019; Birzer & Tannehill, 2001).

A hallgatói hozzáállás természetesen – főleg a fiatalabb, tapasztalatlanabb hallgatók esetében – kettős. Gyakran úgy érzik, hogy az általunk oktatott témakörök, tárgyak jelentősége – főleg az első években vonzó és hangsúlyos intézkedéstaktika, lövészet és egyéb szakmai tárgyak mellett – eltörpül, kevéssé szolgálja a hivatásos munkához kapcsolódó ethosz (bátorság, erő, megingathatatlanság, keménység, parancsok szigorú követése, fizikai erőnlét, segítő-megmentő

attitűd, mások feletti hatalommal rendelkezés, veszélyesség) erősítését, beteljesítését. Az első tanévet követő nyári gyakorlatok után azonban, ahogy belekóstolnak a tényleges hivatásos munkába, egyre inkább kezdik értékelni az általunk oktatott tárgyakat, melyek nemcsak az ön- és társismeret kialakításában nyújtanak nekik segítséget, de kommunikációs készségeik fejlesztésében, konfliktuskezelési stílusuk megismerésében és alkalmazásában, vezetőikkel, munkatársaikkal és az állampolgárokkal való hatékony együttműködésben is (Fekete, 2019a; 2019b).

Ízelítő a kompetenciafejlesztés gyakorlatából

A generációs különbségek – legfőképpen a nappali tagozatosoknál – természetesen a magatartástudományi tantárgyak oktatása során is megjelennek, és hatásuk egyértelműen érezhető. E hatások egyike, hogy a hallgatók tanulási kedve egyre kevésbé magától értetődő, ami komoly kihívást jelent a tanárnak. Ezért a legnagyobb hangsúlyt a hallgatók motiválására kell helyezni (Molnár, 2019a), aminek egyik kézenfekvő eszköze a pedagógiai módszertár szélesítése és színesítése, amelyből e helyütt néhány, a tanszék által alkalmazott és fejlesztett jó gyakorlatot ragadunk ki és mutatunk be röviden.

Az első példa egy igencsak messzi múltra visszatekintő tantárgy, a *Rendészeti etika* területéről való. 1994-ben kezdődött el ennek oktatása, és bár közben sok minden történt, a tananyag tartalma a közel húsz év alatt jelentősen nem változott. Mire 2013-ban a magyar közigazgatásban megjelent, majd fokozatosan tért hódított az integritásmenedzsment szemléletén alapuló képzési módszertan, éppen ideje volt a rendészeti etika átgondolásának is (Gáspár & Molnár 2015). Ennek köszönhetően az integritás alapú működés a rendészeti szakemberek képzésében is fókuszba kerülhetett.

A „*Társadalmi és kommunikációs ismeretek”* című tantárgy 2012 óta színesíti a tanszék oktatási palettáját. Ennek idén tízéves története jól szimbolizálja, honnan hova lehet eljutni a közös alkotómunkát előtérbe helyező fejlesztési szándékkal. Bár az út korántsem volt egyszerű: a nappali tagozaton igen magasnak mondható hatvan órát megtölteni öt tudományterület (pszichológia, kommunikáció, szociológia, etika és neveléstudomány) ismereteivel nagy kihívást jelentett. Ez a tény nemcsak szükségessé, de lehetségessé is tette, hogy különböző szaktudásukkal egymást kiegészítő trénerpárosok dolgozzanak a kiscsoportos formában szervezett kurzuson. A vendégelőadók meghívásától a teljes évfolyamot érintő egész napos forgószínpadszerű foglalkozásokon, a játékos számonkérésen és a hallgatók visszajelzéseinek értékelésén át (Molnár & Zsolt,

2022) a külső helyszíneken zajló speciális szakmai élményszerzésekig (Bajnok & Fekete, 2021) terjed módszertani megoldásaink skálája.

A *Police Café* 2014 óta működik Magyarországon (Molnár Café, 2021). A civilek és rendőrök közötti, a biztonságos és élhető közösségekért folytatott érdemi párbeszédet serkentő módszer fejlesztője és képzője hamar rájött arra, hogy az nemcsak a „terepen", a gyakorlatban működik, hanem a „műhelyben", a képzésben is. 2017 tavaszától a tantermekben is egyre többször nyílik rendőrkávéház, amelyben a rendészeti szakemberek intenzív és hatékony tanulására adódik lehetőség – nemcsak magyar, hanem angol nyelven is (Molnár & Uricska, 2019).

A 2020 tavaszán kitörő COVID–19-világjárvány a rendészeti felsőoktatást is addig nem ismert nehézség elé állította. Az első lezárások idején egy klasszikusabb távolléti (döntően levelező formájú) oktatásra, majd a második és harmadik hullámok időszakában a teljes online óratartásra kellett átállni csaknem minden előzetes tapasztalat és felkészülés nélkül. Mind technikai, mind pedig didaktikai értelemben olyan akadályokat kellett leküzdeniük oktatóknak és hallgatóknak egyaránt, amelyekre korábban nem volt példa. A tanszék módszertani alapfelkészültsége és – nyugodtan mondhatjuk – rendkívüli motivációja és kreativitása azonban lehetővé tette, hogy a hirtelen nyilvánvalóvá és elkerülhetetlenné váló módszertani megújulás élére álljon.

Kezdeményező szerepét három téren is bizonyította:

1) Az egyik, hogy a kollégák a pandémia időszakában létrejött egyetemi Kreatív Tanulási Program állandó előadóiként, moderátoraiként, trénereiként komoly támogatást nyújtanak az egyetemi oktatói közösségnek. Ennek hivatalos elismerését is jelenti az a tény, hogy elnyertük az Innovatív Tanszék Díj 2021. évi különdíját.
2) Másrészt az RTK tanszékei és az általuk képviselt tudományterületek közötti együttműködés keretében fókuszcsoportos kutatásban vizsgáltuk a jogi tantárgyak oktatásának módszertani hagyományait és esetleges megújításának lehetőségeit, nehézségeit (Amberg & Molnár, 2021), valamint a digitális átállás kihívásait is feltártuk (Hegedűs, Matlári & Barnucz, 2022).
3) A harmadik eredmény pedig egy úgynevezett beszélgetőkönyv megszületése (Molnár, 2021). A mozgalom kezdeményezője és a kötet szerkesztője szakmai honlapján 2020 novemberétől digitális blognaplót kezdett vezetni. Majd úgynevezett vendégnaplójába 2021 januárjától júniusáig az oktatókat és a hallgatókat hétről hétre intenzív szakmai párbeszédre hívta a digitális oktatás nehézségeiről és szépségeiről. Az összesen 62 szerző 52 bejegyzését és 40 kommentárját tartalmazó könyv 2021 decemberében jelent meg. A benne található számos módszertani ötlet és megoldás unikális és hiteles szubjektív kordokumentumát kínálja a magyarországi rendészeti

képzés valamennyi színterén (pályaorientáció, alap-, tiszt-, mester-, doktori és vezetőképzés) zajló digitális oktatásnak (Molnár & Uricska, 2021). A naplóműfaj az írásterápia eszközével nem utolsósorban egyfajta megküzdési stratégiaként is fölfogható, hiszen a pandémia önmagában is, de a tanulásnak a jelenléti térből a digitálisba szorulása különösen megterhelő időszakot jelentett mindenkinek.

Összegzés

Célunk az volt, hogy a magatartástudományt elhelyezzük a rendészeti munka spektrumán, illetve a Rendészeti Magatartástudományi Tanszék munkásságát ismertessük a kompetenciafejlesztés és az ehhez kapcsolódó módszertani sokféleség szempontjából. Röviden bemutattuk a rendészeti felsőoktatás pedagógiai kultúrájának megújítása érdekében tett erőfeszítéseinket. Kitértünk a magatartástudomány szerepére a rendészeti képzésben, ismertettük a rendészeti felsőoktatás területén végzett empirikus elővizsgálatunk főbb eredményeit, végül jó gyakorlatainkra tértünk ki a teljesség igénye nélkül. Úgy gondoljuk, hogy egy pedagógiai kultúraváltás hosszú folyamat, ahol az egymástól tanulás értéke, az együttműködés fontossága, az innovációk, új megoldások iránti nyitottság mellett a szakmai támogatás, a változást serkentő folyamatok, személyek tudatos beépítése elengedhetetlen. Örömünkre szolgál, hogy e folyamatban tanszékünknek kiemelkedő szerepe van.

Felhasznált irodalom

Amberg E. & Molnár K. (2021). A jogi tárgyak (digitális) oktatás-módszertani kihívásai/lehetőségei a rendőrtisztképzésben. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Rendészet a rendkívüli helyzetekben. Húszéves a Szent László napi konferencia* (pp. 216–222). MRT Határrendészeti Tagozat, MHT Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport.

Bajnok A. & Fekete M. (2021). Kompetenciafejlesztés a rendészeti képzésben: egy jó gyakorlat bemutatása. In Molnár Gy. & Tóth E. (Szerk.), *A neveléstudomány válaszai a jövő kihívásaira: XXI. Országos Neveléstudományi Konferencia Szeged* (p. 380). MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, SZTE BTK Neveléstudományi Intézet.

Birzer, M. L. & Tannehill, R. (2001). A More Effective Training Approach for Contemporary Policing. *Police Quarterly, 4*(2), 233–252. https://doi.org/10.1177/109861101129197815

Bodnár É. & Sass J. (2021). A rugalmasság mint felerősödött oktatói kompetenciaigény. In Simonics I., Holik I. & Tomory I. (Szerk.), *Módszertani újítások és kutatások a szakképzés és a felsőoktatás területén* (pp. 6–22). Óbudai Egyetem.

Breci, M.G. (1994). *Higher Education for Law Enforcement: The Minnesora Model.* The FBI Law Enforcement Bulletin.

Caro, A. C. (2011). Predicting State Police Officer Performance in the Field Training Officer Program: What Can We Learn from the Cadet's Performance in the Training Academy? *American Journal of Criminal Justice,* (36), 357–370. https://doi.org/10.1007/s12103-011-9122-6

Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory. A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. Sage.

Christián L., Erdős Á. & Magasvári A. (2021). Képzési innováció a magyar rendészeti felsőoktatásban. In Czene-Polgár V., Csaba Z., Szabó A. & Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Tradíció, tudomány, minőség: 30 éves a Vám- és Pénzügyőri Tanszék* (pp. 62–77). MRT Vám- és Pénzügyőri Tagozata. https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2021.2.2

Fekete M. (2019a). A magatartástudomány helye és szerepe a nemzetközi rendészeti képzésben. In Hegedűs J. (Szerk.), *A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben* (pp. 19–31). Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Fekete M. (2019b). A magatartástudomány helye és szerepe a hazai rendészeti képzésben. In Hegedűs J. (Szerk.), *A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben* (pp. 32–45). Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Finszter G. (2013). *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Gáspár M. & Molnár K. (2015). Korrupcióellenesség és integritás a rendészeti tisztképzésben. In Dargay E. & Juhász L. M. (Szerk.), *Antikorrupció és integritás* (pp. 163–173). Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Goldstein, H., Monti, P., Sardino, T. & Green, D. (1977). *Police Crisis Intervention.* Behaviordelia.

Hegedűs J. (2019). Szemléletformálás a rendészeti képzésben. In Hegedűs J. (Szerk.), *A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben* (pp. 5–18). Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Hegedűs J., Matlári A. & Barnucz N. (2022). Kihívások a pandémia idején a rendészeti felsőoktatásban. In Kattein-Pornói R., Mrázik J. & Pogátsnik M. (Szerk.), *Tanuló társadalom: Oktatáskutatás járvány idején* (pp. 79–88). Debreceni Egyetemi Kiadó, HERA.

Kálmán O. (2009). *A hallgatók tanulási sajátosságai és ezek változása.* Eötvös Lóránd Tudományegyetem.

Kálmán O. (2019). Oktatói kompetenciák – ahogyan azt a hazai oktatók látják. *Pedagógusképzés*, *18*(1-2), 14–42. https://doi.org/10.37205/TEL-hun.2019.1-2.01

Knausz I. (2009). A kompetencia szerkezete és a kompetencia-alapú oktatás. *Iskolakultúra, 19*(7-8), 71–83.

Knowles, M. (1990). *The Adult Learner: A Neglected Species.* Gulf.

Kopp M. (2003). Magatartástudomány és orvoslás a XXI. században. *Magyar Tudomány*, *48*(11), 1352–1363.

Korpics M. & Méhes T. (2021). Paradigma- vagy kultúraváltás? Kreatív Tanulási Program a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. In Peres Zs. & Pál G. (Szerk.), *Ünnepi tanulmányok a 80 éves Tamás András tiszteletére. Semper ad perfectum* (pp. 427–437). Ludovika Egyetemi Kiadó.

Krémer F. & Molnár K. (2010). A szociális kompetenciák szerepe a mester szintű rendészeti képzésben. *Rendvédelmi Füzetek,* (2), 21–32.

Krémer F. & Molnár K. (2011). A szociális kompetenciák szerepe a rendészeti szakmai gondolkodás formálásában. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Pécsi Határőr Közlemények XII.* (pp. 229–241). Magyar Hadtudományi Társaság.

Malét-Szabó E., Balázs K., Kurucz Gy. & Münnich Á. (2021). Kompetenciarendszerek kialakítási és mérési módszertana a belügyi alkalmasságvizsgálati rendszerben. *Belügyi Szemle*, *69*(8), 1361–1383. https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.8.4

Malét-Szabó, E., Hegyi, H., Hegedűs, J., Szeles, E. & Ivaskevics, K. (2018). Rendőri alapkompetenciák az egységes közszolgálati alapkompetenciák tükrében. *Rendőri Tanulmányok*, (1), 15–74.

McDermott, P.J. & Hulse, D. (2012). Focus on Training. Interpersonal Skills Training in Police Academy Curriculum. *Federal Bureau of Investigation, 81*(2), 16–20.

Molnár (Café) K. (2021). *Police Café módszertani kézikönyv.* (k.n.)

Molnár K. (2019b). Kompetenciafejlesztés mesterfokon – tízéves a rendészeti mesterképzés. In Hegedűs J. (Szerk.), *A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben* (pp. 102–114). Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Molnár K. & Papp D. (2021). Pandora szelencéje és karkötője – avagy a boldogsággal támogatott tanulás. In Szarka E. (Szerk.), *Pozitív Pedagógia és Nevelés Konferencia Kötet II.* (pp. 212–225). Jobb veled a világ Alapítvány.

Molnár K. & Uricska E. (2019). A Café módszer alkalmazásának tapasztalatai a rendészeti felsőoktatásban. *Magyar Rendészet, 19*(4), 69–80. https://doi.org/10.32577/mr.2019.4.5

Molnár K. & Uricska E. (2021). Tanulás 4D-ben. Diskurzus a digitális didaktikai diverzitásról. In Istók B. & Simon Sz. (Szerk.), *Online oktatás – kontaktoktatás. Edukációs folyamatok és a Covid19* (pp. 124–138). SJE TKK.

Molnár K. & Zsolt P. (2022). Egy alkalmi tanárpáros a hallgatói visszajelzések tükrében. In Fodorné Tóth K. & Németh B. (Szerk.), *LLL 4.0 – Hogyan alakítja át a digitalizáció az LLL stratégiákat?* (pp. 339–365). Budapesti Metropolitan Egyetem, MELLearN.

Molnár K. (2007). *Rendészeti kommunikáció vezetőknek. MA tananyag.* Rendőrtiszti Főiskola.

Molnár K. (2013). A társadalomtudomány(i) tanszék két évtizede a rendészeti felsőoktatásban. In Molnár K. (Szerk.), *Társadalom – demokrácia – szolidaritás. Tanulmánykötet Kozáry Andrea tiszteletére* (pp. 269–275). L'Harmattan Kiadó.

Molnár K. (2016). A kommunikáció szerepe a rendészeti munkában. A kommunikációs készségek fejlesztési lehetőségei a rendészeti képzésben. *Határrendészeti Tanulmányok,* (1), 51–54.

Molnár K. (2019a). A motiválás módszertani lehetőségei a felsőfokú rendészeti képzésben. In Hegedűs J. (Szerk.), *A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben* (pp. 89–101). Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Molnár K. (2020). Fiatal rendészettudomány – Fiatal kutatók? In Marton Zs., Németh K., Pelesz P. & Péter E. (Szerk.), *IV. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia*. Tanulmánykötet. (pp. 55–63). Pannon Egyetem.

Molnár K. (2021). *4D Diskurzus a digitális didaktikai diverzitásról. Beszélgetőkönyv.* (k.n.)
Pine, C. & McGoldrick, P. M. (2000). Application of Behavioural Sciences Teaching by UK Dental Undergraduates. *Eur. J. Dent. Educ.,* (4), 49–56. https://doi.org/10.1034/j.1600-0579.2000.040201.x
Weimer, M. (2002). *Learner-centered teaching.* Jossey-Bass.
Weimer, M. (2013). *Learner-Centered Teaching: Five Key Changes to Practice.* Jossey-Bass.

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *NKE RTK Rendészeti Magatartástudományi Tanszék bemutatkozása*. https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/rendeszeti-magatartastudomanyi-tanszek/rolunk
ESG 2015: *Az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosításának standardjai és irányelvei*. https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/esg_kotet_4fej.pdf

Alkalmazott jogszabályok

45/2020. (XII. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél foglalkoztatott hivatásos állomány és rendvédelmi igazgatási alkalmazotti állomány alkalmasságvizsgálatáról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Fekete M., Hegedűs J., Molnár K., Hlavacska G. & Molnár I. J. (2022). A magatartástudomány helye és a kompetenciafejlesztés lehetőségei a rendészeti felsőoktatásban. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 2029–2046. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.6

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.7

A Rendészettudományi Kar további fejlesztésének főbb irányai

Main directions of further development of the Faculty of Law Enforcement

Kovács Gábor
Prof. Dr. dékán, tanszékvezető, egyetemi tanár, rendőr vezérőrnagy
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
kovacs.gabor@uni-nke.hu

Absztrakt
Cél: Az elmúlt években a Rendészettudományi Kar jelentős fejlődésen ment keresztül. Ez a folyamat tovább folytatódik, a szervezet tevékenysége további jelentős megújulás előtt áll. A tanulmány a változó környezet hatásaira adott válaszokat és a további fejlődés legfontosabb irányait mutatja be.
Módszertan: A tanulmányban röviden áttekintésre kerülnek a kar jelenlegi tevékenységének főbb jellemzői, helyzetképet adunk a jelenről, bemutatásra kerülnek a jövőbeni fejlődés főbb irányai.
Megállapítások: A folyamatosan változó szakmai környezetben a kar fejlesztése – és ezzel együtt – a rendészeti felsőoktatás is fejlődő rendszert képez. A tanulmányból az olvasó képet kap a Rendészetudományi Kar fejlesztési terveiről, a rendvédelmi szakemberek jövőbeli felkészítésének módszereiről és az oktatás újdonságairól.
Érték: A tanulmány témakörében fellelhető irodalom hiányos, a fejlesztéssel kapcsolatos tervek korábban nem kerültek publikálásra, ezekről kizárólag ebben a tanulmányban olvashat az olvasó. A műben szereplő megállapítások, feladatok, következtetések a rendvédelmi képzésekkel foglalkozó szakemberek tevékenysége során hasznosítható információkat tartalmaznak.

Kulcsszavak: Rendészettudományi Kar, rendészeti felsőoktatás, rendészeti szakemberek felkészítése, rendészeti képzések

Abstract
Aim: In recent years, the Faculty of Law Enforcement has undergone significant development. This process continues, the organization's activities are facing a significant renewal. The study presents the responses to the effects of the changing environment and the most important directions for further development.
Methodology: In the study, the main characteristics of the Faculty's current activities are briefly reviewed, it provides a picture of the present situation, and the main directions of future development are presented.
Findings: In the constantly changing professional environment, the development of the Faculty - and with it - the law enforcement higher education also forms a developing system. The study gives the reader an idea of the development plans of the Faculty of Law Enforcement, the new methods of future training of law enforcement professionals and the innovations in education.
Value: The literature available on the topic of the study is incomplete, the plans related to the development have not been published before, the reader can only read about them in this study. The findings, tasks, and conclusions contained in the work contain information that can be used in the activities of law enforcement training professionals.

Keywords: Faculty of Law Enforcement, law enforcement higher education, training of law enforcement professionals, law enforcement training

Bevezetés

A rendőri életpályára és ezzel együtt a rendőri hivatásra történő felkészítés komplex feladatkört foglal magába, legyen az bárhol a világban. A rendőrség hivatásos tiszti állományába történő felkészítés rendszerében lehetnek bizonyos különbségek az egyes országokban. A rendőrtiszti hivatással együtt járó kompetenciák nagy részének meg kell egyezniük, mert a pályakezdő rendőrtiszti feladatok a legtöbb államban és szervezetben hasonlók. Jó gyakorlat lehet a magyar rendőrtiszti felkészítés, az eredmények azt bizonyítják, hogy a tíz éve átalakított, modernizált tisztképzési rendszer összességében bevált. A Rendészettudományi Karon végzett rendőrtisztek megállják helyüket a mindennapi munkájuk során, hiszen évről-évre jól képzett, széles látókörű, idegen nyelveket beszélő és az új iránti fogékonysággal rendelkező fiatal tiszteket bocsát ki az intézmény. A fejlődés és a minőségi munka irányába történő törekvés folyamatos, ennek érdekében a Rendészettudományi Kar új fejlesztési szakaszba lépett. A szervezet stratégiai terveiben betervezett feladatok

végrehajtása nem igényel jelentős anyagi ráfordítást, a megvalósítás alacsony költségvetésből is kivitelezhető. Az előzetes tervek szerint a változások néhány éven belül megvalósulnak, ezzel biztosítható a képzések hatékonyságának további növelése.

A dékáni vezetés által 2021-ben meghatározott feladatok összhangban vannak az Intézményfejlesztési Tervvel.

A magyar rendőrtisztképzés rendszere a Rendészettudományi Karon

A kar teljes törzsállománya a négyes feladatrendszer végrehajtásával – amely a kiképzés (a tisztjelöltek alapfelkészítése), a nevelés (a tisztjelöltek hivatásrendi felkészítésének egyik eszköze), a képzés (a gyakorlatorientált felkészítés) és az oktatás (az általános értelmiségi felkészítés és a szakmai ismeretek elsajátítása) – a 21. századi kihívásokra készíti fel a tisztjelölteket azzal a céllal, hogy megfeleljenek a magas szintű szakmai és társadalmi elvárásoknak.

A rendőrtisztjelöltek felkészítési rendszere

A rendőrtisztjelöltek felkészítésének első állomása az alapfelkészítés intenzív szakasza, amely a Belügyi Alapismereti Modul (Rendvédelmi alapfeladatok) ismereteinek elsajátításában valósul meg, ez az időszak öt hetes időtartamot foglal magába. Ebben a képzésben többségében a tisztjelölti (hallgatói) jogállással és rendőri szolgálattal kapcsolatos gyakorlati ismeretek, az általános szolgálati ismeretek, az intézkedéstaktika, a lőkiképzés, a közrendvédelem, a rendőri testnevelés és önvédelem tantárgyak kerülnek oktatásra, mindösszesen 196 tanórában. Az alapfelkészítés intenzív szakaszát követően folytatódik a Belügyi Alapismereti Modul többi tantárgyának oktatása. A rendőri szakirányok vonatkozásában az őr- és járőrtársi feladatok ellátásának ismeretanyaga is része ennek a képzésnek. Az első szemesztert követően a tisztjelöltek tisztjelölti komplex (elméleti és gyakorlati) vizsgát tesznek.

Az ismeretanyagok ilyen módon történő összpontosításával az egyetem elérte, hogy a rendőrtisztjelölt hallgatók az első szemeszter elvégzése és a tisztjelölti vizsga sikeres letétele után, a hallgatói szakmai gyakorlaton vagy jogszabályban meghatározott egyéb helyzetben, rendőr járőrtársi feladatok ellátására igénybe vehetők. Ez a kialakult gyakorlat hasznos, hiszen a COVID–19 és az orosz-ukrán konfliktus hatásainak kivédésében a rendőrtisztjelöltek a szolgálatot

ellátó rendőrök mellett, járőrtársi feladatokat láttak el, ehhez szükség volt az előzetes felkészítésre.

A karon folyó folyamatos képzésfejlesztések eredményei az új szakok és új képzések megjelenésében valósultak meg. Az egyes rendőri szakokon korábban kidolgozásra kerültek a négyéves nappali munkarendes alapképzés képzési dokumentumai, emellett megmaradt a hároméves rendészeti alapképzés is, amely azon „ tehetséges tiszthelyettesek" számára biztosítja a tiszti felkészítést és beosztást, akik korábban már tiszthelyettesi munkaköröket töltöttek be. A rendőr tiszthelyettesek részére a levelező munkarendes alapképzési forma is megmaradt, amely hat féléves képzés után zárul le.

Az alapképzetteség (BA) megszerzését követően a pályázók legkevesebb kettő éves szakmai munkavégzés után kezdhetik meg a kétéves levelező munkarendes mesterképzést (MA).

A Rendészettudományi Karon lehetőség van a Rendészettudományi Doktori Iskolában történő PhD-képzésre. Itt a képzési idő négy év.

1. számú ábra: *A képzések rendszere a Rendészettudományi Karon*

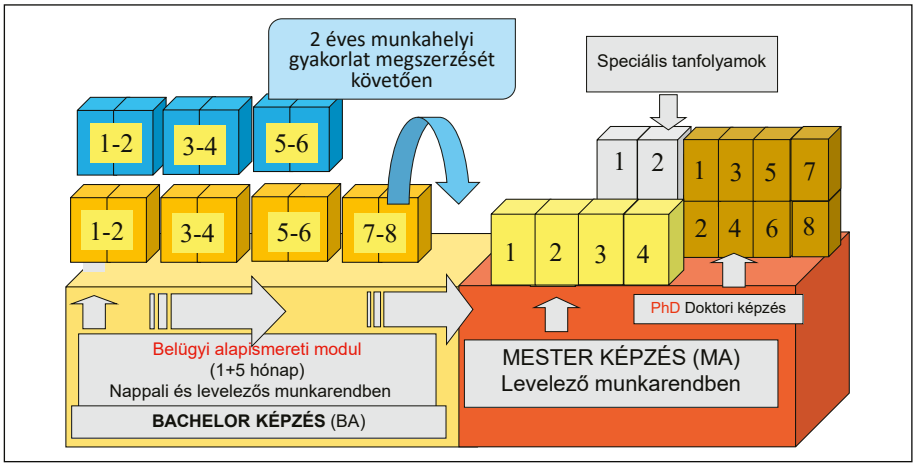

Forrás: Az ábrát a szerző készítette.

Ezek a képzésfejlesztések a képzési lehetőségeket a pályázók szükségleteihez és a szervezeti igényekhez igazították, a karon megvalósuló oktató-nevelő munkában minőségi javulást, naprakész és korszerű képzési dokumentumokat eredményeztek. A különböző kompetenciák meghatározásával minden egyes tantárgy esetében (a tudás, a képesség, attitűd, autónómia és felelősség) kibővült és újjáalakult a tantárgyi struktúra és fejlődött annak belső tartalma.

A hallgatói kompetenciák felmérése és a beválásvizsgálat

Minden képzésben, így a rendőrtisztképzésben is nagy jelentősége van az egyes kulcskompetenciák kialakítására irányuló felkészítésnek. A belügyminiszter 2021-ben elrendelte a 2015–2020 között a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán végzett pályakezdő rendőrtisztekkel kapcsolatos parancsnoki és vezetői vélemények és tapasztalatok kérdőíves felmérését. A kérdőívek kitöltésére a rendőrségi szervek állományilletékes parancsnokai, valamint minden további magasabb vezetői besorolást betöltő vezető került kijelölésre. A kérdőívet kizárólag azoknak a vezetőknek kellett kitölteni, akiknek az állományában 2015 és 2020 között végzett pályakezdő rendőrtisztek dolgoztak. A kérdőívet összesen 394 fő töltötte ki (Malét-Szabó & Kovácsné Szekér, 2021).

Az adatok feldolgozása után a pályakezdő rendőrtisztek kompetenciáinak a sorrendje a 10-es skálán a következő eredményt adták: szabálykövetés, fegyelmezettség 8,05; együttműködés: 7,85; kommunikációs készség: 7,34; érzelmi inteligencia: 7,23; felelősségvállalás 7,02; pszichológiai terhelhetőség 6,83; határozottság, magabiztosság 6,60; konfliktuskezelés 6,46; hatékony szakmai munkavégzés 6,47; problémamegoldó készség 6,47; önállóság 6,25; döntési képesség 6,03 (Malét-Szabó & Hegedüs, 2021).

A legmagasabb értéket a szabálykövetés és a fegyelmezettség kapta, valamint az együttműködés kompetenciában nyújtottak igen jó teljesítményt. Átlagon felüli értékeket mutattak a kommunikációs készségek, a felelősségvállalás, a pszichés terhelhetőség és az értelmi intelligencia. A legalacsonyabb pontszámot az önállóság és a döntési képesség adta, amely kompetenciák vélhetően a gyakorlati munkavégzés során teljesednek ki.

A Rendészettudományi Kar alapképzésére jelentkezők felvételi eredményei

A felsőoktatási felvételi adatainak elemzése során megállapítható, hogy a fiatalok egy része egyre nehezebben szánja magát arra az elhatározásra, hogy a hivatásos rendőrtiszti képzésekre jelentkezzen. Magyarországon a pályára irányítás már a rendészeti szakgimnáziumokban megkezdődik, ahol a rendészeti hivatással kapcsolatos tantárgyakat tanulhatják a hivatás iránt érdeklődő középiskolások. A *„Rendészeti ismeretek”* című tantárgyból érettségit tehetnek, amely beszámítható a felvételi pontszámokba. Az egyetem különböző szervezetei egész évben jelentős toborzó tevékenységet végeznek, amely hatására a jelentkezők létszáma összességében évről-évre hasonló nagyságrendű.

1. számú táblázat: *A Rendészettudományi Kar felvételi jelentkezési számai*

A jelentkezés éve: 2021		A jelentkezés éve: 2022	
Összes jelentkezés száma	Első helyen jelentkezők száma	Összes jelentkezés száma	Első helyen jelentkezők száma
3692	1382	3352	1290

Forrás: RTK Tanulmányi Osztály felvételi adatbázisa.

2022-ben a kar képzéseire a jelentkezések száma 3353 darab volt (egy jelentkező több helyre is jelentkezhet). A 2021. évi 3692 jelentkezéshez képest 10%-os csökkenés tapasztalható. A 18 éves korosztály létszámát tekintve az előző évhez képest országos szinten 3,2%-os csökkenést mutat. Tehát a csökkenő létszámból megközelítőleg ugyanannyian adták be jelentkezésüket a karra, ezért a felvételi kampányról megállapítható, hogy az eredményes volt.

A nappali képzésekre 1671 jelentkezés érkezett, tavaly (2021-ben) ezekre a képzésekre 1781 jelentkezés történt. A csökkenés mértéke itt 7%. A meghirdetett öt mesterképzésre összesen 287 jelentkezés érkezett (rendészeti vezető: 88 db; kriminalisztika [rendészeti] 49 db; kriminalisztika [polgári] 26 db; katasztrófavédelem: 57 db; polgári nemzetbiztonsági: 65 db; biztonsági szervező: 36 db). 2021-ben az MA szakokra jelentkezések száma 343 volt. Itt közel 16%-os a csökkenés.

Összességében megállapítható, hogy a magyar felsőoktatási „piacon" élesedő versenyhelyzet bontakozik ki a jelentkezők megnyerésének céljából, de a kar felvételi kampánya eredményesnek ítélhető meg.

Tisztjelölti/hallgatói roadshow-k megszervezése

A felvételi roadshow-k koordinálását a Rendvédelmi Tagozat végzi az együttműködő egyetemi szervezetek közreműködésével. A karon tanuló, önként jelentkező – lehetőleg másodéves – hallgatók, személyesen (vagy e-mail-ben, telefonon) egyeztetnek a volt középiskolájuk igazgatójával (felvételi felelősével, volt osztályfőnökükkel) arról, hogy kapjanak lehetőséget bemutatni a Rendészettudományi Karon folytatott alapképzéseket.

Az intézménylátogatásra a hallgatók magukkal viszik az egyetemet, annak alapképzéseit bemutató videóösszeállítást tartalmazó kisfilmet. A látogatást követően a hallgatók egyoldalas űrlapot töltenek ki a látogatás tapasztalatairól, majd azt (január végéig) központi értékelésre leadják. Ezek alapján történik meg a következő év látogatásainak megtervezése. Statisztikailag kimutatható az, hogy ahol volt toborzó körút, onnan lényegesen magasabb a jelentkezők száma.

Nyílt napokon való részvétel

Az egyetem és a kar számos megkeresést kap középiskoláktól, amelyeken a részvétel a karon belül egyeztetésre kerül. A vezetés szándéka az, hogy a pályaválasztási napokon való bemutatkozás lehetőségeit minél nagyobb számban igénybe vegye.

Oktatói toborzó munka (oktatói roadshow)

Azokban a középiskolákban (partneriskolák), ahol rendészeti fakultáció van, a hallgatói jelenlét mellett az egyetemi oktatói megjelenést is biztosítjuk. A kettő fő tisztjelölt/hallgató mellett egy előzetesen és önkéntesen bejelentkezett, a vezetés által kiválasztott és felkészített oktató is részt vesz a tájékoztatásban.

Célzott toborzó nap

A rendészeti képzéseket folytató középiskolák igazgatóinak személyes tájékoztatót tartunk. Itt felajánlásra kerül a „központi nyílt napon" való részvétel lehetősége és a célzott iskolai toborzó napokhoz kapcsolódóan képzési tájékoztatók megtartása az érdeklődők részére.

Kiemelt kutatások

A Rendészettudományi Kar egyik fő feladata a rendészettudományi tárgyú kutatások bázisának létrehozása. Feladat, hogy az oktatók közül minél többen szerezzék meg a PhD tudományos címet és azt követően az egyetemi docensi oktatói fokozatot, majd teljesítsék a habilitált doktori és a professzori cím elnyeréséhez szükséges feltételeket.[1]

Stratégiai cél, hogy a tudományos munkába a kiemelkedő tudományos tevékenységet végző adjunktusok is részt vegyenek. A kar vezetése nyolc alkalomból álló online tréningsorozatot szervezett egyes kutatásmódszertani kérdésekről és a nemzetközi tudományos láthatóságot előmozdító irányokról. Az eddigi eredmények alapján egyre jobban körvonalazódik az a személyi kör, akikre a tudományos kutatásokban a kar a jövőben bátran építhet.

1 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról.

A tapasztalatok alapján a tudományos (kutatói) munkát erősíteni a célzott és bármikor elérhető, praktikus ismereteket nyújtó lehetőségek megismertetésével lehet. Ennek érdekében a kar vezetése önálló felületet működtet a honlapon, amelynek tartalma folyamatosan bővítésre kerül. Az oktatók elsődleges feladata a kifejezetten színvonalas oktatás, amely mellett a kutatási és tudományos tevékenység egészséges arányainak megtalálása is elvárt követelmény. Az erre vonatkozó szlogen a Rendészettudományi Karon *„Kutassuk, amit oktatunk és oktassuk, amit kutatunk”*.

Kiemelt szervezeti cél a rendészettudománnyal kapcsolatos új kutatóműhelyek létrehozása, amelyek elsősorban a képzést megrendelő szervek szakmai és tudományos profiljába illeszthetők. A karon működik már a *Kriminálpszichológia Kutatóműhely*. A jövő feladatata a rendészettudomány interdiszciplináris jellegére tekintettel a *Belbiztonsági Kutatóműhely* létrehozása.

Fontos kiemelt cél a Tématerületi Kiválósági Pályázat megvalósítása, amely jelentősen hozzá fog járulni a karon folyó tudományos munka sikereihez.

A Rendészettudományi Kar brandjének építése

A brandépítés célja az, hogy az egyetem és a Rendészettudományi Kar láthatósága (közismertsége) egyaránt növekedjen a szakmai és a civil társadalmi környezetben. A célkitűzés értelmében – újszerű eszközök, módszerek alkalmazásával – még szorosabb kapcsolatok kialakítása a cél a rendvédelmi feladatokat ellátó szervekkel, valamint az állampolgárokkal. A brandépítés – az innováció mellett – természetesen magában foglalja a rendészeti tisztképzés hagyományainak ápolását is. A területen jelentkező további főbb tennivalók: a honlap karbantartása, digitális és nyomtatott kiadványok megjelentetése, tájékoztató, toborzó filmek készítése, hazai és nemzetközi rendészeti és szakmai versenyek szervezése.

Önálló közösségi médiaprofil létrehozása, gondozása

A rendészeti kiképzés, az oktatás és nevelés mindig is érdekli a társadalmat, kimondottan a rendészeti pálya iránt érdeklődőket. Egy önálló közösségi médiaprofil működtetésével ezen célcsoport igényeinek kielégítése kerül előtérbe. Ezeken a rövidfilmeken keresztül hitelesen be tudjuk mutatni a rendőri (rendészeti) kiképzés publikus mozzanatait, érdekességeit, nehézségeit, a szakma szépségeit. Mindezek célja az, hogy akik még nem döntötték el azt, hogy

a közeljövőben a rendészeti felsőoktatásban szeretnék-e folytatni tanulmányaikat, azok kedvet kapjanak ehhez. Egy önálló kari Facebook-oldal indítása kiváló alkalom és lehetőség. A Rendészettudományi Kar Facebook-oldala 2022. február elején megkezdte működését, amely azóta is rendkívüli népszerűségnek örvend az érdeklődők körében. A Facebook-oldalon folyamatos a tartalomközlés és a háttéranyagok feltöltése. Az önként jelentkezők közül kiválasztásra került két első éves hallgató, akik mint a „kar arcai" rendszeres videóposztokat készítenek az oldalra. A két tisztjelölt előzetes felkészítése megtörtént, a tartalomgyártás kérdései rendszeresen egyeztetésre kerülnek, a felület nagy látogatottsággal működik.

Karitatív szerveződések támogatása

Előremutató gondolatként merült fel a tisztjelöltek karitatív eseményeken történő részvételének hatékonyabbá tétele. Ezzel a tevékenységgel a hallgatóink érzékenységét, felelősségét, közéleti, társadalmi szerepvállalását tovább kívánjuk erősíteni. A karitatív, önkéntes alapon végzett tevékenységekkel hallgatóink olyan feladatok elvégzését vállalják fel, amelyek megkönnyítik a hátrányos helyzetű csoportok, személyek, családok életét, a társadalomba történő beilleszkedését, ezzel is elősegítve a kar és a rendvédelmi szervek népszerűsítését.

A rendészeti foglalkozásokról promóciós videók készítése

A hallgatói utánpótlás kérdése fontos – évente megismétlődő – megoldandó feladat. A nyílt napok rendszere kiegészítésre került az egyes tanórák, valamint néhány speciális rendészeti foglalkozás előre rögzített és vágott formában történő publikálásával, amelyen egy „házigazda" (tisztjelölt hallgató) magyarázza el mi történik. Jelenleg a rövid (egy perces) „hangulatjelentések" közlése történik meg, amely rendszeres posztokat jelent a közösségi felületeken. Ezek a rövid videók, amelyek az aktuális eseményeket követően gyorsan felkerülnek az adott médiafelületre, rendkívül eredményes kommunikációs eszközök.

Hallgatói tehetséggondozás, a szakkollégiumi rendszer

A kar szervezetéhez kapcsolódóan a *Szent György Szakkollégium* és a *Katasztrófavédelmi Szakkollégium* a legfontosabb hallgatói tehetséggondozó műhelyek.

Itt a kötelezően elsajátítandó tananyagokon felül az érdeklődő hallgatók lehetőséget kapnak arra, hogy speciális szakmai ismeretekkel is bővítsék tudásukat, szakmai programokon, kutatásokban vegyenek részt. A szakkollégiumok szerepének erősítése érdekében az alábbiak fejlesztése várható:

- a szakkollégiumok hallgatótoborzási rendszerének digitálisan történő elérhetővé tétele;
- a szakkollégiumok keretei között zajló kutatásokba való bekapcsolódás;
- a szakkollégiumban a mentori rendszer kialakítása (tehetséges hallgatók egyéni támogatása);
- a szakkollégiumok partneri hálózatának megerősítése (kutatóintézetekkel, rendvédelmi szervezetekkel).

A rendvédelmi hallgatóknak is lehetőségük nyílott arra, hogy pályázzanak a Ludovika Collegium programra. Az itt tanuló tisztjelöltek (mint leendő rendvédelmi szakemberek) magas minőségű, naprakész, új szemléletmódokat alkalmazó tehetséggondozási programban vesznek részt, hiszen minden szervezet szempontjából fontos, hogy szakmailag felkészült, képzett, idegen nyelven jól beszélő szakemberek segítsék majd a szervezet tevékenységét (URL1).

A vonzó, kiszámítható és az egységes elvek mentén felépülő oktatói életpálya kialakítása

A Rendészettudományi Karon az oktatói életpálya jelenlegi rendszere meglehetősen kedvező feltételeket kínál minden oktatói állománycsoportnak. Az oktatói előmeneteli követelmények kidolgozásra kerültek, azok nyilvánosak, teljesítésük egyedül az oktatótól függ. Az anyagi és erkölcsi elismeréshez ösztönző módon társulnak az egyetemi teljesítményértékelési követelmények. Ebben a tekintetben feladatként jelentkezik az egyetemi és a rendvédelmi teljesítménykövetelmények egymáshoz közelítése, a szükséges jogszabályi források felülvizsgálata, indokolt esetben a módosítási javaslatok megfogalmazása.

Az oktatók nyári szakmai gyakorlati rendszerének kidolgozása

Kiemelt jelentőséggel bír az oktatásban részt vevők naprakész szakmai felkészültségének biztosítása. Az oktatói szakmai gyakorlatok tervezése és szervezése tanszéki hatáskörbe tartozik. A tanszéki oktatók minden hónapban egy szakmai nap keretében vesznek részt szakmai napokon a rendőri szerveknél, évente egy

alkalommal pedig egy teljes szakmai héten keresztül tanulmányozzák a rendőrségnél kialakult mindennapi gyakorlatot. A tevékenységüket a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ koordinálja, a gyakorlatot az országos rendőrfőkapitány rendeli el. A gyakorlatról az oktatók rövid összefoglalót készítenek azzal a céllal, hogy az oktatótársaikat is tájékoztassák a tapasztalt aktualitásokat és újdonságokat illetően.

Tudományos pályázatok nyerteseinek, helyezettjeinek utánkövetése

A tudományos pályázatok nyerteseinek utánkövetése a tudományos nyomonkövetés rendszerében (MTMT, doktori.hu) megoldott. A korábbi hallgatói tudományos elismerések birtokosainak adatai a későbbi oktatói utánpótlási névjegyzékbe kerülnek be, a kar vezetése ösztönzi őket arra, hogy a szükséges szakmai, gyakorlati jártasság megszerzését követően jelentkezzenek mesterképzésre, majd nyújtsanak be pályázatot a megüresedő oktatói helyek valamelyikére.

Tréningek, oktatói szakmai felkészítések szervezése

A kar vezetése havi rendszerességgel (minden hónap utolsó hétfő délutánja) hirdeti meg az oktatók részére a belső szakmai továbbképzést különböző témákban. Az előzetes kínálatból, amelynek keretében aktuális témák kerülnek feldolgozásra, az oktatók a saját érdeklődési körüknek megfelelően választanak témát, majd ezt követően vesznek részt a foglalkozásokon. Ennek a központi nyilvántartása folyamatos, az oktatói visszajelzések rendkívül poztívak a foglalkozások témáival és a továbbképzések lebonyolításával, annak hasznosságával kapcsolatosan. Minden szemeszter kezdetén megszervezésre kerül egy kétnapos speciális felkészítés, oktatói módszertani foglalkozás, amely minden olyan aktuális témát feldolgoz, amely biztosítja a sikeres munkát a szemeszterben.

A képzések minőségének folyamatos fejlesztése

Az egyetem vezetése a *Kreatív Tanulási Program* keretében elkötelezte magát az oktató-nevelő munka teljes rendszerének megújítása mellett, melyről *„A biztos jövő egyeteme 2020–2025”* (URL2) című egyetemi kiadványban is olvashatunk.

Az egyetem és a kar oktatói állománya a 21. századi módszerek és a megváltozott hallgatói igények szem előtt tartásával reformálja meg az oktatást (kiscsoportos oktatás, a szemináriumi foglakozások reformja, a digitális eszközök széles körű használata, az új oktatásmódszertani és értékelési intézkedések bevezetése stb.). Mindezen feladatok új kihívások elé állítják az oktatással, oktatásszervezéssel foglalkozó személyeket és szervezeteket. Ezekre a feladatokra a felkészülés folyamatos mind egyéni, mind szervezeti szinten is.

A digitális technológia bevezetése elkerülhetetlen az egyetemi oktatás korszerűsítésében, a digitális világ, az „okos technológiák" már jelen vannak a mindennapokban. A technológiának az embert kell szolgálnia, az adatvédelmi szabályok betartásával a hallgatók és az oktatók érdekeinek szem előtt tartásával.

A karon a tananyag szemléltetését, a témakörök egészét feldolgozó multimédiás programcsomagok kidolgozása az elkövetkező időszak fontos feladata, amely magába foglalja az interneten (intraneten) elérhető önálló tanulást elősegítő oktatóprogramok (oktatócsomagok) elkészítését is. Előtérbe kerül a digitális tankönyvek és a digitalis interaktív tananyagok alkalmazása.

Az idegen nyelven (angol) történő oktatás további népszerűsítése és fejlesztése is a közeljövő kiemelt feladata. Fejleszteni szükséges azt, hogy a külföldi Erasmus-hallgatók részére levezetett kurzusokon kívül más kurzusok is meghirdetésre kerüljenek idegen nyelven a magyar hallgatók számára. Ennek célja, hogy a magyar anyanyelvű hallgatók idegen nyelven is felvehessenek bizonyos tantárgyakat, ezáltal javuljanak az idegennyelvi kompetenciáik.

A közeljövő feladata az *International policing* angol nyelvű mesterszak előkészítése, amely megvalósításában a CEPOL partnerség körvonalazódik. Az angol nyelvű mesterképzés megvalósításának céldátuma 2025. szeptember hónap.

A Rendészettudományi Kar működésével kapcsolatos stratégiai célkitűzések

Az elkövetkező időszakokban fontos feladat az „Egyetemi Stratégiából" (stratégia) levezetett, az elvárások alapján elkészített különböző operatív intézkedési tervek megújítása (URL2). Ennek érdekében a karon a következő stratégiai célkitűzések meghatározása vált szükségessé:

- A szervezet zavartalan működtetése: a vezetés célja olyan szabályozott és nyugodt munkakörnyezet és feltételek biztosítása, amely optimális lehetőségeket biztosít a teljes oktatói és hallgatói állomány további fejlődéséhez.
- A kiemelt tudományos kutatások elősegítése: kiemelt feladat a kutatás-fejlesztés és az innováció, amely közelebb hozza az oktatási intézmény és

a képzéseket megrendelő szervezetek közös tevékenységét. Az elkövetkező években a tudományos kutatásoknak a tanszéki közösségek kiemelt stratégiai feladatává kell válnia.

- Az egyetemi, kari arculat és márkaépítés feladatai: kiemelt cél a kar további láthatóságának és elismertségének növelése a szakmai és a civil társadalmi környezetben. Fontos feladat a szoros kapcsolat ápolása a rendvédelmi feladatokat ellátó szervekkel.
- A beválásvizsgálatok rendszerének kialakítása: feladat a rendészeti képzések által biztosított oktatási és kiképzési minőség állandó figyelemmel kísérése. Ez a visszacsatolás elengedhetetlen a jövő fejlesztési céljainak meghatározásához.
- A hallgatói utánpótlás biztosítása: a képzésekre első helyen jelentkező felvételizők számának biztosítása további feladat, erre célszerű igénybe vanni a partneriskolai hálózatot, a roadshow-k, a szakmai és nyílt napok rendszerét.
- A hallgatói tehetséggondozás feladatai: a képzésekre jelentkező felvételizők minősége immár biztosítja az igazán tehetséges hallgatók kiválasztását és a velük történő különleges foglalkozást, az egyetemi hallgatói kiválósági programokba történő bekapcsolásukat. Kiemelt osztályfőnöki feladat a hallgatók tájékoztatása és a tehetséges hallgatók ösztönzése.
- Oktatói, munkavállalói kiválóság elismerése: a kiváló hallgatók oktatásához kiváló oktatók is kellenek. További feladat javítani a professzorok arányát, kiemelt célként jelentkezik az innovatív, modern, új képzési módszerek meghonosítása, a képzések minőségének és hatékonyságának további fejlesztése.
- A karon folyó képzések folyamatos aktualizálása, a külföldi jó gyakorlatok és tapasztalatok feldolgozása és beépítése a képzés rendszerébe: a kar alapképzési, mesterképzési és szakirányú továbbképzési szakok felelőseinek folyamatosan elemezni, fejleszteni szükséges a képzési dokumentumokat, beépítve a legkorszerűbb ismeret- és tudásanyagot a képzésekbe. Ehhez elengedhetetlen a nemzetközi tapasztalatok megismerése és a jó gyakorlatok átvétele, adaptálása a helyi sajátosságokhoz, majd azok meghonosítása a képzés rendszerében.

Összefoglalás, következtetések

A Rendészettudományi Kar az egyetem egyik olyan fontos szervezete, amely Magyarországon egyedülállóan a rendészeti felsőoktatást alap-, mester- és doktori iskolai szinten végzi. A szervezet vezetése felismerte a modernizáció fontosságát, és tudatos munkával készül arra, hogy megfeleljen a 21. század

követelményeinek. A meghatározott feladatok szoros kapcsolatban vannak az „Egyetemi Stratégia” megvalósításával. A tanulmányban bemutatott feladatok megvalósítása napi szinten jelentkező folyamatos tevékenységet igényel, amelynek eredményei rövid időn belül mérhetővé válnak. A tanulmányban szereplő gondolatok ötletet adhatnak más hazai- és külföldi felsőoktatási intézménynek ahhoz, hogy az általuk megvalósított képzések minősége tovább fejlődjön.

Felhasznált irodalom

Malét-Szabó E. & Kovácsné Szekér E. (2021). *A 2013-2020 között felszerelt pályakezdő tisztek és tiszthelyettesek parancsnoki véleményezése*. Belügyminisztérium, Személyügyi Helyettes Államtitkárság 2021. október 21.

Malét-Szabó E. & Hegedüs J. (2021). *A nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán 2012 óta végzett hallgatók beválásvizsgálata.* https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/RTK-n_vegzett_hallgatok_bevalasvizsgalata.pdf

A cikkben szereplő online hivatkozások

URL1: *Ludovika Collegium honlapja*. https://ludovikacollegium.hu/rolunk/

URL2: *A biztos jövő egyeteme 2020-2025. Stratégia a harmadik évezred hajnalán*. https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/intezmenyfejlesztesi-terv-2020-2025.pdf

Alkalmazott jogszabályok

2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Kovács G. (2022). A Rendészettudományi Kar további fejlesztésének főbb irányai. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 2047–2060. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.7

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.8

CC BY NC ND

Társadalomtudományok helye és szerepe a modern rendészeti felsőoktatásban

Place and role of social sciences in modern higher education of the law enforcement

Kovács Tamás
Dr. PhD, egyetemi docens
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
kovacs.tamas@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A rendészeti területen dolgozók nem „csak" a társadalomból érkeznek be a különböző rendészeti szervekbe, hanem oda is térnek vissza, hiszen feladatuk a közösség szolgálata, nem utolsó sorban a közösség megbízásából. Vagyis a rendészeti területen dolgozóknak tisztában kell lenniük mind szűkebb, mind pedig tágabb környezetük szociális – társadalmi viszonyaival, hogy eredményesen tudjanak dolgozni. Következésképen a rendészeti képzésben szükséges, hogy ezen diszciplínákkal is megismerkedjenek a leendő hivatásos tisztek, így is szélesítve látókörüket és problémamegoldó képességeiket.

Módszertan: A vázolt problémakörnek – vagyis a rendészeti szervek és a társadalom, rendészeti szervek a modern társadalmakban – komoly, nemcsak nemzetközi szakirodalma van, amely feldolgozása rávilágít arra (is), miért szükséges a címben jelzett diszciplínák oktatása. Érdemes megvizsgálni, hogy az elmúlt évtizedben a TDK és/vagy szakdolgozatok mekkora része foglalkozott társadalomtudományi jellegű kérdésekkel.

Megállapítások: A tanulmány konklúziója egyértelműen azt mutatja, hogy a rendészeti képzésben szükséges lenne a különböző társadalomtudományi diszciplínák oktatása. Jól látható, hogy ha és amennyiben folyik ilyen tárgyak oktatása, úgy a hallgatók közül többen is ilyen tematikájú TDK és/vagy szakdolgozatot készítenek, amelyek önmagukban is értéket képviselhetnek, akár az illetékes szervek számára is hasznosítható munkák lehetnek. Ezen hallgatók a dolgozatok készítésekor megtanulják a társadalomtudományok speciális módszertanát is, amelyeket akár a napi munkájukban is hasznosíthatnak, de akkor is, ha az

adott rendészeti szerv kívánja elemezni-értékelni saját vagy állománya társadalmi helyzetét vagy helyzetét a társadalomban.
Érték: A tanulmányban foglaltak alátámasztják, hogy nem pusztán a hagyományok, hanem az eredményesebb munka és a nagyobb társadalmi beágyazottság elérése miatt is szükségesek bizonyos társadalomtudományi ismeretek.

Kulcsszavak: rendészeti felsőoktatás, társadalomtudományok, társadalom ismeret, társadalmi visszacsatolás

Abstract
Aim: Those working in the field of law enforcement join the various law enforcement agencies not "just" arriving from the society, but also returning there, as their task is to serve the community, not least on behalf of the community.) In other words, law enforcement professionals need to be aware of the socio - economic conditions of both their narrower and wider environments in order to work effectively. As a conclusion, prospective professional officers need to become familiar with these disciplines during their law enforcement training, thus broadening their horizons and problem-solving skills.
Methodology: The outlined problem, i.e. law enforcement agencies and society, law enforcement agencies in modern societies, has a considerable, not only international literature, the processing of which highlights (also) why it is necessary to teach the disciplines indicated in the title. It is worth examining how much of the TDK (paper for Scientific Students' Associations) / BA-MA thesis has dealt with social science issues in the last decade.
Finding: The conclusion of the study clearly shows that it would be necessary to include the teaching of different social science disciplines in law enforcement training. It is clear that if and when such subjects are taught, several of the students would write a TDK and / or BA-MA thesis on such a topic, which may be of value in themselves, or even prove to be useful for the competent bodies. During the preparation of their dissertations, these students also learn the special methodology of the social sciences, which they can use in their daily work, but also if the given law enforcement agency aims to analyze and evaluate the social situation of its own staff.
Value: The contents of the paper confirm that certain social science knowledge is needed not only for the sake of tradition, but also to achieve more productive work and greater social embedded.

Keywords: law enforcement higher education, social sciences, social knowledge, social feedback

A téma indoklása

Ha a címben megfogalmazott témát röviden szeretnénk elemezni, avagy megválaszolni a benne felsejlő költői kérdést, akkor akár egy szimpla mondattal, horribile dictu akár egyetlen egy szóval is elintézhetnénk: fontos és kiemelt szerepet kell(ene) kapniuk. Ugyanakkor, természetesen azt gondolom, hogy a címben felvetett kérdéskör megválaszolása ennél némileg bonyolultabb és összetettebb feladat. Megítélésem szerint ahhoz, hogy megfelelő választ tudjunk kapni, a címében „csak" a képzésre koncentráló felvetésre, talán érdemes kicsit komplexebben és legalább két irányból is megközelíteni az egész problematikát. Kvázi egyfajta „nulladik lépésként" fontos tisztázni azt is, hogy pontosan mely diszciplínákat is soroljuk a társadalomtudományok közé, illetve ezek közül jelen írás melyekre helyez különösen nagy hangsúlyt. Definíció szerint a társadalomtudomány a társadalomban élő emberrel, csoportokkal, a köztük levő jogi, gazdasági, politikai, kulturális, történelmi, szociológiai, lélektani viszonyokkal vagy ezek egy-egy részterületével foglalkozik. Jelen tanulmány elsősorban a politikai, történeti és szociológiai vonatkozásokra koncentrál. Ennek egyik indoka, hogy mint ahogyan arról később írni fogunk, a jogi képzés mindig is része volt a rendőrtisztek képzésének Magyarországon.[1] Másrészt, a különböző jogterületekkel foglalkozó tárgyak (büntetőjog, büntető eljárásjog, büntetés-végrehajtási jog, szabálysértési jog, igazgatásrendészeti jog, idegenjog stb.) napjaink képzésében hangsúlyosan jelen vannak, így azok fontosságával és szükségességével nem kívánunk foglalkozni (Finszter, 2014).

A fentiekben jelzett megközelítések közül az egyik az a kérdés, hogy maga a társadalom milyen rendőrséget vár el az államtól, az egyes állampolgár mit vár el a vele szemben és/vagy éppen az érdekében intézkedő rendőrtől. Ezen kérdés másik oldala, hogy a rendőr, aki a közhatalmat képviseli és gyakorolja, akinek tarsolyában a legitim erőszak monopóliuma is ott lapul, szintén az adott társadalomból jött, annak egy vélelmezhetően jól behatárolható decimálisából (Finszter, 2018; Vári, 2020). Vagyis van valamilyen társadalomképe, általános műveltsége és szocializáltsága a leendő rendőrnek is még mielőtt felszerelne, vagy akárcsak elkezdené rendőri, tiszti tanulmányait (Concha, 1901; Forgács, 1942).

A kibocsátói oldalról pedig tisztában kell lenni azzal, hogy a rendőr, a rendőrség előtt milyen feladatok és kihívások állnak, s értelemszerűen ezekre is

1 A jogi képzés kapcsán megemlítjük, hogy a 19. században, illetve 1945-ig a jog és államtudományi képzés elkülönült egymástól, és a mai modern értelemben vett politológiai és szociológiai ismereteket ezen képzések keretében oktatták.

fel kell készíteni a leendő tiszteket. Fontos kiemelni, hogy a demokratikus államokban a rendőr megbízója maga az adott társadalom (Hungtinton, 1994). Környezetünk és világunk szinte állandóan változik (Sallai, 2013), gondoljunk csak a telekommunikáció területén vagy éppen az informatikában végbement fejlődésre, amelyek szinte mindegyike kihat mindennapi életünkre, de nemkülönben a bűnelkövetésre és azok felderítésére is. Vagyis jogos elvárás, hogy a rendészeti képzés naprakész és sok szempontból gyakorlati legyen (Boda & Sallai, 2016; Boda, 2017).

Ugyanakkor nem lehet, mi több nem szabad elfeledkezni arról – mint ahogyan arra már utaltunk –, hogy a rendőr(tiszt)nek is van egy társadalomképe, vagy kicsit tágabban fogalmazva: világképe. Naponta érik őket impulzusok, olvasnak híreket, néha álhíreket, érzékelik az országban és a világban éppen zajló eseményeket, nagy eséllyel ezekről valamilyen véleményt is kialakítanak magukban (Kriskó, 2013). Ugyanakkor kérdés, hogy 1) ez mennyire tekinthető egyfajta objektív tudásnak, amivel rendelkeznek; 2) a szolgálatra készülő tisztjelölteknek, illetve a már szolgálatot teljesítő rendőröknek hogyan kell(ene) fejleszteni társadalomtudományi ismereteiket úgy, hogy lehetőség szerint azokat a gyakorlatban is tudják alkalmazni (Johnson, 1981; Bjørgo & Damen, 2020).

Talán nem árt tisztázni azt sem, hogy a társadalomtudományi ismeretek nem „csak" egyszerűen jobbá teszik a rendőrséget és/vagy nem pusztán „csak" szélesítik a (leendő) rendőrök világlátását. A rendőrségi törvény értelmében ugyanis: „*2. § (1) A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulónak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.*

(2) A rendőrség a feladatának ellátása során

a) együttműködik az állami és a helyi önkormányzati szervekkel, a társadalmi és a gazdálkodó szervezetekkel, az állampolgárokkal és azok közösségeivel;

b) segítséget nyújt - jogszabályban meghatározott esetben - az állami és a helyi önkormányzati szervek hivatalos eljárásának zavartalan lefolytatásához;

c) támogatja a helyi önkormányzatoknak és az állampolgárok közösségeinek a közbiztonság javítására irányuló önkéntes tevékenységét.

(3) A rendőrség a feladatának ellátása során pártbefolyástól mentesen jár el."[2]

Vagyis a rendőrnek/rendőrségnek törvény által előírt kötelessége együttműködni, kapcsolatot tartani a legkülönfélébb típusú állami és civil szervezetekkel, egyesületekkel – foglalkozzanak azok bármivel is. Ahhoz azonban, hogy ezek a relációk eredményesek legyenek, és adott esetben a rendőr(ség) kellő

2 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről.

súllyal kezelje őket, ismerni kell lokális beágyazottságukat, a helyben zajló gazdasági-társadalmi folyamatokat. Az ismert mondás szerint: „*Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!*”. Ha elfogadjuk ennek a bölcsességnek a mély igazságtartalmát, akkor ki kell jelentenünk, hogy a globális folyamatok ismerete és értelmezése is szükséges a helyi problémák megoldásához. Azonban ezek felismerése, helyes értelmezése és elemzése igényli az alapvető történelmi-társadalomtudományi ismereteket és adott esetben módszereket (Sallai, 2019; Szamel, 1963; Valcsicsák & Nagy, 1992).

Releváns szakirodalom

Akár a magyar, akár a nemzetközi (Jaschke et al., 2007) szakirodalmat tanulmányozzuk, akkor a rendőrség és a társadalom viszonyáról rendkívül széles, sok aspektust bemutató szakirodalom áll a rendelkezésünkre. Sokszor sajátos metszet alakul ki, amiben egyszerre foglalkoznak a rendőri etikai kérdésekkel és a társadalmi elvárásokkal, így keresve a választ arra a kérdésre, hogy milyen az ideális rendőrség (Vári, 2019). Ugyanakkor ezek a munkák kevéssé foglalkoznak, jó esetben csak érintik azt a kérdést, hogy a rendőrök képzése miként zajlik, milyen tantárgyakat tanulnak a különböző rendőri felsőoktatási intézményekben.

A téma megközelíthető történeti aspektusból is, miszerint a rendőrség(ek) története folyamán mikor és milyen képzéseket írtak elő a korabeli kollégáknak. Az elmúlt években az e tárgyban örvendetesen bővülő magyar szakirodalom segítségével ma már tudjuk, hogy a magyar rendőrségen belül a tiszt- és tiszthelyettes-képzésben mely diszciplínákat kellett elsajátítaniuk adott korban a rendőröknek. A feldolgozás ugyan még nem mondható teljesnek, hiszen az 1948 utáni időszakban vannak még feltáratlan területek, amelyek feldolgozása a jövő feladata. Az elmúlt rendészeti oktatástörténet történetéről Androvicz Gábor, Boda József és Sallai János tollából születtek alapvető fontosságú munkák (Androvicz, 2018; Boda, 2019; Sallai, 2016).

Módszertanilag fontos lenne feltárni és feldolgozni nemcsak a korabeli tankönyveket és segédleteket, hanem a különböző, ezzel kapcsolatos belső iratokat és a rendészeti sajtót is. Az 1945 előtti időszakban megfigyelhető ugyanis, hogy számos cikk foglalkozott a rendőr képzésével és műveltségének fejlesztésével, nemkülönben társadalmi integrációjával és közvetlen kapcsolatával (Laky, 1906; n. n., 1877; Nándori, 2021). Ezek alapján már most kijelenthető, hogy a rendőrképzés során nemcsak a szűken vett szakmai és jogi ismereteket kellett elsajátítaniuk, hanem bizonyos szociális kapcsolattartási formákat épp úgy, mint társadalmi ismereteket is (Kozáry, 2015).

Nemzetközi kitekintés

Egy bonmot szerint azért jók a nemzetközi példák, mert bármit és annak ellenkezőjét alá lehet velük támasztani. Nyilván ez így talán kissé túlzó megállapítás, de az tény: a nemzetközi gyakorlatban és szakirodalomban sok mindenre tudunk példát és akár ellenpéldát is találni. Fontos azonban leszögezni, hogy a rendészeti felsőoktatás, a tisztképzés minden országban más és más, az Európai Unión belül is nemzeti hatáskör. Természetesen találunk hasonlóságokat a különböző országok rendészeti felsőoktatása között – például elvárás a megfelelő fizikai és pszichikai állapot –, de ezzel együtt is számos és fontos különbség figyelhető meg. Másik oldalról, az egyes országok rendőrsége nyilván az adott ország igényeihez igazodik, az ottani jogrend és szokások szerint szolgálja a társadalmat, védi annak rendjét és békéjét.

Ezen tanulmány keretein belül természetesen nem lehet a világ valamennyi, de még csak az európai országok rendészeti felsőoktatását sem egyesével elemezni a tanulmány címében foglalt tematika mentén. Így nem maradt más választás, mint néhány példa kiragadása, ezzel is mutatva a téma – mármint a rendészeti felsőoktatási rendszerek – sokszínűségét. Ezért két olyan ország rendőrségénél vizsgáltuk meg az oktatás ezen aspektusát, amelyek között oly sok eltérés van – nemcsak egymáshoz, de a magyarhoz képest is –, ami miatt önmagában is izgalmas az összevetés – Finnország rendőrségi képzését[3] és az Egyesült Államok Szövetségi Nyomozó Irodájának (Federal Bureau of Investigation – FBI)[4] edukációs eljárásrendjét.

Az egyik kiválasztott ország, illetve annak rendőrsége, Finnország, az Európai Unió tagja, amely éppen 2022-ben adta fel katonai semlegességét és kérte csatlakozását az Észak-Atlanti Szerződés Szervezetéhez. Önmagában is érdekes kérdés, hogy a világ egyik legfejlettebb országa, amelynek közoktatása is a legjobbak között van a nemzetközi összehasonlítások szerint, hogyan képzi a leendő rendőrtiszteket. Mindezt teszik olyan társadalmi közegben, amelyben az állampolgárok egyszerre roppant jogtudatosak, ugyanakkor a lakosság el- és befogadó a más kulturális háttérből érkező emberek irányába.[5]

3 A finn rendészeti modellről (Christián, 2013).

4 Az Egyesült Államokban meglehetősen bonyolult a rendőrségi struktúra, hiszen nem csak a tagállamoknak van saját rendőrsége, de adott esetekben a megyéknek, településeknek is, de önálló rendőrsége van például a nemzeti parkoknak, nemkülönben az indián rezervátumoknak is. Így az USA-ban több ezer rendőrség működik párhuzamosan. Azonban egyes bűnesetek, illetve a bűnözés „fejlődése" szinte kikényszerítette, hogy legyenek szövetségi, tehát minden tagállamban illetékes rendőri szervek is. Ezek közül a legismertebb és a legnagyobb hatáskörrel az 1908-ban létrejött Federal Bureau of Investigation (Szövetségi Nyomozó Iroda) bír.

5 A finn lakosság 8%-a nem Finnországban született, illetve 8,5%-a bevándorló hátterű volt a 2021-es adatok alapján.

A leendő finn rendőrök képzése Tamperében, a Police University College[6] keretein belül zajlik, amely az egyetlen ilyen jellegű felsőoktatási intézmény Finnországban. A finn rendőrség is, a magyarhoz hasonlóan, alapvetően központosított, így talán értelemszerűnek mondható, hogy a tisztképzés is egy felsőoktatási intézményben történik. Szintén hasonlóan Magyarországhoz, BA és MA fokozatok mellett a tiszthelyettesek („*Specialization studies for police sergeants*") számára is kínálnak képzést.[7]

BA szinten meglehetősen részletes tanterv és tanmenet érhető el, amely szempontunkból két helyen tartalmaz fontos információt. Egyik a kötelező tárgyaknál a „*Rendőrség, egyén és társadalom*" című óra. Ha részletesen elolvassuk, hogy mi ennek a tantárgynak a deklarált célja, akkor egy meglehetősen vegyes, ha úgy tetszik sokrétű leírást kapunk:

- meghatározni a rendőrség működési környezetét, funkcióit, szervezetét, értékeit és etikai alapját;
- elemzés és reflektálás tetteikre és ezek attitűdjeinek hatása a szakmai párbeszédre;
- számos ügyféllel és ügyfélszegmenssel találkozni, és felmérni a multikulturális környezet szerepét a rendőrtisztek munkájában és a társadalomban;
- meghatározni a kriminalisztika alapfogalmait, a bűnözést magyarázó elméleteket és a bűnözés jellemzőit Finnországban (URL1).

Megállapíthatjuk tehát, hogy a „*Rendőrség, egyén és társadalom*" című óra egyfajta bevezetés a rendőri munkába, amely nagy hangsúlyt helyez a szakmai szocializációra, de oly módon, hogy a leendő rendőrtiszt megismerje a finn társadalmat, nemkülönben a finn bűnözés társadalmi hátterét. Vagyis a rendőr/rendőrség társadalomba való belehelyezése, a bűnözés háttere társadalmi okainak feltérképezése és megértése hangsúlyos része a BA képzésnek.

A finn képzés egyik erénye, hogy – hasonlóan a magyarhoz – a rendőrtisztjelölteknek lehetőségük van szabadon választott órák közül is választaniuk. Ezen órák közül az egyik a „*Szociológia alapjai*" nevű óra. Érdemes idézni, hogy a tantárgyi leírásban milyen célokat és eredményeket fogalmaztak meg.

„*A kurzus elvégzése után a hallgató képes lesz arra, hogy*

- *ismertesse a szociológiai gondolkodást és a rendőri munkával kapcsolatos kulcsjelenségeket, a magyarázó modellek összehasonlítását;*

6 Az egyetem honlapján a finn mellett minden anyag elérhető svéd és angol nyelven is, jómagam az angol nyelvű verziót használtam a kutatás során. Ugyanakkor ne feledjük: Finnországban őshonos kisebbség a svéd, a lakosság kb. 5%-át teszik ki a statisztikákban „svédül beszélő finn" besorolással.

7 Jelen tanulmány nem tér ki a szintén itt képzett Mentőszolgálati Tisztek képzésére, illetve más rendészeti jellegű vagy speciális (járművezetői, kutyás) továbbképzésekre.

- *szociológiai szempontokat alkalmazzon a rendőrségi szervezet, a rendőri foglalkozás és kultúra, valamint a rendőrség társadalmi szerepének és funkciójának vizsgálatára.*

Tárgyak

- *Szociológiai megközelítés és alapfogalmak.*
- *A finn társadalom fejlődése mint szociológiai jelenség.*
- *A rendőrségi kutatás szociológiája.*
- *Szociológiai paradigmák és megközelítések.*" (URL1).

A leírás alapján egyértelműen kijelenthetjük: a képzés során a tisztjelöltek alapvető elméleti ismereteket szereznek általában szociológiából, s ezen belül a finn társadalomról, abban a rendőrséggel szemben elvárt szerepről. Az oktatás részeként módszertani képzést is kapnak a leendő rendőrtisztek, hogy a problémák megközelítésében és értékelésében szociológiai módszereket is alkalmazzanak.

Az MA szintű képzésben sokkal inkább építenek a BA szinten tanultakra, mintsem nevesítenek. A képzési tervben számos helyen megjelenik, hogy a rendőrök értsék a finn társadalom működését, érzékeljék a változásokat. Szintén hangsúlyosan megjelenik az MA-s képzésben a szocio-kulturális különbségek tiszteletben tartása, nem csak a nemzetközi rendőri kapcsolatok vonatkozásában (URL2).

Az oktatás tudatos tervezésére utal, hogy a finn rendőrképzést egy 15 főből álló kutató részleg segíti, hogy a legjobb hazai és nemzetközi szakirodalommal, gyakorlattal és új rendészettudományi ismeretekkel felvértezve kerüljenek ki a finn rendőrtisztek.

Összehasonlítva a magyar és a finn rendőrtisztképzést, témánk szempontjából két alapvető különbséget lehet megállapítani. Egyik, hogy nem szerepel a tantervben sem a finn rendőrség történetét, vagy akár a finn, akár a nemzetközi rendészettudományt bemutató kurzus. Ezt mindenképpen egyfajta hiátusnak értékeljük. A finn rendőrség is immár több mint százéves múltra tekinthet vissza, vagyis vélelmezhetően érdemes lenne bemutatni a történetét a leendő finn rendőrtiszteknek (Sallai & Borszéki, 2022).

A másik lényeges különbség, hogy a tamperei Police University College egyszerűen nem rendelkezik saját doktori iskolával, következésképpen rendészeti doktori program és képzés sincs Finnországban. Így azok a finn rendőrtisztek, akik tudományos fokozatot kívánnak szerezni, így a civil egyetemek valamelyikén tudják csak ezt megtenni.

Másik példánk az Egyesült Államok, illetve annak egyik legismertebb bűnüldöző szerve, az FBI. A szervezetről sok rémhír, legenda és félreértés van a köztudatban, amelyekkel nyilván ezen tanulmány keretében nem kívánunk foglalkozni. Ugyanakkor több szempontból is érdemes tanulmányozni, hogy

a jelentkezőből hogyan lesz FBI ügynök. A képzés menete ugyanis itt szinte fordítottja az európainak, ezen belül is a magyarnak. Vagyis előbb kell rendelkeznie a jelentkezőnek valamilyen felsőfokú végzettséggel (elégséges egy BA diploma), s ha ezek után megfelel a fizikai és pszichikai teszteken, akkor ez után kezdheti csak meg a kiképzést, amelynek eredményeképpen csatlakozhat majd az FBI-hoz. Érdemes azt is rögzíteni azonban, hogy a jelentkezés előfeltétele a minimum kétéves, a szakmájában eltöltött munkatapasztalat is.

Ennek fényében jogosan lehet feltenni azt a kérdést, hogy vajon mégis milyen végzettségeket preferál az FBI a felvételi eljárásában? Természetesen semmilyen diploma sem jelent hátrányt, de a leginkább preferált végzettségek a következők:

1) büntető igazságszolgáltatás;
2) számítástechnika;
3) kiberbiztonság;
4) pénzügy/törvényszéki számvitel;
5) forenzikus tudomány;
6) nemzetközi tanulmányok;
7) jog;
8) közbiztonsági igazgatóság;
9) pszichológia;
10) szociológia (URL3).

Jól látható, hogy a klasszikusnak mondható jogi és – korunkban már nélkülözhetetlen – informatikai végzettségek mellett a pszichológia, a szociológia és a nemzetközi kapcsolatot végzetteket keresi az FBI. Nyilvánvalóan ez egyrészt erős összefüggésben van az FBI igen széles körű tevékenységével. Egy kémelhárítással (is) foglalkozó szervezetnél nem meglepő, hogy keresik a nemzetközi tanulmányokat végzett, széles történelmi-politológiai-földrajzi ismeretekkel is rendelkező szakembereket.

Ugyanakkor tény az is, hogy az amerikai rendőrség(ek)nél eleve komoly hagyományai vannak a lakossággal való szoros kapcsolattartásnak. Ennek alapja lehet, hogy a seriffeket úgy választják meg mind a mai napig az USA-ban. Vagyis a helyi rendőrség vezetője nem „valahonnan jött idegen", hanem a helyi közösség jól ismert tagja – és ez önmagában tekintélyt is ad neki. Nem meglepő, hogy a helyi társadalomból jött rendőri vezető jobban érti és értékeli a helyben zajló folyamatokat, és nyilvánvalóan sokakat személyesen is ismer.

Az FBI-ügynökké válásához tehát valamilyen – akár kifejezetten társadalomtudományi – végzettség és az ahhoz kapcsolódó munkatapasztalat a belépő. S ha ez megvan, utána végezheti csak el a jelentkező – ha megfelelt az egyéb felvételi követelményeknek – a szakirányú képzést. Vagyis az FBI rendszerében

nincs BA vagy MA szintű képzés, mint ahogyan doktori képzés sem. Ha egy FBI-ügynök tovább szeretné mélyíteni tudását egy tudományterületen, akkor azt bármelyik amerikai egyetemen megteheti, nemkülönben ha doktori fokozatot szeretne szerezni.

A hallgatói érdeklődés

Az egykori Rendőrtiszti Főiskolán (továbbiakban: RTF) 1989-ben jött létre az önálló Társadalomtudományi Tanszék. Vagyis kijelenthető, hogy a tisztképzésben a rendszerváltozás éveitől jelen vannak a különböző társadalomtudományi diszciplínák. Nyilvánvaló, a képzési rend át-, pontosabban kialakítása nem ment egyik pillanatról a másikra, idő kellett annak kiforrására. Így az 1990-es évek elején bevezetett „*Magyarok Európában*" című kurzus sokat tett azért, hogy a leendő rendőrtisztek tisztában legyenek hazánk és Európa viszonyával. Ne feledjük, hogy ezekben az években gyökeresen átalakultak Magyarország gazdasági-társadalmi viszonyai. Mi több: az Európába és az észak-atlanti világrendszerbe történő betagozódás lettek immár a magyar politikának a legfőbb céljai, amelyekben minden politikai aktor egyet tudott érteni. Az évek során számos tantárgy került be a tanmenetbe: történelem, szociológia, rendészeti szociológia, (rendészeti)etika, retorika, logika, filozófiatörténet és politológia. Itt jegyezzük meg, hogy néhány tárgy – az átszervezések következtében – átkerült a Rendészeti Magatartástudomány Tanszékhez.

Érdemes megjegyezni, hogy az RTF keretein belül már 1974-ben létrejött a TDK-hoz kapcsolódó intézményrendszer. Ekkor még csak a büntetőjogi, a kriminalisztikai, a pszichológiai és a büntetés-végrehajtási területen írtak dolgozatokat a hallgatók. A korabeli rendszer jellemzője volt, hogy az RTF hallgatói többnyire a katonai főiskolák konferenciáin szerepeltek. Az RTF volt a házigazdája 1988-ban a Katonai Főiskolák IV. Országos Tudományos Diákköri Konferenciájának, amely kapcsán joggal állíthatjuk, hogy egyfajta elismerése volt az RTF-nek. Ez az úgynevezett „elkülönülés", vagyis a katonai és a civil felsőoktatási intézmények külön pályán indulhatnak, csak az 1990-es években, illetőleg az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT) Hadtudományi Szekciójának megalakulásával szűnt meg. Ettől kezdve az RTF hallgatói minden országos konferencián indultak, és legalább három (a hadtudományi, az állam- és jogtudományi és a társadalomtudományi) szekció munkájában vehettek részt.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) létrejöttével, az abba integrálódott Rendőrtiszti Főiskola – immár Rendészettudományi Kar – keretein belül 2013-ban az NKE Szenátusa jóváhagyásával hozták létre a Rendészetelméleti

Tanszéket, amelynek fő feladata a rendészetelmélet és -történet oktatása, kutatása, valamint a Rendészettudományi Doktori Iskola előkészítése volt. 2016-ban önálló tanszékként létrehozták a Rendészetelméleti és -történeti Tanszéket a rendészeti tradíciók kutatására és ápolására, amely 2018-ban Rendészettörténeti Tanszék néven folytatta munkáját intézeti keretek között, majd 2019-ben a karon belüli intézeti rendszer megszűnésével ismét megalakult a Rendészetelméleti és -történeti Tanszék.

A tanszék számos tárgy gazdája, ezek közül számos kifejezetten történeti jellegű (A rendészettudomány története, Az államhatárok története, A globalizáció és rendészeti kihívásai, Igazgatásrendészeti szakmatörténet, Rendészettörténet, Genocídiumok, etnikai tisztogatások, szegregációk, apartheid és a közigazgatás, illetve A rendészeti szervek szerepe a történelemben), bár nem egyszer politológiai és szociológiai kitekintéssel (URL4).

Talán érdemes néhány példát hozni arra, hogy a hallgatók körében mennyire népszerűek a történeti, társadalomtudományi témák. Erre az elkészített TDK, valamint a szak-és diplomadolgozatok száma adhat egyfajta választ.

A TDK dolgozatok vonatkozásában az alábbi táblázatban próbálom bemutatni a hallgató érdeklődést.

1. számú táblázat: *A kari TDK-n történeti, társadalomtudományi tagozatokban induló hallgatók száma és aránya 2012–2020 között*

Év	Szemeszter	Tagozat neve	Tagozatban induló hallgatók száma	Összes KTDK-n induló hallgatók száma	A hallgatók százalékos aránya
2012	tavaszi	Rendőrök és Agresszorok Vegyes Tagozat	3	9	33,33
2012	őszi	Társadalomtudományi Tagozat I., Társadalomtudományi Tagozat II.	7+6	66	19,7
2013	őszi	Nincs speciális történeti és/vagy társadalomtudományi tagozat	6[8]	79	7,6
2014	őszi	Társadalomtudományi Tagozat	8	46	17,4
2015	őszi	Rendészettörténeti Tagozat; Rendészeti Alkalmazott Társadalomtudományok Tagozatokban	6; 6 (4)	63	15,87
2016	tavaszi	Integrált Rendészeti Tagozat	8	26	30,77
2016	őszi	Rendészetelméleti és -történeti Tagozat	6	66	9,1
2017	őszi	Rendészetelméleti és -történeti Tagozat	9	68	13

8 A dolgozatcímek alapján öt darab dolgozat kifejezetten történeti, illetve szociológiai jellegű kérdést dolgozott fel.

Év	Szemeszter	Tagozat neve	Tagozatban induló hallgatók száma	Összes KTDK-n induló hallgatók száma	A hallgatók százalékos aránya
2018	tavaszi	Nincs speciális történeti és/vagy társadalomtudományi tagozat (Bűnügyi Tudományok Tagozat, Biztonsági Tagozat)	(2; 1)[9]	29	10,34
2018	őszi	Nincs speciális történeti és/vagy társadalomtudományi tagozat (Kriminológia Tagozat)	7 (4)[10]	54	7,4
2019	őszi	Rendészetelméleti és -történeti; Magatartástudományi Tagozat	8 (4)[11]	60	
2020	őszi	Rendészetelméleti és -történeti Tagozat	7	72	9,7

Forrás: URL5 alapján végzett számítás.

A táblázat összeállításakor a jelenleg (2022. szeptember) a kar honlapján elérhető nyilvános adatbázist használtam fel, amely 2012. és 2020. között keletkezett TDK adatokat közli. Mint az látható, nem volt mindig, minden alkalommal célirányos társadalomtudományi és/vagy történeti tagozat, illetve néha maga a tagozat megnevezése is meglehetősen tágra nyitotta a kaput a befogadható dolgozatok előtt. Így azokban az években, amikor nem volt nevesített történeti és/vagy társadalomtudományi tagozat (2012 tavasz, 2013 ősz, 2016 tavasz, 2018 tavasz és ősz), akkor a dolgozat címei és témái alapján határoztam meg, hogy melyek voltak azok, amelyek történeti és/vagy társadalomtudományi tematikájúak.

Milyen következtetés vonható le a 2012 és 2020 közötti adatokból? Egyik, hogy a társadalomtudományi, történeti tematikájú dolgozatok aránya 10% körül, sőt nem egy esetben bőven ezen fölül mozgott. Mindössze két esztendő, a 2013-as és a 2018-as volt kivétel ez alól, de akkor egyik esetben sem volt nevesített tagozata ezen diszciplínáknak. A másik pedig az előző mondat kvázi inverze: ha van, tudni lehet, hogy lesz társadalomtudományi/történeti tagozat, a hallgatók is szívesebben írnak ilyen tematikában, hiszen érvényesül majd a „hasonlót a hasonlóval való összehasonlítás" gyakorlata.

Mindezen tényezők mellett van még egy, statisztikailag talán nehezebben megfogható, de igenis létező, fontos komponens. Nevezetesen, hogy van-e olyan tanszék, tantárgy, még inkább oktató, akihez a hallgató bizalommal tud

9 A két tagozatban két, illetve egy darab dolgozat kifejezetten történeti, illetve szociológiai jellegű kérdést dolgozott fel.

10 A tagozatban szerepelt hét dolgozat közül négy foglalkozott történeti, társadalomtudományi témával.

11 A dolgozatok címe alapján a tagozatban szerepelt nyolc dolgozat közül négy foglalkozott történeti, társadalomtudományi témával.

fordulni, ha ilyen tematikában kíván TDK dolgozatot készíteni. Általános oktatási tapasztalat, hogy sok hallgatót érdekelnek a társadalmi, történeti kérdések. S nyilván, ha vannak olyan tárgyak a képzés során, amelyek az ez irányú ismereteiket bővítik, mélyítik, akkor ez csak megerősíti a hallgatót abbéli szándékában, hogy akár TDK, akár szak- vagy diplomadolgozati témájának a rendészethez és/vagy a rendőrséghez is kapcsolódó történeti vagy valamilyen társadalomtudományi kérdést dolgozzon fel.

A hallgatói érdeklődés másik mérhető sarokköve, hogy vajon hány hallgató választ társadalomtudományi, történeti témát magának a szak- vagy diplomadolgozat elkészítésekor. Az utóbbi években az alábbiak szerint alakult a Rendészetelméleti és -történeti Tanszék keretében szak- vagy diplomadolgozatot írók száma[12]:

- 2015 – 5 fő,
- 2016 – 9 fő,
- 2017 – 30 fő,
- 2018 – 35 fő,
- 2019 – 3 fő a Rendészetelméleti Tanszéken;
  Rendészettörténeti Tanszéken 9 fő[13],
- 2020 – 24 fő,
- 2021 – 18 fő,
- 2022 – 27 fő.

A mási nyilvánosan elérhető adatbázis a 2012 és 2016 között megvédett BA és MA dolgozatokat tartalmazó adatbázis (URL6). Bár ezen adatbázis nem jelöl tanszéket, amelynek keretein belül elkészült a dolgozat, de a témavezető és a cím alapján elég nagy valószínűséggel el lehet dönteni, hogy az adott munka jelen cikk szempontjából releváns-e vagy sem. Ennek alapján a jelzett időszakban mintegy 82 darab szak- és diplomadolgozat született a Rendészettudományi Karon társadalomtudományi, illetve rendészettörténeti témákban.

Újfent azt a megállapítást kell tennünk, hasonlóan a TDK dolgozatok elemzésekor, hogy hallgatói oldalról van érdeklődés, ha úgy tetszik igény, hogy történeti témájú dolgozattal zárják le tanulmányaikat a Rendészettudományi Karon. Nyilván az a tény, hogy kötelező tantárgyként történeti tárgyak is vannak, valamint, hogy tanszéki háttér és ennek következtében szakmai támogatás is van mindezek mögött, akkor az csak tovább erősíti a hallgatók döntéseit.

12 Az adatok Neptun adatbázisból való leszűrésében Rozman Mónika titkársági referens asszony volt nem kis segítségemre, akinek ez úton köszönöm meg gyors és szakszerű munkáját.

13 2019-ben külön működött a Rendészetelméleti és a Rendészettörténeti tanszék.

Összegzés

Összességében tehát megállapítható, hogy a modern kor rendőrének nemcsak fizikailag és pszichológiailag kell alkalmasnak lennie a szolgálat ellátására, hanem széles körű, sokrétű ismeretanyaggal is kell rendelkeznie. A szakma direkt gyakorlásához szükséges ismeretek mellett azonban a 21. század új (?) kihívásai megkövetelik, hogy a rendőrök széles körű társadalmi-történeti-politológiai ismeretekkel is rendelkezzenek. Talán elvárható az is, hogy egy szervezet ismerje a saját maga történetét, ezen belül kialakulását és sikereit is épp úgy, mint ahogyan esetleges kudarcait, hogy azokból a megfelelő tanulságokat levonva fejlődhessen (Kovács, 2022). A statisztikai adatok alapján látható, hogy a hallgatók között is van érdeklődés a történeti-szociológiai-politológiai kérdések feldolgozása iránt, akár TDK, akár szak- vagy diplomadolgozat szintjén. Érdemes megjegyezni, hogy a Rendészettudományi Doktori Iskolában is számos történeti, illetve etikai vagy társadalomtudományi kérdést feldolgozó doktori munka készült el, több már túl van a kötelező műhelyvitán is.

A tisztjelöltek alapvetően értik és érzékelik, hogy miért fontos, hogy egy rendőrtiszt tisztában legyen a társadalom rétegződésének mibenlétével, nemkülönben okaival, vagy, hogy a napjainkban egyre gyakoribb gyűlöletbűncselekmények kapcsán tisztában legyen nemcsak annak jogi értelmezésével, hanem adott esetben annak történeti hátterével is (Gerd et al., 2007; Csapó, 2008).

A különböző társadalomtudományok hasznossága és hasznosíthatósága kapcsán elég csak napjaink legfontosabb kihívásaira gondolni, túl a magyar társadalmon belül zajló változásokra, amelyek Európát érik. Ukrajnában folyó háborúra – ennek számos negatív gazdasági következményével és menekültválságával –, a 2015 óta permanensnek mondható migrációs válsághelyzetre, vagy éppen a gyűlöletbűncselekményekre, s ezen belül is az antiszemita indíttatásúakra. Tegyük fel a kérdéseket: egy esztendővel ezelőtt ki gondolta volna, hogy háború lesz? Ki gondolta volna 10–15 évvel ezelőtt, hogy Nyugat-Európában az antiszemita indíttatású gyűlöletbűncselekmények jelentik az egyik legnagyobb kihívást a rendőrségnek?

Ezek 2022 kihívásai, s nem tudhatjuk, hogy az elkövetkező évek, évtizedek milyen újabb és újabb (?) problémák elé állítják majd Magyarországot ebben a globális világban. De hogy ezek kezelésében és elhárításában a rendőrségnek komoly feladatai lesznek, azt már most is biztosra vehetjük.

Felhasznált irodalom

Androvicz G. (2018). *A budapesti államrendőrség képzési, előmeneteli rendszere és ruházati ellátása 1873–1944*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Bjørgo, T. & Damen, M.-L. (Eds.) (2020). *The Making of a Police Officer Comparative Perspectives on Police Education and Recruitment*. Routledge. https://doi.org/10.4324/9780429277221

Boda J. & Sallai J. (2016). *A belügyminisztérium feladatrendszerének változásai 1848-1959 között*. *Nemzetbiztonsági Szemle, 4*(1), 4–17.

Boda J. (2017). A Rendőrakadémiától az egyetemi szintű képzésig. In Boda J., Felkai L. & Patyi A. (Szerk.), *Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére = Liber amicorum in honorem Friderici Janza septuagenarii* (pp. 107–130). Dialóg Campus Kiadó; Nordex Kft.

Boda J. (2019). Az állambiztonsági és nemzetbiztonsági képzés történet. In Jámbor O. I., Lénárt M. & Tarján G. (szerk.). *A rendőrakadémiától az egyetemig - rendészettörténeti tanulmányok* (pp. 356–385). Rendőrség Tudományos Tanácsa.

Christián L. (2013). *Miért bíznak a finnek a rendőrségben? Új rendészeti megoldások Finnországból*. *Belügyi Szemle, 61*(7-8), 130–142.

Concha Gy. (1901). *A rendőrség természete és állása szabad államban*. Értekezések a Társadalmi Tudományok Köréből.

Csapó Cs. (2008). *Távlatos gondolkodás – a korszerű rendőrség alapja*. *Hadtudomány, 18*(1), 131–143.

Finszter G. (2014). *Rendészetelmélet*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Finszter G. (2018). *Rendészettan*. Dialóg-Campus Kiadó.

Forgács J. (1942). *A rendőrnevelés tükre. A magyar rendőr, 9*(24), 5–14.

Gerd J., Hans-Gerd, B. T., del Barrio R., Kwanten Cees, F., Mawby, R. & Pagon M. (2007). *A rendészettudomány európai megközelítése munkacsoport. (PGEAPS). Zárójelentés tervezet*. CEPOL.

Huntington, S. P. (1994). *A katona és az állam*. Zrínyi Kiadó-Atlanti Kutató és Kiadó.

Johnson, T. A., Misner G. E. & Brown L. P. (1981). *Police and Society - An Environment for Collaboration and Confrontation*. London, Englewood Cliffs.

Kovács G. (2022). A rendőrség szervezeti kultúrája. In Farkas J. & Horváth J. (Szerk.), *A rendészeti szervezeti kultúra többszempontú megközelítése* (pp. 79–101). Ludovika Egyetemi Kiadó.

Kozáry, A. (2015). Police science and its place in the social sciences. In Bodonyi, I. (Ed.), *Methodology of scientific research – introduction to police science: module I.: general introduction and methodology* (pp. 21–33). Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Kriskó E. (2013). *A rendőrség társadalmi rendeltetése és a rendőrségi kommunikáció*. Doktori értekezés. Pécsi Tudományegyetem.

Laky I. (1906). *Rendőrközegek tankönyve*. Budapest.

n. n. (1877). *Rendőrségünk*. Magyar Jogász. Jogszaki és Közigazgatási Napilap, 1877. március 25.

Nándori N. P. (2021). *A rendőri hivatás története és elemei*. *Belügyi Szemle, 69*(7), 1181–1208. https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.7.6

Sallai J. & Borszéki J. (2022). A nemzetközi rendőri együttműködés kezdetei. *Belügyi Szemle, 70*(5), 983–1003. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.5.6

Sallai J. (2013). A globalizáció rendészeti kihívásai. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Tanulmányok „A változó rendészet aktuális kihívásai" című tudományos konferenciáról* (pp. 37–41). Magyar Hadtudományi Társaság.

Sallai J. (2016). Rendőr-, rendőraltiszt-, rendőrtörzsaltiszt-képzés a m. kir. rendőrség államosítása után. *Magyar Rendészet, 16*(6), 169–177.

Sallai J. (2019). *A magyar rendészet története*. Rendőrség Tudományos Tanácsa.

Szamel L. (1963). A belügyi szervek munkája társadalmasításának főbb elvi kérdései. *Belügyi Szemle, 1*(9), 5–15.

Valcsicsák I. & Nagy L. (1992). *A társadalom- (történelem) tudományos ismeretek oktatásának helye és szerepe a rendőrtiszti képzésben*. BM Kiadó.

Vári V. (2019). A rendőri életpályamodell és a rendőri felsőoktatás összehangoltsága. *Magyar Rendészet, 18*(2), 205–224.

Vári V. (2020). A bizalom kérdése a rendőrség és a társadalom relációjában. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), Pécsi Határőr Tudományos Közlemények (pp. 177–184). Magyar Hadtudományi Társaság.

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Bachelor of Police Services*. https://polamk.fi/documents/25254699/37709942/Bachelor-of-Police-Services-Curriculum.pdf/0cea04a9-627e-4bbf-557a-7eacb8131f21

URL2: *Master of Police Services degree*. https://polamk.fi/documents/25254699/37709942/Master-of-police-services-degree-curriculum.pdf/45060378-2c94-a447-9b45-5c2db82e376b/Master-of-police-services-degree-curriculum.pdf?t=1604481270134

URL3: *10 best degrees for the FBI*. https://www.collegeconsensus.com/degrees/best-degrees-for-fbi/

URL4: *Aktuális tantárgyi programok*. https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/rendeszetelmeleti-es-torteneti-tanszek/aktualis-tantargyi-programok

URL5: *KTDK eredmények*. https://rtk.uni-nke.hu/hallgatoknak/tudomanyos-diakkor-tdk/kari-tudomanyos-diakkori-konferencia-eredmenyek

URL6: *RTK szakdolgozatok*. https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/RTK_szakdolgozatok_BA_MA_2022_02_18.pdf

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Kovács T. (2022). Társadalomtudományok helye és szerepe a modern rendészeti felsőoktatásban. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 2061–2076. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.8

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.9

A rendvédelmi felsőoktatás mint a belügyi tudományosság egyik oszlopa

Higher Education in Law Enforcement, as a Pillar of Science in the Field of Interior Affairs

Pallo József
Dr. PhD. tudományos dékánhelyettes, habilitált egyetemi docens,
büntetés-végrehajtási ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
pallo.jozsef@uni-nke.hu

Absztrakt
Cél: A tanulmányban az elmúlt félévszázad belügyi tudományos fejlődésének íve rajzolódik ki, érintve annak legfontosabb személyi, oktatási, szakmai és tudományos szegmensei. Ennek eredményeképpen plasztikus képet kaphatunk azokról a tendenciákról, amelyek a változó társadalmi berendezkedéseken átívelően formálták a belügyi tudományosság képét. A tanulmány céljául tűzi ki a jövő legnagyobb felsőoktatási kihívásainak való megfelelés lehetséges útjainak kijelölését, különös tekintettel a nemzetközi tudományos láthatóság egyre növekvő szerepére.
Módszertan: A tanulmányban a történeti komparatív megközelítés alapján kerültek azonosításra a lényegi elemek, illetve a jelenlegi nemzetközi tudományos közeg alapértékeinek megfelelően elemző értékeléssel fogalmazódnak meg a jövőre mutató javaslatok.
Megállapítások: A belügyi tudományosság fejlődési íve viszonylag mentes a mindenkori aktuálpolitikai felhangoktól, a szakma érdeklődéssel, bizalommal fogadta a tudomány eredményeit, és azokat a lehetőségekhez képest pragmatikus szemléletmóddal igyekezett hasznosítani. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem és jogelőd intézményei, többek között a Rendőrtiszti Főiskola, oktatási és tudományos munkájával rugalmasan és jól támogatta a kompakt belügyi munka hatékonyságát. A rendvédelmi felsőoktatás körülményekhez való jó alkalmazkodási képességét szemléletesen mutatja az önállóvá vált honi rendészettudomány egyre nagyobb nemzetközi elfogadottsága, amelyet a minősített külföldi szakfolyóiratokban megjelenő tanulmányok száma is fémjelez.

Érték: A szakmaspecifikus rendészettudomány profiljának megőrzéséhez kiemelten fontos, hogy a jövő egyetemi tanárai és esetlegesen az MTA doktorai a szakmából indult oktatók közül kerüljenek ki. Ennek a hosszú útnak egyik fontos mutatója a megfelelő tudományos és tudománymetriai teljesítmény, amelynek jövőbeli fontosságát illetően ad iránymutatást és viszonyítási pontot a tanulmány.

Kulcsszavak: belügyi tudományosság, felsőoktatás, tisztképzés fejlődése, tudománymetria, D és Q besorolású tanulmányok

Abstract

Aim: The paper depicts the development arc of the study of interior affairs, focusing on its last five decades, addressing its most important professional, educational, scientific and personal aspects. As a result, we will be able to put together a concise view of the tendencies that reach beyond societal structures to shape and influence the progress of interior science. This paper will also attempt to designate a pathway along which adherence to the future challenges of higher education would be possible, particularly so in the case of scientific endeavours aspiring for international audiences, which phenomenon is receiving an increasing focus.

Methodology: The paper will identify the most significant elements via a comparative-historical method, and will also address future challenges by offering suggestions coupled with an analytical evaluation, according to the standards of the international environment.

Findings: The development arc of home affairs-related scientific endeavours is relatively free of political overtones. The achievements of this branch were welcomed by the professionals who – through a pragmatic point of view – tried to utilize these findings. The National University of Public Service (and its predecessors, among others the Police College) through its work in the field of education and science, has been one of the most significant supporting parties to those willing to engage in this field. The adaptability of law enforcement higher education is also concisely depicted by the international peers' increasing awareness of the field, which is further emphasized by the essays published in certified foreign academic journals.

Value: In order to preserve the profile of profession-oriented law enforcement science, it is crucial to ensure that the professors of the future emerge from the professionals working in the field. One of the most important indicators of this long road is and adequate scientific and scientometric performance and research, the importance of which is further outlined in this paper.

Keywords: internal and home affairs, higher education, the training of cadet officers scientometrics, D and Q-level essays

„Tempora mutantur nos et mutamur in illis”, azaz változnak az idők és velük változunk mi is. Azt hiszem, hogy ez a Horatiusnak tulajdonított szállóige fejezi ki legjobban azt a szükségképpeni mozgást, amellyel minden tudomány fejlődését jellemezhetjük. Természetesen a tudomány térhódítása, fontossága sok tényezőtől függ, amelyek egymásra hatása vagy szerencsés esetben kedvező együtt állása alapjaiban meghatározza annak társadalmi beágyazottságát. A mérvadó körülmények közül, megítélésem szerint, a legfontosabb a mindenkori történelmi éra, amely az adott korszak (jog)politikai klímájában is visszatükröződik, és formáló hatással bír. Éppen ezért, amikor a rendészeti felsőoktatás elmúlt fél évszázadának tudományos fejlődési ívét vizsgáljuk, nem vonatkoztathatunk el mindettől és szükségképpen egyfajta történeti áttekintést kell tennünk. Megtisztelő feladatnak tekintem, hogy mint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar jelenleg hivatalban lévő tudományos dékánhelyettese végig kalauzolhatom a tisztelt olvasót ezen az úton, és felidézhetem a mögöttünk hagyott ötven év fontosabb állomásait, eseményeit, illetve néhány gondolatot fogalmazzak meg a jövő belügyi tudományosságának erősítése érdekében.

A kezdetektől a rendszerváltozásig (1971–1990)

Közismert tény, hogy a Rendőrtiszti Főiskola (továbbiakban: Főiskola) 1971-ben nyitotta meg kapuit[1], és ezzel egyidejűleg pontosan meghatározták az intézmény feladatait is. A korabeli döntéshozók igen magasra tették az elvárásokat, mert komplex feladatrendszert határoztak meg, amely célul tűzte ki a belügyi munkát segítő témákban való tudományos kutatást és a tudományos „káderképzés” feladatait is. Ennek táptalaja az MSZMP KB 1968 júniusában elfogadott tudománypolitikai irányelvekről hozott határozata[2] volt, amely a Főiskola létesítésének eszmei alapjait is magában hordozta. Természetesen a tudomány definíciója és annak tartalma a korszellem által erősen befolyásolt volt, hiszen abban az időben a kutatásokat belső szemléleti akadályok jellemezték, amelyek több szempontból is gátolták a tudományos kiteljesedés lehetőségeit.

1 A főiskola első parancsnoka dr. Györök Ferenc r. ezredes (később vezérőrnagy) volt, aki 1971–1986 között volt hivatalban.
2 Erről részletesen beszámol a Társadalmi Szemle 1969. évi 7–8. száma.

A közvélekedéssel ellentétben ennek okai elsősorban nem a titkosságban, a misztikumban és a megalapozott kritikai észrevételektől való szégyenlős elzárkózásban jelentkeztek, hanem sokkal inkább a tudományos közlés és a közérdek közötti releváns elhatárolás nehézkességében öltöttek testet. Mindez oda vezetett, hogy az 1970-es években a mai értelemben vett interdiszciplináris tudomány csak a sajátos és korszakhoz kötődő „mikrokozmoszában" érvényesült. Kezdetben csupán egy szakmai helyzet leírását azonosították a tudományos minőséggel, az oktatásban a praktikus ismeretek átadása dominált (kvázi szabályzat ismertetés) és egyidejűleg azok készség szinten való alkalmazásának kialakítása volt a cél. Azon oktatók, akik esetleg megfelelő kvalitással bírtak a tudomány művelésének területén, olyan tudással rendelkeztek, amire a rendszernek kezdetben nem volt igazán szüksége. Fontos lett volna, hogy a kutatások az elemzéssel egy időben jelöljenek meg hipotézisként alternatívákat is annak érdekében, hogy a döntéshozók a tudományos véleményeket figyelembe véve alakíthassák a jövőt. Ezen körülmények hiányában a tudományosság lényegi eleme sérült, így e tétel tartalma nem tudott kiteljesedni. Az 1972/1973. oktatási évre kiadott munkaterv már előírta, hogy a következő tanévben mielőbb létre kell hozni a Főiskola Tudományos Diákkörét, amely összefogja és koordinálja a szakkörök tevékenységét. A tényleges főiskolává válás újabb állomását jelezte a belügyminiszter 07/1973. sz. parancsa a Főiskolai Tudományos Bizottság létrehozásáról. A belügyminiszter ugyancsak 1973-ban arról döntött, hogy az egyes belügyi szerveknél a hagyományosan végzett kutatások körét kibővítve, a tudományos munkát szervezettebbé kell tenni. Ennek érdekében 1974-ben létrehozták a BM Tudományszervezési Osztályt, meghatározták a belügyi kutatóhelyek körét, valamint megteremtették a kutatómunka alapvető feltételeit, amelyek így a belügyi kutatások kibontakozását segítették elő. A Főiskolán e történések inspiratív hatásaként egy sokkal mozgalmasabb és lelkesebb tudományos élet indult meg, amelynek dr. Györök Ferenc r. ezredes, parancsnok igyekezett egyre nagyobb teret biztosítani. A tudományos minőséget már ebben az időszakban a Szabó András vezette munkacsoport garantálta.

Az intézmény 1976-os tanterve, amely egy 1983-ig megvalósuló fejlesztési programot is magába foglalt, az oktatás folyamatos korszerűsítését célozta meg. Fontos állomás volt azon előterjesztés, amely a főiskolai oktató és tudományos munka fejlesztésének főbb irányelveit és feladatait tartalmazta.[3] Ez a dokumentum képezte az alapját az új és korszerűsített tanterv kidolgozásának, amelynek kialakításakor már hivatkoznak bizonyos ezt megalapozó tudományos kutatásokra. Minden bizonnyal ezek különböző pedagógiai és didaktikai kérdéseket

3 Kibocsátotta az MSZMP Politikai Bizottsága 1981. február 3-án.

vizsgáltak, így nem tekinthetők szakmaspecifikus kutatásoknak, olyannak, amelyek egyébként a gyakorlati munkát lettek volna hivatottak támogatni. A dokumentum lényegét tekintve az akkori tananyag merevségét igyekezett fellazítani, és már akkor az integrált oktatás bevezetését szorgalmazta, törekedve a teljesítőképes tudás kialakítására, melynek érdekében négy tantárgycsoportot hoztak létre. A Főiskola sokáig a hazai felsőoktatás rendszerében egyfajta szigetként működött, amelynek tevékenységét misztikus homály lengte körül. Hozzájárult ehhez, hogy a tudományos fokozat megszerzése, a dogmatikus tevékenység, a publikálás nem volt az oktatói állományt terhelő kötelezettség, legfeljebb jó néven vett elvárás. Mindez azonban természetes volt ebben a helyzetben, mert az oktatói állomány bázisát a korábbi Rendőrakadémia tudományos tevékenység kifejtésére nem kötelezett (és sokszor e munkára egyébként is kevésbé alkalmas) oktatói biztosították. Az első tíz évben mind a felső, mind a középvezetői szinten kuriózumnak számított a tudományos minősítettség, melyet az ELTE ÁJK nagy tudományos reputációval rendelkező oktatóinak rendszeres meghívásával igyekeztek pótolni a Főiskola vezetői. A belügyi ágazatban végzett tudományos tevékenység alapvető elveit és célkitűzéseit a 07/1973. BM sz. parancs határozta meg, amelynek megvalósításához és továbbfejlesztéséhez újabb adalékokkal szolgált a tudományos káderképzést szabályozó 28/1976. BM sz. utasítás. Az 1974-ben kiadott belügyi tudományos kutatási terv konkrét kutatási témacsoportokat határozott meg, erőteljesen orientálva a kutatni szándékozó rendészeti szakembereket és oktatókat. 1980-ban 32 fő rendelkezett tudományos fokozattal, akik közül 30 fő a különböző tudományok kandidátusa (CSc), illetve két fő az állam- és jogtudományok doktora (DSc) volt.

A fokozatosok körében a dokumentum kedvezőtlennek minősítette a nők (két fő) és a fiatalok számát (mindössze egy fő volt 35 évesnél fiatalabb). A fokozatosok 10%-a túlhaladta a nyugdíjkorhatárt, és 33%-a öt évvel megközelítette azt (Virányi, 2019).

A tudományos szakember-utánpótlás kérdésében csak az 1980-as évek közepétől volt érzékelhető elmozdulás, amelyet jól mutat, hogy az időszakban egyre többen jelentkeztek az akkoriban alapított „dr. univ." fokozat elnyerésére, valamint már kandidátusi értekezések is születtek (Sz. n., 1984). Az oktatásról szóló 1985. évi I. törvény szellemiségének megfelelően és követve a hazai felsőoktatásban kialakult/kialakuló gyakorlatot, 1985-ben ugyancsak előterjesztés született a polgári főiskolákon rendszeresített oktatói címek és tanári beosztások Főiskolán való bevezetésére Az időszak fontos eseménye volt, hogy a Minisztertanács 1984. május 10-én jóváhagyott közoktatási és felsőoktatási programja, amely a belügyi képzési és továbbképzési rendszer fejlesztését is előirányozta, azonban annak tudományos vetületeit csak szűkszavúan érintette. A Főiskola

parancsnoka előremutató módon 1985-ben létrehozott egy kutató tanári állást is, amely már üzenetértékkel bírt és a tudományos munka erősítését szolgálta. Ezt a beosztást Dános Valér töltötte be, akinek a kandidátusi aspirációját is nagyban elősegítette az itt végzett munka. További célként fogalmazódott meg az a tézis, miszerint a BM Személyügyi Főcsoportfőnökségének feladata, hogy erősítsék együttműködésüket az állam- és jogtudományi karokkal a kutatómunkában, a tudományos káderképzésben, a kutatási eredmények közzétételében és a Főiskola oktató-nevelő munkájában (Péter, 1984). Minden kedvező irányú elmozdulás ellenére a tudományos tevékenység elismertségét nem támogatta az a körülmény, hogy a Főiskolán nem volt e területtel önálló felelősségi körben foglalkozó vezető. Fontos állomás volt a fejlődésben, hogy 1986-ban létrehozták a BM Tudományos Munka Szabályzatát, amely elveiben és szellemiségében a Főiskola munkáját dominálta.[4] A BM Tudományszervezési Osztály 1986-ban előterjesztésben foglalta össze a belügyi oktatási intézmények és a kutatóhelyi tudományos bizottságok közti munkakapcsolatok helyzetével kapcsolatos és fejlesztésére vonatkozó elképzeléseket. A téma időszerűségét egyébként is alátámasztotta a Belügyminisztérium új oktatási koncepciója is, amelyben többek között célul tűzték ki a Főiskola egyetemi szintre történő fejlesztését. Ebből fakadó evidens követelményként fogalmazta meg ez a dokumentum a tudományos munka színvonalának emelését, és a kibocsátott tisztek tudományos munkára való felkészítésének fokozását is. Az 1980-as évek második felétől, köszönhetően a tudományos fokozatot szerzett oktatóknak és más szakembereknek[5], a korábbiakhoz képest pezsgőbb tudományos szellemi élet indult el a Főiskolán. Ennek kézzelfogható megnyilvánulása volt, hogy elsősorban a Belügyi Szemle című szakfolyóiratban a Főiskola oktatói által jegyzett tanulmányok jelentek meg. Nem feledkezhetünk meg arról a heroikus munkáról, amelyet az oktatók a különböző jegyzetek, tansegédletek elkészítés érdekében végeztek. A BM Tudományos Tanács (továbbiakban: BM TT) 1980-ban megvitatta a tudományos fokozattal rendelkezők[6] és az aspiránsképzésben részt vevők helyzetéről készített összefoglaló jelentést, majd 1987-ben újra górcső alá vette ugyanezt a területet, amely már biztató elmozdulást mutatott a tudomány megítélését illetően. A tudományos minősítés rendjére vonatkozó jogszabályok 1970-ben és 1983-ban lényegesen megváltoztak, és az újonnan megnyíló lehetőségek jelentős fejlődést eredményeztek. A fokozatszerzés szervezett képzésen kívül, a kész

4 A munkát Stefán Géza irányította és Janza Frigyes felügyelte.
5 Feltétlenül meg kell említeni Katona Géza és Szabó András nevét.
6 A fokozatszerzés első keretei az 1950-es években alakultak ki hazánkban. A tudományos munka és minősítés jogszabályi alapját – a Belügyminisztériumban és szerveinél is – a tudományos minősítésről szóló 1970. évi 9. számú törvényerejű rendelet adta.

disszertáció benyújtásával és megvédésével történt. Az 1980-as évek végére a kezdeti elszigetelt kutatások egyre inkább szervezettekké váltak, jól mutatja ezt a fejlődést, hogy már korábban létrejött a BM Tudományszervezési Osztály, a BM TT, s életre hívták a testületi tudományos bizottságokat is, biztosítva ezzel az intézményesített kereteket. A rendszerváltozás előestéjén a Főiskola már egyre markánsabb eredményeket tudott felmutatni a kutatásokban, illetve az oktatók tudományos minőségének növelésében, azonban minőségi változást csak a rendszerváltozás hozott.

A rendszerváltozástól az egyetemmé válásig (1990–2010)

A Főiskola tudományos tevékenységét alapjaiban új fejlődési pályára állította a rendszerváltozás, amely az intézmény egész oktatói állományától, de a megrendelő rendvédelmi szervektől is szemléletváltozást igényelt a tudományosság szerepét, funkcióját, támogatottságát illetően. A gyakorlati megvalósítás első jeleként még 1989. december 23-án megjelent az 1990. január 1-jétől december 31-ig terjedő időszakra érvényes „új tantervi irányelv", amely tartalmazta, hogy alapvető elvárás a tudományos kutatások erősítése annak érdekében, hogy a Főiskola egyre inkább a belügyi kutatás egyik meghatározó bázisává váljék.[7] A Főiskola élén szervezeti és egyúttal személyi változás történt 1990-ben: „főiskolaparancsnok" helyett „főiskolai főigazgató" vezette az intézményt. A Főiskola első főigazgatója Kratochwill Ferenc egyetemi docens lett (Virányi, 2019). A tudományos tevékenység irányítására nem hoztak létre önálló beosztást, a főigazgató munkáját csak az általános és az oktatási helyettes támogatta. Kiemelkedő eredmény volt, hogy a Főiskola csatlakozhatott a Közép-Európai Rendőrakadémiához (KERA), melynek köszönhetően több oktató külföldön folytathatta kutatásait. A magyarországi szervezet vezetését volt oktatóként Magyar József r. ezredes (később dandártábornok) vette át. A rendszerváltozással a Főiskola a közrendvédelmi és bv-szakok kivételével megnyitotta kapuit a polgári életből jelentkező fiatalok számára is, 1991-ben pedig sor került a Vám- és Pénzügyőr Tanszék[8] létrehozására, továbbá 1992-ben megindult a képzés a határrendészeti szakon is, az újonnan alapított Határrendészeti Tanszék

7 A belügyi szervezeti korszerűsítés folyamatában 1989. december 31-i hatállyal megszüntették a BM Tudományszervezési Osztályt. Jogutódja 1990. január 1-jei hatállyal a Főiskolára telepített BM Közbiztonsági és Szakoktatási Kutatások Programiroda lett, önálló kiadói jogkör nélkül.

8 Megrendelői igényre 1987-ben, még csak levelező tagozaton, de megindult a vámnyomozóképzés. A tanszék portfóliója az 1991-es megalakulását követően vámigazgatási szakkal vált teljessé, mind a nappali, mind a levelező tagozatos képzésben.

gondozásában. Kratochwill Ferenc 1993-ban bekövetkezett halála után hónapokig – kinevezett – első számú vezető nélkül maradt a Főiskola. Szárnyra keltek olyan híresztelések is, hogy az majd beolvad az akkor még Zrínyi Miklós Katonai Akadémiába.

A szó klasszikus értelmében vett első tudományos helyettes kinevezésére Finszter Géza r. ezredes személyében 1993-ban került sor. Szembetűnő, hogy ebben az évben már hét főállású kutatót foglalkoztatott a Főiskola, amely tény mindenképpen a tudományosság további erősödő jelenlétére utalt. A kutatási tevékenységtől, igazodva a rendszerváltozás eufórikus hangulatához, nagyívű változások előmozdítását várták, amelyben a Főiskola Finszter Géza vezetésével vett részt. Ennek a munkának fontos mozgatórugója volt az Alkotmánybíróság, ugyanis e testület kinyilvánította, hogy a békés rendszerváltozással „jogállami forradalom" zajlott le, így Magyarország jogállammá minősítése ténymegállapítás és program egyszerre.[9] A rendészethez kapcsolódó már említett kutatások hármas célt kívántak szolgálni: a jogalkotás előmozdítását és megfelelő dogmatikai alapjainak kiépítését[10], a szervezet kialakításának formálását[11], valamint a működés és működtetés főbb irányainak kijelölését. A Belügyminisztérium folyamatosan hathatós támogatást nyújtott, melynek letéteményese Janza Frigyes r. ezredes (később vezérőrnagy) úr volt és értékes segítségét ma sem nélkülözzük. Újabb vezetőváltás történt 1994. március 1-jén, amikor Dénes Sándor r. ezredes megbízott főigazgatót követve Dános Valér r. dandártábornok lépett a Főiskola kinevezett parancsnoki beosztásába. A parancsnokot a továbbiakban is két helyettes segítette a tevékenységében: az általános parancsnokhelyettes és az oktatási parancsnokhelyettes, Matej Lászó r. ezredes, aki koordinálta a tudományos ügyeket, s portfóliójába tartozott a kapcsolódó ügyek vitele. Az időszak kiemelt feladata a szükségletalapú (kompetenciaalapú) tanterv kidolgozása volt, amely már teljesen új és kreatív szemléletet igényelt a vezetőktől, ezzel párhuzamosan a tudományos élet területén mind az oktatók, mind a hallgatók irányába egy új típusú motivációs rendszer bevezetésének igénye fogalmazódott meg. Ennek lényegi eleme az oktatók tekintetében a tudományos fokozat megszerzésének támogatása volt mind anyagi, mind munkaidő-kedvezmény biztosításával. Az az Idegennyelvi Intézet munkatársai a tudományos fokozat megszerzéséhez szükséges nyelvek elsajátításában támogatták a parancsnok törekvéseit. A hallgatói tehetséggondozás tekintetében a tudományos diákköri mozgalom fejlesztése és a házi, illetve az országos versenyeken kiemelkedő eredményt elérők elismerése

9 A kifejezést a 11/1992 (III. 5.) AB határozat használta.
10 Itt elsősorban az új rendőrségi törvény kialakításához köthető kérdések játszottak szerepet.
11 Ekkor vetődött fel első ízben az önkormányzati rendőrség esetleges szerepe is.

kapott nagyobb hangsúlyt. A házi verseny első helyezettjei az adott tantárgyból jeles vizsgaosztályzatot kaptak, az országos versenyeken helyezést elérők dolgozatait szakdolgozatként, jeles eredménnyel fogadták el. Ezeket a kérdéseket a tanulmányi és vizsgaszabályzatban rögzítették. A hallgatók részére a tanszékek többfordulós szakmai-tudományos tanulmányi versenyt hirdethettek, amely versenyek helyezettjei az adott tantárgyból jeles vizsgaosztályzatot kaptak. A hallgatók ösztönzésére a tudományos és a tanulmányi ösztöndíjrendszer került bevezetésre, amelynek kertében az adott félév minden hónapjában differenciált, eredményfüggő ösztöndíjat biztosítottak részükre. Találó és a Főiskola integratív szellemiségét megjelenítő mottó is született Dános Valér vezetői időszakában, amely a következőképpen szólt: *„Kutatjuk-e, amit oktatunk, és oktatjuk-e, amit kutatunk?"* A későbbiekben az újonnan létrehozott RTF Rendészeti Vezetőképző és Kutató Intézet főigazgatója, Finszter Géza r. ezredes irányította és felügyelte a tudományos munkát. Ebben az időszakban az oktatók 81,9%-a egyetemi végzettséggel, 74%-a idegennyelv-ismerettel és 14,5%-a tudományos fokozattal rendelkezett (Virányi, 2019). A Főiskola élén ismét változás történt ugyanis 1996. január 1-jétől Fazekas Attila r. dandártábornok kapott kinevezést a Főiskola parancsnoki posztjára. Munkáját a tudományos ügyek vitelében oktatási és tudományos helyettesként továbbra is Finszter Géza r. ezredes látta el[12]. Az embert próbáló beosztás komoly teherrel járt, ezért 1996. május 1-jével a funkciók szétválasztása megtörtént és Finszter Géza önálló tudományos helyettessé avanzsált, míg az ugyancsak önállósuló oktatási helyettesi posztot Blaskó Béla r. ezredes vette át, aki 1997. május 1-jével megbízott, majd augusztus 1-től kinevezett főigazgatóként került a Főiskola élére. Az időszak kiemelkedő rendezvénye a Közép- és Kelet-európai Rendőri Akadémiák V. Rektori Konferenciája volt, amely 16 külföldi delegáció részvételével valósult meg, és igen fontos tudománystratégiai jelentőséggel bírt. Ugyancsak fontos esemény volt az Európai Rendőrtiszti Főiskolák Szövetsége (AEPC) tagságának elnyerése. Az új főigazgatónak hivatalba lépése után azonnal stratégiai kérdéseket kellett megoldani, amelyek közül a legnagyobb kihívás az akkreditáció sikerre vitelében jelentkezett. A tét óriási volt a Főiskola számára: fellendülő pálya a felsőoktatásban vagy akadémiává történő visszaminősítés. A Magyar Akkreditációs Bizottság (továbbiakban: MAB) által meghatározott ütemezésnek megfelelően az 1997/1998. tanévben sikeresen megtörtént az Főiskola intézményi akkreditációja. A MAB 1999. évi plénumhatározata szerint az intézmény tovább folytathatta képzési és kutatási tevékenységét a következő program-akkreditációig. Bár a MAB megadta az engedélyt, de jelezte, hogy a tudományos fokozattal bírók száma, főként

12 Ugyanekkor az általános helyettesi pozíciót dr. Dénes Sándor r. ezredes töltötte be.

a szaktanszékeken, alacsony. Ennek oka az volt, hogy az egyes rendészeti ágazatoktól a főiskolára került kollégák zöme – akik korábbi szolgálati helyükön kiváló munkát végeztek – nem rendelkezett tudományos minősítéssel, a fokozatosok többsége az általános tárgyakat oktató tanszékekről kerültek ki.

Blaskó tábornok úr elévülhetetlen érdeme, hogy hatékony lépéseket tett az első akkreditáció érdekében, és a Főiskola felsőoktatási intézmény maradhatott. Természetesen ez a munka nem járt volna sikerrel, ha a Belügyminisztérium támogatását nélkülözni kellett volna. Ebben a folyamatban Janza Frigyes r. ezredes (később vezérőrnagy) nyújtott óriási segítséget a Főiskolának és így sikerült a szakadék széléről visszarángatni az intézményt. A főigazgatót felkészült munkatársi közösség támogatta[13], melynek központi egyénisége Lőrincz József bv. ezredes (később dandártábornok) volt, aki 1998 március 1-jétől töltötte be a tudományos főigazgató-helyettesi beosztást. Az akkreditációs észrevételek által teremtett kényszerhelyzetnek köszönhetően indult meg a PhD-fokozatok nagyobb számban való megszerzése és ezzel a tudományos mutatók javulása is. A tudományos főigazgató helyettesi posztot[14] 2003. március 1-jétől Németh Zsolt r. ezredes vette át, akinek a nevéhez fűződik az intézmény kutatásfejlesztési stratégiájának alakítása és az akkreditációs felzárkóztatás további dinamizálása. A Főiskola személyi feltételei, illetve oktatóinak mutatói 2000–2003. között ugyan lassú, de biztató javulást mutattak. Ugyancsak ennek az időszaknak volt fontos eseménye a BM Oktatási és Tudományszervezési Főigazgatóság[15] létrejötte és munkája, amelynek iránymutatásai alapjaiban meghatározták a belügyi kutatások és tudományosság egyes szegmenseit. Az intézmény ebben az időszakban 150 főállású tanárt foglalkoztatott, közülük 130-an oktatói fokozattal rendelkeztek; két fő a tudomány (MTA) doktora, valamint 26 fő PhD tudományos fokozattal bírt; öten habilitáltak; 60 főnek felsőfokú, 75 főnek középfokú és 30 főnek alapfokú állami nyelvvizsgája volt. Nagyon fontos, hogy a Főiskola komoly külső szakemberekből álló mentori támogatókkal bírt, akik nevének felidézése nem maradhat ki a historikumból: Szabó András, Katona Géza, Kertész Imre, Békés Imre, Tauber István. A szakmai önreflexió jegyében a Főiskolán több szakmai-tudományos kiadvány jelent meg (Magyar Rendészet, Rendvédelmi Füzetek, Rendjel), amelyekben és a honlapon folyamatosan nyomon követhetők voltak a legfontosabb tudományos törekvések és eredmények. Ugyancsak kiemelendő, hogy ebben az időszakban történtek meg az előkészületek a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapítására.

13 E közösség tagjai voltak: Virányi Gergely, Lőrincz József, Sárkány István, Finszter Géza, Németh Zsolt.

14 A szervezeti változások miatt ez a beosztás 2006. március 1-jétől tudományos rektorhelyettesi elnevezést kapott.

15 Ez a szervezeti egység, ezzel a megnevezéssel 1998 és 2003 között működött.

A Főiskola élén 2005-ben vezetői váltás történt: a két sikeres főigazgatói ciklust maga mögött tudható Blaskó Béla r. vezérőrnagyot követő időszakban Sárkány István r. dandártábornok lépett a Főiskola főigazgatói sorába (Virányi, 2019). A nevéhez köthető időszakhoz tartozik, hogy egyre nőtt a tudományos fokozattal rendelkezők száma. Ennek a helyzetnek igazi jelentősége a mesterképzés beindításakor, majd később az egyetemi karrá válás során mutatkozott meg. Az időszakban több fontos konferencia zajlott, melyek közül kiemelem az akkori Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével közösen szervezett konferenciát, valamint a terrorizmus ellenes harc élvonalába tartozó országok Budapesten szolgálatot teljesítő diplomatáinak részvételével több ízben zajló konferenciát. Sajnálatos történés volt 2007-ben, hogy elsősorban financiális okok miatt („sok a magasabb vezetői szint") az önálló tudományos rektorhelyettesi pozíció megszűnt, és a második ciklusát töltő Németh Zsolt r. ezredes távozott a beosztásból. A tudományos portfóliót Virányi Gergely ny. hőr. ezredes, oktatási rektorhelyettes 2007. november 1-jén kapta meg, és így feladatköre mindkét ügyek vitelét magába olvasztotta. A hallgatói tehetséggondozás fontos állomásaként 2008. december 1-jén megalakult a Szent György Szakkollégium, az ifjú tudósutánpótlás egyik meghatározó szervezete. Fontos esemény volt a 2009-ben megvalósult második akkreditációs folyamat, amelynek megállapításai már minőségi változást jeleztek a korábbihoz képest, azonban a minősített oktatók számát illetően a MAB még mindig javulást várt. Ebben az időszakban a hatékony tudományszervező tevékenységnek köszönhetően jelentős eseményekre került sor, amelyek közül kiemelkednek *„A felsőoktatás, a rendészeti felsőoktatás és a belügyi képzés modernizációja"* című konferencia; a XXX. Jubileumi OTDK Had- és Rendészettudományi Szekció; a Bűnügyi Oktatók Találkozója és a Rendészeti Ágazat Doktoranduszainak III. Országos Fóruma. Az egyetemmé válás előestéjén a Főiskola főállású oktatóinak száma 90 fő volt. Oktatói besorolásuk: hat egyetemi tanár; egy egyetemi docens; tíz főiskolai tanár; 17 főiskolai docens; 14 főiskolai adjunktus; 19 főiskolai tanársegéd; két nyelvtanár; három testnevelő tanár; 18 szaktanár. Főállású kutatója továbbra sem volt a főiskolának. Meghatározó esemény történt a Főiskola életében, amikor 2009-ben sor került a második akkreditációra, amely már sokkal jobb eredményeket hozott a tudományos minőséget illetően. A beosztott oktatói állomány körében, ahol bár növekedett a fokozatosok száma, sokan még doktori tanulmányaikat folytatták. A változásban a jogszabályi háttér változásának is jelentős szerepe volt, mert az oktatói ranglétrán történő előrejutásnak a színvonalas tudományos tevékenység folytatása és a fokozat megszerzése volt a feltétele. Ennek a folyamatnak igazi jelentősége a 2008 szeptemberében bevezetett rendészeti vezető mesterképzési szak elindulásával nyert jelentőséget, majd később az egyetemi karrá válás során profitáltunk belőle.

Az egyetemmé válástól napjaink időszerű feladatáig (2012–2021)

A 2010-ben megalkotott Nemzeti Együttműködés Programja új fejlődési pályára állította a honi felsőoktatási rendszert, és egyértelmű kormányzati célként jelent meg a felsőoktatás és a szakképzés célszerűsítése. A nagyívű munka a rendvédelmi felsőoktatás tekintetében 2011-ben indult el és hamarosan határozott szakmapolitikai szándékként jelent meg, amikor a kormányzat megteremtette a Nemzeti Közszolgálati Egyetem létrehozásának alapjait. Az egyetem három intézmény – a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a Rendőrtiszti Főiskola és a Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar – jogutódjaként jött létre 2012. január 1-jén. A Főiskola tekintetében mindez azt jelentette, hogy az egyetemen belül megalakult a Rendészettudományi Kar (továbbiakban: RTK), melynek élén, tulajdonképpen első dékánként, Sárkány István r. vezérőrnagy állt. A tudományos terület felelőseként a tragikus körülmények között elhunyt Molnár Miklós nevét jegyezhetjük meg, aki nemzetközi és tudományos dékánhelyettesként 2012. január 1. és – formálisan – 2014. július 26. között látta el ezt a beosztást.

Hamarosan megtörtént az új dékáni pályázat kiírása, amelyet Ruzsonyi Péter bv. ezredes nyert el, aki 2012. április 1-jén lépett hivatalba és 2015 nyaráig töltötte be a dékáni posztot. A bolognai folyamat részeként a több évtizedes múltra visszatekintő duális képzést a 2013–2014-es tanévtől, felmenő rendszerben egy új, több ciklusú képzés váltotta fel (Forgács, 2020). Ennek az időszaknak fontos feladata volt a doktori iskola tudományos alapjainak letétele, a minősített oktatók számának növelése (ugyanis a 2009-es akkreditáció ezt továbbra is előirányozta), valamint a Tudományos Előrehaladási Bizottság működtetése és ezzel a tudománymetriai kondíciók figyelemmel kísérése. Az illetmény nélküli szabadságon tartózkodó Molnár Miklós feladatait megbízással Sallai János r. ezredes látta el 2013. augusztus 1. és 2014. július 31. között, majd ugyancsak megbízással Nagy Judit r. ezredes folytatta a tudományos ügyek viteléért felelős vezetők névsorát. Ennek az időszaknak legfőbb eredményeit a tudománymetriát középpontba helyező gondolkodásmód kialakítása és a *„Magyar Tudomány Ünnepe”* című rendezvénysorozatba való intenzívebb bekapcsolódás jelentették.

A 2015. június 1-jén hivatalba lépő Boda József nb. vezérőrnagy dékánként határozott tudományos elképzelésekkel érkezett a karra, amelyek megvalósításában Dr. Nagy Judit r. ezredes mint nemzetközi és tudományos dékánhelyettes támogatta, mindaddig, amíg elnyerte a nemzetközi rektorhelyettesi pozíciót. Ezen időszak kiemelt feladata továbbra is a Rendészettudományi Doktori

Iskola elindítása, a tudományos fokozattal rendelkező oktatók számának növelése és a *„Magyar Rendészet”* című szaklap magasabb minősítésének elérése volt. Ezekkel az elvárásokkal párhuzamosan jelent meg a legfőbb küldetés: a rendészettudomány beágyazottságának további erősítése. Mészáros Bence r. ezredes, aki a nemzetközi és tudományos dékánhelyettesi feladatokat 2017 áprilisától látta el, jelentős eredményekkel járult hozzá a kar elismertségének növeléséhez. Feltétlenül ki kell emelni a nagyívű KÖFOP program koordinálását és az RTK igen jó reprezentáltságát ebben a folyamatban, amelyet 27 tudományos műhelyt magába foglaló sikeres projekt fémjelez. Tovább folytatódott a már korábban megkezdett tudománymetriai mutatók adatszolgáltatáson alapuló figyelemmel kísérése, amely a tudományos minőség fontosságát erősítette. Azonban ennek az időszaknak vitathatatlanul a legsikeresebb eseménye a 33. OTDK megrendezése volt 2017 áprilisában, amelyet többek között dékánhelyettes úr koordinált. A leköszönő Boda József dékán úr utódjaként Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok, 2018. június 16-tól – immár második alkalommal – lépett az RTK dékánjai sorába. Az egyre jobban felpezsdülő tudományos élet és az ehhez köthető magasabb szintű elvárások indokolttá tették a nemzetközi és a tudományos területek szétválasztását, ugyanis a napi gyakorlat bizonyította ennek halaszthatatlanságát. A hatékonyabb tudományszervező munka érdekében javaslattal élt az egyetem vezetői felé. Az előterjesztés kedvező fogadtatásban részesült és valamennyi kar tekintetében újra életre hívták az önálló tudományos dékánhelyettesi pozíciót, amelyet majd 2019 februárjától e sorok írója tölt be. Ezzel egyidejűleg a nemzetközi dékánhelyettesi feladatok Mészáros Bence r. ezredes feladatkörébe maradtak.

A továbbiakban „de lege ferenda” jelleggel, tudományos dékánhelyettesként, a továbblépés fontosabb irányait rögzítem. Alapvető célkitűzés, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem az egyik elsővonalbeli minőségi honi felsőoktatási intézménnyé váljon és ezzel párhuzamosan a nemzetközi elismertsége is növekedjen. Ennek érdekében sokrétű feladatoknak kell eleget tenni, azonban aligha vitatható, hogy a tudományos minőség fejlesztése az egyik központi érték ebben a munkában. A mai világban azonban a tudományos bezárkózás és a partikularizmus már nem járható út, ezért a nemzetközi tudományos láthatóság növelése a jelen meghatározó feladata. Az RTK és az egyén érdeke egyaránt megkívánja a tudatos karrierépítést, amelyet a későbbi előmenetelben a nemzetközi térben is megjelenő publikációs tevékenységgel alapozhatunk meg. Az ennek megfelelő tudatformálás érdekében azt az elméleti modellt/feltételezést célszerű alapul venni, hogy ha valaki tanársegédként belép az oktatási rendszerbe az végső soron egyetemi tanár szeretne lenni. Mindez azt jelenti, hogy a tudományos munkánk súlypontját azokra a területekre kell helyezni, amelyeket az egyetemi tanári

habitusvizsgálatnál is figyelembe vesznek.[16] Fontos változás, hogy az új egyetemi tanári útmutató is általános követelménnyé erősítette a Q1-es vagy Q2-es publikációk meglétét a pályázni kívánók részére. Nyilvánvaló, hogy ennek hatására egyre nagyobb, nemzetközileg is értékelhető publikációs kényszer hárul minden tudományos karriert befutni kívánó oktató részére. Az MTA IX. osztálya hosszú évek óta erőteljesen épít az MTMT által generált tudományos mutatókra, azonban a nemzetközi színtéren megjelent egy újfajta igény, a Q minősítésű publikációk területe. Ebből az következik, hogy a honi MTMT2 és annak tartalma csak országhatárig érvényes és mutatja meg az egyén tudományos arculatát. Nemzetközi tudományos térben ennek az adatbázisnak mérsékelt jelentősége van, mert e közegben az egyént éppúgy, mint az egyetemeket a (D) Q-cikkek és hivatkozások száma alapján rangsorolják.[17] A magyar egyetemek nem állnak jó helyen ebben a versenyben, ezért paradigmaváltásra van szükség, amely a nemzetközi tudományos láthatóság gyors és hatékony növelését célozza. Ennek az építkezésnek az egyik kitörési pontja a Q és D besorolású publikációk számának növelése. Örvendetes tény, hogy a változás szükségességét felismerve egyre növekedik azon oktatók száma, akik eredményeket tudnak felmutatni ezirányú publikációs tevékenységükben. Vegyük figyelembe, hogy: *„Ha beragadunk, akkor lemaradunk!”*. Jól láthatóan fel kell készülni arra is, hogy a Q minősítésű publikációk, hivatkozások egyre nagyobb hatást gyakorolnak a honi (belföldi) tudományos minőség mérésére és elismerésére. Várhatónak gondolom, hogy ennek jegyében az MTMT2 hamarosan kialakítja e paraméterek rögzítésének feltételeit, illetve az egyéni tudományos előmenetelben (például egyetemi docensi kinevezés, teljesítményértékelés) követelményként jelenhet meg a Q besorolású közlemény megléte. Ma eljutottunk arra a szintre, hogy az oktatóink rendelkeznek azokkal a folyamatosan ellenőrzött paraméterekkel, amelyek a nemzetközi megjelenés alapvető feltételeit képezik, illetve támogatják (ORCID azonosító, tudományos platformokhoz való csatlakozás, jól karbantartott MTMT felület). Az RTK kiterjedt kutatási portfólióval rendelkezik, amelyben a rövid-, közép- és hosszútávú projektek széles köre azonosítható, melyeket az egyetem honlapján mindenki elérhet. Fontos annak egyértelmű demonstrálása, hogy kutatásaink során szorosra kell fűzni az együttműködést a belügyi tudományos élet valamennyi szereplőjével, és törekedni kell eredményeink nemzetközi térbe való transzponálására is.

Fenti gondolati körhöz tartozik, hogy továbbra is törekedni kell a habilitált doktori cím megszerzésére azoknak, akik a megfelelő képességek és tudományos

16 Az erre vonatkozó regulák 2020. szeptember 1-jével változtak meg, amelyek a MAB Testületének 2020/6/IV/2. számú határozatával módosított, 2019/5/VII/4. számú Útmutatóban jelentek meg.

17 Meg kell jegyezni, hogy az MTMT2 alkalmas arra, hogy a szerzők Q minősítésű cikkeit megmutassa.

mutatók birtokában vannak, hiszen az egyetemi tanári címig vezető úton ez egy megkerülhetetlen állomás. Ez pedig szoros összefüggést mutat azzal, hogy amennyiben azt akarjuk, hogy az RTK rendészettudományi profilja markánsan megmaradjon, akkor alapvető fontosságú, hogy magunk közül kell az új professzori generációt kinevelni. Ehhez kiváló támogató körülményeket teremtenek az egyetem részéről biztosított feltételek, amelyek közül a Tématerületi Kiválósági Programot és a tudományos adatbázisokhoz való hozzáférés páratlan lehetőségét emelem ki. Igen fontos szerepet tölt be a minőségi kutatások ösztönzése, örvendetes, hogy az egyetem kutatási kataszterében az RTK elismerésre méltóan képviselteti magát. Ugyancsak kiemelkedő eredménynek tartom, hogy karunk ad otthont a Kriminálpszichológiai Kutatóműhelynek, amelynek a tudományos eredmények elérésén túl nem titkolt célja, hogy a kriminálpszichológia hazai központjává váljon.

Kiemelt szerepe van a Rendészettudományi Doktori Iskolának, amely 2015-ben került megalakításra, 2016 évtől kezdődően pedig szervezett idejű képzések meghirdetésével kezdte meg működését. A MAB a Rendészettudományi Doktori Iskolát a 2018/1/V/1/2/1179. számú határozatával akkreditálta és jelenleg is akkreditációs eljárás alatt van, ezért a jelen egyik kiemelt feladata ennek sikerre vitele. A képzés célja a társadalomtudományok tudományterületén belül a rendészettudományok valamennyi részterületét és interdiszciplináris vonatkozásait érintő kérdések kutatása, valamint a rendészettudomány kutatási területein kutatást végző doktoranduszok felkészítése a tudományos fokozat megszerzésére.

Nagyon fontos, hogy a már korábban is említett mértékadó szakmai önreflexió fontos színtere a megújult *„Magyar Rendészet”* című, kari gondozásban, magas színvonalú szervezettséggel megjelenő szakmai folyóirat. A B kategóriás kiadványban interdiszciplináris szemléleten alapuló magyar és idegen nyelvű írások jelennek meg, növelve ezzel a rendészettudomány elismertségét, és folyamatos publikációs felületet biztosítva oktatóinknak. Nem túlzás kijelenteni, hogy szakfolyóiratunk az elmúlt években komoly fejlődésen ment keresztül és ma már a *Belügyi Szemle* komoly vetélytársaként jegyzik. E sorok papírra vetésekor[18] az RTK-n 259 fő dolgozik, akik közül 102 fő vezényelt hivatásos/kirendelt oktatóként tevékenykedik, ebből 48 fő – 47,05% – rendelkezik tudományos fokozattal. A hivatásos jogállású oktatói közösségből két fő egyetemi tanár[19], 22 fő egyetemi docens, míg habilitált doktori címmel 11 fő rendelkezik. Viszonylag magas a mesteroktatók száma, ami 23 főt jelent. A közalkalmazotti

18 2021. július 2.

19 Szomorú napi aktualitás, hogy Prof. Dr. Ruzsonyi Péter prodékán, tanszékvezető egyetemi tanár 2022. június 26-án elhunyt.

állományt összesen 56 fő alkotja, ebből 33 fő – 59% – rendelkezik tudományos fokozattal. Ebben az állománykategóriában nyolc fő egyetemi tanár és 13 fő egyetemi docens dolgozik a karon. A közalkalmazott mesteroktatók száma 14 fő. Az RTK-n egy hivatásos állományú kutató és három fő közalkalmazott kutató dolgozik. A két oktatói állománycsoport összesítése alapján 51,2% rendelkezik tudományos fokozattal. Az RTK munkáját hat fő professzor emeritus segíti. Az RTK aktív állományában lévő MTA doktorok: Finszter Géza és Haller József. Mindezek alapján jól érzékelhetőnek tartom, hogy az RTK az elvárt, sőt az azt meghaladó tudományos minőséget képes a mindennapi életben méltóképpen megjeleníteni. Természetesen a kedvező tudományos tendenciákat továbbra is fenn kell tartani, ehhez megítélésem szerint az alábbi főbb szempontokat kell érvényre juttatnunk a jövőben

„A minőséget nem pótolja a mennyiség, avagy a tudatos publikálás kiemelt szerepe!"

Ha energiát fektetünk tanulmányaink elkészítésébe, akkor olyan felületeken jelenítsük meg ezeket, amelyek a tudományos minőséget növelő tényezők. Elsősorban a Q minősítésű, valamint az MTA által indexált nemzetközi és hazai A és B kategóriás szakfolyóiratokat célozzuk meg. Forduljunk különös érzékenységgel a *Magyar Rendészet* és a *Belügyi Szemle* felé.

„A közösség mindig (vagy általában) több, mint az egyén!"

A tudományos minőség növelésének egyik eszköze lehet a tanszékeken (vagy akár a karokon) átívelő közös tudományos munka, amely azonban szakmai azonosságon alapul és nem egyéni szimpátián. Ennek feltétele a tudományos portfóliók kölcsönös ismerete, a közös tudományos metszéspontok azonosítása, amely alapján például egy többszerzős Q besorolású tanulmány elkészítésének is nagyobb az esélye. Ez persze nem új kutatóműhelyek létrehozását jelenti.

„Lássak és lássanak a nemzetközi térben!"

A tudományos adatbázisok és közösségi tudományos platformok használata is nagyon fontos, hiszen ez biztosítja a nemzetközi tudományos közeghez való csatlakozás lehetőségét. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem széleskörűen biztosítja e felületek ingyenes elérését, és a könyvtár munkatársai készségesen segítséget nyújtanak használatukhoz a kevésbé gyakorlott oktatóknak. Fontos, hogy minden oktató és kutató csatlakozzon azokhoz a felületekhez, amelyeken

keresztül interpretálhatóvá válik a munkássága, így különösen ajánlott az ORCID, a Rearch Gate, a Google Scholar, illetve törekedni kell a Scopus author cím elérésére.

„Gondolkozzunk a tudományról globálisan, de cselekedjünk lokálisan!"

Az egyetem általános, és az oktatók egyéni érdekei pontosan egybeesnek, amelyet a számos eszköz, lehetőség támogat és ösztönöz. Feladat, hogy ezeket kihasználva mindenki a saját területén folyamatosan törekedjen a minőségi tudományos előmenetelre, mert a jövőben az elvesztegetett évek luxusát következmények nélkül nem engedhetjük meg magunknak.

Záró gondolatok

A rendelkezésre álló terjedelmi korlátok természetesen nem tették lehetővé, hogy az elmúlt ötven év valamennyi tudományos történését felidézzem. Az olvasó számára talán kicsit szubjektíve közelítettem az utóbbi fél évszázad eseményeihez, ennek pedig az a következménye, hogy sokan nem találják azokat az eseményeket és neveket, amelyek számunkra fontosak. Azonban abban biztos vagyok, hogy az elmúlt fél évszázadban nyújtott teljesítményünk miatt nincs okunk szégyenkezni. A magunk mögött hagyott ötven év fejlődési íve jól mutatja, hogy tudásunkat folyamatosan korszerűsítettük, törekedtünk az elmélet és gyakorlat szintézisére. Hitem szerint ezzel szolgáltuk leginkább a magunk értékeit, és megvalósítottuk a tudományos értelemben vett oldást és kötést. Reményeim szerint sikerült érzékeltetnem, hogy a praktikus ismereteket közvetítő oktatási formától hosszú út vezetett addig, amíg a dogmatika megfelelő interpretálásával beállt az egészséges egyensúly az elmélet és a gyakorlat között. Szakterületünk megnevezésétől független historikuma számomra azt is bizonyítja, hogy minden történelmi és politikai érában, az adott lehetőségeket jól kihasználva hozzájárultunk és folyamatosan hozzájárulunk a honi tudományos élet elmélyítéséhez. A küldetést teljesítettük, mert sajátos viszonyaink között és eszközeinket alkalmazva szembesítettük a lehetségest a valósággossal, ami megítélésem szerint minden tudomány legfőbb célja. Álláspontom szerint a tudomány annyit ér, amennyit abból hasznosítani tudunk, így fontos jövőbeni feladatunk az elmélet és a gyakorlat értékteremtő módon való, de ugyanakkor pragmatikus szemléletmódon alapuló közelítése. Mindez praktikus megközelítésben azonban azt is jelenti, hogy az előttünk álló további feladatokra úgy tekintsünk, mint a rendészettudomány iránt elkötelezett oktatóhoz méltó

tudományos és szakmai kihívásra. Végezetül arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy a tudományos minőségfejlesztés csak a feladataink egy részét képezi, alapküldetésünket, a magas színvonalú oktató-nevelő munkát ez nem helyezheti törésbe, azaz a két terület között mindig fenn kell tartani az optimális arányokat. Meglátásom szerint ennek érdekében leghelyesebb, ha a klasszikus biliárdjáték fő szabályát követjük: *„Csak akkor érvényes, ha az egyik lábunk mindig a földön van!”*

Ehhez kívánok magunknak továbbra is sok szerencsét, kitartást és bölcsességet!

Felhasznált irodalom

Forgács J. (2020). A reintegrációs tisztek képzésének fejlődési íve. *Magyar Rendészet, 20*(4), 71–83. https://doi.org/10.32577/mr.2020.4.4

Péter J. (1984). A magas szintű belügyi szakemberképzés lehetőségeiről. *Belügyi Szemle, 22*(9), 3–8.

Sz.n. (1984). A Rendőrtiszti Főiskola oktató-nevelő munkájának tartalmi elemeiről. Interjú Gyökök Ferenccel. *Belügyi Szemle, 22*(9), 25–35.

Virányi G. (2019). *Határőrizeti és határrendészeti tisztképzés 1903-2011*. Dialóg Campus Kiadó.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Pallo J. (2022). A rendvédelmi felsőoktatás, mint belügyi tudományosság egyik oszlopa. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 2077–2094. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.9

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.10

CC BY NC ND

A Vám- és Pénzügyőri Tanszék publikációs teljesítménye 2012–2021 között

Publication performance of the Department of Customs and Finance Guards 2012-2021

Szabó Andrea
Dr. PhD, tanszékvezető, egyetemi docens, pénzügyőr ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
szabo.andrea@uni-nke.hu

Magasvári Adrienn
tanársegéd, pénzügyőr alezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
magasvari.adrienn@uni-nke.hu

Erdős Ákos
tanársegéd, pénzügyőr őrnagy
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
erdos.akos@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány célja, hogy kvantitatív módon ábrázolja a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) megalakulásától kezdődően egy dinamikusan fejlődő – a szaktanszéki elnevezést már rég meghaladó – egyetemi tanszék tudományos fejlődését, építkezését. A kutatás emellett rá kíván mutatni azokra a publikációs színterekre és tudományterületekre, ahol az utóbbi évtizedben a vizsgálat tárgyává tett szervezeti egység láthatósága növekedett. A tanulmánnyal részben a tudásmegosztás lehetséges szintjeit, formáit kívánjuk bemutatni.

Módszertan: A tanulmányban a Vám- és Pénzügyőri Tanszék (VPT) 2012 és 2021 közötti időszakra vonatkozó tudományos tevékenységének vizsgálatát különböző tudománymetriai mérőszámok alkalmazásával elemeztük. A publikációs eredményeket hazai és nemzetközi, valamint minőségi és mennyiségi dimenziók mentén vizsgáltuk és értékeltük. Az adatok forrása a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) volt.

Megállapítások: A tanulmányban arra a következtetésre jutottunk, hogy mind az oktatás, mind pedig a szakmai gyakorlatok fejlesztése érdekében elvárt a szakmai/rendészeti/humán/történeti kérdések tudományos igényű vizsgálata, hiszen a kutatások eredménye a legtöbb esetben lehetőséget ad a rendszer, a folyamatok finomhangolására. Az eredmények arra mutatnak, hogy a VPT tudományos teljesítménye tendenciózus növekedést mutat a vizsgált időszakban. A szerzői produktivitás mellett a közlemények tudományos presztízsértéke is dinamikusan fejlődött. A publikációk tudományterületi megoszlása pedig megerősíti a rendészettudomány multidiszciplináris természetét.

Érték: A tanulmányban bemutatott eredmények egy olyan aktívan működő, tudományos és szakmai értékeket képviselő felsőoktatási szervezeti egység képét vetítik az olvasó elé, amely tagjainak munkássága hozzáadott értéket képvisel nemcsak az egyetem, de a szakmai hátteret biztosító Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) számára is. Ez az első vizsgálat, amely e szakterület tudományos tevékenységét adekvát módszertan alkalmazásával értékeli.

Kulcsszavak: tudománymetria, kutatás, tudásmegosztás, tudományos láthatóság

Abstract

Aim: The aim of the study is to quantitatively depict the academic development and construction of a dynamically developing university department, which has long since surpassed the name of a specialist department, since the establishment of the University of Public Service (UPS). The research also aims to highlight the publication venues and disciplines where the visibility of the unit under study has increased over the last decade. The study is partly intended to illustrate the possible levels and forms of knowledge sharing.
Methodology: The study analysed the scientific activity of the Department of Customs and Finance Guards (DCFG) for the period 2012-2021 using different science metrics. The publication results were analysed and evaluated along national and international, qualitative and quantitative dimensions. The source of the data was the Catalogue of Hungarian Scientific Works (CHSW).
Findings: The study concluded that the scientific investigation of professional/police/human/historical issues is expected to improve both education and professional practices, as the results of the research provide in most cases an opportunity to fine-tune the system and processes. The results indicate that the scientific performance of the DCFG has shown a trend of increasing over the period under study. In addition to author productivity, the scientific prestige of the publications has also improved dynamically. The disciplinary distribution of publications confirms the multidisciplinary nature of law enforcement science.
Value: The results of the study present an active higher education unit with academic and professional values, whose members' work represents added value not only for the university but also for the National Tax and Customs Administration (NTCA), which provides the professional background. This is the first study to assess the academic activity of this specialised field using an appropriate methodology.

Keywords: science metrics, research, knowledge sharing, scientific visibility

Bevezetés

Peter Fleming, a Sydney Műszaki Egyetem (University of Technology Sydney, UTS) professzora legújabb művében arra mutat rá, hogy a felsőoktatási intézmények tevékenységét az elmúlt évtizedek során kimutatható módon eluralta a piaci szektort jellemző statisztikai és menedzsmentszemlélet, amely károsan hat a tudományos alkotómunkára (Fleming, 2021). Más megközelítés szerint viszont a tudományos teljesítményt számszerűsítő tudománymetria szükségességét elsősorban magának a tudománynak az öndefiníciója indokolja, amely magában hordozza a tudomány autonómiájának és értékelvűségének (meritokratikusságának) az eszméjét. Mindez azt jelenti, hogy a tudományban elért eredmények és az eredményekhez köthető személyek értékelését kizárólag szakmai, és lehetőség szerint objektíven mérhető szempontok alapján szabadna elvégezni (Demeter, 2019). A tudományos teljesítmény számszerűsítésének története egészen az 1950-es évekig nyúlik vissza (Price, 1951), de kétségtelen, hogy napjainkban talán még inkább, mint korábban, jelentős igény mutatkozik az akadémiai tevékenység kvalitatív természetű leírására itthon és külföldön egyaránt (Sasvári, 2016).

Jelen tanulmányban a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Rendészettudományi Karának (RTK) szervezetén belül működő Vám- és Pénzügyőri Tanszék (VPT) több mint harmincéves fennállása alkalmából egy olyan tudománymetriai elemzésre vállalkoztak a szerzők, amelyre korábban még nem volt példa. A VPT elnevezésében ugyan állandóságot mutat, a hazai vámhatóságnál és a rendészeti felsőoktatásban jelentkező változásokat azonban igen közeli perspektívából folyamatosan érzékeli ez a szervezeti egység, ahogyan arról az alábbiakban részletesebben szólunk

Szervezeti előzmények

A VPT a Vám- és Pénzügyőrség (VP) vezetése és a Rendőrtiszti Főiskola (RTF) közötti együttműködés eredményeként 1991-ben alakult meg. Ez egyben lehetőséget teremtett a már 1987 óta meglévő vámnyomozói szak mellett egy újabb, az úgynevezett vámigazgatási szak elindítására is. A szaktantárgyak oktatása – kezdetben – külső óraadók biztosításával történt (Kovácsics, 2000; Szabó, 2018; Szabó & Magasvári, 2021a; Szabó & Magasvári, 2021b).

Az oktatott tantárgyak mindig szorosan kötődtek a VP feladatköréhez és korszerű, az EU-s normáknak is megfelelő tudással vértezték fel a hallgatókat. A testület nemzetközi kereskedelemben játszott szerepe, a világ fejlett országaiban alkalmazott úgynevezett harmonizált vámtarifa ezt eleve kötelezővé tette.

Mivel az uniós teljes jogú tagság elérésétől kezdődően a nemzeti vámbevételek 75%-a a közösségi bevételek részét képezték (Várnay & Papp, 2004.; Arnold, 2002; Balaska & Kiss, 2007), ezért a kieső állami bevételeket az adózási (elsősorban jövedéki) területnek kellett kompenzálni.

A VP életében jelentős változásokat hozott az Európai Unióhoz történő csatlakozás. Az Országgyűlés elfogadta a VP jogállására[1], a vámjogra, vámeljárásokra[2], valamint a jövedéki adóra és jövedéki termékekre[3] vonatkozó jogszabályokat (Arnold, 2002). A szervezet felépítése jelentősen megváltozott, a szakmai munka átstrukturálódott, ezzel párhuzamosan olyan új feladatok is beépültek a pénzügyőri munkába, amelyekre fel kell készíteni a hallgatókat. Ilyen volt például a mélységi ellenőrzés, amely keretében a VP-nek lehetősége volt a vámfelügyelet alatt lévő és egyéb árukat a Magyar Köztársaság területén bárhol ellenőrizni (Szendi, 2013). A tanszék által oktatott tantárgyakat át kellett dolgozni az új jogszabályi környezetnek megfelelően.

A bolognai folyamatból adódó kötelezettségek értelmében 2006-tól (felmenő rendszerben) a rendészet területén korszerű – lineáris és többciklusú – felsőoktatási intézmény jött létre, amelynek első képzési főciklusában felsőoktatási alapfokozatot (BA) és felsőfokú rendészeti szakképzettséget lehetett szerezni. Az elsőre épülő második képzési főciklus mesterfokozatot (MA) és az azt igazoló rendészeti mesteroklevelet eredményezett (Virányi, 2006; Szabó, 2017; Hrubos, 2019; Kovács, 2020). Nagy előrelépésnek számított ez a momentum a főiskola életében, hiszen korábban csak az egyetemek adhattak ki egyetemi szintű oklevelet. A bolognai képzéshez kapcsolódó célkitűzések is hatással voltak a rendészeti és ezen belül a pénzügyőri tisztképzésre. Új feladatként jelentkezett a többfokozatú bolognai képzéshez igazodó, bűnügyi igazgatási, valamint rendészeti igazgatási szakok oktatási tematikájának, tananyagának kimunkálása, különös tekintettel a képzés keretében újonnan induló tantárgyakra. A korszerű tananyag összeállítását a VP szakmai szervei nagymértékben segítették.

A bűnügyi igazgatási szakon pénzügyi nyomozói szakirányokon, valamint rendészeti igazgatási szakokon vám- és jövedéki igazgatási szakirányokon szerezhettek BA végzettséget a pénzügyőr hallgatók. A megszerzett BA képesítés birtokában a végzettek hivatásos tisztként, közalkalmazottként (2010-ig) vagy kormánytisztviselőként (2011-től) megkezdhették szolgálatukat a VP-nél, illetve a diploma megszerzését követő két évvel később folytathatták tanulmányaikat levelező munkarendben mesterképzésben (Szabó, 2011).

1 2004. évi XIX. törvény a Vám- és Pénzügyőrségről.
2 2003. évi CXXVI. törvény a közösségi vámjog részletes végrehajtásáról.
3 2003. évi CXXVII. törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól.

2010-ben döntés született arról, hogy a két legnagyobb bevételt beszedő hatóságot – VP-t, valamint az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalt (APEH) –, a még hatékonyabb és eredményesebb feladatellátás érdekében, össze kell vonni. Az integrált bevételi hatóság, azaz a NAV 2011. január 1-jei hatállyal kezdhette meg működését (Magasvári, 2016; 2018a; 2021). A NAV létrejöttével egy szervezetben koncentrálódott az állami adóhatósági, vámhatósági, valamint – törvényben meghatározott bűncselekmények esetében – a pénzügyi nyomozói tevékenység.

Az újonnan megalakult szervezet megőrizte a jogelődöktől örökölt klasszikus hatósági és rendészeti jellegét, illetve a különböző foglalkoztatási jogviszonyokba tartozó személyi állományát. Az integrált hatóság törekvései folyamatosan arra irányultak, hogy a személyi állomány jogállását egységesebbé tegyék, közelítsék egymáshoz a jogviszonyokat. A bürokrácia csökkentése és a korszerű hivatali működés jegyében – az életpályamodell bevezetésével párhuzamosan – megkezdődött a NAV szervezeti átalakítása is, hiszen az eredetileg háromszintű szervezet 2016-tól központi és területi szinten működött tovább, a szigorú hatóság szerepkörét pedig felváltotta a szolgáltató és ügyfélbarát szemlélet (NAV, 2016).

2012-ben megalakult Nemzeti Közszolgálati Egyetem, ami nem hagyta érintetlenül a tanszék által koordinált szakirányokat és ezzel együtt a pénzügyőrök képzését sem (Kovács, 2012; Szabó, 2013b). 2014-ben a rendészeti vezető mesterképzési szakon – a képzésfejlesztésnek köszönhetően – elindult az értékelő-elemző specializáció, amely – tekintettel az ott megjelenő szakmai tárgyakra, így a kockázatkezelésre és -elemzésre és a kapcsolódó ismeretkörökre – komoly óraterhelést adott a tanszéknek. 2018-ban a NAV és az egyetem fejlesztésében elindult az adóigazgatási szakirány, amelynek bázisa az NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kara, azonban a képzésben a tanszék oktatói is markánsan jelen vannak.

A 2021 januárjában a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló 2020. évi CXXX. törvénnyel (NAV Szj. tv.) bevezetett adó- és vámhatósági szolgálati jogviszony erősen behatárolta a pénzügyőrök feladatkörét, amely ismételten befolyásolta a képzés tartalmát (Magasvári, 2021a; 2021b). Azt is tapasztaljuk továbbá, hogy az utóbbi években a felsőoktatásban jelen lévő Z generáció is nagy horderejű változásokat indukál (Erdős, 2018; Magasvári, 2018b; Magasvári & Szilágyi, 2019; Erdős, 2021).

Egy, a szakmához ennyire közelálló és a szakma által „befolyásolt" képzésnek, mint a pénzügyőri tisztképzésnek, természetesen követnie kellett a fenti szervezeti, stratégiai és szakmai változásokat, de emellett – az RTK-n folyó képzések részeként – idomulnia kellett a rendészeti szakterület, a rendvédelmi szervek

támasztotta igényekhez is (Szabó, 2013a; Christián & Erdős, 2020). Ilyen volt a 2016-ban, a rendészeti szocializáció és a képzés gyakorlati jellegének erősítése érdekében bevezetett tisztjelölti státusz, majd ennek folyományaként a négyéves képzésre történő áttérés (Erdős, 2018; Szabó, 2018b; Szabó, 2018c), amelyek elengedhetetlenné tették a tanterv és a tantárgyi programok módosítását.

A pénzügyőr tisztképzésnek azonban nemcsak a fordulatokat kellett lekövetnie, hanem olyan új területeken is biztosítani kellett a tisztjelöltek fejlesztését, mint a szervezeti változások kezelése vagy a szervezeti beilleszkedés támogatása, továbbá fel kellett készíteni őket arra, hogy kinevezésüket követően gyorsan önállóvá kell válniuk és el kell fogadniuk az esetleges túlmunkát vagy nagyobb munkaterhelést is.

A tanszéken folyó képzés megrendelő szervét és a képzésnek keretet biztosító felsőoktatási intézményt érintő szervezeti változásokkal párhuzamosan – természetesen – a VPT oktatói hátterét adó személyi állomány összetétele is módosult. Ez elsősorban a tisztjelölti jogviszony bevezetése és az adóigazgatási szakirány elindítása kapcsán jelentkező létszámnövekedésben, valamint a tudományos fokozatot szerzett munkatársak számának emelkedésében érhető tetten.

Az 1. számú ábrán látható, hogy a vizsgált időszakban egy fő docens, továbbá egy fő adjunktus, valamint négy fő tanársegéd és négy fő mesteroktató tevékenykedik oktatói munkakörben. A 2018 óta stagnáló kép azonban a közeljövőben jelentősen megváltozhat, hiszen egy fő adjunktusi munkakörben történő foglalkoztatása még az idei évben megtörténhet, továbbá két fő sikeresen teljesítette a doktori eljárás megindításához szükséges műhelyvitát, így várhatóan a következő évben esetükben is teljesülhetnek az adjunktusi munkakörben történő foglalkoztatás feltételei.

1. számú ábra: *A VPT oktatói állományának létszáma 2012 és 2021 között (fő)*

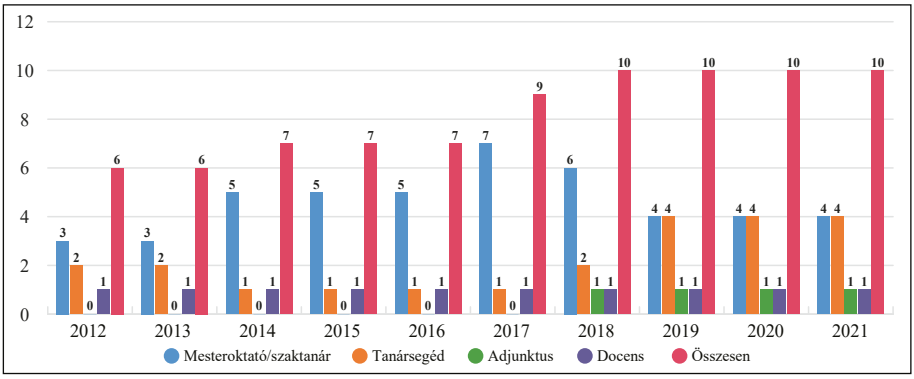

Forrás: A szerzők saját szerkesztése.

A pénzügyőri tisztképzés megrendelő szervezet általi támogatása a képzést közvetlenül érintő tevékenységek – mint szakmai gyakorlat, szakmai tanulmányutak szervezése, mentorálás – mellett a VPT tudományos munkájának elismerésében is megnyilvánul. A tanszéki közösség tudományos teljesítményét az alábbiakban számszerűsítve mutatjuk be.

Módszertan

Vizsgálatunkat a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) rögzített adatok felhasználásával végeztük. Az MTMT országosan egységes, minőségbiztosítási rendszerrel rendelkező adatbázis, ezáltal jól alkalmazható tudománymetriai elemzésekhez is (Dani, 2019; Nagy, 2016).

A vizsgálat a VPT 2012 és 2021 közötti tevékenységére terjedt ki. Az NKE létrehozása ugyanis 2012-re datálható, ezáltal a vizsgált szervezeti egység akadémiai teljesítményének mérése is leginkább ettől az évtől releváns. A tanulmányban vizsgált adatállomány tehát azon közleményekből áll össze, amelyek publikálására 2012 és 2021 között került sor, és amelyek intézményi hozzárendelésében a VPT szerepel.

A VPT teljes publikációs tevékenységének kvantitatív vizsgálatát elsősorban méretbeli kérdések megválaszolásán keresztül végeztük, így a publikációk számának, időbeli változásának, valamint az egy főre jutó éves teljesítményi index ($TMI_{év}$) elemzésével. Az éves teljesítményi index számítását a következő képlet segítségével végeztük:

$$TMI_{év} = \frac{\Sigma_{év} PUB}{\Sigma_{év} ACAD}$$

amelyben a „$\Sigma_{év}$ PUB” az adott évben publikált tudományos és egyéb közleményeknek (publikációk) a számát, a „$\Sigma_{év}$ ACAD” pedig az adott évben akadémiai, publikációs teljesítményt folytató munkatársak összlétszámát jelöli.

A mennyiség mellett a tudománymetriai értékelés során figyelembe vettük a minőségi kérdések vizsgálatát is. A tudománymetria a minőséget illetően specifikus indikátort szolgáltat, amely a tudomány működésmódjából adódik: a publikációk minőségét elsősorban a tudományra gyakorolt hatásukból vezeti le. A hatás mérésére az idézést (citációt) mint mérhető, számszerűsíthető kapcsolatot alkalmazza (Soós, 2018). A VPT, illetve a munkatársak tudományos tevékenységének hatásmérésére és ennek időbeli változására az MTMT-ben rögzített függő, illetve független idézetek számát használtuk.

Eredmények

Az MTMT adatbázisában 2012 és 2021 között összesen 297 darab olyan tudományos és egyéb besorolású (például oktatási, ismeretterjesztő) közlemény szerepel, amelynek intézményi affiliációjában a VPT jelenik meg. A teljesítménynövekedés dinamikáját leginkább az fejezi ki, hogy a vizsgált időszakban készült közlemények több mint fele (62,6%) az utolsó négy évben született. Mindazonáltal megjegyzendő, hogy ugyanebben a periódusban volt az oktatói létszám is a legmagasabb. A tanulmányban alkalmazott kvantitatív teljesítménymérő arányszám, a TMI éves értékei azonban szintén arról árulkodnak, hogy a VPT publikációs teljesítménye 2018 és 2021 között volt a legmagasabb. 2018 és 2021 között a TMI átlagos értéke 4,65 volt (szórás = 1,30). A legalacsonyabb teljesítményi mutató ebben az időszakban 2019-ben figyelhető meg (TMI_{2019} = 3,30), de korábban még ehhez hasonló teljesítményi mutató is csak 2015-ben volt (TMI_{2015} = 3,29). 2012 és 2017 között a TMI átlagos értéke mindössze 2,59 volt (szórás = 0,62). A 2021-ben a tanszék TMI értéke (TMI_{2021} = 6,40) 4,26-szor magasabb volt, mint a vizsgált időszak első évében (TMI_{2012} = 1,50). Vagyis a VPT tudományos teljesítményében megfigyelhető tendenciózus fejlődés önmagában a létszám növekedésével nem magyarázható.

Az MTMT a közlemények között minőségileg differenciál aszerint, hogy tudományos vagy egyéb közleményekről van e szó. A tudományos teljesítmény szempontjából természetesen főként ez előbbieknek van kiemelt jelentősége. Évente a VPT munkatársai által publikált összes közleménynek a 80,4%-a került tudományos műként rögzítésre az MTMT-ben (2. számú ábra). A tudományos publikációk és az összes közlemény egymáshoz viszonyított aránya 2015-ben (56,5%) és 2020-ban (59,6%) volt a legalacsonyabb. 2018-ban ugyanakkor a közlemények mindegyike megfelelt az MTMT által a tudományos közleményekkel szemben támasztott elvárásoknak, és 2019-ben (90,9%) és 2021-ben (96,9%) is 90% feletti volt a tudományos publikációk és az összes közlemény egymáshoz viszonyított aránya. Az adatok egyértelműen azt jelzik, hogy a VPT publikációs és tudásmegosztó tevékenységében a tudományos minősítésű források élveznek prioritást.

2. számú ábra: *A VPT által évente publikált tudományos és egyéb közlemények száma 2012 és 2021 között (darab)*

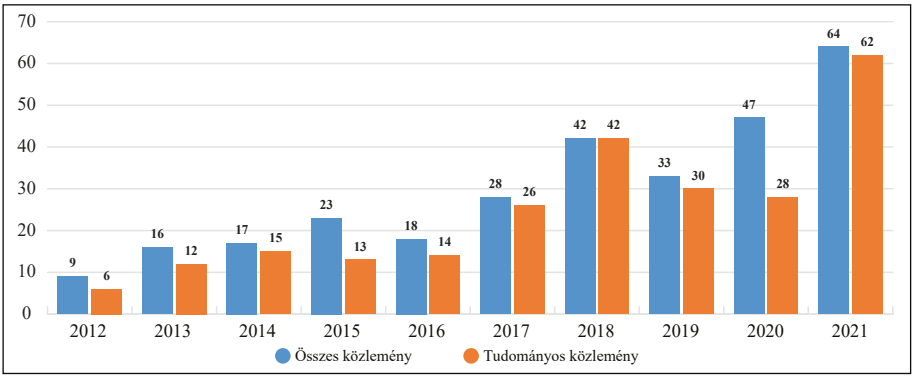

Forrás: A szerzők saját szerkesztése az MTMT adatai alapján.

Larsen és von Ins (2010) korábbi tudománymetriai tanulmányában rámutatott arra, hogy az elmúlt évtizedekben a tudományos párbeszéd területileg a szakkönyvek helyett a folyóiratok irányába tolódott. Ez a tendencia a VPT publikációs tevékenységében ugyanakkor nem igazolható. A 2012 és 2021 között publikált közlemények több mint fele (55%) ugyanis könyvrészlet. A könyvek és könyvrészletek összességében a közlemények 62%-át adják. A második leggyakoribb publikációtípus a folyóiratokban közölt cikkek (37%), míg az egyéb konferenciakiadványok a közlemények mindössze 1%-át teszik ki (3. számú ábra). A könyvek, illetve a könyvrészletek dominanciája a publikációs tevékenységben jó részt az oktatási célokat szolgáló tankönyvekkel magyarázható, amely több szakirány vonatkozásában is a tanszék munkatársainak feladata.

3. számú ábra: *A VPT által publikált tudományos és egyéb közlemények típusai 2012 és 2021 között (százalék)*

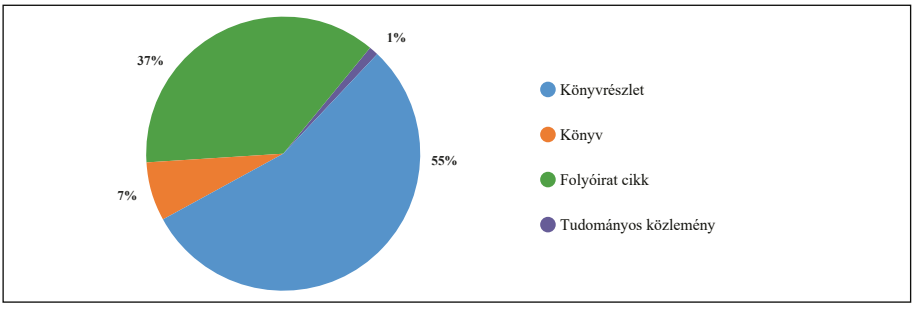

Forrás: A szerzők saját szerkesztése az MTMT adatai alapján.

A tudományos teljesítmény fontos minőségbeli fokmérője a szerzőség típusa is. Noha a VPT tudományos tevékenységében a könyvek és könyvfejezetek aránya meghatározó, ezek és az egyéb típusú közlemények is többségében önálló vagy társszerzőségi munka eredményeként születtek. A szerkesztő mint szerzőségi típus az adatbázisban szereplő rekordok mindössze 6,1%-ánál (n = 18) szerepel, vagyis a közlemények 93,9%-át (n = 279) a VTP munkatársai önálló vagy társszerzőként jegyzik.

A VPT tudományos tevékenységével kapcsolatban elmondható továbbá, hogy az elmúlt években a tudományos eredményteremtésben egyre nagyobb hangsúlyt kap a kutatói együttműködés. A 2012 és 2021 között publikált közlemények – a szerkesztett művek kivételével – túlnyomórészt önálló szerzőségben születtek (81,0%, n = 226). A közleményeknek mindössze 19,0%-ában (n = 53) volt jelen egy vagy több társszerző. A társszerzőségi műveknek ugyanakkor 90,6%-a (n = 48) 2018-ban vagy azt követően került publikálásra. Mindez azt mutatja, hogy a VPT elmúlt közel egy évtizedes tudományos munkásságában a kutatók, oktatók, illetve hallgatók közötti tudományos együttműködés az utolsó néhány évben egyre szélesebb teret nyert.

A VPT tevékenységének a tudományra gyakorolt hatását az idézések számán keresztül mértük. Ezekből az adatokból szintén kitűnik, hogy a tudományos láthatóság növelése iránti igény 2018-tól kimutatható módon fokozódott. A VPT munkatársainak közleményeire történő összes hivatkozás (n = 777) mintegy 87,4%-át (n = 679) 2018-ban vagy azt követően rögzítették (4. számú ábra). A független idézések (n = 505) döntő többsége is (88,5%, n = 447) ugyanebben az időszakban történt. A tanulmányban külön vizsgáltuk a független hivatkozásoknak az összes hivatkozás számához viszonyított arányát. Eszerint 2018 után, évente az összes hivatkozásnak átlagosan a 64,2%-a független hivatkozásként szerepel az MTMT adatbázisában. Ezt megelőzően ez az arány mindössze 34,1% volt (4. számú ábra).

4. számú ábra: *A VPT közleményeire történő összes és független hivatkozások számának, valamint a független hivatkozásoknak az összes hivatkozáshoz viszonyított arányának alakulása 2012 és 2021 között (darab, %)*

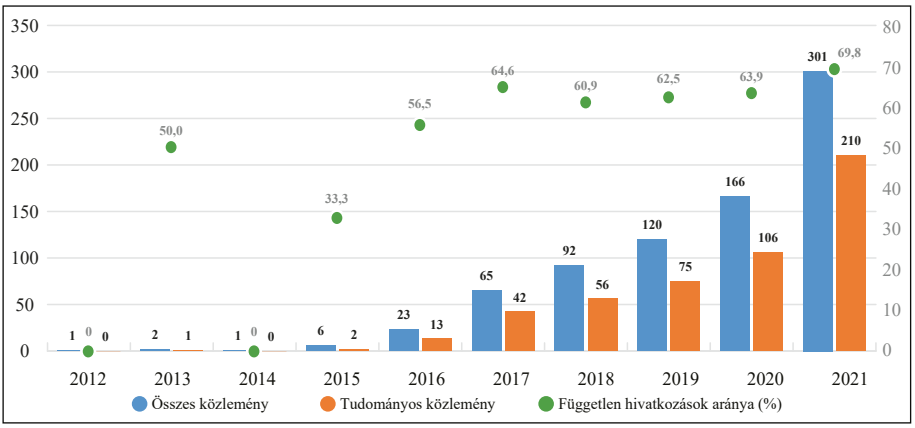

Forrás: A szerzők saját szerkesztése az MTMT adatai alapján.

A független hivatkozások arányának növekedése az összhivatkozások számában az elmúlt néhány év során egyértelműen azt jelzi, hogy a VPT tudományos láthatósága 2018 után jelentősen növekedett a korábbi időszakhoz képest. Ehhez minden bizonnyal hozzájárult a korábban már említett társszerzőségi együttműködések számának növekedése is. Az adatok aktuális állapota alapján megállapítható ugyanis, hogy az egyszerzős közleményekhez viszonyítva a társzerzőségben született művek esetében több mint 1,2-szer nagyobb az esélye annak (OR: 1,27), hogy arra három vagy annál több hivatkozás történik. A társszerzőségben történő tudományos együttműködés tehát nemcsak a tudományos láthatóság, hanem a kutató egyéni teljesítményét leíró mutató (Hirsch-index) növekedéséhez is képes közvetlenül hozzájárulni. A tanszék oktatóinak – a társszerzős publikálás mellett – további célja kell legyen a tudományos eredmények nemzetközi szinten is elismert forrásokban történő közlése (Sasvári & Urbanovics, 2018).

Következtetések

Megállapíthatjuk, hogy a tanszék oktatói igyekeznek megfelelni az egyetemi elvárásoknak, azaz az oktatás-kutatás-publikálás követelményrendszerének. A tudományos közlemények mellett, az oktatás megfelelő színvonalának biztosítása érdekében egyetemi jegyzetek is gazdagítják a tanszék publikációs teljesítményét.

A tanszéki közösség létszámának gyarapodásával egyre több lehetőség nyílt az oktatásban való együttműködésre, több oktató közreműködésében megvalósuló kurzusok megtartására, amelynek eredményei jellemzően társszerzőségben íródott tanulmányokban öltöttek testet.

Az alap- és mesterképzéses hallgatók tudományos munkára ösztönzése, a követelmények gyakorlatban való „bemutatása" több olyan publikációt is életre hívott, amely a hallgató és konzulense közös gondolkodásának és munkájának termése (Bányász, Bóta & Csaba, 2019; Magasvári & Szilágyi, 2019; Erdős & Somogyi, 2021; Magasvári, Olexa & Szabó, 2021a; Magasvári, Olexa & Szabó, 2021b; Német & Szendi, 2021; Szabó, Bakai & Takács, 2021; Csaba & Gecsei, 2021).

A tanársegédek tudományos fokozatszerzésre irányuló tanulmányai is generálták a tudományos publikációk számának emelkedését, hiszen a fokozatszerzési eljárás feltételeit is teljesíteni kellett. Emellett az oktatói munkakörben történő előrelépés egyik kiemelt feltétele a publikációs teljesítmény egyértelmű bizonyítása, tehát az adjunktusi és docensi munkakörben történő foglalkoztatás jogszabályi és foglalkoztatási szabályzatban előírt követelményének – idegen nyelvű tudományos közlemények és a független hivatkozások száma, valamint a Hirsch-index nominális értéke – teljesítése.

Ezt követhetik a felsőoktatási lépcsőn történő előrehaladás következő állomásai: a habilitáció és az egyetemi tanári cím megszerzése. Az itt megjelenő előmeneteli követelmények között is az egyik leghangsúlyosabb a kutatási pillér az oktatási tevékenység és a tudományos közéleti szerepvállalások mellett (Sasvári & Urbanovics, 2021).

A 2018-tól érzékelhető folyamatos mennyiségi és minőségi – tudományos közlemények, független hivatkozások és ennek eredményeként a Hirsch-index emelkedése – változás okai közt említhetjük, hogy 2017–2018-ban csúcsosodott ki a KÖFOP projektek eredménye, amely a tanszék munkatársai által jegyzett publikációk számának emelkedésében is tetten érhető. A számszerű növekedés mellett meg kell említsük a minőségi változást, amely főként a folyóiratcikkek esetében érhető tetten, hiszen a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) által besorolt A kategóriájú magyar (Belügyi Szemle, Pro Publico Bono, Hadtudomány, Rendvédelem-történeti Füzetek) és idegen nyelvű (AARMS) mellett a nemzetközi Q-s folyóiratcikkek is megjelentek (World Customs Journal, Cogent Social Sciences).

A közlemények minél magasabb szintre (haza A, B, C, D vagy nemzetközi Q1, Q2, Q3, Q4) pozícionált folyóiratban történő megjelentetése az előbbiekben említett oktatói fokozatban történő előrelépést támogatja, különös tekintettel a habitus vizsgálatokra (Sasvári & Urbanovics, 2021; Sasvári, Bakacsi & Urbanovics, 2021).

A tanszék tudományos láthatóságát erősítik az évente megjelenő tanulmánykötetek, amelyek online elérhetők. A tanszék valamennyi oktatója rendelkezik Google Scholar, ResearchGate és Academia.edu regisztrációval, amelyek lehetővé teszik a megjelent közlemények akár teljes szövegű keresését. Ma már a kutatás egyik legfontosabb kiindulópontja az interneten elérhető tartalmak, amelyek a fent említett adatbázisok segítségével disszeminálhatók.

A 2019-ben bevezetett teljesítményértékelési rendszer (TÉR) motivációs hatása vitathatatlan, hiszen az esetleges anyagi elismerésen túl, az önértékelést és a vezetői ellenőrzést követően, valamennyi foglalkoztatott személyre szóló visszajelzést kap, amelyből világossá válik számára, hogy az adott oktatói kategóriában hol helyezkedik el az általa nyújtott teljesítmény.

Tanulmány korlátai

A tanulmány átfogó, objektív képet nyújt a VPT 2012 és 2021 közötti időszakban végzett tevékenységéről, valamint a tudományos teljesítményben bekövetkezett változásokról. A vizsgálat eredményeit illetően azonban számolnunk kell bizonyos korlátokkal. Az eredmények korlátai kapcsán elsősorban az MTMT rendszer működési sajátosságaira szükséges rámutatni. Az MTMT adatbázisának aktualitása, illetve a rögzített adatok pontossága – minőségbiztosítási felügyelet mellett – a felhasználó önkéntességén alapulnak. Ezáltal a vizsgálatban nem szerepelnek azok a teljesítményi mutatók (publikációk, idézések), amelyeket az érintett felhasználó nem rögzített. Kimaradtak az elemzett adatállományból továbbá azok a rekordok is, amelyek esetében a felhasználó nem végezte el az intézményi hozzárendelést az adott publikációhoz.

Felhasznált irodalom

Arnold M. (2002). *Ma már holnap van. A magyar gazdaság és a Vám- és Pénzügyőrség.* VIVA Média Holding.

Balaska A. & Kiss A. (Szerk.) (2007). *A 140 éves Vám- és Pénzügyőrség emlékalbuma*. VIVA Média Holding.

Bányász P., Bóta B. & Csaba Z. (2019). A social engineering jelentette veszélyek napjainkban. In Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében* (pp.12–37). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2019.1.1

Christián L. & Erdős Á (2020). Vészharang és jubileum? A rendészeti felsőoktatás kilátásai, a tisztjelöltek toborzásának és életpályára állításának nehézségei. *Belügyi Szemle, 68*(12), 11–42. https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.12.1

Csaba Z. & Gecsei M. (2021). Kockázatelemzés a gyakorlatban: cigaretta a repülőtéren. In Czene-Polgár V., Csaba Z., Szabó A. & Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Tradíció, tudomány, minőség: 30 éves a Vám-és Pénzügyőri Tanszék* (pp.129–142). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2021.2.7

Dani E. (2019). A tudománymetria mítoszainak ellentmondásai. *TMT, 66*(10), 578–586.

Demeter M. (2019). Tudománymetria – mumus vagy megváltás. *Szépirodalmi Figyelő, 18*(5), 40–48.

Erdős Á. (2018). Alkalom vagy tervszerűség? A pénzügyőr tisztjelöltek pályára lépésének rövid vizsgálatáról. In Czene-Polgár V. & Zsámbokiné Ficskovszky, Á. (Szerk.), *Innováció, elektronizáció, tudásmenedzsment* (pp. 115-130). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata.

Erdős Á. (2021). Újszerű szerhasználati kockázatok a mai fiatalok körében: Generációs Addikciós Kockázatok (GAK): összefoglaló tanulmány. *Interdiszciplináris Drogszemle, 2*(1), 31–54.

Erdős Á. & Somogyi Á. (2021). Koffeinhasználat és koffeinhasználati zavar vizsgálata rendészeti hallgatók körében. In Csaba Z. & Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *„Tehetség, szorgalom, hivatás”* (pp. 237–250). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat. https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2021.1.16

Fleming, P. (2021). *Dark Academia. How Universities Die*. Pluto Press

Hrubos I. (2019). Az európai felsőoktatási térség létrehozása mint az Európai Unió felsőoktatás-politikájának központi eleme. *Educatio, 28*(1), 75–90. https://doi.org/10.1556/2063.28.2019.1.6

Kovács G. (2012). A Nemzeti Közszolgálati Egyetem, mint a közszolgálati képzés bázisa: a jelenlegi helyzetkép, jövőbeni változások, fejlődési tendenciák és kihívások. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Tanulmányok „A biztonság rendészettudományi dimenziói - változások és hatások” című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIII* (pp. 371-379). Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport.

Kovács G. (2020). A rendészeti vezető mesterképzés múltja, jelene és fejlődése. *Belügyi Szemle, 68*(11), 39–56. https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.11.3

Kovácsics I. (Szerk.) (2000). *Emlékkönyv a Vám- és Pénzügyőrségről 1867-2000.* VIVA Média Holding.

Larsen, P. O. & von Ins, M. (2010). The rate of growth in scientific publication and the decline in coverage provided by Science Citation Index. *Scientometrics, 84*(3), 575–603. http://doi.org/10.1007/s11192-010-0202-z

Magasvári A. (2016). Szervezeti integráció stratégiai szemszögből. In Keresztes G. (Szerk.), *Tavaszi Szél 2016* (pp. 60–65). Doktoranduszok Országos Szövetsége.

Magasvári A. (2018a). Az emberi tényező szerepe a szervezeti változás sikerében - egy integráció margójára. In Keresztes G. (Szerk.), *Tavaszi Szél 2018 Konferencia = Spring Wind 2018: Konferenciakötet II.* (pp. 507–516). Doktoranduszok Országos Szövetsége.

Magasvári A. (2018b). Felkészült, elkötelezett, elhivatott… A Nemzeti Adó- és Vámhivatal pályakezdőkkel szembeni kompetenciaelvárásai. *Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás*, 1, 92–109. http://hdl.handle.net/20.500.12944/12748

Magasvári A. (2021a). Egy új jogviszony „születése" – az adó- és vámhatósági szolgálati jogviszony vizsgálata. In Csaba Z. & Zsámbokiné F. Á. (Szerk.), *Tehetség, szorgalom, hivatás. Tanulmánykötet* (pp. 69–85). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat. https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2021.1.5

Magasvári A. (2021b). A Nemzeti Adó- és Vámhivatal pénzügyőreinek jogviszonyára vonatkozó általános szabályok. In Erdős Á. (Szerk.), *Integrált pénzügyőri ismeretek 1.* (pp. 59–82). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat.

Magasvári A. & Szilágyi T. (2019). Z generációs pénzügyi nyomozók munkával kapcsolatos elvárásai. In Zsámbokiné F. Á. (Szerk.) *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében* (pp. 142–156). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat.

Magasvári, A., Olexa, P. & Szabó, A. (2021a). Research Results Enhancing the Employer Branding Efforts of the Hungarian Tax and Customs Administration. *World Customs Journal, 15*(2), 83–96.

Magasvári A., Olexa P. & Szabó A. (2021b). „Kik is vagyunk valójában?" Az adó- és vámhatóság lehetőségei az emberi erőforrás-gazdálkodás fejlesztésében. *Belügyi Szemle, 69*(9), 1549–1567. https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.9.3

Malét-Szabó E., Hegyi H., Hegedűs J., Szeles E. & Ivaskevics K. (2018). Rendőri alapkompetenciák az egységes közszolgálati alapkompetenciák tükrében. *Rendőrségi Tanulmányok, 1*(1), 15–74.

Nagy Gy. (2016). Tudománymetria és neveléstudomány. *Iskolakultúra, 26*(2), 50–62. 10.17543/ISKKULT.2016.2.50

NAV (2016). *NAV évkönyv 2015. Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2015. évi tevékenységéről*. https://nav.gov.hu/data/cms404657/NAV_Evkonyv_2015_CD.pdf

Német M. & Szendi A. (2021). A szellemi tulajdonjogok védelme a vámigazgatási eljárásban. In Czene-Polgár V., Csaba Z., Szabó A. & Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Tradíció, tudomány, minőség: 30 éves a Vám-és Pénzügyőri Tanszék* (pp. 165–178). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2021.2.10

Price, D. J. (1951). Quantitative measures of the development of science. *Archives Internationales d'Historie des Sciences, 14*, 86–93.

Sasvári P. (2016). Tudományos láthatóság vizsgálata a gazdálkodás- és szervezéstudományok területén. In Karlovitz J. T. (Szerk.), *IV. IRI Társadalomtudományi Konferencia* (pp. 50–55). International Research Institute.

Sasvári P. & Urbanovics A. (2018). A Nemzeti Közszolgálati Egyetem oktatói és kutatói publikációs teljesítményének értékelése a Scopus adatai alapján. *Hadtudomány, 28*(E-szám), 228–240. https://doi.org/10.17047/HADTUD.2018.28.E.228

Sasvári P. & Urbanovics A. (2021). Előmeneteli minimumkövetelmények a társadalomtudományban. *Diáktudomány, 2017-2021, Különszám*, 12–24.

Sasvári P. & Urbanovics A. (2021) Mérlegen az MTA IX. osztály hazai listás folyóiratai – hazai és nemzetközi hivatkozások összevetése. *Diáktudomány, 2017-2021 Különszám*, 411–448.

Sasvári P., Bakacsi Gy. & Urbanovics A. (2021). Az egyetemi előmenetel és a publikációs teljesítmény kapcsolata. Magyar Tudomány 182(6) 806-822. https://doi.org/10.1556/2065.182.2021.6.8

Soós S. (2018). Tudománymetriáról korszerű felfogásban. In Rüsz-Fogarasi, E. (Szerk.), *Erdélyi évszázadok: a kolozsvári Magyar Történeti Intézet évkönyve* (pp. 121–126). Egyetemi Műhely Kiadó.

Szabó A. (2011). Bolognai folyamat a rendészeti felsőoktatásban. In Zadravecz Zs. (Szerk.), *Tavaszi szél 2011 = Spring Wind 2011.* (pp. 353–362). Doktoranduszok Országos Szövetsége.

Szabó A. (2013a). A rendészeti felsőoktatás egy speciális területe: a pénzügyőr tisztek képzése. In Keresztes G. (Szerk.), *Tavaszi Szél, 2013: Spring Wind 2013* (pp. 502–507). Doktoranduszok Országos Szövetsége.

Szabó A. (2013b). Egy rendészeti képzésre (felsőoktatásra) irányuló kutatás konklúziói. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Tanulmányok „A változó rendészet aktuális kihívásai" című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV* (pp. 71–78). Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport.

Szabó A. (2016). Nemzetközi együttműködési lehetőségek a felsőoktatásban - különös tekintettel a pénzügyőrtisztképzésre. *Magyar Rendészet, 16*(4), 91–105.

Szabó A. (2017). Kockázatkezelés mesterfokon, avagy az értékelő-elemző specializáció tapasztalatai. In Boda J., Felkai L. & Patyi A. (Szerk.), *Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére* (pp. 507–523). Dialóg Campus Kiadó.

Szabó A. (2018b). Sub pondere crescit palma, avagy a pénzügyőr tisztjelölt erőpróbája. In Dobák I. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Szakmaiság, szerénység, szorgalom: Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére* (pp. 599–612). Dialóg Campus Kiadó – Nordex Kft.

Szabó A. (2018c). A tisztjelölti jogállás sajátosságai. In Erdős Á. (Szerk.), *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve* (pp. 156–180). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata.

Szabó A. & Magasvári A. (2021a). A pénzügyőrtisztképzés a bolognai folyamat és az uniós csatlakozás tükrében. In Barabás A. T. & Christián L. (Szerk.), *Ünnepi tanulmányok a 75 éves Németh Zsolt tiszteletére: Navigare necesse est* (pp. 487–497). Ludovika Egyetemi Kiadó

Szabó A. & Magasvári A. (2021b). Hirtelen 30 – A szervezeti és a képzési rendszerben 30 év alatt bekövetkezett változások hatása a pénzügyőr tisztekkel szemben támasztott követelményekre. In Czene-Polgár V., Csaba Z., Szabó A. & Zsámbokiné Ficskovszky Á. (Szerk.), *Tradíció, tudomány, minőség: 30 éves a Vám-és Pénzügyőri Tanszék* (pp. 48–59). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2021.2.1

Szabó, A., Bakai, K. P. & Takács, D. (2021). Hungary and China: Challenges and Risks Facing the Tax and Customs Authority. *Customs Scientific Journal*, 1, 65–76.

Szendi A. (2013). A vámunió. In Koncz I., Szova I., Fürj Z., Farkas P. & Egri T. (Szerk.), *Együtt a biztosabb tudományos karrierért, a jövőtervezésért. VII. PhD. konferencia* (pp. 30–35). Professzorok az Európai Magyarországért Egyesület.

Várnay E. & Papp M. (2004). *Az Európai Unió joga*. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft.

Virányi G. (2006). A rendészeti felsőoktatás modernizációja. In Hautzinger Z. (Szerk.), *Tanulmányok a „Fiatalok felkészítése a rendvédelemre" című tudományos ülésről. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények V* (pp. 39–45). Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Szabó A., Magasvári A. & Erdős Á. (2022). A Vám- és Pénzügyőri Tanszék publikációs teljesítménye 2012-2021 között. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 2095–2111. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.10

BELÜGYI SZEMLE
BELÜGYMINISZTÉRIUM

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.11

CC BY NC ND

Út az Innovatív Tanszék első helyezett díja felé

The path to the first prize of the Innovative Department

Ürmösné Simon Gabriella
Dr. PhD, lektorátusvezető, egyetemi docens
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
simon.gabriella@uni-nke.hu

Barnucz Nóra
tanársegéd
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
barnucz.nora@uni-nke.hu

Kudar Mariann
lektorátusvezető helyettes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
kudar.mariann@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: 2021-ben, az NKE RTK Idegennyelvi és Szaknyelvi Lektorátus elnyerte a Kreatív Tanulási Program által kezdeményezett Innovatív Tanszék I. helyezését. A tanulmány a sikeres pályázat útját mutatja be, nevezetesen egy több éven átívelő munkafolyamat stációit. A munkafolyamat megosztása hasznos lehet más intézmények számára a tekintetben, hogy hogyan lehet innovatívabb, önképzőbb és folyton megújuló az adott intézmény. Axiómaként elmondható, hogy workshopok, pályázatok, együttműködés, kutatások, tudományszervezés, tananyagfejlesztés, mentorálás és nemzetköziesítés nélkül nem lehet megújulni.

Módszertan: A pályázatban két kutatást is érintettünk, nevezetesen A BTT I. helyezett pályázatát, valamint a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács III. helyezett pályázatát. Az első kutatásban az internetes platformokkal támogatott oktatás hasznosságát és a digitális kompetencia érvényesülését vizsgáltuk. A második hibrid kutatással azt vizsgáltuk, hogy hogyan élték meg a hallgatók és az oktatók az online oktatását a karon.

Megállapítások: A Computer-Assisted és a Mobile Assisted Language Learning elvét alkalmazva, számítógépes és mobil applikációkat is bevezettünk, mely során a hallgatók versenyszelleme, kimagasló motiváltsága, az élménypedagógia és a konstruktív tanulási környezet is megtapasztalható. Igazodni kell továbbá a szakmai kompetenciák és a munkaerőpiac elvárásaihoz is célnyelven (kihallgatás, járműellenőrzés), valamint szakirányú leágazásokban gondolkodni.

Érték: Az eredményeket tekintve, a tanulmány összefoglalja mindazon ismérvek tárházát, mely alapján egy tanszék tevékenysége és megítélése innovatív lehet. A pozitív eredményekkel példaértékű mintát prezentálunk, ami igény szerint követendő példa lehet más intézmény számára is.

Kulcsszavak: innovatív, jó gyakorlatok, önképzés, pályázatok

Abstract
Aim: In 2021, the Department of Foreign Languages for Specific Purposes was awarded 1st place for the Innovative Department, initiated by the Creative Learning Programme. The paper describes the path to a successful application, namely the stages of a multi-year work process. The sharing of this workflow can be useful for other institutions in terms of how to be more innovative, self-learning and constantly innovating. As an axiom, it can be stated that it is impossible to innovate without workshops, tenders, collaboration, research, science organisation, curriculum development, mentoring and internationalisation.
Methodology: In the tender, two researches were involved, namely the 1st place awarded tender of the BTT and the 3rd place awarded tender of the Scientific Council for Disaster Management. In the first research, we investigated the usefulness of education supported by internet platforms and the validation of digital competence. The second hybrid research was conducted to investigate how students and lecturers experienced online education at the Faculty.
Findings: Using the principles of Computer-Assisted- and Mobile Assisted Language Learning, we introduced both computer and mobile applications, which enabled students to experience a competitive spirit, high motivation, experiential pedagogy and a constructive learning environment. It is also important to adapt to the professional competences and labour market expectations in target languages (interrogation, vehicle inspection) and to think in terms of specialised branching.
Value: In terms of results, the study summarises the set of criteria that can be used to assess the innovative nature of a Department's activities and its perception. The positive results present an exemplary model that can, if required, be a model for other institutions to follow.

Keywords: innovative, good practices, self-learning, tenders

Bevezetés

2021 októberében a Kreatív Tanulási Program egy unikális kezdeményezést és pályázatot indított útjára, nevezetesen az *„Innovatív Tanszék Díj"* pályázatot, melyre a Nemzeti Közszolgálati Egyetem valamennyi karának tanszéke pályázhatott. A Rendészettudományi Kar Idegennyelvi és Szaknyelvi Lektorátusa (továbbiakban: Lektorátus) elkészítette a pályázati anyagot az elvárt alpontok

megválaszolásával és a mellékletekkel együtt, melyhez jó alapot nyújtottak a félévente megrendezett innovatív workshopok, és a folyamatos megújulás. A pályázati anyagot Barnucz Nóra és Ürmösné Dr. Simon Gabriella írta meg és állította össze. Függetlenül attól, hogy a két nevezett tanszéki kolléga keze nyomán íródott meg a pályamű, mégis több tanszéki kolléga munkáját dicséri. S hogy miért? Mert akik produktumairól, tananyagfejlesztéseiről, nemzetközi kapcsolatairól, rendezvényszervezéséről, mentorálásáról, felzárkóztatásáról, konferencia-előadásáról, kutatásáról, terepgyakorlatairól és korábbi pályaművükről írtunk a pályázatban, az mind méltán dicséri és szemlélteti a Lektorátus kollégáinak munkafolyamatait és erőfeszítéseit. Úgy is fogalmazhatunk, hogy összefogás, összetartás és közös munka nélkül nem tudtuk volna meghivatkozni a kollégák és saját munkáinkat, amiért köszönet illeti a teljes Lektorátust.

A pályázati felhívásról dióhéjban

Az *Innovatív Tanszék Díj* pályázat öt fő koncepció köré épült, és azon belül 39 alpontra, melyet mind ki kellett fejteni annak érdekében, hogy az adott tanszék – mellékletek csatolása mellett – bebizonyítsa, hogy méltó az Innovatív Tanszék név viselésére. Az öt fő koncepció a következő volt:

- tehetséggondozás, hallgatói bánásmód;
- tudásmegosztás, oktatói kapcsolatok kiépítése és fenntartása más tanszékekkel;
- szervezeti képességek a tanulástámogatás kiterjesztése érdekében;
- innováció és kreativitás;
- inspiráció és jövőorientáltság.

Az alkoncepciók pedig – a teljesség igénye nélkül – az alábbi elvárásokat tartalmazták:

- Figyelembe veszi-e a tanszék a hallgatói elvárásokat, támogatja-e az egyéni tanulást, motiválja-e az oktatókat és a hallgatókat, történik-e képesség- és készségfejlesztés, valamint létrejön-e partnerségi szellemben a hallgatók felkarolása?
- Biztosítja-e a tanszék a pedagógiai és az oktatási jövőjét, ismeri-e a tanszék az oktatók kulcskompetenciáit, integrálódnak-e az oktatási koncepciók, referenciának tekinti-e a Kreatív Tanulási Program koncepcióit az adott tanszék, a hagyományos oktatáson túl nyitottak-e mind az oktatói részről, mind a hallgatók felé az innovativitásra, mérik-e az oktatás eredményességét és a motivációt, és megtervezik-e az oktatási programokat?

- Elemzi-e a tanszék a tanulási teljesítményeket, történnek-e fejlesztések az elmaradó területeken, jelen van-e az együttműködés és a csapatszellem az adott tanszéken, rendelkezésre állnak-e megfelelő erőforrások a fejlesztéshez, kialakítanak-e közös értékeket, együttműködik-e és kiaknázza-e a külső és belső partnerséget, és alakítanak-e ki hálózatokat?
- Hasznosítják-e a kollektív tudást, innovációval társult, tanulást támogató eszközöket alkalmaznak-e, világosak-e a célkitűzések, jól strukturált módszereket alkalmaz-e a tanszék a kreativitásra, tesztelik-e a legígéretesebb módszereket és igyekeznek-e a tervek megvalósítására rövid időn belül?
- Inspirálják-e a kollégák egymást és a hallgatókat, emelik-e a tanszék hírnevét, közös pedagógiai értékeket képviselnek-e, egységesek-e az oktatási irányvonalak és a jövőkép, rugalmasan hoznak-e döntést, és gyorsan tanul-e a tanszék, a szervezeti kultúrájuk támogatja-e az új ötletek generálását, valamint átlátható-e az oktatási teljesítményük a kar és a hallgatók számára?

A pályázathoz kapcsolódó kritériumok kifejtése és a Lektorátus munkássága

A pályázat első részében a pályaírók munkásságát kellett röviden bemutatni, majd a tanszék munkafolyamatait, mely kapcsán megemlítettük, hogy a szaknyelvórákon négy félév átlagában rendészeti, határ- és idegenrendészeti, magánbiztonsági, vámigazgatási és katasztrófavédelmi témaköröket oktatunk angol és német nyelven, valamint a kezdő orosz és kínai nyelven rendészeti szaknyelvvel bővített általános nyelvet. Az oktatás mellett a Lektorátuson kutatás és tudományszervezés is folyik. A hallgatók motivációjának támogatása és az oktatók fejlesztése, valamint a „burnout" jelenség elkerülése érdekében, évente két workshop kerül megrendezésre a Lektorátus szervezésében a tanszéki és társkari szaknyelvoktatók, továbbá a külső szakértők részvételével:

1) Az *„Innovatív módszerek a (szak)nyelvoktatásban"* című workshopon olyan számítógépes és mobil applikációk, valamint IKT platformok kerülnek bemutatásra, melyek tanórai alkalmazásával a klasszikus módszerekkel együtt a hallgatók a szaknyelvi órák és témakörök iránti érdeklődése, aktív versenyszelleme és kimagasló motiváltsága tapasztalható.
2) A *„Rendészeti szakmai műhelytalálkozó"* rendészeti területen végzett kutatások és gyakorlatok bemutatásával zajlik: helyszínelés, patológiás felhalmozók, dark web, pszichoaktív szerek, radikalizálódás, forenzikus nyelvészet és egyéb témakörök tekintetében. A Lektorátus által félévente megrendezett innovatív workshopok tartalma a pedagógiai és az oktatási

célok elérésére mutat rá, valamint a Kreatív Tanulás Program stratégiai célkitűzéseiben is megjelenő, az oktatók pedagógiai, módszertani értékvilágának megváltozását célzó beavatkozásként értelmezhető, és a szükséges oktatói attitűdváltásra reagál.

Évente megrendezésre kerül – és immár hagyományosnak is mondható – a Lektorátus szervezésében a *„Sokszínű Kar"* címet viselő, multidiszciplináris konferencia is, mely amellett, hogy kiváló lehetőséget biztosít a Rendészettudományi Kar társtanszékei számára a kutatásaik és a jó gyakorlataik bemutatására, teret ad a rendészettudománynak, a bölcsészettudománynak (nyelvészet- és irodalomtudomány); a jognak; a természettudománynak; a magánbiztonságnak; a pszichológiának; a biometriának, a mesterséges intelligenciának; a sporttudománynak; a kiképzésnek; a kartográfiának, a Nobel-díjasok kutatásának, a talentumföldrajznak; a közigazgatásnak, a Képesítési Keretrendszereknek és a Kimeneti követelményeknek a felsőoktatásban témakörnek; a medicinának és számos egyéb diszciplínának egyaránt.

A tanszéki kutatások az alábbi témakörökben folynak a Lektorátuson: alkalmazott nyelvészet: pszicholingvisztika, bilingvizmus (Ürmösné, 2017), görög-magyar bilingvis kisebbség (Ürmösné, 2012a); szociolingvisztika (Ürmösné, 2012b); szaknyelvi témakörök (különleges bv. intézetek, sorozatgyilkosok); rendészeti szaklexémák, forenzikus nyelvészet (Ürmösné & Nyitrai, 2022); az online oktatás hatékonysága a Rendészettudományi Karon (Ürmösné & Kovács, 2021), vámigazgatási szaknyelv; határrendészeti és migrációs szaknyelv; katasztrófavédelmi szaknyelv; a biztonságtechnikai szaknyelv hatása a hallgatók szakfogalmi rendszerére (Szabó & Kovács, 2021); biometria, kábítószer, pszichoaktív szerek, orvosi szaknyelvi témakörök; korszerű nyelvoktatási módszerek; e-learning; IKT eszközök tanórai integrálása, AR (Czékmán, 2017), HY-DE (Dani, 2014) és a MET modell (Barnucz & Uricska, 2022); az interkulturális kompetencia fejlesztése az angol nyelvórákon, valamint az irodalomtudomány (orosz irodalom, összehasonlító irodalom) témaköreiben. PhD-képzésben jelenleg négy oktatónk vesz részt, és három PhD-fokozattal rendelkező kollégánk is van.

A folyamatos tananyagfejlesztések tekintetében az utóbbi négy évben egy rendészeti (Ürmösné, 2019) és egy rendészeti, határrendészeti és idegenrendészeti angol szakszótár (Ürmösné, Borszéki, Uricska & Barnucz, 2021), egy német egyetemi jegyzet (Ilosvay & Faddi, 2020), két angol rendészeti tankönyv (Ürmösné, 2018; Borszéki et al., 2020) és egy német rendészeti tankönyv született (Faddi & Ürmösné, 2021), továbbá folyamatban van egy angol rendészeti tankönyv, egy vámigazgatási, egy magánbiztonsági és egy katasztrófavédelmi

angol nyelvű egyetemi jegyzet és szakszókincs gyűjtemény elkészítése és megjelenése (Ürmösné & Barnucz, 2019).

Ami az aktuális munkafolyamatokat illeti, a Lektorátus nyelvtanárainak közreműködésével az alábbi munkafolyamatok zajlanak az *Idegen nyelvi fejlesztés terv*, korábbi nevén *Új nyelvi stratégia* keretében:

A munkafolyamatok részét képezi az egyes szakirányok (migráció, bűnügyi, határrendészeti, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti) számára már rendelkezésre álló, releváns témákat tartalmazó angol és német szaknyelvi tananyagok mellett további új szakterületekhez és leágazásokhoz tartozó témakörök és szaklexémák kidolgozása, magánbiztonsági (Kovács, 2021), vámigazgatási és katasztrófavédelmi témák és szakterminusok angol nyelvű kidolgozása. A magánbiztonsági szaknyelv angol nyelvű feldolgozása részben már megtörtént, melynek oktatása és kutatása, Kovács Éva doktorandusz kurzusának keretében, jelenleg is pilot jelleggel működik az Óbudai Egyetemen.

Az angol határrendészeti szaknyelv oktatása és kutatása több évre nyúlik vissza (Borszéki, 2018; 2020a), melyet egy nemzetközi Frontex (Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség) munkacsoportban megalkotott tananyagra épülő szaknyelvi tankönyv is támogat, valós beszédhelyzeteket szimulálva (Borszéki, 2020b). A katasztrófavédelmi és a vámigazgatási szakiránynak az angol szaknyelvi kutatása és gyűjtése szintén folyamatban van.

Barnucz Nóra a HY-DE modell (Dani, 2014) és a kiterjesztett valóság (Augmented Reality – AR) (Czékmán, 2017) alapú tananyagfejlesztésen és annak tesztelésén dolgozik a kutatócsoportjával (a továbbiakban: AR és HY-DE modell alapú kutatás), melynek módszertani innovativitásával kapcsolatban nyújtottuk be az Innovatív Tanszék pályázatot. Rendszeresen részt veszünk egyéb pályázatokban is: Q-s tanulmányok pályázata a Kiválósági Központ szervezésében, Hanns Seidel pályázat, a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács pályázata, publikációs nívódíj pályázat, a Belügyi Tudományos Tanács pályázata, a PROFFORMANCE Higher Education Teacher Award Call, valamint sikeres Erasmus oktatói mobilitási pályázatok kapcsán Ciprus, Észtország, Žilina, Isztambul és Apeldoorn egyetemeire. A tanszék pozitív megítélését nemcsak a folyamatos pályázatokban való részvétel, a félévenként megrendezésre kerülő workshopok, és a Sokszínű Kar konferencia emeli, hanem a humán fejlesztés által kezdeményezett *Belső nyelvi képzésben*, a *Kreatív Tanulási Programban*, az *Idegennyelvi Fejlesztési Tervben*, korábban a *KÖFOP projektben* és a *Tisza István programban* való aktív részvételünk is.

A tehetséggondozás és a hallgatói bánásmód mint pályázati kritérium tekintetében elmondható, hogy a Lektorátuson rendszeres mérésekkel és kutatásokkal kerülnek feltérképezésre a hallgatók tanulási szokásai, igényei és elvárásai.

Egyik ilyen kutatás a rendészeti angol szaknyelvet tanuló hallgatók körében készült, ahol az internetes platformokkal támogatott oktatás hasznosságát és a digitális kompetencia érvényesülését vizsgáltuk (Barnucz, 2019). A másik adatfelvétel a 2020–2021-es tanév tavaszi és őszi félévében zajlott, melynek során a hallgatók internetezési szokásai, az elektronikus tananyagok használata (az eredmények még feldolgozás alatt állnak), valamint a koronavírus-járvány alatti nyelvhasználat, információszerzés és a távolléti tanulási szokások – mint például a közösségi oldalak használata – kerültek a kutatás fókuszába (Uricska & Suták, 2022; Uricska, 2022a; 2022b; Molnár & Uricska, 2022). A 2021–2022-es tanévben pedig a hallgatók és az oktatók online oktatással kapcsolatos attitűdjeinek és kompetenciájának megismerésére kiváló lehetőséget biztosított az a hibrid kutatásunk (Ürmösné & Kovács, 2021), mely kapcsán azt vizsgáltuk, hogy hogyan élték meg a hallgatók és az oktatók a pandémia által szükségessé vált online oktatást a Rendészettudományi Karon. Ezen kutatás eredményei már feldolgozásra kerültek, melyekről a Szaknyelvoktatók- és Kutatók Országos Egyesületének konferenciáján tartottak előadást a kutatók, majd 2022 februárjában egy plenáris előadás keretében a Rendészettudományi Kar összoktatói és módszertani továbbképzésén, idegen nyelven pedig a Summer School of Psycholinguistics és az International Conference on Central European Critical Infrastructure Protection nemzetközi konferenciákon, a kutatás statisztikai adataival kibővítve, továbbá az Istanbul Kültür University intézményében is. A kutatás eredményei a Belügyi és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által kiírt pályázaton került publikálásra a Védelem Tudomány folyóiratban, melyen III. helyezést ért el.

A hallgatói igények felmérésnek céljából a leendő elsős hallgatói csoportokat már a nyár folyamán kiküldött nyelvválasztói kérdőívvel is felmérjük az igények, a nyelvvizsgák és a nyelvtanulói évek, valamint a nyelvtudásszintek szempontjából, a homogén nyelvtudásszintű csoportok kialakításának érdekében. A hallgatóknak esélyt adunk arra, hogy az első három héten olyan csoportba kerülhessenek csoportváltással, ahol a nyelvi szintjüknek megfelelően hasonló hallgatókat találnak. 2022 novemberétől pedig egy új kezdeményezés is napvilágot látott a Rendészettudományi Kar dékánjának kezdeményezésével *„új nyelvi koncepció”* néven, azon kettős jogállású hallgatók felzárkóztatására, akik középfokú nyelvvizsga hiányába érkeznek a karra és a Lektorátus oktatói segítik hozzá őket a sikeres nyelvvizsga letételéhez.

A korábban taglalt konferenciák és workshopok szervezésével szem előtt tartjuk a hallgatói igényeket és fenntartható tanulási módszerekké alakítjuk a megszerzett tudást a meglévő és a jövőbeni hallgatók számára egyaránt. A tudományszervezéseken kívül a már korábban taglalt tananyagfejlesztésekkel is követjük

a hallgatói igényeket. A Z, vagy másnéven a „digitális bennszülött” generáció igényeit szem előtt tartva, IKT platformokat és mobil applikációkat is használunk az órákon annak érdekében, hogy vonzóbbá tegyük a hallgatók számára az oktatást és a tanulást. Az egyéni hallgatói törekvéseket egyrészt a Language for Services (LFORS) felsőfokú rendészeti angol szaknyelvi vizsgára való kiscsoportos felkészítéssel és mentorálással, másrészt az általános nyelvvizsgára való felkészítéssel és felzárkóztatással, továbbá önálló konzultációkkal (harmadéves és az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karra járó hallgatók részére) támogatjuk.

A munkatársi teljesítményszintek mérése a vezetői hospitálások alatt zajlanak nemcsak a lektorátusvezető, de a szakcsoportvezetők által is, továbbá az oktatói munkáról beérkezett hallgatói vélemények visszajelzéseit is feldolgozzuk, és szükség esetén a vezető átbeszéli az oktatóval a felmerülő hiátusokat. A teljesítményszintek összegzése az oktatási dékánhelyettesnek korábban, éveken át továbbított heti jelentésekben, valamint a tudományos dékánhelyettesnek minden hónap végén megküldött tudományos jelentésekben is megnyilvánul(t).

2018-ban a Hanyu Qiao (A kínai nyelv hídja) elnevezésű nemzetközi kínai nyelvi verseny magyarországi fordulóján Petz Dávid rendészettudományi hallgató első helyezést ért el. Petz Dávid a Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központja által a Rendészettudományi Karon működtetett kínai nyelvi program keretében tanulta a kínai nyelvet, és a program részeként a 2015–2016-os tanévben egyéves ösztöndíjjal Kínában tanult a Zhongnan Egyetemen. A versenyre és a tanulmányokra Jónás Zsolt kollégánk készítette fel.

A csoportos tanulási célok, az angol nyelvű projektmunkák és a párban elkészített angol és német nyelvű Power Point prezentációk elkészítése kapcsán is megvalósulnak. Minden tanév elején a hallgatók szabadon választhatják meg, hogy mely szakmai téma érdekli őket a legjobban, amiből szívesen tartanának előadást a célnyelven (fehérgalléros bűnözés, szervezett bűnözés, kiberbűncselekmények). Az előadásokhoz a prezentációs készségek elsajátítására is hangsúlyt fektetünk, továbbá másodévben csoportmunkában egy kutatás alapú projektmunka kerül kivitelezésre a célnyelven, melynek során videókkal és képekkel mutatják be a kiválasztott témát a hallgatók.

A hallgatók sokszínűsége a szakirányok diverzitásából, az eltérő nyelvi szintjükből, a személyiségükből, de még a külföldi Erasmus hallgatók (lengyel, szlovák, holland) jelenlétéből is fakad. Igyekszünk a gyengébb nyelvi tudással érkezőket felkarolni (számukra felzárkóztató kurzust biztosítani), míg a kiemelkedőket pedig mentorálni (például cyber versenyre való angol nyelvű felkészítés, azerbajdzsáni vámos pályázatra vagy japán ösztöndíjra való felkészítés, avagy a kínai versenyre való felkészítés kapcsán). A C1

nyelvvizsgával érkezőknek lehetőségük van egy második nyelv elsajátítására is, orosz vagy kínai nyelven.

A tanórák keretében fejlesztjük a hallgatók széles körű kompetenciáit, melyhez elengedhetetlenül fontosnak tartjuk a logikus és következetes pedagógiai folyamattervezést, valamint reagálunk a hallgatók megváltozott tanulási szokásaira azáltal, hogy digitálisan támogatott idegen nyelvű órákon vehetnek részt. A Computer-Assisted Language Learning (CALL – számítógéppel támogatott nyelvtanulás) és a Mobile Assisted Language Learning (MALL – mobiltelefonnal támogatott nyelvtanulás) elvét alkalmazva számos számítógépes és mobil applikációt, valamint platformot is bevezettünk, mint például a Quizlet, a Kahoot, a Padlet, a Redmenta, a Mentimeter, a Quizizz, a Wordwall vagy a szófelhők készítése (Fegyverneki & Aknai, 2017), melyek tanórai alkalmazásával a klasszikus módszerekkel együtt a hallgatók szaknyelvi órák és témakörök iránti érdeklődése, aktív versenyszelleme és kimagasló motiváltsága tapasztalható, melyet egy vezetői hospitáláshoz készített óralátogatási tervezet is bizonyít. Mivel szakmai témaköröket oktatunk, ezért maximálisan igyekszünk olyan beszéd és hallás utáni szövegértéshez szükséges szakmai kompetenciákat fejleszteni a célnyelveken, mint a kihallgatás, igazoltatás, járműellenőrzés, bűncselekmény bejelentése, személyazonosítás, határátkelőhelyeken történő diskurzusok és számos szakmai témakör, ami a jövőbeni munkájukhoz elengedhetetlen lesz a külföldi társszervekkel történő kapcsolattartás és levelezés folytán is. Lépést kell tartanunk a rendészeti vonatkozású új jelenségekkel, lásd a piacon megjelenő új pszichoaktív szerek, újabb terrorcselekmények vagy elkövetési módok kapcsán is, hogy a kurrens témákat és eszközöket célnyelven meg tudjuk osztani a hallgatóinkkal. Napjainkban például egyre fontosabb az elektronikus adatok, digitális nyomok tekintetében az e-nyomozási ismeretek tudása is (Nyitrai, 2020; Nyitrai, 2021). Ugyancsak fontos terület a rendészeti térinformatika és a megelőző (prediktív) rendészet, melyek sajátos szakszókinccsel rendelkeznek, aminek oktatása elengedhetetlen a modern rendészeti felsőoktatásban (Mátyás, 2017; 2020).

Az oktatók hallgatói véleményezése során számos pozitív írásos visszajelzés érkezik a szaknyelvi órákra és az oktatókra vonatkozóan, melyek kiválóan igazolják a hallgatói elégedettséget. Továbbá a konferencia és workshop szervezésekkel hozzájárulunk az oktatók módszertani eszköztárának bővítéséhez, valamint a módszertani újítások felé való érzékenyítéshez, mely oktatói attitűdváltás hozzájárul a hallgatók kompetenciáinak fejlesztéséhez is. Ezen módszertani újítások illeszkednek az egyetem Intézményfejlesztési Tervéhez (2020–2025), melyben kiemelt hangsúlyt kap a hallgatói elégedettség növelése, az élménypedagógia, az idegennyelv-tanulás ösztönzése, a felsőoktatás modernizálása,

a hallgatóközpontú oktatás, a digitális tudás fejlesztése, a motiváció fokozása és az oktatói attitűdváltás. Fejlesztési és innovációs tevékenységekben való részvételre motiváljuk az oktatókat azáltal, hogy túllépve a hagyományos oktatási módszereket, újszerű és innovatív nyelvtanulási módszerek tesztelését tervezzük ebben az akadémiai tanévben is.

Az innovativitás létjogosultságát alátámasztja, hogy az AR és a HY-DE alapú pilot jellegű oktatáskutatás a Kreatív Tanulás Program által gyűjtött módszertani jó gyakorlatok közé is sorolható.

Az AR és a HY-DE modell alapú osztálytermi kutatás várható eredményei szerint a szaknyelvi órák keretében kiválóan fejleszthető a szókincstudás, a kísérlet módszerei pozitív hatással lehetnek a kommunikációs képesség fejlődésére, a rendészeti szaknyelvi ismeretek hatékonyabb rögzítésére (Barnucz & Uricska, 2021), valamint *„a kutatás eredményeinek köszönhetően a rendészeti szaknyelv mint munkanyelv elnyerheti méltó helyét a rendészeti felsőoktatásban”* (Barnucz & Uricska, 2020). A felvázolt várható eredmények alátámasztják az idegen nyelv és az informatika találkozásának fontosságát a képzésben. A módszertani újítással, a szükséges kutatással és az Innovatív Tanszék pályázat keretében megrendezett workshopokkal és kerekasztal-beszélgetéssel ehhez kívánunk hozzájárulni. Az AR szoftverrel a 2021. szeptemberi innovatív workshopon ismerkedtünk meg, az IKT eszközöket és az internetes platformokat pedig folyamatosan használjuk a szaknyelvi óráinkon, melyre a hallgatók is nyitottak. A lektorátusvezető a vezetői hospitálások alkalmával is tapasztalja, hogy az oktatók előszeretettel építik be a szaknyelvi óráikba az IKT platformok motiváló alkalmazásait.

1. számú kép: *Angol szaklexémákkal felcímkézett rohamrendőr (AR)*

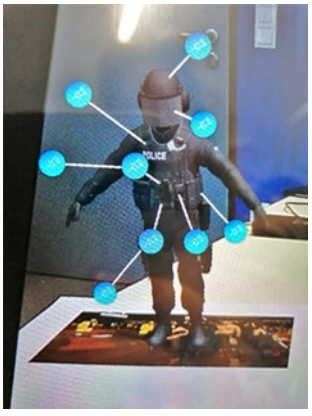

Forrás: A szerzők saját készítése.

2. számú kép: *Rohamrendőr 3D-ben (AR)*

Forrás: A szerzők saját készítése.

A tudásmegosztás, az oktatási kapcsolatok kiépítése és fenntartása más tanszékekkel elvárás kapcsán elmondható, hogy a Lektorátus a minden ősszel megrendezésre kerülő Sokszínű Kar konferencia sorozattal biztosítja a kar számos oktatójának és szaktanárának a legfrissebb kutatási eredmények, oktatási trendek és bevált jó gyakorlatok bemutatásának lehetőségét. A szakmai találkozókon szerzett tapasztalatok, információk hasznosak lehetnek a tanórákon is, melyekkel bővíthetjük a hallgatóink tudását a különböző rendészeti témakörök tekintetében célnyelven is.

Egyes kutatásaink célja a hallgatók tanulási igényeinek és elvárásainak feltérképezése, mely kutatás eredményei által kirajzolódhat, hogy a hallgatók milyen tanulási környezetben érzik jól magukat, melynek keretein belül sikerélményben van részük és a tanulási eredményességük javulását is szolgálja.

A Lektorátus az alábbiakban bemutatott tevékenységekkel integrálja az aktuális oktatási koncepciókat és célokat a pedagógiai folyamatok tervezésébe:

- A szaknyelvet oktató kollégák rendészeti témakörökben való jártasságát és azok célnyelven történő közvetítését a szakértő társtanszékek által íródott egyetemi tankönyvek és jegyzetek, valamint az Rendészettudományi Kar által megrendezett konferenciákon való részvétel segíti.
- A már említett műhelytalálkozókon és konferenciákon elsajátított módszertani és szakmai ismeretek nagymértékben határozzák meg a Lektorátus oktatási koncepcióját és céljait, melyek pedagógiai folyamatokba való integrálásával járul hozzá a hallgatók ismereteinek, tanulási eredményességének és motivációjának fejlesztéséhez, valamint az oktatók „burnout” jelenségének elkerüléséhez.

- Ahhoz, hogy a rendészeti szaknyelv mellett a többi szakirány hallgatói is speciális szaknyelvoktatásban részesülhessenek, az oktatók konkrét helyszíneken (terepgyakorlatokon) térképezik fel a szükséges terminológiát: a Lektorárus két nyelvtanárának lehetősége nyílt a vámigazgatási szaknyelv feltérképezésére, hogy a CEF Professional Profiles Project (CEF Professional Website) ajánlásainak felhasználásával szükségletelemzéseket és helyszíni kutatást végezzen szárazföldi és légi határátkelőhelyen az autentikus beszédhelyzetek tanulmányozása, majd a tananyagban való megjelentetése érdekében.

A Kreatív Tanulási Program (KTP) delegáltjai a Rendészettudományi Kar és a Lektorátus részéről Dr. Borszéki Judit és Barnucz Nóra, aki a KTP Pedagógiai Kutatóműhelyének és Munkacsoportjának is tagja. A két kolléganő által rendszeres tájékoztatásban részesülünk a KTP célitűzéseiről, aktuális rendezvényeiről és fejlesztési lehetőségeiről. A Lektorátus a felvázolt oktatási koncepciójával olyan pedagógiai és módszertani fordulat megvalósítását képviseli, amely az oktatás fókuszába a hallgatói képességek hatékony fejlesztését és értékelését helyezi. A Lektorátus aktuális kutatása (AR és HY-DE modell alapú osztálytermi kutatás) erőteljesen a facilitátori és a mentori szerepet részesíti előnyben, illetve az említett eszközök/módszerek tanórai integrálása hozzájárul a hallgatóközpontú tanítási környezet létrehozásához. Az innovatív, kreatív tanulási módszerek tanórai alkalmazásával konstruktív multimediális tanulói környezet hozható létre. Az Innovatív Tanszék pályázat során egyrészt az AR oktatásban való részletes megismerésére és az osztálytermi kutatás részeredményeinek bemutatására vállalkoztunk, másrészt az AR alapú workshop és kerekasztal-megbeszélés megszervezését és lebonyolítását is vállaljuk, ahol a téma iránt érdeklődő oktatók az AR oktatásban betöltött szerepével ismerkedhetnek meg. Az AR alapú képzésen tartalomelőállításra is sor kerül, melynek során hatékonyan fejleszthető az oktatók digitális kompetenciája azáltal, hogy AR tartalmakat hozhatnak létre, úgymint képek, mozgóképek, 3D-modellek címkézése vagy saját tartalmak előállítása. Az AR alapú tartalomfogyasztás és -előállítás tantermi környezetben minden munkaformában (egyéni, páros, csoportos), valamint projektmunka céljából is jól hasznosítható. A szoftver működtetéséhez mobil eszközök (tablet és/vagy okostelefon) szükségesek. A szoftver biztosítása a kutatás időszakára és a workshopok idejére a Stiefel Interaktív Kft. támogatása révén valósul meg (Barnucz, Dominek, Uricska, Czékmán & Bujdosóné Dani, 2022).

Az oktatási programok megtervezése már a tananyagfejlesztési teamek munkájával megkezdődik, valamint az egyes szakirányok szaklexémáinak gyűjtésével és a témakörök célnyelven történő kidolgozásával is megvalósul. A hospitálások

alkalmával is tapasztalhatók a gondosan felépített óravázlatok és a tananyagok egymásra épülése. Az eredményességet három zárthelyi dolgozat formájában, a kurzust követően kérdőívvel, az Oktatói Munka Hallgatói Vélemény jegyzőkönyvekkel, a hospitálásokkal, a beadandó feladatokkal, projektmunkával és a prezentációkkal mérjük.

Rendszeresen kutatásokat és méréseket végzünk az oktatással összefüggő működésünk, valamint a tanítást-tanulást támogató eljárások eredményességének, hozzáadott értékének, hatékonyságának és a tanulási motiváció vizsgálatának céljából (korábban már említett kutatások).

A hallgatók teljesítményét és a szaknyelvi ismeretek elsajátítását nemcsak a hagyományos zárthelyi dolgozatok és esszék megíratásával végezzük, hanem különböző internetes platformok segítségével, lásd Mentimeter, Kahoot, Quizzez, Padlet, valamint Power Point prezentációk. A rendészeti szaknyelv oktatásának legfőbb célja a széles spektrumú rendészeti témakörök feldolgozása, a szaklexémák elsajátítása, és ezáltal pedig a célnyelven történő diskurzus fejlesztése. Barnucz és Uricska (2021) tanulmányukban kifejtik, hogy a hallgatók célnyelven történő digitális és verbális kommunikációjának fejlesztése érdekében a kognitív és a metakognitív stratégiák vehetők igénybe. A Barnucz–Uricska-féle metakognitív modell *„négy inkább egymásra visszaható, mintsem szigorúan egymást követő folyamatból áll: tervezés, monitorozás, problémamegoldás és értékelés"* (Barmucz & Uricska, 2021).

Az *egyéni* tanulási utak prezentálása egyrészt a nyelvvizsga előkészítésre orientálódó csoportokban, másrészt az olyan mentorált csoportokban zajlik, melyek a tehetséges és a szorgalmas hallgatókat az LFORS felsőfokú szaknyelvi vizsgára készítik fel.

Az együttműködést és a csapatmunkát méltán illusztrálja, hogy teamekben dolgozunk, nevezetesen: kooperál a szakszótárkészítési team, korábban a „crime and law enforcement" team, a vámigazgatási szaknyelvi team, a belső képzés team, az Idegennyelvi Fejlesztési Terv team, a kutatási teamek és a rendezvényszervezési teamek. Egy jól működő szervezeti kultúra érdekében rendezünk csapatépítő tréninget is a Magatartástudományi Tanszék bevonásával.

Az innovatív tanulási módszerek megosztását már 2017-óta végezzük a különböző tanszéki és rendészettudományi rendezvények keretében, melyekre külsős és belsős szakembereket kérünk fel (forenzikus nyelvész szakértő, bűnügyi helyszínelő főhadnagy, IKT Masterminds kutatócsoport tagja és a társtanszékek kollégái) oktatás és tapasztalatcsere céljából.

A közös értéket, az elszámoltathatóságot és a bizalmat tekintve már a tantárgyi programokban is megfogalmaztuk az egységes és konzekvens követelményrendszert minden nyelv és kurzus tekintetében, továbbá felosztottuk a fent említett

teamfeladatokat az oktatók között. A nyitottság tükröződik a félévenként megrendezett innovatív workshopokon való részvételben – melyekre a társkarok kollégáit is meghívjuk –, valamint a belső konzultációk során egymás segítésében az IKT platformok elsajátítása kapcsán (egyéni vagy csoportos konzultáció formájában). A nyitottság és a közös értékek magukban foglalják a Sokszínű Kar tudományos konferencia létrejöttét, a pályázatokban való aktív részvételt, és a társtanszékek által megrendezett konferenciákon, a Kutatók éjszakáján és a Ludovika Szabadegyetemen való rendszeres részvételt a megújulás érdekében.

A külső- és belső partnerekkel való együttműködés a Lektorátus részéről az alábbi kapcsolatokkal igazolható:

- A Frontex nemzetközi munkacsoportban való többéves részvétel a határrendészeti angol tananyagfejlesztések kapcsán (olasz, német, román, szlovén kapcsolat).
- A CEPOL oktatásban megvalósuló kapcsolatok (észt kapcsolat).
- Az Erasmus oktatói mobilitásból származó kapcsolat (University of Nicosia Cyprus, Istanbul Kültür University, job shadowing török kapcsolat, University of Žilina, Estonian Academy of Security Sciences észt kapcsolat).
- A University of Limerics (írországi kapcsolat – az interkulturális kompetencia és az ír MA képzés kapcsán).
- A Summer School of Psycholinguistics nemzetközi konferencián való aktív részvétel (ghánai kapcsolat).
- FIPLV – Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes tagság.
- A hazai kapcsolatokat tekintve kiemelendő: a Szaknyelvoktatók és -kutatók Országos Egyesülete, a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete, és az IKT Masterminds kutatócsoport.
- A NAV és a határrendészet által biztosított terepgyakorlatok a repülőtereken és a határátkelőhelyeken mind a fejlődésünket segítik.
- Az ORFK felé pedig fordítási munkákat végzünk.

Az innovációt és a kreativitást tekintve a Lektorátus több területen is számít a hallgatók együttműködésére a kollektív tudás hasznosítása érdekében. Az egyik ilyen terület a hallgatók bevonása kérdőívek önkéntes kitöltésére, melyhez online elérhetőséget biztosítunk számukra. Így történt ez azon kutatás kapcsán is, ahol a távoktatás alatt jellemző hallgatói attitűdöt vizsgáltuk, melyre 216 hallgatói válasz érkezett a Rendészettudományi Karról (Ürmösné & Kovács, 2021).

Az AR és a HY-DE alapú kutatás elméleti hátterének feltérképezése részben már megtörtént, melynek összefoglalója és a kutatás tervezete már publikálásra került (Barnucz & Uricska, 2020).

A röviden bemutatott kutatás kivitelezésén egy intézményen belüli és kívüli oktatókból, kutatókból álló szakmai együttműködésen alapuló nyolc fős kutatócsoport dolgozik. A kutatócsoporton belül végzett tevékenységek: 1) a kutatás tudományos és kutatásmódszertani alapelveinek és lépéseinek meghatározása; 2) a szakmai és technikai tananyagfejlesztések; 3) a tesztelés lebonyolítása; 4) az adatok feldolgozása és elemzése, majd az eredmények publikálása. A Lektorátus egyéb területeken is együttműködési hálózatokban gondolkodik, amit az Idegennyelvi és Fejlesztési Tervben való vállalásaink is megkövetelnek.

A szóban forgó innováció szükségességét a felsőoktatásban részt vevő hallgatók megváltozott tanulási szokásai adják. *„Azonban az információs társadalom nemcsak az oktatási folyamatot alakítja át (Dessewffy, 2019), hanem ezzel párhuzamosan a munkaerőpiacon is olyan új pozíciók és hivatások jelennek meg, amelyek korábban még nem léteztek. Erre a mindenkori oktatásnak fel kell készülnie, vagy a már meglévő képzéseit a munkaerőpiac kihívásaihoz kell igazítania"* (Pirzada & Khan 2013; Barnucz & Uricska, 2021). A vizsgálni kívánt eszközökkel/módszerekkel egyrészt reagálunk a hallgatók megváltozott tanulási szokásaira, másrészt utat nyithatunk a hallgatók megnyerésére, míg a módszertani modellek integrálásával pedig reprezentálhatjuk azok helyét és célját a pedagógiai folyamattervezésben. *„Emellett a Nemzeti Közszolgálati Egyetem célja, az oktatás minőségére és hatékonyságára vonatkozó hallgatói elégedettség növelése, ezért nagyobb hangsúlyt fektet a felsőoktatás modernizálására, az idegen-nyelvtanulás ösztönzésére, amely egyrészt a hallgatóközpontú oktatás, másrészt a digitális tudás fejlesztésével valósulhat meg"* (Barnucz & Uricska, 2021). A képzések eredményessége a nyelvtanulás ösztönzésében és a motiváció növelésében feltételezhető, melyhez rendkívül jól alkalmazható az egyetem új Intézményfejlesztési Tervezetében (2020–2025) is megjelenő élménypedagógia. A kísérlettel, valamint a pályázat keretében vállalt kerekasztal-beszélgetés és AR képzés lebonyolításával igazodni kívánunk az említett egyetemi célkitűzésekhez. A Lektorátus Idegennyelvi Fejlesztési Tervében történő vállalásai, produktumai és egyéb projektjei is a hallgatók tehetséggondozását és felzárkóztatását, míg az innovatív elemekre épülő módszertani fejlesztések a hallgatók megnyerését és ezzel az egyetem népszerűsítését is szolgálják.

A kutatáshoz köthető képzés szervezésével az egyetem aktuális Intézményfejlesztési Tervében és a Kreatív Tanulási Programban megfogalmazott célokhoz való hozzájárulás a szándékunk, melynek létjogosultságát egyrészt az innováció jó gyakorlatként való KTP általi elfogadása hitelesíti, másrészt az is alátámasztja, hogy a KTP konferenciáin tartott előadásokat követően az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar és a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Lektorátus nyelvtanárai is érdeklődésüket fejezték ki a kutatás

fontosságát és a csatlakozási szándékukat illetően. A felvázolt várható eredmények, megfelelően illeszkednek a Belügyminisztérium és az Rendészettudományi Kar vezetésének elvárásaihoz is, miszerint az egyetem, illetve a kar egyik kiemelkedően fontos területe az idegennyelv-oktatás és az informatikai képzés, illetve ezen tudományterületek találkozása a képzésben. A kutatással és a workshopokkal ehhez kívánunk hozzájárulni. Célunk, hogy a már innovatívan alkalmazott online és offline oktatásmódszertani eszközök/módszerek, mint például a különféle IKT platformok, a Police Café módszer (Molnár, 2020), valamint az interkulturális kompetencia mellett a HY-DE modell és az AR alapú tananyagfejlesztések alkalmazása is nóvumként jelenhessen meg a Lektorátus oktatásmódszertani palettáján.

A különböző projektek mentén a teammunkák megvalósítása során a kreatív/innovatív ötletek generálására és prioritására első lépésként egy jól kidolgozott stratégiát hozunk létre, melyhez egy jól strukturált módszertan is szükségeltetik. Ezen kidolgozott stratégia és módszertan mentén az együttműködésben részt vevő kollégák számára világos és egyértelmű feladatszabás történik, így elkerülhetetlen az, hogy valaki nem tudja, hogy mivel kell foglalkoznia, azaz egy jól strukturált szervezeti kultúrában kisebb az esély az elvállalt feladatokban részt vevő kollégák lemorzsolódására. A teammunkák nagy előnye, hogy párhuzamosan több projekt megvalósítása is történhet. A mérföldkövek és a feladatok meghatározása után látunk hozzá a projektek megvalósításához. Az aktuális kutatásunk során is tehát együttműködésen alapuló networkökben gondolkodunk. Másrészt a jól strukturált módszer nemcsak az együttműködési hálózatok működése kapcsán lehet érvényes, hanem az innovatív ötletek megvalósítása mentén is hasonlóan fontos a mérföldkövek meghatározása, valamint a jól strukturált módszertan kidolgozása.

Az inspirációt és a jövőorientáltságot tekintve a tervezett kísérlet módszertani jellegéből adódóan a kutatás egyik pozitív hozadéka az oktatók/hallgatók digitális kompetenciáinak fejlesztése, ezért az AR és a HY-DE modell alapú tananyagfejlesztés jógyakorlatként is funkcionálhat. Tanórai alkalmazásuk oktatásmódszertani kérdés, tehát a tanórai adaptálhatóságuk akár a szaknyelvi órák vonatkozásában, de a Kreatív Tanulási Program szolgáltatási kosarának képzési programjának kurzusaiként is kiválóan működhetnek. Reményeink szerint a kutatás eredményei is ezt igazolják majd, és ezen innovatív módszerrel hozzájárulhatunk a Lektorátus hírnevének és megítélésének még pozitívabb megítéléséhez. A Lektorátus elszámoltathatóságát nemcsak a kutatás eredményeinek prezentálása és a rendszeres innovatív workshopok megszervezése biztosítja, hanem az Idegennyelvi Fejlesztési Terv ütemterve és a produktumai egyaránt.

A kutatás az egyetem új Intézményfejlesztési Tervéhez kiválóan illeszkedik, hiszen a kísérleti eszközök/módszerek (HY-DE modell & AR) oktatásban való alkalmazása élményt nyújt a hallgatók számára (Csíkszentmihályi, 1997; Dominek, 2020), valamint tanórai alkalmazásukkal konstruktivista tanulási környezet hozható létre (Nahalka, 1997; Barnucz & Uricska, 2020).

Az oktatási irányvonal és fókusz a tantárgyi programokban is világosan látható, valamint az Idegennyelvi Fejlesztési Terv ütemezésében, vállalásaiban és produktumaiban is nyomon követhető. A kutatással kapcsolatos publikációkkal és az ehhez kapcsolódó konferencia-előadásokkal célunk az egyértelmű pedagógiai és oktatási irányvonal, valamint a stratégiai fókusz kijelölése és annak kommunikálása.

A kutatások, workshopok, a pályázatok és egyéb rendezvények megvalósításához a Lektorátus oktatóinak rugalmasságára van szükség, ami esetünkben adott, hiszen számos tevékenységünk bizonyítja (IKT-val támogatott oktatás, mentorálás, felzárkóztatás, tananyagfejlesztés, kutatás, pályázatok), hogy megalapozott, gyors döntéseket hozunk, a lehetőségeket megragadjuk és eredményeket teszünk le az asztalra, mely eredményekhez hazai és nemzetközi tapasztalatszerzésre, és azok beépítésére is szükség van. A lehetséges hatások figyelembevételével és azok mérésével kapunk aktuális képet a hallgatók igényeiről, melyek mérlegelésével, továbbgondolásával hozunk létre új ötleteket, majd ehhez kapcsolódóan eredményeket is. Hasonló szemléletet képvisel a büntetés-végrehajtás a jogi normák rendszerszintű oktatása során is (Czenczer, 2014).

A kutatás által elért előnyöket és eredményeket tehát a rendszeres tesztelésekkel tudjuk fenntartani és a szükséges beavatkozásokat eszközölni. A hallgatók aktuális igényeire épülő eredmények fenntartását naprakészen egyrészt az egymástól való tanulás lehetőségével tudjuk elérni, másrészt a külső előadók meghívásával, akik mindig frissítik a már meglévő módszertani és szakmai tudástárunkat.

Konklúzió

A kritériumok mentén bemutatott tevékenységek, a pályázathoz csatolt hospitálási jegyzőkönyvek, az innovatív workshopok, az IKT platformok kiaknázása és az aktuálisan folyamatban lévő kutatás – melynek szakirodalmi feltérképezése és elméleti háttere a Belügyi Tudományos Tanács pályázatán (Barnucz & Uricska, 2020) első helyezést ért el – bizonyítja, hogy a Lektorátus oktatói túllépik a hagyományosnak mondható oktatásmódszertani kereteket. Az említett platformok és dokumentumok egyrészt átláthatóvá és elszámoltathatóvá teszik a Lektorátus oktatóinak munkásságát, másrészt ezzel biztosítjuk, hogy

a Lektorátus oktatói felelősségteljesen dolgoznak a hallgatók jobb tanulási teljesítménye és motivációja fokozásának érdekében. Az elszámolhatóság tükröződik az oktatási dékánhelyettesnek éveken át továbbított heti jelentésekben, a korábbi öt hetes jelentésekben és jelenleg a havi tudományos jelentésekben, a TÉR-ben, valamint az MsTeams havi munkaterveiben. A Lektorátus egy olyan szervezeti kultúrában gondolkodik, ahol helye van az innovatív módszertani megközelítéseknek, amely támogatja az oktatók és a hallgatók közös gondolkodását, az újszerű gondolkodásmódot és az innovációt a Lektorátus fejlődése és pozitív megítélése érdekében. A Lektorátus oktatói, kutatói és tananyagfejlesztési munkálatai egyészt a tudományos platformon, másrészt a kötelező egyetemi dokumentumokban (lásd Idegennyelvi Fejlesztési Terv, Kreatív Tanulási Program) kerültek rögzítésre, melyek mentén igyekszünk végezni a feladatainkat. Az innovatív közös gondolkodás és az ötletek generálása számos workshop kapcsán megtörtént, ahol egymást is oktattuk (lásd Innovatív módszerek a szaknyelvoktatásban I–II. workshop), majd külső szakértők bevonásával való közös gondolkodást végeztünk a fejlődésünk érdekében. A kutatáshoz szükséges workshopok által pedig célunk a Lektorátus és más érdeklődő tanszékek oktatói oktatási küldetésének, jövőképének és céljainak megosztása, ahogyan ezt korábban is tettük a társtanszékek és a társkarok invitálásával a műhelytalálkozók és a Sokszínű Kar konferenciasorozat tekintetében.

Úgy érezzük, hogy az évenként általunk megrendezésre kerülő Sokszínű Kar konferencia, valamint a félévenként megrendezett innovatív workshopok, az IKT platformokkal támogatott oktatás, a folyamatos tananyagfejlesztések és a pályázatokban való aktivitásunk mind követendő példaként szolgálhatnak a társtanszékek és a társkarok Lektorátusainak számára, továbbá emelik a Lektorátus nívóját és megítélését.

Felhasznált irodalom

Barnucz N. & Uricska E. (2021). Kiterjesztett valóság és közösségi oldalak alkalmazása a nyelvoktatásban különös tekintettel a rendészeti szaknyelvre. *Rendvédelem*, *10*(2), 4–48. https://doi.org/10.1556/2063.29.2020.4.9

Barnucz N. & Uricska E. (2022). *The 21st century online-offline teaching and learning MET-model*. Presentation in Krakow.

Barnucz N. (2019). IKT-eszközökkel Támogatott (Rendészeti) Nyelvoktatás. *Magyar Rendészet, 19*(4), 15–31. https://doi.org/10.32577/mr.2019.4.1

Barnucz N. & Uricska E. (2020). Innovatív nyelvtanulási módszerek és módszertan a rendészeti szaknyelvi képzés vizsgálatában. Előtanulmány egy vizsgálathoz. *Új Pedagógiai Szemle, 70*(9-10), 53–63.

Barnucz, N., Dominek, D. L., Uricska, E., Czékmán, B. & Bujdosóné Dani, E. (2022). *Applying Artificial Intelligence in English for Law Enforcement in the Digital Age. 9th International Communication Days*. Communication Studies in the Digital Age conference.

Borszéki J. (2018). The Definition of Specific-Purpose English Language Competences Needed in Border Control and their Development Potentials II. *Magyar Rendészet*, *18*(5), 139–176. https://doi.org/10.32577/mr.2018.5.9

Borszéki J., Acsai Gy., Gyura V., Hársia B., Kovács É. & Kudar M. (2020). Crime and Law Enforcement. In Ruzsonyi P. (Szerk.), *Közbiztonság: Fenntartható biztonság és társadalmi környezet tanulmányok III*. (pp. 1419–1420. Ludovika Egyetemi Kiadó.

Borszéki, J. (2020a). Az English for Border and Coast Guards című nemzetközi szaknyelvi oktatóanyag fejlesztésének folyamata – a nem-nyelvész szakemberek szerepe. In Bocz Zs. & Besznyák R. (Szerk.), *PORTA LINGUA 2020. Szaknyelvoktatás és –kutatás nemzetközi kontextusban* (pp. 231-247). SZOKOE. https://doi.org/10.48040/PL.2020.19

Borszéki, J. (2020b). *English for Border Guards*. Ludovika Egyetemi Kiadó.

Chamot A. U. (1999). How children in language immersion programs use learning strategies. In Kasses, M. A. (Ed.), *Language learners of tomorrow; Process and Promise! Lincolnwood* (pp. 29–59). National Textbook Company.

Czékmán B. (2017). Mobiltechnológia a tanórán: oktatási tartalmak, oktatást segítő digitális megoldások. In Fehér P. & Aknai D. O. (Szek.), *I. Mobil eszközök az oktatásban konferencia. Válogatott tanulmányok az I. Mobil eszközök az oktatásban konferenciáról* (pp. 249–254). Debreceni Egyetem Kiadó, IKT MasterMinds Kutatócsoport.

Czenczer O. (2014). A büntetés-végrehajtás jogi szabályozása. In Ruzsonyi P. (Szerk.), *Tendenciák és alapvetések a bűnügyi tudományok köréből* (pp. 231–251). Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó Zrt.

Csíkszentmihályi M. (1997). *FLOW. Az áramlat*. Akadémiai kiadó.

Dani E. (2014). *A kétfázisú HY-DE-modell: A hiper- és mélyfigyelem fázisváltásai a katedrától a hallgatói önfejlesztéséig*. Informatika a felsőoktatásban konferencia.

Dessewffy T. (2019). *Digitális szociológia.* Typotex Elektronikus Kiadó Kft.

Dominek D. (2020). *Flow avagy játékos kommunikáció a múzeumokban.* Szegedi Egyetemi Kiadó, Belvedere Meridionale.

Faddi, N. & Ürmösné, S. G. (2021). *Fachdeutsch für Offiziere*. Ludovika Egyetemi Kiadó.

Fegyverneki G. & Aknai D. O. (2017). *A mobiltanulás ábécéje pedagógusoknak. Módszertani és technikai ötletek a mobilozó tanulóknak*. Modern Pedagógus sorozat. Neteducatio Kft.

Ilosvay, L. & Faddi, N. (2020). *Fachsprache Deutsch mit Aufgaben und Ergänzungsmaterialien*. Ludovika Kiadó.

Kovács, É. (2021). The experiences of running “advanced technical English” courses for engineering students at Donát Bánki Faculty of Mechanical and Safety Engineering. *Safety and Security Sciences Review, 3*(1), 65–78.

Mátyás Sz. (2017). A térinformatika rendészettudományi alkalmazásának lehetőségei. In Boda J., Felkai L. & Patyi A. (Szerk.), *Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére* (pp. 371–377). Dialóg Campus.

Mátyás Sz. (2020). *Az elemző-értékelő munka gyakorlati aspektusai*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Molnár K. (2020). A Police Café hatása a közösségek kapcsolatára. In Hegedűs J. (Szerk.), *Magatartástudományi kutatások a rendészeti képzés megújítása érdekében* (pp. 89–104). Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet.

Molnár K., Uricska E. & Molnár K. (2022). Az angol nyelvű járványszótár létrehozása szerzői és szerkesztői szemmel. In Kattein-Pornói R., Mrázik J. & Pogátsnik M. (Szerk.), *Tanuló társadalom: Oktatáskutatás járvány idején* (pp. 556–563). Debreceni Egyetemi Kiadó, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete.

Nahalka I. (1997). Konstruktív pedagógia – egy új paradigma a láthatáron (III.) *Iskolakultúra,* 3, 22–40.

Nyitrai E. (2020). A bűncselekményből eredő vagyon visszaszerzése, *Ügyészek Lapja*, 2-3, 39–53.

Nyitrai E. (2021). A sorozat-bűncselekmények nyomozásának metodikája. *Belügyi Szemle*, *69*(7), 31–47. https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2021.2.2

Pirzada, K. & Khan, F. N. (2013). Measuring Realtionship between Digital Skills and Employability. *European Journal of Business and Management, 5*(24), 124–134.

Szabó A. & Kovács É. (2021). A személy- és vagyonőrök objektumspecifikus fejlesztési terve (IDPS) MOP-kiterjesztéssel. *Magyar Rendészet*, *21*(3), 139–154. https://doi.org/10.32577/mr.2021.3.10

Uricska E. & Suták M. (2022). Közösségi oldalak rendészeti profiljain létrehozott bejegyzések alkalmazása szaknyelvoktatás során, *Magyar Rendészet*, *22*(1), 107–119. https://doi.org/10.32577/mr.2022.1.7

Uricska E. (2022). COVIDictionary – Virolingviszika és az angol egynyelvű járványszótár. *Mellearn Tanulmánykötet*: *LLL 4.0 Hogyan alakítja át a digitalizáció az LLL stratégiákat?* (pp. 472–497). Szegedi Tudományegyetem.

Ürmösné S. G. & Barnucz N. (2019). Az Idegennyelvi és Szaknyelvi Lektorátus múltbeli, és jelenlegi tevékenységei, valamint a jövő perspektívája. *Porta Lingua*, (1), 293–307. https://doi.org/10.48040/PL.2020.24

Ürmösné S. G. & Kovács É. (2022). Az online oktatás hatékonysága a rendészettudományi karon az oktatók és a hallgatók szemüvegén keresztül – egy hibrid kutatás eredményei. *Védelem Tudomány*, 7(1), 191–219.

Ürmösné S. G. & Nyitrai E. (2022). The phenomena of epidemic crime, deepfakes, fake news, and the role of forensic linguistics. *Információs Társadalom*, 4, 86–101. https://doi.org/10.22503/inftars.XXI.2021.4.5

Ürmösné S. G. (2012a). Hungarian-Greek communicative strategies in respect of gender. In Navracsics, J. & Szabó, D. (Eds.), *Mental procedures in language processing* (pp. 280–290). Tinta Könyvkiadó.

Ürmösné S. G. (2012b). Egynyelvűek kommunikációja a nemek tükrében In Fülöp P. (Szerk.), *Tavaszi Szél 2012 Konferencia: Konferenciakötet* (pp. 1–12). Doktoranduszok Országos Szövetsége.

Ürmösné S. G. (2018). *Technical English for Officers*. Dialóg Campus Kiadó.

Ürmösné S. G. (2019). *Magyar–angol, angol–magyar rendészeti, közlekedés-, vám- és határrendészeti szakszótár*. Dialóg Campus Kiadó.

Ürmösné S. G., Borszéki J., Uricska E. & Barnucz N. (2021). *Angol-magyar, magyar-angol rendészeti, határrendészeti és idegenrendészeti szakszótár*. Ludovika Egyetemi Kiadó. https://doi.org/10.48040/PL.2021.15

Ürmösné S. G., Borszéki J., Barnucz N. & Uricska E. (2021). A rendészeti szaknyelv szerepe a felsőoktatásban és az új nyelvi stratégia bevezetése. *Porta Lingua*, (1), 185–195.

Ürmösné, S. G. & Kovács, É. (2021). The effects of online higher educational operation on students and professors: The presentation of the results of a quantitaive research. In Nyikes, Z. & Kovács, A. T. (Eds.), *International Conference on Central European Critical Infrastructure Protection (ICCECIP) 2021. Abstract Book* (p. 35). Óbudai Egyetem.

Ürmösné, S. G. (2017). A Case Study Based on a Spontaneous Discourse of Greek–Hungarian Bilinguals in Respect of Interjections, Swear Words and Syntactical Mistakes, as Regards Gender. *Magyar Rendészet*, *17*(4), 193–210.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Ürmösné Simon G., Barnucz N. & Kudar M. (2022). Út az Innovatív Tanszék első helyezett díja felé. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 2113–2133. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.11

BELÜGYI SZEMLE
BELÜGYMINISZTÉRIUM

DOI: 10.38146/BSZ.2022.10.12

CC BY NC ND

A katasztrófavédelmi felsőoktatási képzés fejlődése és jövője

Development and future of higher education in disaster management

Vass Gyula Lajos
Dr. PhD. intézetvezető, habilitált egyetemi docens, tűzoltó ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
vass.gyula@uni-nke.hu

Kátai-Urbán Lajos
Dr. PhD. tanszékvezető, habilitált egyetemi docens, tűzoltó ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar
katai.lajos@uni-nke.hu

Absztrakt
Cél: A tanulmány elkészítésének célja értékelni a katasztrófavédelmi felsőoktatási képzés kialakításának és fejlesztésének főbb eredményeit és tapasztalatait, s ennek alapján meghatározni a jövőbeni oktatásfejlesztési intézkedések célját és tartalmát.
Módszertan: A tanulmány keretében elkészített hatásvizsgálat bemutatja a katasztrófavédelmi felsőoktatási képzések szervezeti fejlődéstörténetét, a képzések jelenlegi helyzetét, szakmai és tudományos megalapozottságát, továbbá strukturált javaslatokat tesz a lehetséges képzésfejlesztésekre.
Megállapítások: Az egységes katasztrófavédelmi rendszer megteremtésével párhuzamosan folyt a felsőfokú katasztrófavédelmi képzés kialakítása és fejlesztése. A jogelődszervezetek bázisán 2012-től működő Katasztrófavédelmi Intézet végzi – az egyetemi stratégiák és a megrendelői igények mentén – a katasztrófavédelemben részt vevő szervezetek szakembereinek felsőoktatási képzését. A rendvédelmi felsőoktatás keretében kialakított képzési portfólió lehetőséget biztosít a katasztrófavédelem alap- és mesterképzésének, szakirányú továbbképzéseinek a katasztrófavédelem jogi szabályozási, szakmai, műszaki és tudományos fejlődésnek megfelelő korszerűsítésére.
Érték: A tanulmány keretében feldolgozott katasztrófavédelmi felsőoktatási szervezet- és intézményfejlesztési tapasztalat megfelelő alapot biztosít a képzés megrendelői és hallgatói igényeknek megfelelő magas szintű biztosításához.

Kulcsszavak: felsőoktatás, katasztrófavédelem, oktatásfejlesztés, rendészet

Abstract
Aim: The aim of the study is to evaluate the main results and experiences of the establishment and development of higher education in disaster management, on the basis of which to determine the aim and content of future educational development measures.
Methodology: The impact study prepared within the framework of this paper introduce the organizational development history of the higher education courses in disaster management, the current situation of the courses, their professional and scientific substantiation, and makes structured proposals for possible education developments.
Findings: The Institute for Disaster Management, which has been operating based on predecessor organizations since 2012, provides higher education training for professionals in organizations involved in disaster management, in line with university strategies and beneficiary needs. The training portfolio developed within the framework of law enforcement higher education provides an opportunity to modernize the basic's and master's degree education in disaster management and its professional training courses in accordance with the legal, professional, technical, and scientific development of disaster management itself.
Value: The disaster management higher education's organization and institutional development experiences processed in the framework of present study provide an adequate basis for ensuring a high level of education that meets the needs of beneficiary institutions and students as well.

Keywords: higher education, disaster management, education development, law enforcement

Bevezetés

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.) irányadó rendelkezésének megfelelően, miszerint *„a katasztrófavédelem nemzeti ügy, melynek egységes irányítása állami feladat”* [Kat. 1. § (1) bekezdés], a hazai katasztrófavédelmi felsőoktatás létrehozásának és fejlesztésének területén is folyamatosan megmutatkozott az állami irányítás meghatározó szerepe. E hatás nyomon követhető egyrészről a megrendelői képzési igények meghatározásában, valamint a felsőoktatási szervezet- és intézményrendszer kialakulásában és fejlődésében. Ezzel a folyamattal párhuzamosan a katasztrófavédelmi feladatrendszer tűzvédelmi, polgári védelmi és iparbiztonsági szakterületeinek szabályozási,

szervezeti, eljárási és módszertani sajátosságai megjelentek a katasztrófavédelmi felsőoktatásban is. A fejlődés másik fontos eleme az volt, hogy az elmúlt több mint két évtizedben – a közigazgatás rendszerének felülvizsgálatával párhuzamosan – a katasztrófavédelmi igazgatás a rendészeti igazgatás részeként alakult ki. Ezáltal a rendvédelmi szervezetek és a hivatásrendek közötti együttműködés egyik fő alkotmányos célkitűzése volt az állampolgárok életének és egészségének, az anyagi javaknak, valamint a természeti környezetünknek a magas szintű védelme (Góra, 2021).

A fentiekből adódóan a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen (a továbbiakban: NKE) meglévő katasztrófavédelmi felsőoktatási rendszer szervesen kapcsolódik a rendészeti felsőoktatási képzés intézményrendszeréhez. A tanulmány szerzői egyetértenek Christián László és szerzőtársainak megállapításával, miszerint a Rendészettudományi Karnak (a továbbiakban: RTK) mint az egyetem *„szellemi műhelyének a hallgatói révén biztosítható egy olyan rendészeti értelmiségi utánpótlás, amely a szükséges rendészeti szocializáció mellett magas fokú jogi és szakmai felkészültséggel rendelkezik”* (Christián, Hautzinger & Kovács, 2021).

A Katasztrófavédelmi Intézet (a továbbiakban: KVI) az RTK egyik oktatási egysége, ahol államtudományi képzési területen folyik rendészeti felsőoktatási tevékenység. Az intézet képzési portfóliójába tartozik a Katasztrófavédelem alapszak és a Katasztrófavédelem mesterszak. A katasztrófavédelem alapképzés során a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetekben betöltendő első tiszti beosztásban ellátandó szakmai tevékenységre készítik fel a hallgatókat, míg a mesterképzés a katasztrófavédelem szakembereinek rendészeti vezetővé válásához ad megfelelő szakirányú képzettséget. A katasztrófavédelmi felsőoktatás kiemelt feladata – a katasztrófavédelmi tisztképzésen túl – a tűzvédelemmel, a polgári védelemmel, valamint az iparbiztonsággal foglalkozó felsőfokú végzettséggel rendelkező szakember-utánpótlás biztosítása is, amely a katasztrófavédelem különböző szakterületi szabályozásának hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezetek, önkormányzatok és társadalmi szervezetek szakember-utánpótlása érdekében történik. A képzések alap- és mesterképzésben, valamint szakirányú továbbképzésben folynak. Az alapképzési szakon önálló szakképzettséget eredményező, speciális szaktudást biztosító katasztrófavédelmi szervező végzettség szerezhető katasztrófavédelmi műveleti, tűzvédelmi és mentésirányítási, valamint iparbiztonsági szakirányon. A mestervégzettséget szerzettek jelentkezhetnek az egyetem PhD doktori képzésére is (URL1).

A katasztrófavédelmi felsőoktatást jellemzi még a széles körű együttműködési igény is, mivel a szakfeladatok ellátása *„folyamatos és időszerű információcserét, valamint a feladatok időbeni és térbeli szinkronizálását igényli”* (Berek, Földi & Padányi, 2020). A KVI oktatási célkitűzése valamennyi képzési

szinten – ennek megfelelően – a hon- és rendvédelmi szervek együttműködési tevékenységét érintően is kiemeltté vált.

Jelen tanulmányban a szerzők bemutatják a katasztrófavédelmi felsőoktatási képzés szervezeti fejlődéstörténetének főbb jellemzőit, kapcsolódását a rendészeti felsőoktatási képzéshez, a KVI-ben folyó képzések tartalmát, valamint a jövőbeni fejlesztés lehetséges irányait.

A katasztrófavédelmi felsőoktatás áttekintő szervezeti fejlődéstörténete

A katasztrófavédelmi felsőoktatási képzés történeti előzményei között a tűzoltótisztképzés előtörténetét kell számba venni. A hazai tűzoltótisztképzés szorosan kötődik a magyar tűzoltóképzés szervezeti fejlődéstörténetének egyes mozzanataihoz. A témában született publikációk közül kiemelkedik Bleszity Jánosnak, a KVI alapító intézetvezetőjének a munkássága, amelynek áttekintő összefoglalását végzik el a következőkben a szerzők.

Az ipari forradalom eredményeként önkéntesen megalakult első tűzoltóságok (Arad, 1835) és tűzőrségek (Óbudai Hajógyár, 1855) alapvető feladatuknak tekintették a tüzek eloltását, illetve a bajba jutottak mentését. A tűzrendészeti pátens hármas felosztása (tűzmegelőzés, tűzoltás, tűzvizsgálat) a jelenlegi tűzoltóképzés alapvető szakmai felosztását adták meg. A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség 1870-ben történt megalakulásakor egyik fő feladatának határozta meg, hogy megszervezze – a vármegyék tűzoltó tanfolyamaira épülő – egységes hazai tűzoltóképzést. A két világháború között a tűzoltóság szakmai felkészítése már kiegészült a légoltalmi oktatási feladatokkal is (Bleszity, 2011a).

A jogszabályi előírások egyre több műszaki és közigazgatási ismerettel rendelkező tűzoltótiszt szolgálatba állását igényelték. A második világháborút követően létrejött az ország egészét átfogó állami tűzoltóság, amikor is létrehozták a Tűzoltó Tisztképző Tanosztályt. A tűzoltó tisztképzés 1963–1971. évek között a BM Akadémia Tűzoltó Tagozatán folyt, ahol kétéves nappali és hároméves levelező képzéseket szerveztek. A BM Rendőrtiszti Főiskola megalakulását követően a tisztképzés változatlan formában már a BM Tűzoltó Iskola keretein belül folyt. Az 1981-es esztendő jelentős változást eredményezett, mivel az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskolán megkezdődött a tűzvédelmi üzemmérnök képzés. Ebben az évben kezdte meg a működését a BM Tűzvédelmi Kiképző Központ is. A rendszerváltozást követően a tűzvédelmi oktatást és kutatást végző szervezeti egységek közös irányítás alá kerültek. A tűzvédelmi üzemmérnöki képzés továbbra is az Ybl keretei között folyt (Bleszity, 2011b).

Az Országgyűlés 1999. év nyarán fogadta el *a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló törvényt 1999. évi LXXIV. törvényt*, amely egyrészről lehetővé, másrészről szükségessé tette a képzési szervezeti rendszer módosítását. Ennek eredményeként döntés született a Rendőrtiszti Főiskolán főiskolai szintű katasztrófavédelmi oktatás létesítésére (Bleszity, 2011b).

2000. szeptember 1-jén létrejött a Katasztrófavédelmi Tanszék. 2004 szeptemberében indulhatott a katasztrófavédelmi szak nappali tagozatán a tisztképzés. A bolognai képzési rendbe történő áttérést követően az oktatás a rendészeti igazgatási szak katasztrófavédelmi szakirányán folytatódott. A 2009/2010-es tanévtől a képzés levelező tagozaton kibővült a tűzvédelmi specifikációval is. A főiskolai gyakorlati oktatást és képzést folyamatosan támogatta a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen (továbbiakban: ZMNE) 2006-tól indult védelmi igazgatási szakon folyt katasztrófavédelmi képzettséget nyújtó alap- és mesterképzés. A védelmi igazgatás alapképzési szakon katasztrófavédelmi, tűzvédelmi és tűzoltó, valamint önkormányzati védelmi szakirányokon lehetett tanulmányokat folytatni. Ugyancsak a ZMNE-n indult a katasztrófavédelmi mérnöki mesterképzés is. Az alap- és mesterképzési szakokon végzettek számára a végzettség megszerzését követően a katasztrófavédelmi igazgatás, a tűzvédelmi igazgatás, a tűzoltóság és a közigazgatás, továbbá a különféle gazdasági ágazatok is alkalmazási lehetőséget biztosítottak (Bleszity, 2012).

Katasztrófavédelmi felsőoktatás fejlődése a Nemzeti Közszolgálati Egyetem szervezetében

Az egységes katasztrófavédelmi rendszer 2012. évi létrehozásával párhuzamosan folyt a katasztrófavédelmi felsőoktatási képzés kialakítása és fejlesztése. 2012. évben az NKE szervezetében létrehozott KVI az egyetemi stratégiák és a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF) mint megrendelő igényei szerint végzi oktatásfejlesztési, oktatási és tudományos tevékenységét (Bleszity, 2012). Az intézet 2019. évig az oktatási rektorhelyettes irányításával karközi intézetként működött, majd az RTK kari intézeti szintű szervezeti egysége lett. A KVI feladata a képzés területén a katasztrófavédelmi közszolgálati hivatásra történő felkészítés, a rendvédelem rendszerében működő katasztrófavédelmi közszolgáltatások támogatása, illetve a katasztrófavédelmi hatáskörök, feladatok és kötelezettségek végrehajtásában érintett szervezetek hatékonyságának növelése felsőoktatási és

tudományos kutatási feladatok végrehajtásával. A KVI kezdetben három szaktanszékből álló szervezetének kialakítása párhuzamosan folyt az NKE intézményfejlesztési terveivel és intézkedéseivel együtt. Az egyetem és a BM OKF közötti együttműködési megállapodás szabályozza jelenleg is a megrendelői igények teljesítéséhez szükséges személyi és technikai feltételek rendelkezésre bocsátását (Vass, 2017).

A KVI folyamatosan követte a BM OKF-nél 2012. évtől az egységes katasztrófavédelmi rendszer kialakításával lezajlott szervezeti és minőségi változásokat. A KVI a szakalapítási és indítási munkálatokat a BM OKF szakmai elvárásai alapján hajtotta végre. Az intézet a védelmi igazgatási alap- és mesterképzési szakok kifuttatásával párhuzamosan 2013-tól katasztrófavédelmi alapképzést, majd 2016-tól katasztrófavédelmi mesterképzést indított be. A 2016/2017-es tanév végén kifutott a védelmi igazgatási mesterképzés és a védelmi igazgatási alapképzés. A KVI-ben az oktatás a katasztrófavédelem alap- és mesterképzésben a budapesti Hungária körúton lévő egyetemi telephelyen folyik.

2020. évtől van lehetőség a katasztrófavédelemhez érkező diplomával rendelkező munkatársak számára a rendvédelmi szervező szakirányú továbbképzési szak katasztrófavédelmi tagozatán történő, három félév időtartamú tanulmányok folytatására a felsőfokú szakmai végzettség megszerzése érdekében. A KVI létrehozása óta eltelt időszak vezetési, szakmai, oktatási, tudományos kutatási és együttműködési tevékenységének áttekintésére első alkalommal a 2016. évben lezajlott sikeres intézmény- és programakkreditáció keretében került sor. A KVI-nél kialakított képzési szerkezet a felsőfokú alap- és mesterképzéstől a doktori tanulmányokig kimunkált és szervezetileg működő rendszert alkot, ennek létrehozása az elmúlt tíz év eredménye. Az elmúlt évek képzésfejlesztésének hozománya, hogy az intézetnél bevezetésre került az iparbiztonsági, valamint a tűzvédelmi és mentésirányítási szakirányokon a nappali költségtérítéses képzési forma, amely az érintett gazdálkodó szervezetek szakember utánpótlását hivatott biztosítani. A katasztrófavédelem szakokon végzettek számára elhelyezkedési lehetőséget a hivatásos katasztrófavédelmi szerv mellett az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok, a közigazgatási szervek, továbbá a gazdasági szervezetek is biztosítanak. A képzésekre jelentkezők létszáma évente rendre többszöröse a felvehető keretnek. Az intézet által a jogelőd intézményektől átvett védelmi igazgatási alap- és mesterképzések 2015. évvel záródó kifuttatását az intézet eredményesen hajtotta végre. Az intézet oktatóinak döntő része a katasztrófavédelmi szerveknél és külföldön is szerzett vezetői, szakirányítói és szakértői gyakorlatot. Egyedi szakkérdésekben az oktatásba bevonásra kerülnek a katasztrófavédelem szerveinek vezetői és szakértői, mértékadó iparvállalatok biztonsági szakértői (Vass, 2018).

A BM OKF-el történő rendszeres és szervezett együttműködés jelentősen növeli az oktatás minőségét, és lehetőséget biztosít a legújabb szakmai követelmények azonnali integrálására az oktatásba és kutatásba. Az alapképzés során a tűzoltó tisztjelölti hallgatók az öthetes rendészeti alapfelkészítést követően 40 órás alapszintű gyakorlati tűzoltó képzést kapnak, valamint a szakirányoknak megfelelően többek között veszélyesáru-szállítási ellenőri, Katasztrófavédelmi Műveleti Labor vizsgát tesznek, elsősegély, kényszerítő eszközök alkalmazási és gépjárművezetői tanfolyamon vesznek részt. A tűzoltótisztjelölt hallgatók szakmai gyakorlatukat a katasztrófavédelmi szerveknél végzik. A hallgatók részt vesznek továbbá az NKE Önkéntes Katasztrófavédelmi Szolgálatának tevékenységében, valamint a Zuglói Önkéntes Tűzoltó Egyesületnél tűzoltói készenléti szolgálatot tudnak adni. Az egyetem Közös Közszolgálati Gyakorlatain évente valamennyi végzős hallgató részt vesz. A hallgatóknak lehetőségük van az intézet kutatási munkájában történő részvételre, amely a tudományos diákköri dolgozatok, szakdolgozati, diplomamunka, konferencia előadások, tudományos cikkek formájában valósul meg. Bevezetésre került a demonstrátori program. A hallgatói tehetséggondozás egyik legfontosabb eszköze a Szent Flórián Katasztrófavédelmi Szakkollégium, amely 2020. évben jött létre. A KVI Katasztrófavédelem alapszakára bevonult elsőéves hallgatók tisztjelölt jogállásba kerülnek. A rendészeti alapfelkészítés intenzív szakaszát követően a tisztjelöltek a Rendvédelmi Tagozat és a KVI oktatásszervezési osztály felügyelete alatt tanulnak (Vass, 2018).

Az államigazgatási szervezetek tevékenységét megalapozó jogi és igazgatási képzés mellett megjelent a katasztrófavédelmi és azon belül elsősorban a tűzvédelmi jogi szabályozás végrehajtásában érintett gazdasági szereplők képzési igénye is, amely szükségessé teszi a jelen kor egyre változó tűzvédelmi mérnöki képesítési kompetenciákkal és tervezői jogosultsággal rendelkező magas színvonalon képzett szakemberek felkészítését. Ezt egészítik ki a BM OKF tapasztalatai is, amelyek azt mutatják, hogy a hivatásos katasztrófavédelmi szervek részére is szükséges az érintett gazdasági szereplők szakembereivel azonos szintű képesítéssel rendelkező tűzvédelmi mérnök képzettségű szakemberek alkalmazása. A tűzvédelmi mérnöki képzés NKE bázisán történő létrehozása az intézet kiemelt fejlesztési feladata lett. A szaknak a létesítési eljárása lezárult. Az új szakon a szakindítási folyamat eredményeként 2022 szeptemberében kezdődhet meg a képzés (Vass, 2019).

Az elmúlt két év oktatásfejlesztési előkészítő munkájának köszönhetően 2022. februárjától kritikusinfrastruktúra-védelmi biztonsági összekötő személy szakirányú továbbképzési szak indult, amelynek a célja olyan korszerű jogi és szakmai ismeretekkel rendelkező szakemberek képzése, akik komplex módon képesek a létfontosságú rendszerek és létesítmények védelmével kapcsolatos üzemeltetőt

érintő biztonsági összekötői szakmai feladatok ellátására. A képzést a KVI a BM OKF-vel történő együttműködésével és szakmai támogatásával indította el. Az intézet jelenlegi képzési portfólióját az 1. számú ábra mutatja be részletesen (URL1).

1. számú ábra: *Az RTK KVI képzési portfóliója 2022-évben*

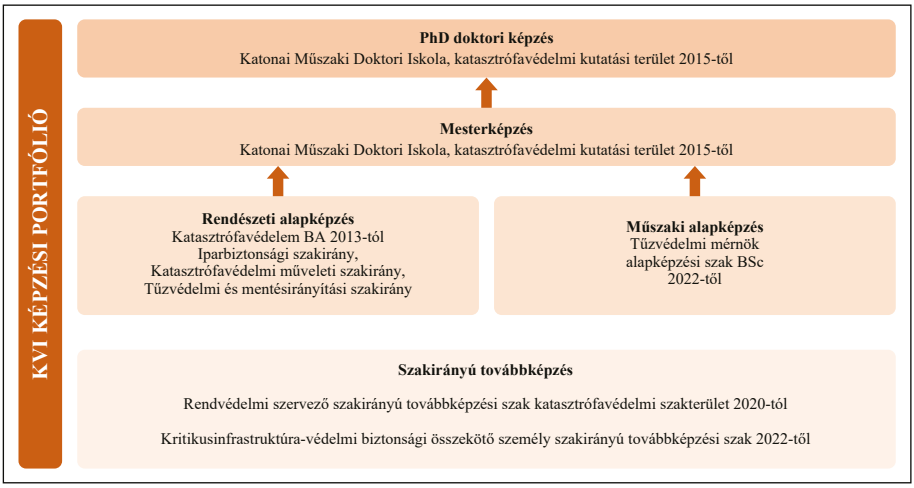

Forrás: A szerzők saját szerkesztése.

Az intézet kutatási-fejlesztési és innovációs feladatait az NKE szaktevékenységének rendszerében és annak egyetemi szintű stratégiája alapján végzi, és igazodik a BM OKF éves kutatási célkitűzéseihez. A tudományos kutatás a szaktanszékek bázisán működő kutatóműhelyekben folyik. A Ludovika Campus Projekt II. ütemében tervezetten 2026. évben valósulhatnak meg a katasztrófavédelmi speciális képzési központ szükséges létesítményei, amelyek nemzetközi szinten is egyedülállóan fogják biztosítani mind a meglévő katasztrófavédelmi alap- és mesterképzés, mind a tűzvédelmi mérnöki alapképzés oktatási feltételeit. Az intézet szaktanszékei a képzés területén együttműködnek – a szakmaspecifikus képzési követelmények teljesítése érdekében – más felsőoktatási intézményekkel, többek között az Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Karával, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építőmérnöki Karával, vagy a Semmelweis Orvostudományi Egyetemmel. Az intézet nemzetközi szintű képzési együttműködése alapvetően az Erasmus program által nyújtott lehetőségeken, valamint a szlovákiai Zsolnai Egyetemmel és a Romániában lévő kolozsvári Babes Bolyai Tudományegyetemmel meglévő bilaterális kapcsolatokon alapszik. A nemzetközi tevékenység fejlesztése keretében együttműködés

folyik a szlovákiai Zólyomi Műszaki Egyetemmel, a varsói Tűzvédelmi Egyetemmel és az újvidéki Műszaki Főiskolával. Az intézet ezen túl többek között ausztriai, dél-afrikai, egyesült államokbeli, kínai, németországi, oroszországi szakmai tudományos kapcsolatokkal is rendelkezik (Vass, 2018).

A KVI szervezete a jelen fejezetben leírt képzésfejlesztési eredményekhez igazítottan jelenleg a 2. számú ábrán bemutatott szervezeti egységekből áll. A KVI létszáma (2020. június 30-án) összesen 28 fő. Az intézet oktatói létszáma összesen 18 fő főállású és öt fő részmunkaidős oktató. Mindösszesen négy fő oktató még nem rendelkezik PhD tudományos fokozattal, akik az egyetemi doktori iskolákban folytatják tanulmányaikat. Az intézet oktatási és tudományos tevékenységét segíti három fő professor emeritus, akik tevékenyen részt vállalnak többek között a doktori PhD-képzésben is. Az intézet oktatói részt vesznek az egyetem PhD katonai műszaki és rendészettudományi doktori képzésében is. A KVI gondozásában 2021/2022. tanév tavaszi félévében 370 fő hallgató folytatta tanulmányait, amelyek közül alapképzésben 42 nappali képzési rendben tanuló tűzoltótisztjelölt, kilenc fő nappali önköltséges, négy fő mongol hallgató a Stipendium Hungaricum ösztöndíj keretében, valamint 201 fő levelező hallgató tanult. A katasztrófavédelem mesterképzésben 78 levelező képzési rendben tanuló hallgató vesz részt, míg a kritikusinfrastruktúra-védelmi biztonsági összekötő szakirányú továbbképzési szakon 82 fő hallgató tanul (forrás: NKE RTK KVI). A tanulmányi és oktatásszervezési feladatokat az intézet önállóan végzi.

2. számú ábra: *Az RTK KVI szervezeti felépítése 2022-évben*

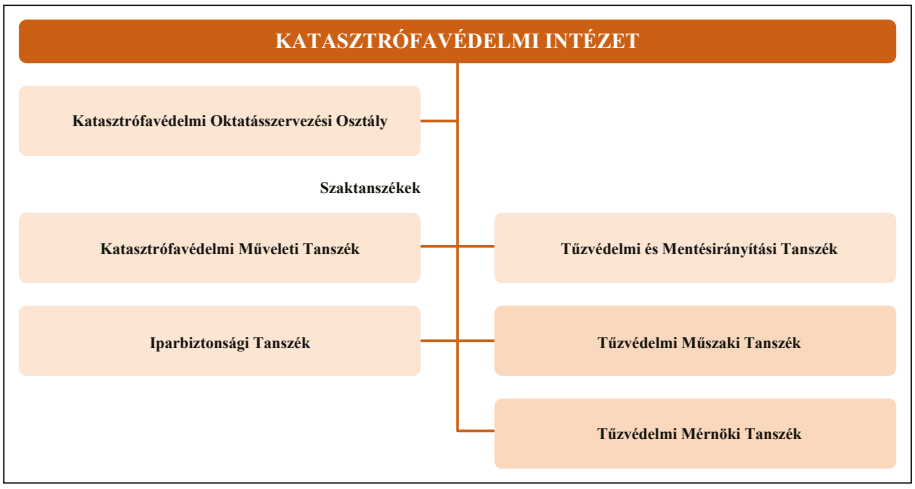

Forrás: A szerzők saját szerkesztése.

A KVI adatai szerint az intézet tíz évvel ezelőtti alapítása óta a kifutó képzésnek számító védelmi igazgatás alapképzésén 237 fő, míg a mesterképzésén 334 fő szerzett oklevelet. A KVI 2013. évben indult katasztrófavédelem alapképzésén 720 főnek, míg a 2016. óta folyó mesterképzésen 166 főnek adott ki eddig az intézet diplomát.

A katasztrófavédelmi alap- és mesterképzés szakmai elismertsége megfelelő, azonban a szerzők véleménye szerint jogszabályváltoztatási kezdeményezés szükséges a végzettségek elismertségének növelése érdekében. Az iparbiztonsági felsőfokú alapvégzettség lehetőséget kell adjon a veszélyes anyagokkal foglalkozó és küszöbérték alatti üzemek biztonsági dokumentációit készítő szakemberrel szemben támasztott képzettségi követelmények teljesítéséhez, valamint a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeknél alkalmazott veszélyes ipari védelmi ügyintézői munkakör betöltéséhez. Ezen túl fontos az is, hogy az alapképzésre épülő katasztrófavédelmi mesterképzési végzettséggel el lehessen látni hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél is felsőszintű végzettséghez kötött tűzoltósági és ügyeleti szakterületi beosztásokat is.

A KVI felsőoktatási képzésfejlesztésére jelentős hatással van a rendészeti igazgatás és azon belül a katasztrófavédelmi igazgatás fejlődése, amely meghatározza a megrendelő szervezet közvetlen képzési igényét. Ezt egészíti ki a katasztrófavédelmi feladatokat ellátók – nem államigazgatáshoz tartozó különféle szervezetek – szakemberigénye. A következőkben a KVI jövőjét meghatározó képzésfejlesztési eredményeket foglaljuk össze.

Tűzvédelmi mérnökképzés a katasztrófavédelmi felsőoktatásban

Az elmúlt öt év legjelentősebb és legátfogóbb képzésfejlesztési intézkedése a tűzvédelmi mérnök alapképzési szak szaklétesítéséhez és szakindításához kapcsolódott. A nyolc féléves időtartamú képzés létrejöttét és tartalmát többféle szakmai indok befolyásolta. Az államigazgatási szervezetek tevékenységét megalapozó jogi és igazgatási képzés mellett megjelent a tűzvédelmi jogi szabályozás végrehajtásában érintett gazdasági szereplők képzési igénye is, amely szükségessé teszi a jelen kor egyre változó tűzvédelmi mérnöki képesítési kompetenciákkal és tervezői jogosultsággal rendelkező magas színvonalon képzett szakemberek felkészítését. Ezt egészíti ki a KVI 2012. évi megalakulása óta eltelt időszak oktatási, valamint a BM OKF tapasztalatai, amelyek azt mutatták, hogy a hivatásos katasztrófavédelmi szervek részére is szükséges az érintett gazdasági szereplők szakembereivel azonos szintű képesítéssel

rendelkező tűzvédelmi mérnök képzettségű szakemberek alkalmazása (Cséplő, Kátai-Urbán & Vass, 2018).

A végzett szakemberek a munkájuk során alkalmassá válnak komplex műszaki feladatok – szakmai, környezeti, társadalmi és etikai szempontokat egyaránt mérlegelő – megoldására, valamint hazai szakmai szervezetek egységeinek irányítására. Az oklevelet szerzett tűzvédelmi mérnökök képesek lesznek az adott szervezetben önálló szakmai munkavégzésre, kellő gyakorlat megszerzésével mérnöki feladatok ellátására, továbbá olyan mélységű elméleti ismeretekkel rendelkeznek, amelyek birtokában képesek a képzés második ciklusban történő folytatásához.

A tűzvédelmi mérnök alapképzés létesítésének és indításának célja alapvetően a következő képesítési jogkörökhöz kötött mérnöki (műszaki) tevékenység végzéséhez szükséges jogosultságokhoz és ismeretekhez kötődnek. Ilyen jogosultság és ismeretek szükségesek a tűzvédelmi tervezői tevékenység folytatásához, a tűzvédelmi szakértői tevékenység végzéséhez, az építmények tűzvédelme, a tűzoltó technikai eszközök, az ipari tűzvédelem, a tűzvizsgálat, a beépített tűzvédelmi berendezés tervezőre és kivitelezőre vonatkozó ismeretek megszerzéséhez, a gazdálkodó szervezetek tűzvédelmi szakágazataiban történő munkavégzéshez, valamint a hivatásos katasztrófavédelem tűzvédelmi mérnöki ismereteket igénylő munkaköreiben való tevékenységhez (Vass, Kátai-Urbán & Cséplő, 2018).

A végzettség felhasználható továbbá a gazdálkodó szervezetek tűzvédelmi szakágazataiban foglalkoztatott felsőfokú szakképesítéshez kötött katasztrófavédelmi, polgári védelmi, iparbiztonsági és tűzvédelmi beosztásokhoz tartozó műszaki tervezési, szervezési, elemzési és értékelési feladatok végrehajtásához. A szakon végzettek lényeges alkalmazási területe továbbá a hivatásos katasztrófavédelem tűzoltósági és ügyeleti szakterületén, az önkormányzati, a létesítményi tűzoltóságok, illetve az önkéntes tűzoltó egyesületek tűzvédelmi szakbeosztásaiban végrehajtandó műszaki mérnöki feladatok ellátása. A tűzvédelmi mérnöki végzettség felhasználható lesz még az iparbiztonsági szakterületekhez kapcsolódó képzettségi követelmények esetében is, mint a veszélyes ipari védelmi ügyintéző, a biztonsági összekötő személy, a veszélyesáru-szállítási ügyintéző, sugárvédelmi szakember feladatainak ellátásához is. A képzés ismertköreit a 3. számú ábra mutatja be részletesen (URL2).

3. számú ábra: *A tűzvédelmi mérnök alapképzés ismeretkörei*

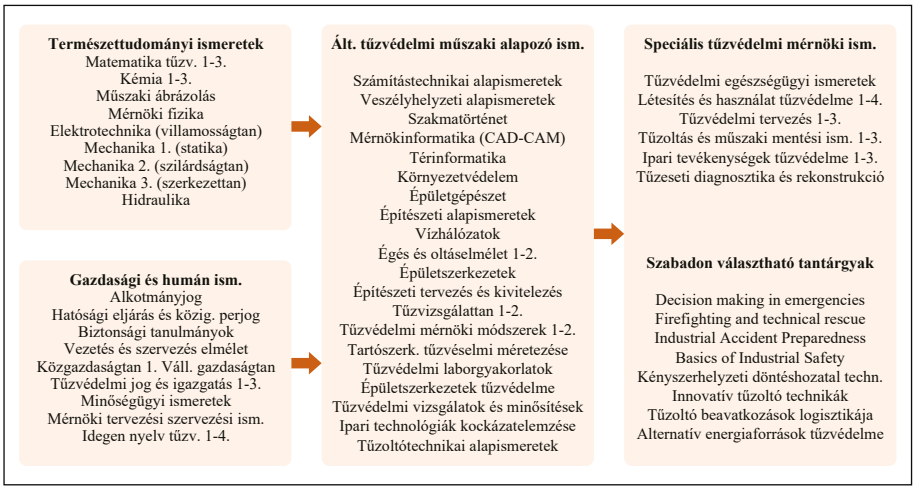

Forrás: A szerzők saját szerkesztése.

A tűzvédelmi mérnök alapképzésre tervezetten mesterképzés fog épülni az alapképzés első évfolyamának kibocsátásakor 2026-évtől kezdődően.

Biztonsági összekötő szakirányú továbbképzés szerepe a felsőoktatásban

A létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény (továbbiakban: Lrtv.)[1] alapján az ágazati kijelölő hatóság biztonsági összekötő személy foglalkoztatására kötelezi a létfontosságú rendszerelem üzemeltetőjét. Az Lrtv. felhatalmazása alapján a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény végrehajtásáról szóló 65/2013. (III. 8.) Korm. rendelet (Lrtv. Vhr.)[2] pedig megállapítja a biztonsági összekötő személy képzési követelményeit. A rendelet 2023. július 1-jétől képzettségi követelményként iparbiztonsági szakon szerzett felsőfokú végzettséget ír elő az üzemeltető számára. A jogszabályi képzési követelményeknek a fent jelzett időtartamig történő teljesítése jelentős számú üzemeltető részére nem biztosítja

1 Lrtv. 2. § (7) bekezdés b) pont.
2 6. § (2) bekezdés.

a megfelelő képzettségű biztonsági összekötő személy alkalmazását. Ennek érdekében a BM OKF kezdeményezte kritikusinfrastruktúra-védelmi biztonsági összekötő személy szakirányú továbbképzési szak létesítését és indítását az RTK KVI bázisán. A két féléves képzés célja olyan korszerű jogi és szakmai ismeretekkel rendelkező szakemberek képzése, akik komplex módon képesek a létfontosságú rendszerek és létesítmények védelmével kapcsolatos üzemeltetőt érintő biztonsági összekötői szakmai feladatok ellátására. A végzettek alkalmasak lesznek a létfontosságú rendszerek és létesítmények védelmével kapcsolatos biztonsági összekötő személy munkakör betöltésére (URL 3).

A képzés a BM OKF együttműködésével és szakmai támogatásával folyik. A hallgatók számára a BM OKF hatósági és iparbiztonsági szakterületi képviselői a hatályos jogi szabályozókon túl a mindennapi végrehajtásban is jól alkalmazható módszereket, valamint a biztonsági környezet változásaira reagáló újdonságokat mutatták be. Fontos eleme a képzésnek az ágazati sajátosságok kérdésköre is, amelyet az egyes kijelölő hatóságok – energia, közlekedés, pénzügy, egészségügy, honvédelem – képviselői és meghívott szakemberek gyakorlatközpontú megközelítéssel ismertetnek. A képzés keretében szerezhető ismereteket a 4. számú ábra mutatja be részletesen. (URL 4).

4. számú ábra: *A biztonsági összekötő képzés ismeretkörei*

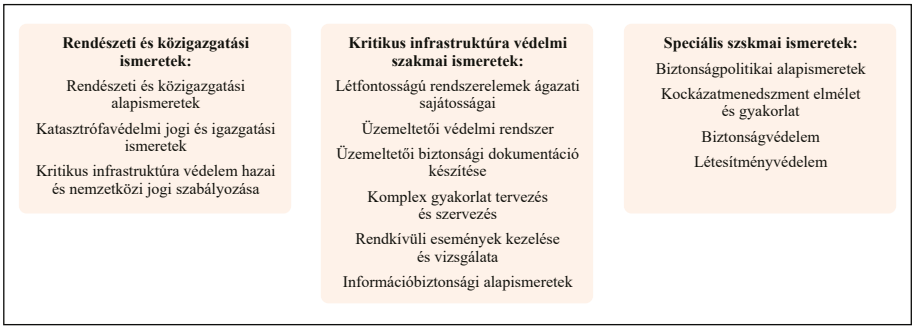

Forrás: A szerzők saját szerkesztése.

A képzésre felsőfokú végzettséggel rendelkező szakemberek jelentkezhetnek, akiknek a képesítési követelményeknek megfelelően szükségük van a szakirányú iparbiztonsági felsőfokú végzettségre is.

PhD-tanulmányok a katasztrófavédelmi tudományos kutatás fejlesztése érdekében

A katasztrófavédelmi tudományos tevékenységet két oldalról lehet vizsgálni. A katasztrófavédelmi tudományos munka egyrészről *„meghatározó módon kapcsolódik a rendészettudományhoz tartozó diszciplínákhoz, illetve érinti a hadtudomány egyes vetületeit is”* (Ambrusz & Vass, 2020). Másrészről pedig szorosan kapcsolódik a katonai műszaki tudományokhoz, mivel *„a katasztrófavédelmi műszaki kutatásoknak a társadalom katasztrófákkal szembeni ellenálló képességének növelését, a sérülékenységének csökkentését, valamint a normális működési rendjéhez való mielőbbi visszatérés elősegítését, a rugalmasság növelését kell szolgálnia”* (Bleszity, Földi, Haig, Nemeslaki & Restás, 2016).

A katasztrófavédelmi PhD doktori képzésen részt venni elsősorban az NKE Katonai Műszaki Doktori Iskolájában, a Hadtudományi Doktori Iskolában és a Rendészettudományi Doktori Iskolában lehetséges. A Katonai Műszaki Doktori Iskolában (a továbbiakban: KMDI) 2014-től önálló védelmi igazgatási, majd ezt felváltva 2015. évtől „Katasztrófavédelem” önálló kutatási terület működik. A KMDI-ben működő katasztrófavédelem kutatási terület tevékenysége keretében az intézet oktatói és a BM OKF tudományos fokozattal rendelkező szakértői, témavezetői és oktatói feladatokat látnak el. Az intézet méretéhez képest jelentős számú, esetenként angolul is felvehető kutatási téma és tantárgy hirdetése valósul meg, amelyek a tűzvédelem, a polgári védelem, az iparbiztonság, a vízügyi igazgatás és a honvédelmi igazgatás műszaki szakterületén biztosítanak alapot a doktoranduszi tanulmányokhoz és disszertációs tevékenységhez. A Katasztrófavédelmi Kutatási Területen – a KVI tanszékenként szervezett kutatóműhelyeinek bázisára támaszkodva – 26 fő doktorandusz tanul. További tíz fő abszolutóriummal rendelkező hallgató készül a fokozatszerzési eljárásra. Kiemelkedő eredménynek számít, hogy a kutatási terület hallgatói közül 2015. évtől kezdődően összesen 27 fő szerzett PhD tudományos fokozatot. Jelenleg öt fő hallgatónak van folyamatban fokozatszerzési eljárása (URL 5).

A kutatási terület tevékenységéhez a KVI és együttműködő szervezetei adják a bázist. Az intézet és a kutatási terület tudományos munkájának céljául elsősorban az egységes katasztrófavédelmi rendszer tevékenységéből adódó műszaki, vezetési és szervezési szakmai-tudományos problémák megoldása vált. A katasztrófavédelem szervezetében a közelmúltban megjelent új feladat- és hatáskörök újabb kihívás elé állítják az oktatás és kutatás képviselőit. A kutatási témák célkitűzései között immár nyomatékosabban megjelent a katasztrófavédelmi hatósági szervezet- és intézményrendszer fejlesztésének, illetve a beavatkozás kultúrájáról a megelőzés kultúrájára történő áttérés szakmai igénye is. A kutatási

témák között ma már ott vannak a katasztrófavédelem iparbiztonsági és vízügyi hatósági jog-, intézmény- és eszközrendszerének fejlesztéséhez kapcsolódó kutatási feladatok. A kutatási témák vezetői és az iskola oktatói főként a KVI oktatói állományából és a katasztrófavédelem területén dolgozó, doktori fokozattal rendelkező szakemberek közül kerülnek ki (Kátai-Urbán & Vass, 2019).

A jövő nagy lehetősége lesz a tűzvédelmi mérnökképzésben rejlő jelentős szakmai és tudományos potenciál, amely a szerzők álláspontja alapján középtávon a tűzvédelmi mérnöki mesterképzés, valamint a mérnöki és műszaki szakterületen megjelenő új belső és külső oktatók munkásságának köszönhetően használható fel.

Témahirdetésre került továbbá sor a Rendészettudományi és a Hadtudományi Doktori Iskolában is, ahol egy fő szerzett katasztrófavédelmi témakörben PhD doktori tudományos fokozatot. Fontos megjegyezni, hogy a rendészettudományi doktori képzés területén a különleges jogrendet, a válságkezelést és a katasztrófavédelmet érintően a fejlesztés igénye és lehetősége is adott, amelyet a szerzők véleménye szerint hathatósan támogatni szükséges.

Összegzés, következtetések

Jelen tanulmányban a szerzők rövid szervezeti fejlődéstörténeti kitekintést követően – a rendészeti felsőoktatás keretében – vizsgálták az NKE-n és jogelőd intézményeiben működő katasztrófavédelmi képzések oktatási és tudományos hátterét. Az intézet és jogelőd szervezetei több mint két évtizede végzik felsőoktatási tevékenységüket, amelynek fő célkitűzése, hogy biztosítsa a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet részére alapfeladatai ellátásához szükséges, magasan kvalifikált, a legkorszerűbb elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező tiszti utánpótlás bázisát. Ennek egyik része a tűzoltótisztjelölt hallgatók katasztrófavédelmi közszolgálati hivatásra történő felkészítése, másrészt a katasztrófavédelem állománya részére a továbbtanulás, a felsőfokú végzettség lehetőségének megteremtése. Ezen túlmenően a rendvédelem rendszerében működő katasztrófavédelmi közszolgáltatások támogatása, illetve a katasztrófavédelmi hatáskörök, feladatok és kötelezettségek végrehajtásában érintett állami és gazdálkodó szervezetek hatékonyságának növelése is kiemelt célként fogalmazódott meg.

Megállapítható, hogy a – BM OKF Humán Szolgálattal együttműködésben – a KVI a gyakorlatorientált és szakmaspecifikus alapképzésének kialakítása és a képzés folyamatos fejlesztése terén bevezetett intézkedései révén a NKE-n eredményes és hatékony felsőoktatási felkészítést végez, továbbá a hallgatók

szervezeti szocializációjához jelentős mértékben hozzájárul a Rendvédelmi Tagozat kialakítása és a tisztjelölti jogviszonyból fakadó lehetőségek.

A már meglévő képzések eredményességének, hatékonyságának növelése mellett fő feladat az intézet oktatási portfóliójának a folyamatosan jelentkező képzési igényekhez történő igazítása, amely elsődlegesen a tűzvédelmi mérnöki alapképzés 2022. év szeptemberi indításának előkészítését jelentette.

A szerzők arra a következtetésre jutatottak, hogy a tűzvédelmi mérnökképzési alapszakon folyó képzés létrehozása a tűzvédelem és az iparbiztonság területén tervezői, ellenőri, szakkivitelezés-irányítási vagy katasztrófavédelmi hatósági tevékenységben széles körű ismeretekkel rendelkező szakemberek képzését biztosítja. A tűzvédelmi mérnök alapképzés során a képesítési jogkörökhöz kötött mérnöki (műszaki) tevékenység végzéséhez szükséges szakképzettség megszerzése az elsődleges cél. Megállapítható az is, hogy a tűzvédelmi mérnöki képesítési feltételeket biztosító ismeretanyag megszerzéséhez komplex, egymásra épülő alapismereti, mérnöki és tűzvédelmi szakmai ismereti tantárgyak keretében oktatott ismeretanyag átadására van szükség. Ehhez természetesen a mérnökképzés alapvető infrastrukturális feltételeit is biztosítani szükséges.

A biztonsági összekötő szakirányú továbbképzés a BM OKF irányítása mellett és a jogi szabályozás teljesítésében érintett szakterületi oktatóknak a bevonásával folyik, amely lehetővé teszi a friss jogalkalmazási gyakorlat megfelelő szintű érvényesítését.

A katasztrófavédelmi képzési portfólió csúcsán helyezkedik el a PhD doktori képzés, amely az NKE szakirányú képzést folytató doktori iskoláiban valósulhat meg eredményesen. Megállapítható, hogy a doktori képzés eredményesen hozzájárulhat a katasztrófavédelmi szakterületek jog-, intézmény- és eszközrendszereinek fejlesztéséhez. A végzett munka eredményessége a képzést végző oktatók és hallgatók együttműködésén alapul, amelyhez elsődleges segítséget a KVI-n kívül a megrendelői igényeket meghatározó katasztrófavédelem tud nyújtani.

Felhasznált irodalom

Ambrusz J. & Vass Gy. (2020). Katasztrófavédelem a hadtudomány és a rendészettudomány határán. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *A hadtudománytól a rendészettudományig–társadalmi kihívások a nemzeti összetartozás évében* (pp. 41–50). Magyar Hadtudományi Társaság.

Berek, T., Földi, L. & Padányi, J. (2020). The Structure and Main Elements of Disaster Management System of the Hungarian Defence Forces, with Special Regard to the Development of International Cooperation. *AARMS, 19,* 17–26. https://doi: 10.32565/aarms.2020.1.2

Bleszity J. (2011a). *A magyar tűzoltóképzés vázlatos története.* Tűz- és Katasztrófavédelmi Szakkönyvtár.

Bleszity J. (2011b). *140 éves a magyar tűzoltóképzés.* Tűz- és Katasztrófavédelmi Szakkönyvtár.
Bleszity J. (2011c). *10 éve alakult a Katasztrófavédelmi Tanszék a Rendőrtiszti Főiskolán*. Tűz- és Katasztrófavédelmi Szakkönyvtár.
Bleszity J. (2012). Megalakult a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézete. *Védelem Katasztrófavédelmi Szemle, 19*(3), 58–60.
Bleszity J., Földi L., Haig Zs., Nemeslaki A. & Restás Á. (2016). Műszaki kutatások és hatékony kormányzás. *Hadmérnök, 11*(3), 221–242.
Cséplő Z., Kátai-Urbán L. & Vass Gy. (2018). A tűzvédelmi mérnöki képzéshez szükséges szakmai feltételek vizsgálata. *Hadmérnök, 13*(1), 153–167.
Christián L., Hautzinger Z. & Kovács G. (2021). A magyar rendészeti felsőoktatás jelene és jövője. *Magyar Rendészet, 21*(Klsz), 53–72. https://doi: 10.32577/mr.2021.1.ksz.4
Góra Z. (2021). A katasztrófavédelmi felsőoktatás fejlesztése a rendészeti képzés rendszerében In. Boda J. & Tóth Nikolett, Ágnes (Szerk.), *50 éves a rendészeti felsőoktatás* (pp. 125-129). Ludovika Egyetemi Kiadó.
Kátai-Urbán L. & Vass Gy. (2019). Katasztrófavédelmi PHD doktori képzés és kutatás. *Védelem Tudomány, 4*(3), 165–184.
Vass Gy. (2017). Gondolatok a katasztrófavédelmi felsőoktatásról. *Védelem Tudomány, 2*(1), 188–203.
Vass Gy. (2018). A katasztrófavédelmi képzés helyzete a rendészeti felsőoktatás rendszerében. In Dobák I. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Szakmaiság, szerénység, szorgalom: Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére* (pp. 659–667). Dialóg Campus Kiadó, Nordex Kft.
Vass Gy. (2019). A felsőfokú katasztrófavédelmi képzés új irányai. In: *Épületek tűzvédelme a tervezéstől a beavatkozásig – tudományos konferencia előadásai.* Nemzeti Közszolgálati Egyetem.
Vass Gy., Cséplő Z. & Kátai-Urbán L. (2018). Iparbiztonsági mérnöki kompetenciák fejlesztése a hazai felsőoktatási képzésben. *Védelem Tudomány, 3*(1), 71–84.

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Katasztrófavédelmi Intézet*. https://kvi.uni-nke.hu/
URL2: *Tűzvédelmi mérnök alapképzési szak*. https://kvi.uni-nke.hu/oktatas/tuzvedelmi-mernoki-alapkepzes
URL3: *A kritikusinfrastruktúra-védelmi biztonsági összekötő személy szakirányú továbbképzési szak.* https://kvi.uni-nke.hu/felvetelizoknek/kritikusinfrastruktura-vedelmi-biztonsagi-osszekoto-szemely-szakiranyu-tovabbkepzesi-szak
URL4: *Először vizsgáznak a biztonsági összekötő képzés hallgatói.* https://kvi.uni-nke.hu/hirek/2022/06/03/eloszor-vizsgaznak-a-biztonsagi-osszekoto-kepzes-hallgatoi
URL5: *Katonai Műszaki Doktori Iskola.* https://kmdi.uni-nke.hu/

Alkalmazott jogszabályok

1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről

2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról

2012. évi CLXVI. törvény a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről

65/2013. (III. 8.) Korm. rendelet a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény végrehajtásáról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Vass Gy. J. & Kátai-Urbán L. (2022). A katasztrófavédelmi felsőoktatási képzés fejlődése és jövője. *Belügyi Szemle*, *70*(10), 2135–2152. https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.12

KÖZLÉSI FELTÉTELEK

A Belügyi Szemle kiemelten a Belügyminisztérium felügyeleti és szervezeti rendszeréhez illeszkedő olyan tudományos közleményeket fogad be és jelentet meg, amelyek elsősorban a rendvédelemmel, a közrenddel és a közbiztonsággal, a biztonságpolitikával, az önkormányzatisággal összefüggő kérdésekkel, a társadalmi devianciákkal, valamint a rendészet kérdéseit kriminológiai, kriminálszociológiai, büntetőjogi és rendészeti szempontból elemzi és értékeli.

A Belügyi Szemle az Open Journal Systems folyóirat-szerkesztő rendszer alkalmazáson keresztül fogadja a szerzőktől a kéziratokat.

A beküldött közlemény visszaigazolása során a Szerkesztőség tájékoztatja a szerzőket a beküldött kézirat befogadásáról és várható megjelentetéséről. A Szerkesztőség a beérkezett kéziratokat szakmai és tudományos szempontokból lektoráltatja, és fenntartja a jogot a kéziratok stilizálására, korrigálására, tipografizálására.

A Szerkesztőség másodközlést nem vállal.

A Belügyi Szemlében megjelent cikkek nem feltétlenül tükrözik a Szerkesztőség álláspontját, azok tartalmáért való felelősség minden esetben a szerzőket terheli. A lap egésze, az egyes cikkeket is beleértve, szerzői jogilag védett, ezeknek a szerzői jogi törvény keretein kívül történő bármilyen felhasználása jogellenes és büntetendő.

A cikkek a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY-NC-ND 2.0) (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/) feltételei szerint publikált Open Access közlemények, melynek szellemében a cikkek bármilyen médiumban szabadon felhasználhatók, megoszthatók és újraközölhetők, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

A folyóirat megrendelhető a Szerkesztőség e-mail címén vagy telefonon.

Telefonszám: +36 (26) 795-900 / 24-600
Email: szerkesztoseg@belugyiszemle.hu
Web: www.belugyiszemle.hu
OJS: ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/index

BELÜGYI SZEMLE
BELÜGYMINISZTÉRIUM

Ára: 530 Ft